FENOMENUL ARTISTIC ROMAȘCAN

cronici, comentarii, articole, studii, evocări, amintiri și comunicări

Minodora Ursachi

editura mușatinia

*„**Minodora Ursachi** probează vitalitate şi energie, act cultural de reală responsabilitate istorică, artistică şi educativ-civică, alimentând, continuu, un elan de prețuire şi respect, care îi confirmă creația exemplară de muzeograf deosebit de înzestrat, dăruit de Providență cu un stil remarcabil.”*

Emilia Ţuţuianu

„O receptivitate complexă, împreună cu un criticism stilistic, o conturare delimitativă a stilului, alături de sublinierea fațetelor valorice. Toate aceste decantări, sunt însoțite de trimiteri la lucrările ce ilustrează atributul enunțat.”

Gheorghe A.M.Ciobanu

„Dicționarul-album al Minodorei Ursachi...a fost realizat pe baza unei experiențe de o viață a autoarei-fondator, muzeograf şi director al Muzeului de Artă Roman (1970-2000) - experiență dublată de o muncă asiduă de documentare în domeniul atât de vast al artelor plastice, de acribie aparte, de o pricepere de profesionist şi, nu în ultimul rând, de talentul, de harul cu care a fost înzestrată în folosirea meşteşugită a cuvântului”.

Constantin Tomşa

*„Îndelungata activitate muzeografică şi de manager a unei instituții culturale ca **Muzeul de Artă,** din Roman i-a demonstrat autoarei că timpul este acela care cerne valorile şi aşează ierarhiile.”*

Nelu Grădeanu

Minodora Ursachi

FENOMENUL ARTISTIC ROMAŞCAN

Editor: **Emilia Ţuţuianu**
Prelucrare foto, macheta, coperta şi layout: **Emilia Ţuţuianu**
Redactor coordonator: **Dorin Dospinescu**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
URSACHI, MINODORA
Fenomenul artistic romaşcan / Minodora Ursachi ; ed., pref.: Emilia Ţuţuianu. - Roman : Muşatinia, 2016
ISBN 978-6068203-49-2

I. Ţuţuianu, Emilia (ed.) (pref.)

73(498)

©Editura Muşatinia
edituramusatinia.wordpress.com
email: musatinia@gmail.com

Minodora Ursachi

FENOMENUL ARTISTIC ROMAŞCAN

Muşatinia, 2016

„Sunt cinzeci de ani petrecuți într-o instituție care a crescut alături de mine şi pe care-i retrăiesc acum sub imperiul unor puternice emoții şi sentimente, a bucuriei şi satisfacției îndeplinirii unor îndatoriri de credință. Cincizeci de ani care au relevat importanța şi personalitatea acestei instituții, în viața unui spațiu de mare tradiție istorică şi culturală.

Cu certitudine, Muzeul de Artă din Roman, tezaur de valori, de sensibilitate şi energie artistică, va reprezenta, în continuare, odată cu păşirea în cea de-a doua jumătate de secol, una din cele mai puternice surse de înnobilare sufletească, „va trebui să fie o şcoală de gust şi de istorie a gustului, să întindă mâna către oricine, pentru a şi-l atrage şi a-l reține cât se poate de mult", aşa după cum afirma marele istoric Nicolae Iorga, referindu-se la ceea ce trebuie să fie un Muzeu."

Minodora Ursachi

ARGUMENT

Deşi oraşul Roman nu a dus lipsă de-a lungul anilor de manifestări expoziţionale, de existenţa artiştilor plastici, el nu a beneficiat însă, de un studiu privind evoluţia fenomenului artistic (cu excepţia artei religioase), din perioada modernă şi din zilele noastre.

Câteva informaţii, dar relevante, privind fenomenul plastic, se referă la interesul intelectualilor locali, de la începutul secolului XX, de a crea un climat favorabil preocupărilor pentru artă. Fie că este vorba de o manifestare a unui artist consacrat sau aflat la început de drum, fie de conferinţe susţinute de mari personalităţi ale culturii româneşti, ele sunt mărturii asupra deschiderii artistice a oraşului.

Abia în anul 1957, odată cu înfiinţarea Muzeului de Istorie, concomitent cu cercetările arheologice au fost întreprinse şi primele cercetări privind dezvoltarea mişcării artistice şi, ca o necesitate culturală, înfiinţarea unui muzeu de artă.

Accentul a fost pus pe cunoaşterea creaţiei artiştilor legaţi afectiv de aceste locuri şi împrejurimi, fie prin naştere, fie prin petrecerea unei părţi a existenţei lor în această parte a ţării – ca elevi, profesori, expozanţi, vizitatori la rude şi prieteni, unii dintre ei stabiliţi în alte oraşe ale ţării sau pe alte meridiane.

Rodul cercetărilor s-a materializat în constituirea patrimoniului muzeal, prin acumularea de valori artistice (pictură, grafică, sculptură) aparţinând unor reprezentaţi de seamă ai artei româneşti din perioada interbelică şi din zilele noastre, punând la dispoziţia publicului un fond reprezentativ pentru fenomenul artistic romaşcan, precum şi în organizarea expoziţiei permanente. Activitatea an de an de dezvoltare a patrimoniului a făcut ca instituţia muzeală să fie dinamică, să-şi sporească prestigiul ştiinţific şi interesul pentru public.

Vizitatorii Muzeului vor cunoaşte astfel numele unor artişti care s-au impus atât în conştiinţa publicului, a colecţionarilor şi a criticii de specialitate, prin participările la expoziţiile colective, Saloanele Oficiale anuale, pe simezele sălilor din capitală şi din provincie, prin forţa de expresie şi capacitatea de implicare în viaţa societăţii. Creatori, care sub influenţa curentelor noi din importantele centre europene din perioada interbelică ori a conceptelor şi viziunilor stilistice ale fenomenului plastic contemporan au mers pe linia extinderii şi adâncirii modalităţilor de exprimare în crearea unor opere de mare frumuseţe şi strălucire, proprii artei româneşti (**Ion Mateescu, Maria Ciurdea Steurer, Stavru Tarasov, Constantin Bacalu, Constantin Popescu Isachie, Jean Leon Cosmovici, Tache Cristian Soroceanu, Nicu Enea, Iliescu Gheorghe, Ion Stanea, Sandu Darie, Corina Lecca, Rodica Botez Bondi, Adrian Şecoşeanu, Otto Briese, Petre Hârtopeanu, Aurel Vlad, Beca Rind-Lupescu, Petru Buzatov, Octavian Angheluţă, Dan Hatmanu, Maria Niculae, Clement Pompiliu, Iulia Hălăucescu, Eugen Crăciun, Crăciun Costin Georgeta, Emilia Iacob, Gheorghe Apostu, Ion State, Gheorghe Stoica, Valentin Sava, Ailincăi Cornel, Romeliu Ieronim Copilaş, Ştefan Pristavu, Constantin Chiţimuş, Neculai Păduraru, Nelu Grădeanu, Silvia Tiperciuc, Ovidiu Kloşka*).*

Rezultatele investigaţiilor de patrimoniu au fost valorificate prin publicarea în reviste muzeale sau cu profil literar-artistic a unor studii şi articole, comunicări ştiinţifice, evocări, organizarea de expoziţii temporare tematice, precum şi prin apariţiile editoriale - ***Muzeul de Artă Roman 50 de ani (2007)*** şi ***Identităţi artistice la Roman (2013).***

Dacă zeci de ani, pictorul şi graficianul **Gheorghe Iliescu**, (stabilit la Roman din anul 1945), unul dintre cei mai influenţi artişti şi pedagogi din spaţiul artistic romaşcan a avut un rol deosebit în menţinerea şi dezvoltarea vieţii artistice romaşcane, în formarea a zeci şi zeci de tineri

care s-au afirmat apoi ca pictori şi graficieni, în condiţiile când a fost singurul artist plastic cu statut de profesionist, căruia i s-au alăturat profesorii - pictori: **Grigore Andriescu, Dumitru Avram, Dumitru Savin, Adela Moga, Irimia Munteanu, Gheorghe Tonița** şi autodidact, **Victor Stanciu** - ulterior, creşterea numărului artiştilor şi a calităţii creaţiei lor, au fost determinante pentru configurarea şi impulsionarea fenomenului artistic local. Artişti din generaţii diferite, pictori, graficieni, sculptori: **Florin Zaharescu, Iosif Haidu, Aionesei Vasile, Romeo Andronic, Virgil Mancaş, Monica Carp, Ionel Cristi Prisacaru, Cărpuşor Ovidiu, Remus-Lucian Ştefan, Mihai Percă, Raluca-Elena Popescu-Olaru, Cătălin Băluţ, Răzvan Bontaş, Claudiu Diac, Alexandru Panatta Codreanu, Oana Ţepordei, Adrian Răzvan Guşul, Heliana Adalgiza Rotariu, Elena Antochi, Viorica Vasilişin, Bârjoveanu Constantin, Doina Colescu, Violeta Lăcătuşu, Mihai Olteanu, Mihail Simion, Viorel Andriescu, Florin Mareş, Viorel Maxim, Irina Lazăr, Iulian Negru, Sabin Francisc Pal, Eugen Răchieru, Cornel Paiu, Naiana Vătavu, Alina Alexandra Vasile, Adina Vasiliu, Gherghel Mihaela, Ştefan Leonte** etc. prezenţi constant la zeci de manifestări colective, de grup, anuale, expoziţii personale, în ţară şi străinătate, posesori a unor binemeritate premii, cu opere în muzee, lăcaşuri de cult, locuri publice, colecţii particulare, publicaţii literare, au contribuit efectiv la modelarea spaţiului cultural local, la formarea şi dezvoltarea interesului faţă de valorile artistice. Un grup de artişti entuziaşti care se impun prin bogăţia universului lor artistic, prin spectrul larg al abordărilor stilistice, al demersurilor de orientare estetică inovatoare în redarea densităţii gândirii plastice, în raport cu propria structură sufletească, prin creaţii autentice şi de certă valoare artistică.

Deschiderea a numeroase expoziţii temporare personale, de grup sau colective a condus la impunerea în conştiinţa publică a celor mai

reprezentativi artişti contemporani din ţară şi din Roman, ca şi la posibilitatea promovării şi valorificării talentelor de formaţii şi valori diferite locale.

Editarea unor cataloage şi pliante, cronicile de artă, comentariile prilejuite de vernisaje (susţinute de muzeograf **Minodora Ursachi,** prof. **Gheorghe A.M. Ciobanu,** criticii de artă **Lucian Strochi** şi **Valentin Ciucă**), articolele, studiile şi evocările publicate în presa locală şi judeţeană ori în reviste de specialitate, expunerile publice au avut un rol substanţial la informarea, cunoaşterea şi înţelegerea fenomenului artistic naţional şi local, a caracteristicilor fiecărei identităţi artistice, analizate în contextul istoriei artelor frumoase româneşti.

Cartea însumează o parte a acestor forme menţionate, de valorificare a cercetărilor concentrate asupra fenomenului artistic local şi a susţinerii acestuia, desfăşurate ca muzeograf-şef instituţie, scoţând în evidenţă rolul şi influenţa Muzeului în dezvoltarea şi stimularea lui, a educării sensibilităţii şi gustului estetic, ca şi contribuţia generaţiilor de artişti la dezvoltarea patrimoniului artistic local şi naţional, la dezvoltarea continuă a mişcării artistice contemporane care întregesc o imagine mai largă a unor perioade şi problematici artistice, iar apariţia ei, ţinând seama şi de continua creştere a publicului interesat de fenomenul artei vizuale, prezent în număr mare la manifestările expoziţionale din Roman, am considerat a fi necesară.

Minodora Ursachi

I. PREZENTĂRI EXPOZIȚII (PLIANTE) ŞI CRONICI DE ARTĂ

LUCICA FILIMON – NICĂU

„Lupta pentru unitate statală şi independenţă naţională - permanenţă a istoriei poporului nostru"

Rod al unei munci pasionate, de dăruire pentru exprimarea plastică a evoluţiei istorice a poporului român, cu referiri directe la o serie de personalităţi, expoziţia **Luciei Filimon – Nicău** se situează sub semnul trăirii sincere, a sensibilităţii plastice, întruchipând în mod original sentimentul înalt izvorât din buna cunoaştere a istoriei patriei.

Concizia, preocuparea pentru expresivitatea imaginii, a armonizării gamelor de culori, constituie nota distinctă a lucrărilor executate.

În aceste zile de sărbătorească aniversare a 120 ani de la făurirea statului naţional român, prezenta expoziţie este un act de cultură patriotică, de reală ţinută estetică.

Pliant expoziţie, Roman, ianuarie – februarie 1979

VICTOR STANCIU

Artist deosebit de înzestrat, stăpân pe mijloacele sale de expresie, cu o puternică vitalitate şi forţă creatoare, **Victor Stanciu** ne apare ca o prezenţă distinctă în peisajul plastic romaşcan.

Caracteristica prezentei expoziții care înmănunchează într-o selecție reprezentativă lucrări a unei fertile activități, de dăruire şi pasiune artistică, de mai bine de 37 ani, este diversitatea tematică, înalta ținută artistică în cadrul unei maniere unitare de lucru.

Fire sensibilă, de mare receptivitate, la tot ceea ce oferă caracteristic mediul înconjurător, Victor Stanciu a surprins veridic frumusețea meleagurilor româneşti, oamenii cu preocupările şi gândurile lor, poezia florilor, în lucrări de substanță lirică, bine echilibrate compozițional şi cromatic.

Văzând în cromatică multiple posibilități de concretizare a senzației, pictorul cultivă o materie picturală intensă, suculentă, modulată cu o tuşă energică.

Sinceritatea şi propria stare emoțională sunt exprimate în minunatele sale peisaje cu nuanțele specifice ale anotimpurilor, imagini încărcate de farmec, care te cuceresc prin prospețimea lor, prin bogăția unei game cromatice de mare vibrație, ajungând până la încântare în unele peisaje de iarnă sau de toamnă.

Expoziția, înscrisă în cadrul manifestărilor festivalului național *Cântarea României* aduce talentatului şi neobositului artist un bine meritat respect, toată prețuirea şi aprecierea noastră, iar publicului iubitor de frumos o cunoaştere mai amplă a creației sale.

Pliant expoziție, Roman, iunie-iulie, 1980

VIOLETA LĂCĂTUŞU

Începând din anul 1976, de la primele sale manifestări, **Violeta Lăcătuşu** este o prezenţă activă, care s-a impus printr-o muncă perseverentă şi pasionată, în mişcarea artistică romaşcană.

Lucrările din prezenta expoziţie relevă natura poetică, meditativă a artistei, permanent preocupată de dorinţa unei exprimări sincere şi personale în artă, în căutarea corespondenţelor plastice frământărilor interioare. Reacţiile sufleteşti sunt acelea ale unei artiste cu o forţă de pătrundere în tainele şi frumuseţile fiecărui subiect care o emoţionează.

Fie că este vorba de flori, de frumuseţea peisajului sau de marile figuri şi evenimente cu adâncă rezonanţă în trecutul istoric, pictura Violetei Lăcătuşu surprinde prin siguranţa cu care abordează temele, prospeţimea expresiei, însoţite de vibraţia sensibilităţii şi bucuria intensă a descoperirii.

Preocupată de virtuţile expresive ale intensităţilor culorii, într-o pensulaţie plină de vervă, artista reuşeşte să obţină o anumită lumină, capabilă să dea viaţă şi să imprime mişcare, să sublinieze sensul general al lucrărilor.

Pentru tânăra Violeta Lăcătuşu, care se află într-o continuă confruntare cu ea însăşi, evoluţia de pana acum, reprezintă cadrul potrivit afirmării în viitor şi dau siguranţa unei ascensiuni rapide spre maturizarea gândirii şi a mijloacelor de comunicare artistice care îi vor aduce noi şi importante succese.

Pliant expoziţie, Roman, iunie 1981

NICOLAE SPOIALĂ

Dedicată marelui eveniment de la 23 August, expoziţia de pictură deschisă la Muzeul de Artă reuneşte lucrările executate în ultimii ani de artistul amator **Nicolae Spoială**. Artist serios şi prolific, care s-a făcut remarcat prin participările la expoziţiile judeţene, interjudeţene şi republicane, ca şi prin câteva expoziţii personale şi a cărui activitate a fost încununată de diferite premii, ne demonstrează prin lucrările prezentate, preocuparea de a exprima cu îndrăzneală, cu o mai sigură stăpânire a mijloacelor picturale proprii, imaginea societăţii noastre în plină prefacere şi înnoire. În limbajul său sincer, direct, uneori naiv, numeroase personaje, compoziţii, portrete transcriu o bogată istorie de fapte, de muncă şi viaţă, elanurile şi meditaţiile oamenilor.

În tablourile *Din halele I.Ţ.R., Construim, Peisaj cu sonde, Portul Constanţa, Compoziţie* etc. pictorul a reuşit să reflecte cu forţă de sugestie nu numai dinamica locurilor şi oamenilor, ci să confere vibraţie artistică unor aspecte dintre cele mai caracteristice peisajului ţării noastre de azi, atât prin desen, căruia îi imprimă un anumit ritm, cât şi prin pasta subţire, transparentă cu delicate armonii coloristice de verde, ocru şi gri.

Artistul dovedeşte a fi un peisagist sensibil care ştie să surprindă unele privelişti încântătoare, liniştite, transcriindu-şi astfel bucuria contemplaţiei sincere.

Semnalăm de asemenea, lucrările cărora le este caracteristică, îndeosebi, viziunea decorativă, luminoasă a imaginii, degajând o atmosferă de optimism, a bucuriei de viaţă.

Actuala expoziţie constituie o treaptă a unei evoluţii sigure, dictate de talentul, temperamentul şi aspiraţiile sale în realizarea de noi creaţii, aducându-şi astfel contribuţia la îmbogăţirea peisajului artistic al Romanului.

Pliant expoziţie, Roman, august – septembrie 1982

ELENA DOBRICEANU COCORĂSCU

Pictură – Grafică

Aşteptată cu mult interes, prezenta manifestare aduce în atenţia iubitorilor de artă, caracteristicile unei creatoare, cu o îndelungată şi laborioasă activitate. Fiică a Romanului, legată sufleteşte de realităţile şi oamenii acestor locuri pe care nu-i uită niciodată – **Elena Dobriceanu Cocorăscu**, este o artistă binecunoscută publicului datorită participărilor susţinute începând cu anul 1970 la nu mai puţin de 66 expoziţii colective în ţară, 18 expoziţii ex-libris în străinătate: Bulgaria, Franţa, Italia, Anglia, Austria, Iugoslavia, Portugalia, Belgia, R. F. Germania, ca şi prin cele 28 expoziţii personale.

Unele lucrări pline de naturaleţe şi autenticitate au fost reproduse în paginile diferitelor ziare şi reviste, iar premiile I obţinute la patru ediţii ale Festivalului Naţional *Cântarea României*, faza judeţeană, relevă în mod convingător valoarea creaţiei sale artistice.

Evoluând pe linia îndrumărilor primite la Şcoala Populară de Artă din Craiova, de la profesorul Ioan Hagiescu, Elena Dobriceanu Cocorăscu, fire sensibilă, receptivă lucrează cu o permanentă nelinişte şi dăruire

pentru artă, cu sentimentul unei calde confesiuni, căutând modalităţile de exprimare cele mai adecvate cu propria sa simţire, cu propriul său temperament. Pasionată pentru o pictură fidelă realităţii, artista îşi exprimă sinceritatea şi emoţia lirică în lucrări întemeiate pe o bună ştiinţă a construcţiei, printr-un desen clar, precis, la care se adaugă o cromatică echilibrată şi armonioasă, într-o pensulaţie mânuită cu pricepere.

Fiind însufleţită de încântătoarele ţinuturi moldovene, de priveliştile Craiovei, de prospeţimea şi gingăşia unui mănunchi de flori, de portrete interiorizate şi expresive, Elena Dobriceanu Cocorăscu, cu măiestria unui atent şi serios cercetător surprinde întreaga poezie, lumina interioară, nota lor specifică. Peisajele de toamnă policrome şi strălucitoare sau cele de iarnă cuceresc prin atmosfera pe care o degajă, invitând la visare şi reflecţie.

Personalitatea artistică a Elenei Dobriceanu Cocorăscu este ilustrată şi de lucrările de grafică, cu un adânc sens politic şi uman – dreptul la viaţă al omenirii, în care fineţea execuţiei, ritmul vibrant al liniilor şi al culorii, ca şi originalitatea concepţiei, dau imaginilor expresivitate şi forţă emoţională.

Ne exprimăm convingerea că şi această expoziţie, care aduce mesajul unei arte izvorâte din nevoia de exprimare, cu emoţia şi căldura gândurilor sensibile, încărcate de frumosul şi adevărul vieţii, va crea o stare de încântare, de satisfacţie estetică profundă, iar energia şi optimismul său de totdeauna vor putea demonstra şi în viitor capacitatea puterii de creaţie.

Pliant expoziţie, 1984, septembrie, Sala „Constantin Brâncuşi”, Craiova, octombrie – noiembrie, Muzeul de Artă Roman.

EXPOZIȚIE DE COSTUME POPULARE DIN R. P. CHINEZĂ

Cele peste 70 de costume, cu importante valenţe utilitare şi artistice, care constituie expoziția deschisă în aceste zile la Muzeul de Artă din Roman oferă o privire de ansamblu asupra trăsăturilor caracteristice ale portului popular chinez, ale măiestriei şi gustului creator. Foarte diferenţiat, în funcţie de vârstă, utilitate, anotimp, costumul dovedeşte în acelaşi timp, uniformitatea în linie şi structură.

Costumul chinezesc de toate zilele, de ceremonii şi obiceiuri se caracterizează prin folosirea ca fond, a culorilor închise, nota sa dominantă fiind întrebuinţarea ţesăturilor de mătase şi bumbac.

Pe această unitate a materialului se sprijină şi unitatea de linie, croiala de bază a hainelor fiind aceea a caftanului de tip poncho, fără cusătură pe umăr, largi, neajustate şi suprapuse în mai multe straturi.

Motivele ornamentale ţesute sau aplicate sunt în marea majoritate geometrice sau florale, într-o cromatică vie, de roşu, verde, galben sau broderii figurative, stilizate, armonizându-se perfect cu sobrietatea fondului.

Unele costume excelează prin forma pieselor componente, altele prin caracterul decorativ puternic şi prin marea frumusețe a broderiilor, altele încântă îndeosebi, prin strălucirea şi bogăția decorului din fir de argint, din fluturi metalici şi multe combinații din mărgeluțe.

Ziarul Ceahlăul: Actualitatea cultural-artistică, luna septembrie, 1989

VICTOR STANCIU

Retrospectivă

Expoziţia retrospectivă **Victor Stanciu** vine să omagieze, odată cu împlinirea a opt decenii de viaţă, o exemplară activitate artistică desfăşurată sub semnul sincerităţii, a modului său personal de observare şi interpretare.

Modest şi echilibrat, înzestrat cu o vitalitate deosebită, artistul s-a dăruit artei cu toată pasiunea şi fiinţa sa, bucurându-se în decursul laborioasei sale cariere de o largă receptivitate în sufletul iubitorilor de frumos.

Selecţionate din toate etapele creaţiei, lucrările ni se relevă ca o cuprindere a universului uman specific spiritualităţii noastre, în imagini plastice esenţiale, concise şi limpezi.

Peisajul i-a oferit o mare varietate de aspecte în care personajul principal este acea lumină interioară a naturii în continuă schimbare, în funcţie atât de anotimp, de efectele atmosferice dar mai ales de intensitatea trăirilor emoţionale. Calităţile de observator atent sunt descifrabile şi în portrete, cu o notă de sobrietate, sub raportul expresiei psihologice, pentru care pictorul a avut predilecţie, mai ales, la începutul activităţii sale.

Întregind imaginea unei creaţii de o aleasă sensibilitate cromatică, naturile statice şi florile i-au dat aceleaşi motive de bucurie deplină, punând în valoare concepţia pe care şi-a păstrat-o permanent despre armonie.

Sunt pânze care comunică o emoţie vie şi sinceră, o invitaţie la meditaţie asupra formelor devenite culori şi redate de un penel stăpân în obţinerea de efecte coloristice, cu un sunet grav al sentimentului poetic sau cu o blândă şi fină duioşie.

Prin această expoziţie, Victor Stanciu ne aduce unei mature împliniri pe plan artistic şi uman, o artă care atrage şi încântă prin căldura şi puritatea ei.

Pliant expoziţie, Roman, octombrie – noiembrie 1990

GABREL BABAN

Echilibru şi lumină

Artă de sensibilitate, pictura şi acuarela lui **Gabrel Baban** din expoziţia deschisă în ambianţa spaţiului oferit de Muzeul de Artă din Roman, poartă amprenta distinctă a individualităţii sale.

Originar din Fălticeni, artistul a parcurs un drum punctat cu bogate participări la expoziţii colective, expoziţii personale, tabere de creaţie, munca sa extinzându-se şi în domeniul artei monumentale.

Lucrările actuale recomandă un pictor al naturii, al unei naturi liniştite şi luminoase, îndrăgostit de echilibrul şi armonia priveliştilor. Numeroasele şi variatele peisaje de câmpie, de munte, sau urbane, cu străzi vechi, specifice oraşelor din diferite colţuri din ţară, monumente istorice şi de arhitectură, sau noi construcţii moderne sunt emoţiile unei trăiri directe al unui spirit sensibil care elogiază bucuriile şi frumuseţile oferite atât de generos de natură şi de creaţia umană. Ştiinţa elaborării

raţionale a imaginilor, a îmbinării măiestrite a desenului cu armoniile cromatice, echilibrul şi proporţia formelor i-au permis să redea caracteristicile esenţiale ale unui aspect, atmosfera locală.

Având un simţ precis al spaţialităţii, artistul construieşte imagini de o largă deschidere către orizont – *Stradă spre mare, Case la Constanţa*, sau cu o anumită notă de intimitate – *Curte la Bistriţa, Case vechi în Fălticeni, Peisaj la Vatra Dornei*. Pentru a păstra în întregime impresia de monumentalitate, de frumuseţe autentică a acestor volume arhitecturale, prezenţa omului a fost evitată. Linia verticală, conturul precis al construcţiilor contribuie la întărirea unui sentiment adânc, acela al permanenţei şi al siguranţei.

Forţa lor de sugestie şi de evocate este amplificată de armoniile cromatice, clare, luminoase care creează o atmosferă învăluită de lumina soarelui unei zile blânde de vară.

Întregind imaginea creaţiei sale, florile şi naturile statice pun în valoare aceeaşi concepţie pe care pictorul o are despre armonie. Alcătuite din câteva elemente plasate într-o dispunere orizontală pentru a constitui un ansamblu unitar, ca şi peisajele au o luminozitate şi o puritate cromatică, totul pentru a imprima un sentiment de plenitudine, o stare de linişte profundă.

Simţirea delicată şi sinceră, respectul adevărului şi potenţialul poetic sunt calităţi care atrag interesul publicului vizitator.

Cronica romaşcană, anul II, nr. 8, 15-21 luna februarie, 1991

VIOREL MAXIM

Carnet plastic

O convingătoare mărturie de sensibilitate şi frumuseţe pare a caracteriza expoziţia deschisă de curând la Muzeul de Artă Roman. Un tânăr plastician talentat, **Viorel Maxim**, de profesie învăţător, după mai multe participări la manifestări colective, se află acum la prima sa expoziţie personală.

Cele 50 de lucrări, unitare stilistic dovedesc vocaţia de peisagist a artistului, capabil să redea o stare de spirit, intensitatea emoţională a trăirii în faţa măreţiei naturii. Plaiurile moldovene, din preajma Romanului, de la Suceava, Fălticeni ori Piatra Neamţ – margini de pădure, grupuri de copaci monumentalizaţi, râuri de munte, constituie pasiunea cea mai puternică a artistului. Numeroasele imagini create, închinate tuturor anotimpurilor, cu melancolia toamnelor târzii, înfiorarea iernilor sau abundenţa vegetală a verilor sunt prilejuri de bucurie, de încântare sau meditaţie gravă.

Reluarea mereu a aceluiaşi motiv tematic, peisajul, dezvăluie munca şi intenţia artistului în surprinderea elementelor caracteristice a locurilor respective, în descoperirea de noi frumuseţi şi surse poetice. Fiind obsedat de ideea spontaneităţii, a firescului, el abandonează detaliile, încărcarea excesivă a pânzei cu amănunte. Forţa lor de sugestie este accentuată prin expresivitatea materiei cromatice. Tonalităţile armonioase, pure, subliniază lirismul său profund, dorinţa de exprimare limpede, cu o notă de originalitate.

Cuceritoare prin atmosfera de linişte, prin poezia sensibilă a lumii pe care o conţine, pictura lui Viorel Maxim este o pictură directă, izvorâtă din sentiment, din bucuria comunicării, vii şi emoţionante.

Un debut cu adevărat semnificativ asupra realelor posibilităţi artistice ale pictorului. Succesul înregistrat încă de la vernisajul expoziţiei confirmă pe deplin acest lucru.

Cronica romaşcană, Anul II, nr. 29, 11-28 iulie, 1991

FLORIN MAREŞ

Artă plastică

Expoziţia pe care a deschis-o de curând la Muzeul de Artă din Roman, **Mareş Florin**, pictor la S.C. Danubiana S.A. Roman, cu o susţinută participare la manifestările colective locale şi judeţene, este o elocventă imagine cu reale însuşiri plastice ale gândirii şi simţirii sale.

Spirit meditativ, preocupat de pătrunderea adevărului fiinţelor şi lucrurilor, a transfigurării lui poetice, artistul îşi pune mereu probleme de construcţie şi culoare pentru a-şi găsi mijloacele proprii de exprimare, în concordanţă cu starea sa afectivă, caldă, generoasă. De la natura moartă la peisaj sau de la portret la compoziţie, pictura lui Mareş Florin te surprinde prin diversitatea şi acurateţea viziunilor abordate.

În multe din lucrările prezentate este redată în manieră impresionistă întreaga încântare în faţa unor privelişti cu largă deschidere, al frunzişurilor pline de seve, străbătute de lumina strălucitoare a soarelui, a monumentalităţii pădurii de mesteceni, în imagini dominate cromatic de

verde, sensibil nuanţat, încărcate de o caldă şi autentică poezie. „Peisaj din Roman” se remarcă prin surprinderea unor elemente specifice profilului arhitectonic romaşcan, ritmat de siluetele turlelor Episcopiei şi acoperişurile caselor, într-o atmosferă transparentă, difuză.

Înzestrat cu un ascuţit spirit de observaţie, artistul se distinge şi ca un pătrunzător analist al sufletului omenesc. *Portret de bărbat, Autoportret, Portret* etc. sunt riguros arhitecturate într-o gamă închisă, consistentă de culori, cu o nuanţă de dramatism, amintind de concepţia şcolii flamando olandeze. În alte portrete surprinse, fie muncind, meditând sau odihnindu-se, nu atât sondarea psihologiei personajelor este de primă importanţă ci construcţia formelor stilizate şi concentrate cu o mare forţă de sugestie, în care culorile se luminează, căpătând intensitate şi strălucire.

Expoziţia confirmă disponibilităţile plastice ale artistului, care se află într-un moment prielnic al evoluţiei sale, anunţând noi reuşite.

Cronica romaşcană, anul II, nr. 46, 7-13 noiembrie 1991

„PRO ARTE”

Sensibilitate şi armonie

Expoziţia organizată la Muzeul de Artă Roman a artiştilor grupaţi în Cenaclul „Pro Arte” constituie o manifestare reprezentativă pentru nivelul creaţiei plastice locale.

În moduri diferite, specifice personalităţii fiecăruia ca structură stilistică şi gândire plastică, artiştii valorifică convingător şi emoţionant opţiunile lor îndreptate spre investigarea şi revelarea unor aspecte diverse

din realitate, semnificative prin frumusețea şi bogatul lor conținut uman. Selecția riguroasă a lucrărilor de pictură şi grafică, conferă un plus de calitate întregii expoziții.

Prilej de meditație filozofică şi poetică, peisajul este preocuparea principală a majorității expozanților. Aspirația de a concentra idei şi stări de spirit, a impus orientarea multor artişti către esențializare în realizarea unor imagini logice, de intensă participare lirică. Grandoarea naturii, aflată într-o veşnică vibrație şi transformare, aura de mister şi de permanență sunt surprinse în numeroase şi variate lucrări. Cu orizonturi deschise către o lume de meditație şi linişte, ele sunt creatoare de atmosferă şi evocatoare a unor spații fermecătoare prin lumina şi poezia lor. În acelaşi timp, portretele prezentate sunt o mărturie a interesului artiştilor de a întreprinde analize atente şi profunde ale universului uman interior, în surprinderea de expresii şi atitudini omeneşti. Unele impun prin monumentalitate şi echilibru compozițional, altele printr-un grafism elegant susținut de o armonie cromatică variată, pură şi luminoasă. Adâncimea ideatică, suplețea liniei, simțul clar al ritmului, policromia surdinizantă a unuia dintre cei mai reprezentativi ai Romanului, de înaltă profesionalitate, definitiv consacrat, **Iosif Haidu**, liniştea meditativă a lui **Mihai Simion**, spiritul delicat al **Adinei Paul** care surprinde cu pasiune bucuriile oferite generos de gingăşia şi grația unor buchete de flori, lumina interioară şi bogăția spirituală ale lui **Mihai Olteanu**, sensibilitatea şi rafinamentul coloristic al paletei **Vioricăi Vasilişin**, linia sigură şi înțelegerea lirică în evocarea poeziei peisajului romaşcan ale lui **Constantin Bârjoveanu**, simplitatea formei, desenul viguros, sobrietatea şi expresivitatea cromatică, de factură expresionistă ale

Monicăi Carp, disciplina riguroasă a expresiei formei şi a dispunerii suprafeţelor de culoare la **Vasile Bodros**, prospeţimea acordurilor tonale ale lui **Constantin Adamovici**, intensitatea poetică a lucrărilor lui **Florin Mareş**, puterea de sinteză şi echilibrul pictural în arta **Minodorei Timofte**, lumina şi vibraţia coloristică ale lui **Ovidiu Enea**, sunt câteva din elementele ce caracterizează creaţia artiştilor.

Păcat că lipsesc de pe simeza expoziţiei lucrări ale unor talente ca – **Violeta Lăcătuşu, Dorina Statopol, Gheorghe Avram, Viorel Maxim** etc.

În ansamblu expoziţia este o convingătoare mărturie de vitalitate şi frumuseţe, de autentică valoare artistică.

Cronica romaşcană, anul III, nr. 53, 9-15 ianuarie, 1992

EXPOZIŢIA DE GRAVURĂ DIN VENEZUELA

În prezenţa unui numeros public, sâmbătă s-a deschis în sălile Muzeului de Artă o interesantă expoziţie de gravură din Venezuela. Executate în diverse modalităţi tehnice, aşa zise tradiţionale sau mai noi, cele 31 de lucrări sunt dovada bogăţiei şi varietăţii limbajului artistic, a preocupărilor creatorilor latino-americani contemporani, sunt demonstraţia vitalităţii gravurii ca gen de artă, în alb-negru sau colorată, cu largi posibilităţi de multiplicare.

Autorii, în urma demersului lor creator ne propun nu rezultatele unui proces formal de înregistrare şi de transpunere a motivelor, a unei realităţi de contact cotidian, ci pătrunderea dincolo de treapta senzorială a

cunoaşterii analitice, o sinteză a propriei noastre existenţe pe care o elaborăm şi plasăm în timp şi spaţiu după propriile noastre principii.

Sintetici în exprimare, în reţinerea esenţialului artiştii ştiu să folosească capacitatea de sugestie a liniilor, să ritmicizeze melodic imaginile prin folosirea dinamismului liniilor şi planurilor divers direcţionate şi alternarea zonelor de umbră şi lumină, sau prin unele elemente riguros geometrizate. Culorile folosite sunt subordonate compoziţiei pentru care caută soluţii decorative. Prin cromatica vibrantă, bine armonizată, unele gravuri capătă adevărate însuşiri picturale. Ele sunt tocmai ceea ce afirmă istoricul Jean Laran *„gravura este alianţa perfectă a spiritului, a minţii şi a instrumentului de gravat, singura capabilă să facă să palpite lemnul, arama, piatra, să vibreze şi să cânte linia*”.

Eveniment important în viaţa artistică a oraşului, expoziţia de gravură din Venezuela oferă iubitorilor de artă, posibilitatea cunoaşterii şi înţelegerii unor universuri plastice originale, atât din punct de vedere tematic, componistic, cât şi al rafinamentului tehnic.

Cronica romaşcană, anul III, nr. 61, 5-11 martie 1992

Remarcabilă EXPOZIŢIE JUBILIARĂ

Cele peste o sută de lucrări care poartă semnătura unor nume cunoscute, din diferite colţuri ale ţării şi bineînţeles, din Roman, sunt creatoare de atmosferă şi evocatoare prin desen şi culoare, prin armonii sculpturale şi decorative a unui spaţiu de mare tradiţie istorică şi culturală. Se îmbină aici dangătul clopotului lui Ştefan cel Mare şi liniştea

patriarhală de odinioară cu frumusețea Romanului trepidant şi neobosit de azi. Fixând anumite repere menite să sugereze un întreg itinerariu, artiştii au redat o adevărată imagine monografică a oraşului, care-şi poate recunoaşte şi în acest fel dezvoltarea sa istorică în timp.

Întâlnim astfel, meditația gravă a lui **Nicolae Şchiopu** asupra unor evenimente importante din istoria poporului nostru subliniind pregnant durata, memoria vie a locuirii pe aceste meleaguri. Peisaje citadine în care sunt surprinse farmecul local al unor vechi străzi, cu poezia lor specifică, monumentele istorice întâlnite la tot pasul, fizionomia caselor modeste de la margine de oraş, capătă sub atenția concentrată a pictorilor semnificații deosebite; în rigoarea geometrică a îmbinării volumelor arhitecturale impregnate de o prospețime a cromaticii la **Constantin Bârjoveanu**; în suplețea şi rafinamentul construcției grafice, în sensibilitatea şi lirismul culorilor de o rezonanță stinsă care exprimă caracterul specific local şi atmosfera, la tânărul şi talentatul **Mihai Olteanu**; în interesul pentru calitățile expresive ale pastei la **Victor Stanciu**.

Multe dintre aceste lucrări cumulează pe lângă valoarea lor artistică, şi pe cea documentară. Pitorescul împrejurimilor Romanului, cu albastrul dealurilor şi colinilor domoale, cu mireasma naturii din Lunca Moldovei şi Siretului, frumusețea micilor aşezări rurale, din orice anotimp sau oră a zilei sunt surse şi motivații de vibrații şi nostalgii încărcate de căldură şi veridicitate pentru numeroşi expozanți – **Vasile Aionesei, Costache Horia**, **Gheorghe Avram, Florin Mareş, Constantin Adamovici, Mihai Simion, Dorina Statopol, Viorica Vasilişin.**

Natura moartă şi compoziții cu organizări calme de armonie volumetrică şi cromatică încorporând sugestii ale unui spațiu în care

culturi şi obiceiuri de tradiţie vorbesc despre continuitatea unei străvechi civilizaţii sunt realizate de **Eugen Crăciun, Ştefan Pristavu, Romeliu Copilaş, Stoica Gheorghe**.

Adevărate revărsări de culoare şi lumină, lucrările cu subiect floral ale artiştilor **Dumitru Savin, Ion Iordăchescu, Ştefan Grumăzescu, Adela Moga**, **Julieta Cozărescu, Adina Paul, Antochi Elena** care se constituie într-un imn închinat încrederii desăvârşite în viaţă şi frumuseţe, conferindu-i un sentiment adânc de forţă şi trăire emoţională.

Costache Nenea, Monica Carp, Mihai Iordăchescu surprind expresia unor chipuri sau a unor situaţii, în delicate mişcări sufleteşti, frumuseţea unei atitudini meditative, a unei hotărâri demne, strălucirea fugară a unui zâmbet.

Notăm prezenţa unui cunoscut sculptor, **Florin Zaharescu**, cu trei forme decorative care se remarcă prin fineţea modelajului şi forţa lor de expresie.

Miniaturile executate în lemn de **Paul Costea** sunt adevărate podoabe ale măiestriei şi execuţiei autorului.

Sentimentul certitudinii, al trăiniciei este întruchipat sugestiv în imaginile simbol ale lui **Iosif Haidu**, intitulate „Zidiri", în agitaţia şi ritmul vieţii moderne din lucrările, **Viorica Guşul** şi **Rozalia Pantelimon**.

Aşadar, o expoziţie de largă deschidere tematică care atestă dorinţa plasticienilor de a se înscrie în momentul sărbătoresc de înaltă simţire spirituală – aniversarea a 600 ani de la prima atestare documentară.

Cronica romaşcană, Anul III, nr. 75, 11-17 iunie 1992

MARIA TEREZA GOGU

Măiestrie şi culoare

Expoziţia deschisă zilele acestea în sălile Muzeului de Artă este o antologie care cuprinde toate etapele evoluţiei artistei **Maria Tereza Gogu** din Piatra Neamţ (n. 1919). Încă din tinereţe, în perioada studiilor la Academia de Arte Frumoase din Iaşi, 1940-1944, a cunoscut adevărata artă, criteriile înţelegerii ei datorită îndrumării profesorilor Ion Irimescu, Jean Cosmovici, Otto Brise, care i-au însuflat un respect deosebit atât pentru munca la catedră ca profesoară, dar şi faţă de cea artistică.

Pentru Tereza Gogu, pictura nu a constituit un mijloc de a-şi câştiga existenţa, ci a lucrat sub îndemnul bucuriei şi sincerităţii pornite din inimă, de a se confesa... „Un exerciţiu al libertăţii interioare, un miracol existenţial şi o sinceritate asumată", după cum subliniază comentatorii în catalogul expoziţiei.

Evoluând pe linia unei viziuni realiste, în care tradiţia se îmbină cu modernitatea într-o concepţie stilistică unitară, artista, fire senzitivă, mereu atentă la frumuseţile lumii ce o înconjoară, ştie să transmită adevăratele trăsături ale subiectului real, dar şi sentimente, stări de spirit. Farmecul decorului vegetal, gingăşia şi prospeţimea unor motive florale, un vas, o carte, figuri umane sunt un prilej de a cânta bucuriile şi frumuseţile vieţii. Liniştea adâncă a iernii, vara împlinită, cu sevă şi lumină, toamna cu unda ei de nostalgie, intimitatea familială din naturile statice şi flori sunt realizate în construcţii clare, închegate cu forme puternic reliefate, asociate cu un autentic lirism al atmosferei. Gestul ei

pictural este accentuat şi de culoare, de intensitatea armoniilor cromatice, strălucitoare, solară. De aici şi impresia de soliditate şi echilibru.

Lucrările de grafică – acuarelă, ceracolor pastel, cărbune, creion dau şi mai clar dovada capacităţii forţei sale creatoare. Cu o notaţie directă, spontană sau mai laborioasă, artista, având un ascuţit spirit de observaţie, prezintă o suită de portrete: copii, bărbaţi şi femei, redând cu căldură şi duioşie atitudini şi expresii. Întâlnim inocenţă şi candoare, putere şi graţie, gravitate şi hotărâre, bucurie sau melancolia regretelor unor modele, bine individualizate, expresive.

Creaţia Terezei Gogu prezentă în această primă expoziţie personală, bogată în semnificaţii vorbeşte despre spiritul sensibil al artistei, care îndrăgostită de viaţă, de culoare, şi astăzi, în liniştea atelierului, pregăteşte noi lucrări. Le aşteptăm cu dragoste spre a le face cunoscute publicului iubitor de artă.

Cronica romaşcană, anul III, nr. 81, 22-28 iulie 1992

VIORICA BOTEZATU

Profunzime şi sensibilitate

Captivante prin problematica abordată cât şi prin originalitatea viziunii, lucrările din expoziţia deschisă la Muzeul de Artă, sunt mărturia seriozităţii şi maturităţii artistice ale doamnei **Viorica Botezatu**, medic din Iaşi. Izvorâtă dintr-o profundă meditaţie plastică şi filozofică, pictura artistei reprezintă o investigare şi interpretare superioară a sensurilor realului, a unor adevăruri asupra existenţei.

Modul stilistic diferit de tratare este impus de adecvarea formei de expresie la fondul ideatic şi emoţional conţinut de fiecare creaţie a sa. În numeroase situaţii, autoarea simplifică şi stilizează compoziţia realizând o decorativitate întemeiată pe modulările liniştite ale contururilor şi pe valorile de sugestie ale culorii. Alteori, folosind o materie somptuoasă, vibrantă, capabilă să confere materialitate şi să reţină lumina, ajunge la o transfigurare lirică a imaginii.

Lucrările „Germinaţie", „Metaforă", „Evoluţie" sunt investite cu putere de sugestie şi o încărcătură de semnificaţii precise, ele constituind un adevărat poem despre viaţă, despre continua mişcare şi transformare a materiei în univers. În ciuda tuturor primejdiilor, ameninţări, spaime, se înfăptuieşte în curgerea ireversibilă a timpului, miracolul vieţii, al creaţiei, iar „Focul astral" aureolează cu strălucirea sa întreaga existenţă umană.

Universul luminii şi al culorilor naturii este redat în construcţii dense, complex-evocatoare. O calmă „Zi de vară", unde violetul şi griurile nuanţate se ţes ca într-o peteală, „Linişte" în care spaţiul este purificat, dominat de o atmosferă senină de vară, farmecul cerului albastru şi pitorescul acoperişurilor colorate la o margine de sat, arhitectura străzilor specifice unor oraşe - „Sărărie", Iaşi, definesc aria sensibilităţii artistei, bucuria de a ne comunica impresii şi stări de spirit.

Ipostaze ale unor crâmpeie de viaţă, florile se revarsă exuberant în roşuri şi galben solar. Totul, ne evocă cu precizia unui medic, o lume a permanenţei, a biruinţei în care domină echilibrul, armonia şi lumina adresată în primul rând sufletului.

Este o expoziție incitantă, cu un mesaj poetic închinat vieții, frumuseții acestui pământ şi care constituie o etapă distinctă în evoluția sa creatoare.

Cronica romaşcană, anul III, nr. 88, 9-15 septembrie, 1992

PREZENTE PRESTIGIOASE LA O EXPOZIȚIE DE PASTEL

Descoperit în Europa, la sfârşitul secolului al XVII-lea, pastelul s-a amplificat şi îmbogățit de-a lungul timpului devenind unul din mijloacele importante ale expresiei artistice. Tehnică de mare finețe şi rapiditate, el a fost mânuit de artişti cu personalitate puternică, atât pentru forța desenului, dar mai ales pentru efectele coloristice obținute cu ajutorul unor tonuri de o prospețime şi catifelare deosebite. Şt. Luchian, I. Iser, Fr. Şirato, Gh. Petraşcu sunt doar câteva nume care prin înaltele lor creații au scos în evidență disponibilitățile expresive ale pastelului.

Pentru însuşirile sale, mulți dintre artiştii contemporani s-au oprit asupra acestei tehnici tradiționale – pastelul (bastonaşe de pigment colorat), folosind-o uneori în combinație cu alte materiale ale graficii (tuş, cretă, cărbune, guaşă).

Ampla expoziție deschisă la Muzeul de Artă reuneşte lucrări de înaltă ținută artistică ale unor artişti de recunoscut prestigiu național şi internațional, care poartă amprenta personalității lor creatoare în acest domeniu. Ea aduce în atenția publicului romaşcan expresia concentrată

metaforică sau directă a universului real şi uman, a proiectării unor stări de spirit.

Sinteza dintre energia liniei, forţa ei de caracterizare şi intensitatea cromatică din lucrările **Elenei Uţă Chelaru**, graţia liniei, culoarea sidefie cu o calmă vibraţie a portretelor şi nudurilor lui **Mircea Doinaru**, poezia şi transparenţa culorii, un fior plin de mister din pastelurile lui **Bogdan Pietriş**, expresiile lirice legate de frumuseţea naturii în armonii cromatice cu efecte de mare picturalitate, încărcate de linişte şi reculegere ale lui **Costin Neamţu**, formele geometrice cu valoare de simbol menite să evoce sensurile profunde şi edificatoare ale lumii din lucrările semnate de **Sever Mermeze**, rafinamentul conturului şi al culorii la **Corneliu Vasilescu**, spontaneitatea şi delicateţea din lucrările cu motive variate ale lui **Emanoil Mazilu** oferă imaginea măiestriei unor sensibilităţi artistice în folosirea posibilităţilor de sugestie poetică şi vibraţie emoţională a pastelului.

Panotarea bine gândită face ca fiecare lucrare să-şi păstreze individualitatea, dar în acelaşi timp, să demonstreze convingător valoarea şi sensurile în ansamblu ale expoziţiei.

Cronica romaşcană, anul III, nr. 93, 14-20 octombrie, 1992

CĂLĂTORIE PRIN PEISAJ

Deschisă la Muzeul de Artă în ultimele zile ale unui an bogat în manifestări artistice, la care publicul a putut aprecia numeroase expoziţii colective şi personale, expoziţia de pictură şi grafică cuprinde lucrări

realizate în ediția a II-a a Taberei de creație organizată în anul 1993 de Cenaclul Pro Arte Roman, la Vaslui. Ca şi la ediţia anterioară, este de remarcat varietatea talentelor şi a modalităţilor plastice abordate. Alături de numele unor artişti bine cunoscuţi, întâlnim lucrări ale unor tineri studenți care promit evoluții interesante în găsirea propriei lor individualități.

Numeroase peisaje, margini de pădure, case invadate de vegetație, şesuri şi coline pline de farmec, siluetele unor copaci care se înalță semeț, drumuri de țară, întinderi de apă şi pământ surprind frumusețea şi echilibrul formelor, armoniile cromatice, cu strălucirea şi vitalitatea anotimpului estival. Reprezentările călătoriei prin peisaj capătă concretețe fie spontan, fie mai elaborat sub un permanent control al raţiunii în care detaliile sunt eliminate, reținându-se doar elementele de ansamblu, semnificative şi sugestive. Predominant colorişti, ei comunică reacțiile sufleteşti, de la dispozițiile de moment, la tensiunile dramatice, de la exuberanță la melancolie prin vibrațiile de culoare, diferit de la un expozant la altul.

La **Constantin Adamovici**, de exemplu, întâlnim bucuria calmă a culorii în redarea unei atmosfere pure, de reală încărcătură lirică; **Mihai Olteanu**, spirit analitic, accentuează construcția formelor pentru a surprinde mai bine caracterul, structura internă, într-o cromatică sobră; **Mihai Simion** demonstrează o mai mare libertate a expresiei printr-o construcție spontană şi de interiorizare mai intensă; **Vasile Bodros**, peisajele au gravitate şi dinamism prin densitatea şi armonizarea culorilor; **Mihai Percă** propune o interpretare plină de forță expresivă, amplă, cu o energie coloristică aparte; mânuitor iscusit al acuarelei, cu precizia şi

puterea de sugestie a tuşelor de culoare, sensibil nuanţate şi diversificate, cărora le imprimă căldura propriei sale trăiri, **Iosif Haidu** se individualizează; **Claudiu Diac**, un tânăr foarte înzestrat, cooptat în această ediţie a Tabere aduce îndrăzneţe încercări în ceea ce priveşte cunoaşterea şi stăpânirea compoziţiei.

În ansamblu, sunt imagini emoţionante prin sinceritate şi veridicitate care invită la momente de poezie şi încântare, demonstrând totodată forţa mişcării artistice romaşcane.

Pornind de la nivelul calitativ ridicat a majorităţii lucrărilor prezentate, expoziţia Taberei de creaţie Vaslui, 1993 va fi itinerată în mai multe oraşe din Moldova.

Cronica romaşcană, anul IV, nr. 155, 29 dec. 1993 – 11 ianuarie 1994

DONAŢIA MARCEL LOCAR

Cel care avea să devină unul din cunoscuţii arhitecţi din ţara noastră, **Marcel Locar** a văzut lumina zilei în 1902 la Roman, unde îşi va petrece copilăria, ca elev la şcoala primară şi liceală, cucerindu-l sufleteşte pentru totdeauna.

Apreciat pentru realizările sale înscrise în palmaresul arhitecturii moderne, pentru activitatea sa didactică sau cea de expert din cadrul unor organisme internaţionale, Marcel Locar a fost şi un bun cunoscător al valorilor creaţiei plastice româneşti. De-a lungul anilor, prin muncă şi pasiune a colecţionat numeroase lucrări ale unor reprezentanţi de seamă din perioada interbelică şi contemporană.

A dorit ca o parte din colecţia sa să fie oferită Muzeului de Artă din oraşul său natal, dorinţă ce a fost împlinită după moarte de moştenitorul său legal, *Paraschivescu Moses*. Un dar expresiv prin autenticitatea şi valoarea lui, pe care un fiu al Romanului l-a făcut romaşcanilor cu gândul de a le dărui bucurie, încântare şi linişte.

Cele 30 de lucrări, pictură şi grafică, expuse în sălile Muzeului conţin ceva din spiritul, viziunea şi preocupările autorilor.

O suită de desene, acuarele scot în evidenţă rigoarea compunerii în spaţiu a lui **Th. Pallady**, resursele portretistice ale lui **Camil Ressu**, puterea de observaţie şi sintetizare din creaţia lui **Iosif Iser**, claritatea liniei şi expresivitatea portretelor semnate de **Ştefan Dimitrescu, Eugen Drăguţescu, Ligia Macovei, Arthur Segal**, sensibilitatea cromatică şi spontaneitatea tuşei acuarelelor lui **N. Dărăscu**, luminozitatea şi vibraţia atmosferei din imaginile lui **W. Arnold, Şt. Constantinescu, Nicolae Tonitza** prezent cu 7 lucrări aduce graţie orientală *(„Studiu", „Cap de tătăroaică"*), puritate şi gingăşie *(„Cap de fetiţă", „Nud"*), expresive evocări ale Balcicului, cu dealurile sale calcaroase, cu arhitectura pitorească orientală, cu oamenii săi blânzi.

În „*Portret de femeie*" de **P. Iorgulescu - Yor** ne relevă ca un pătrunzător psiholog, caracterizând cu siguranţă personajul, căruia îi conferă o robusteţe plină de distincţie, încrezătoare în viaţă.

„*Peisaj*" de **Alex. Patina** atrage atenţia prin lirismul şi siguranţa tratării, prin ritmurile variate în succesiunea caselor.

Adevărate revărsări cromatice, cu o puternică încărcătură emoţională, de linişte şi meditaţie sunt două lucrări ale lui **Lucian Grigorescu**.

Patru lucrări ale lui **Alexandru Ciucurencu**, unul din cei mai mari coloriști ai artei sunt reprezentative pentru creația artistului după anul 1940. În „*Femeie în interior*”, „*Natură statică*”, cu contururi bine delimitate şi o materialitate pronunțată, răsună bucuria luminii, a culorilor pure, solare.

Lucrarea semnată de **Gh. Vânătoru**, „*Flori*”, ale căror forme apar modelate în culori vibrante, se distinge prin prospețimea trăirilor emoționale declanşate de delicata poezie a lumi vegetale.

Un gând de admirație pentru cel care a contribuit la îmbogățirea patrimoniului artistic al Romanului cu aceste comori ale spiritualității româneşti.

Cronica romaşcană, 13 aprilie, 1993

FARMECUL ARTEI

Manifestarea care a avut loc nu de mult timp la Muzeul de Artă a oferit tuturor celor prezenți, veniți în număr foarte mare din Roman şi Piatra Neamț, câteva momente de intensă vibrație sufletească şi spirituală. Aici, şi-au dat întâlnire arta plastică, muzica şi poezia, având ca invitați pe artiştii plastici **Ioan Roşca** şi **Dan Adăscăliței** din piatra Neamț, criticul de artă **Valentin Ciucă** şi poetul **Constantin Bordeianu** din Iaşi, profesorul **Gh. A. M. Ciobanu** din Roman, precum şi **Asociația Corală „Gavriil Călinescu”** din Piatra Neamț care a susținut un concert sub bagheta dirijorului prof. **Grigore Grigorică**.

Frumusețea şi originalitatea prezentării, admirabila interpretare a unor opere din creaţia compozitorilor români şi străini, expresivitatea şi forţa versurilor, ne-au purtat în sfera sentimentelor pure, a armoniilor generatoare de căldură şi bucurii sufleteşti. A fost o deconectare, o detaşare de tot ceea ce înseamnă griji şi frământări cotidiene. Pentru că, aşa cum arăta criticul de artă Valentin Ciucă, *„Într-o lume marcată de tot felul de seisme şi agresante poluări, arta are meritul, între altele, de a oferi nu atât o alternativă de existenţă, cât o ameliorare a ei*".

Artistul **Ioan Roşca**, pasionat de descoperirea frumosului, de o comunicare sinceră, accesibilă tuturor doreşte ca prin cea de-a patra expoziție de pictură deschisă la Roman să ofere bucurii oamenilor, să le încălzească inimile.

În general, putem desluşi în creaţia sa luminoasă şi optimistă o permanentă comuniune cu natura, sub semnul iubirii şi al înţelegerii, sub semnul dialogării cu viaţa, cu o natură aducătoare de linişte şi meditaţie. Anotimpurile cu coloritul lor schimbător, pădurile încărcate de vegetaţie, sate bine gospodărite din locuri fascinante, cu maiestoase creste de munte şi ape limpezi, câmpia calmă, siluetele unor biserici-monument, prospeţimea florilor de câmp, constituie tentaţiile spirituale dintotdeauna ale artistului, în valorile şi frumuseţile cărora ne îndeamnă să credem. Poezia spaţialităţii, ambianţa generală senină a tablourilor subzistă printr-o materie cromatică vibrantă, densă, atent elaborată şi simţită.

„Bunicul" şi *„Portret de martir"* din care respiră o mare demnitate umană dovedesc capacitatea analitică şi interpretativă a artistului în surprinderea caracterului personajelor, a vieţii lor interioare.

Prin expresia lor concentrată, plină de forță sugestivă, formele sculpturale din lemn prezentate de **Dan Adăscăliței**, atrag de la început privirea. Sunt forme de un simț plastic rafinat, specifice viziunii sale, înscrise în spațiu, zvelte, grațioase, atent cizelate în care ritmuri de plinuri şi goluri fixează un bogat conținut ideatic şi afectiv. „*Univers*", „*Statornicie*", „*Avânt*", „*Zbor*" etc. constituie un dialog al omului cu universul, subliniind ideea de stabilitate şi echilibru, certitudinea permanenței, mişcarea, ciclul vieții.

Întâlnirea de la Muzeul de Artă cu aceste minunate manifestări spirituale, literar-artistice, cu „*izvoditori de incantații sufleteşti şi spirituale*", a dovedit câtă nevoie are structura noastră sufletească de frumusețea şi farmecul artei autentice.

Cronica romaşcană, anul IV, nr. 150, 24-30 noiembrie, 1993

CARP MONICA

Profunzime şi gravitate

Carp Monica este un nume cunoscut publicului romaşcan atât prin activitatea expozițională bogată, dar mai ales prin maturitatea gândirii şi a modului propriu de exprimare plastică.

Cea de-a treia expoziție personală deschisă la Muzeul de Artă a atras atenția vizitatorilor prin ineditul şi sinceritatea ei. Artista, folosind semne simbolice, o libertate de interpretare şi dispunere a motivelor religioase, ne-a propus imagini cu adânci semnificații şi înțelesuri spirituale.

De o impresionantă expresivitate este suita de lucrări cu *„Răstignirea lui Hristos”*, cu *„Jertfirea Lui pentru izbăvirea tuturor”* sau cele care relevă credința în *„Puterea Crucii, sfântă şi făcătoare de viață”*. De asemenea, figurile de răstigniți, victorioşi, umili, trişti sau promițători, legați de crucea care-i susține, figuri simbolice, subliniind participarea individului la propriul său destin.

Dispoziția compozițională a imaginilor este clară, tratată în prim plan, monumental, fără adâncime, cu un pronunțat caracter grafic care conturează larg formele în acorduri cromatice cu vibrații de lumină. Sunt rezolvări compoziționale concentrate, grave, menite să evidențieze valorile simbolice ale imaginii.

În *„Răstignirea”,* de exemplu, artista a simplificat cu multă puritate şi sensibilitate anatomia trupului lui Isus Hristos, accentuând astfel expresia profund tragică a fizionomiei, atmosfera dramatică, precum şi măreția jertfei.

Puternic spiritualizate sunt lucrările *„Drumul crucii”*, *„Coborârea de pe Cruce”* etc. în care intensitatea durerii este întipărită pe chipurile tăcute, transfigurate ale grupurilor de femei şi copii.

O expoziție interesantă, valoroasă, despre ale cărei sensuri biblice şi artistico-filozofice au vorbit la vernisaj părintele **Doru Ionel** de la Biserica Armenească, profesor la Seminarul Teologic Sf. Gheorghe şi prof**. Gh. A. M. Ciobanu**.

Cronica romaşcană, anul V, nr. 171, 20-26 aprilie, 1994

VASILE DOHOTARU

Ampla expoziție personală **Vasile Dohotaru** din Chişinău deschisă în sălile Muzeului de Artă, oferă publicului vizitator bucuria întâlnirii cu o artă care surprinde din universul permanențelor umane, tendința solară spre echilibru şi seninătate, încrederea în adevăr şi frumos, potențată de personalitatea distinctă a artistului. Creația sa este spațiul frumuseți naturii şi al strălucirii feminine, armoniilor exterioare ce transmit stări de spirit poetice de reculegere şi meditație. O expoziție care conturează convingător profilul unui artist original aflat în plină evoluție creatoare.

Mergând pe drumul postimpresioniştilor şi cromatica expresivă a foviştilor, artistul se afirmă cu un limbaj specific, adecvat gândirii şi sensibilității omului modern. Variatele posibilități de exprimare grafică – pastel, acuarelă desen tuş, creion îi permit transmiterea directă, deschisă a unui mesaj complex, generat de intense trăiri emoționale cu semnificații adânci.

Datele concrete de la care porneşte întotdeauna sunt supuse decantării, suprimării detaliilor, reținând doar elementele esențiale, definitorii, pe baza ştiinței armoniei culorilor.

În numeroasele peisaje, aşezări omeneşti de sub poalele munților, în văi şi pe dealuri, colțuri citadine încărcate de o vegetație proaspătă sau compoziții florale cu ritmul dinamic al arhitecturii formelor, susținut de cel cromatic, exuberant, artistul formulează permanența, un sens al durabilului, pline de bucuria vieții, liniştită şi profundă. Ele închid un anumit glas al sufletului românesc, o lume legată din totdeauna de orizontul spațial al peisajului moldovenesc.

Suita de imagini cu portrete, femei în interior, nuduri redate în căldura şi intimitatea căminului sunt expresiv caracterizate, prin atitudinea corpului, prin gest şi mişcare, elementele cadrului fiind în consonanţă cu psihologia personajului. Pe aceeaşi linie se înscriu şi desenele prezentate – stăpânire a formei, putere de sinteză, capabile să reprezinte un volum, o mişcare, un sentiment.

Universul pur şi luminos al lui Vasile Dohotaru a atras privirile pline de admiraţie ale unui public numeros. Aşa se explică şi comentariile ample din presă, păreri şi impresii: *„Vasile Dohotaru – porneşte de la esenţa realităţii; nu e necesar să pună în lumină toate trăsăturile, ci doar pe cele esenţiale, capabile să sugereze trăsăturile interioare, profunde ale acestora. Culorile te fascinează, şi, în acelaşi timp parcă, te domină" – Mihai Mihaela*, Liceul „Roman Vodă". *Vicol Smaranda*, Şcoala Generală nr. 1... *„starea emoţională a sufletelor noastre s-a unit parcă într-un fel aparte cu sufletul plin de creaţie al pictorului, care a pătruns ca o lume reală în gândurile noastre".*

Cronica romaşcană, anul V, nr. 176, 25-31 mai, 1994

GHEORGHE ILIESCU

În sălile Muzeului de Artă Roman, continuă să atragă un numeros public, expoziţia retrospectivă a unui om deosebit, de mare forţă creatoare, care şi-a dăruit întreaga viaţă artei ca pictor, grafician şi profesor – **Gheorghe Iliescu** (1906-1988).

Pentru realizarea expoziţiei au fost adunate de la instituţii, aşezăminte culturale şi colecţii particulare, de la familie, lucrări reprezentative, caracteristice pentru diferitele perioade de creaţie, cu un accent deosebit asupra aceleia de maturizare şi manifestare a talentului, precum şi din ultimii ani de viaţă.

Primii îndrumători ai înclinaţiei sale native i-au fost la început mama şi frumuseţea meleagurilor natale din împrejurimile Huşilor – comuna Grumezoaia, ca apoi formaţia sa profesională, la Academia de Arte Frumoase din Bucureşti, cu maeştrii Camil Ressu şi J. Steriade să contribuie la dezvoltarea unei gândiri şi creaţii originale.

În anul 1945 se stabileşte la Roman unde şi-a dat măsura personalităţii sale ca artist, precum şi la catedră ca profesor.

Vreme de peste 50 de ani, Gheorghe Iliescu a fost prezent în viaţa artistică a ţării. A avut numeroase participări la Saloanele Oficiale şi la alte manifestări colective, interjudeţene, regionale, anuale etc., a organizat un număr însemnat de expoziţii personale care i-au adus bune aprecieri ale criticii şi ale publicului. O dovedeşte şi prezenţa sa cu lucrări în colecţii particulare din ţară şi de peste hotare, în muzee şi colecţii de stat, iar acordarea Premiului Ministerului Învăţământului şi culturii, Premiul Fundaţiei Simu vin să confirme valoarea creaţiei sale.

Credincios propriilor sale gânduri şi emoţii, Gh. Iliescu a păstrat în arta sa măsura unei viziuni realiste, armonioase şi echilibrate, o exprimare firească, intens lirică, cea ce îl situează pe linia de continuitate a artei româneşti clasice.

„Înamorat de soare şi lumină, setos de acea respiraţie adâncă a pământului reavăn, pictorul păşeşte pe meleagurile moldovene unde-şi

are rostul său şi smulge acestora culoarea vie a crângurilor bătute de soare, verdele deschis al potecilor luminate şi galbenul ruginiu al toamnelor melancolice, impunându-se ca un mare peisagist" (scriitorul **Aurel Leon**).

Cea mai mare parte din lucrările expuse reprezintă aceste motive pe care pictorul le-a îndrăgit cel mai mult, inspirate din viaţa satelor, cu locuitorii lor, cu minunatele privelişti de la munte sau câmpie: „*Luminiş de pădure*", „*Toamna prin vii*", „*Asfinţit de toamnă*", „*Din satul natal*", „*Drum de ţară*", „*În plină vară*" etc., spaţii cu deschidere vastă, văzute în zeci de perspective, animate de cele mai multe ori de oameni şi animale, sunt imagini ale unei naturi calme, regeneratoare, văzută sub semnul luminii vibrante, strălucitoare şi al reveriei, în armonii calde, potolite.

Puternic evocatoare prin surprinderea cu ascuţit spirit de observaţie al vestigiilor trecutului istoric, a bogăţiei şi specificul monumentelor de arhitectură şi istorice, atmosfera locurilor de altădată sunt lucrările „*Cetatea Sucevei*", „*Episcopia Roman*", „*Ipoteşti Botoşani*", „*Iarna în Roman*".

Bucuria şi emoţia cu care admiră natura şi lumea le găsim şi atunci când redă poezia vegetală în prospeţimea şi delicata materialitate a buchetelor de flori, petunii, trandafiri, crizanteme, dar mai ales, flori de câmp. În tonuri transparente, sensibil nuanţate, ele evidenţiază profunzimea şi complexitatea trăirilor sufleteşti ale artistului.

Calitatea de a sonda în adâncime sufletul omenesc se face vizibilă într-o serie de portrete şi caricaturi - copii, bărbaţi şi femei în care dezvăluie expresiv trăsături caracteristice ale fizionomiei, stări psihologice diferite.

Înzestrarea artistică a lui Gh. Iliescu este puternic reprezentată şi de grafică, gen care încă de la primele cristalizări îl puneau alături de puţinii ei înţelegători. Mijloacele de expresie specifice diverselor tehnici – acuarelă, desen în tuş, laviul în tuş negru sunt mânuite cu siguranţă, în care linia şi culoarea se susţin reciproc în planul construcţiei şi al expresivităţii, a surprinderii luptei dintre lumină şi umbră.

Două frumoase icoane, „*Madona cu pruncul*" şi „*Răstignirea*" sunt semnificative pentru bogata sa creaţie în domeniul artei bisericeşti, mărturii ale înţelegerii cu credinţă şi măiestrie artistică a temelor religioase.

În vitrine a fost expus material documentar – reviste, ziare, articole şi cronici de artă, pliante, cataloage pentru a întregi imaginea creaţiei sale artistice.

Expoziţia retrospectivă de pictură şi grafică Gheorghe Iliescu vorbeşte, aşa dar, despre munca şi creaţia unui artist talentat care ne-a dăruit valori, bunuri integrate spiritualităţii româneşti, pe care noi, rămânându-i recunoscători, precum şi cei ce ne vor urma, le vom preţui şi păstra aşa cum se cuvine.

Cronica romaşcană, nr. 184, 20-26 iulie, 1994

IULIA HĂLĂUCESCU

Ampla expoziţie deschisă recent la Muzeul de Artă Roman se constituie într-un eveniment de excepţie, atât prin puternica şi originala creativitate a unei artiste cu o personalitate pregnantă în contextul artei

românești, cât şi prin modalitățile de transpunere a gândirii sale artistice – **Iulia Hălăucescu.**

Născută pe meleagurile nemțene, în munții Tarcăului, *„unde tot ceea ce trăieşte acolo e axat pe echilibrul dintre înalt şi abisal, dintre lumină şi umbră*"..., artista rămâne ataşată afectiv de climatul poetic al acestui spațiu, de care primeşte înclinația spre contrast într-o continuă luptă pentru înălțimi, echilibrul sufletesc, simțul formelor şi al culorilor.

Însuşirile artistice şi le-a cultivat la Institutul de Arte Plastice din Iaşi şi Bucureşti, după ce, în prealabil, absolvise Facultatea şi cursurile libere de desen şi pictură. Au contribuit la acestea şi numeroasele călătorii de studii în Franța, Grecia, Germania, Cehoslovacia, Ungaria etc.

Din anul 1954, când devine membră a U.A.P. din România este cunoscută publicului din țară şi de peste hotare prin cele 38 de expoziții personale şi bogatele participări la expozițiile colective de artă românească, în țară sau în străinătate, la expoziții republicane, județene, în tabere de creație.

Autoare a unei importante opere de pictură şi grafică, din care o mare parte se află în patrimoniul muzeelor din țară şi străinătate, colecții particulare, instituții, Iulia Hălăucescu a realizat şi lucrări de artă monumentală la Piatra Neamț şi Roman, pictură murală la Bacău, precum şi tapiserii. De asemenea, a realizat proiectele actualelor steme ale municipiului Piatra Neamț şi județului Neamț.

Valoarea creației sale, calitatea limbajului stilistic i-au adus de-a lungul anilor binemeritate elogii din partea criticilor de artă, numeroase diplome şi medalii, titlul de *„Cetățean de Onoare al municipiului Piatra Neamț*".

Retrospectiva, aşa cum este structurată, nu prezintă etape distincte de evoluţie din creaţia artistei ci o sinteză amplă care înseamnă interpretarea superioară a lumii înconjurătoare prin cunoaşterea ei artistică şi filozofică.

Pentru Iulia Hălăucescu, artistă de mare rafinament intelectual şi sensibilitate creatoare, natura este o adevărată obsesie. *„Nicăieri nu m-am simţit mai bine, mai sinceră, mai aproape de infinit şi mai pură, ca în mijlocul unui peisaj*".

Reţinerea frumuseţilor cotidiene, a permanenţelor ce dau sens priveliştilor din natură şi a construcţiilor create de om sunt expresii ale unei meditaţii profund originale, de penetrare către esenţe, către dinamismul grav al trăirilor.

Pe simezele expoziţiei au fost reunite imagini pline de poezie, cu o arhitectură variată, adevărat memorial de călătorie din ţinutul Neamţ, din diferite colţuri ale patriei, ca şi din numeroase ţări din Europa, care se impun atât prin forţa lor evocatoare, cât şi prin tensiunile emoţionale transmise.

O mare pondere o au lucrările executate în acuarelă, tehnică preferată de artistă, pe care o consideră *„aidoma valului mării care te cuprinde ca o mângâiere*"... conferindu-i un stil cu totul personal în arta românească contemporană.

Creatoare de spaţii şi de o nouă arhitectură picturală, monumentală, artista construieşte solid formele, reliefate de contururi puternice, în viziune expresionistă cu o cromatică intensă, echilibrată în îmbinări transparente de mare luminozitate.

Păstrând acelaşi limbaj pictural, clar, armonios în relevarea unei atitudini sau a unui sentiment, cele câteva portrete sugerează o anume stare lăuntrică – tonus tineresc, visare, demnitate şi hotărâre sau meditaţie adâncă.

Reprezentări plastice de mare sugestivitate, capabile să emoţioneze, păstrând puritatea sentimentelor sunt şi cele care se referă la gândirea adâncă şi implicaţiile filozofice ale versurilor poetului Lucian Blaga sau ingenioasele interpretări ale catrenelor poetului persan Omar Khayyam.

Florile sunt percepute ca explozii cromatice fluide, în roşu, galben solar, albastru, pline de viaţă, delicateţe şi frumuseţe care traduc sensibile şi emoţionante stări de spirit.

Vizitatorul are revelaţia unei opere de o puternică intelectualitate şi rafinament cu o unitate stilistică de ansamblu care te invită *„spre o zonă de aer curat, de înalturi, tonifiant, stimulator al respiraţiei în ritmuri largi”*.

Cronica romaşcană, anul VI, nr. 222, 13-19 aprilie, 1995

CATINCA POPESCU

În faţa unui numeros public, la Muzeul de Artă a avut loc, zilele acestea, vernisajul expoziţiei **Catinca Popescu**, o creatoare din Bacău, cunoscută şi apreciată în rândul artiştilor naivi sau cum li s-a spus de criticii de artă *„pictori de duminică”* sau *„pictori ai instinctului şi a inimii”*.

De peste două decenii, creaţia artistei, izvorâtă din dragostea pentru frumos, pentru culoare şi formă a dobândit un întreg palmares artistic. O atestă atât expoziţiile personale în ţară şi străinătate, participările la expoziţiile colective şi Saloanele naţionale de artă naivă, cât şi numeroasele premii şi distincţii obţinute.

Selecţia pe care o prezintă acum publicului romaşcan – 60 de lucrări, relevă calităţile unei autentice pictoriţe naive. Ele cuprind adevărate povestiri despre ceea ce artista a văzut şi a aflat despre viaţă, despre om şi despre istorie şi o face aşa de direct, de simplu, încât ne determină şi pe noi să vedem toate aceste fapte. Imaginea vie a satului românesc, a satului, în muncă sau în sărbătoare, universul familiei, obiceiuri şi datini, toate sunt redate cu sinceritatea şi puritatea privirilor unui copil. Urmăreşti cu încântare, de exemplu, o petrecere în familie, târguri ţărăneşti, alaiuri şi ospeţe de nuntă, scene vesele de pluguşor, cu capra, aspecte de muncă la câmp, în livadă, portrete în care esenţializarea mijloacelor de redare ajunge la o mare expresivitate. Cu o libertate a fanteziei caracteristică naivilor care nu ţin seama de perspectivă, de anatomie şi legile proporţiilor, artista subliniază pregnant, în desen, în prospeţimea şi armonizarea inspirată a culorilor, caracterul dorit al lucrărilor. Sunt tablouri vesele, plăcute, lucrate parcă numai în zile senine, cu aer proaspăt şi curat, degajând blândeţe, calm şi acurateţe, ca şi sufletul artistei bun şi sensibil.

O expoziţie care merită să fie văzută de toţi cei ce îndrăgesc arta naivă sau de cei care doresc din curiozitate să o cunoască.

Cu siguranţă ei vor fi atraşi de strălucirea şi afectivitatea ei, de rostirea sa sinceră şi directă pentru că... *„în fiecare om, somnolează şi se*

ignoră un naiv. Dați-i culori şi veți vedea imediat cât de cuceritor este în el sentimentul de joc şi cât de convins serios este ciudatul său joc".

Cronica romaşcană, 1995

IOAN ROŞCA

Puritate şi lumină

După doi ani, artistul **Ioan Roşca** din Piatra Neamț revine la Muzeul de Artă cu o nouă selecție de lucrări care reprezintă cea de a cincea expoziție personală organizată la Roman, expoziție care conturează pregnant profilul său artistic, format pe parcursul a două decenii de activitate.

Membru al Asociației Artiştilor Plastici Neamț, Ioan Roşca, credincios crezului că arta înseamnă în primul rând sinceritate şi dăruire, se situează pe o linie de lirism şi sensibilitate a picturii româneşti clasice, într-o comunicare firească, accesibilă tuturor, având nota sa de originalitate.

Despre munca şi creația acestui artist talentat, despre succesul picturii sale vorbesc concludent cele peste 10 expoziții personale, numeroasele participări la expoziții colective şi de grup, precum şi numărul mare de lucrări în colecții din țară şi străinătate.

Pasiunea sa dintotdeauna pentru peisaj, pentru cunoaşterea şi studierea valorilor şi frumuseților locurilor nemțene este relevantă şi de data aceasta. Un peisagist care aduce dovada sensibilității şi puterii sale de

interpretare a multiplelor ipostaze ale naturii legate de sufletul lui romantic pe care le încarcă cu propria sa afectivitate.

Unitare sub aspect stilistic, imaginile aduc freamătul frunzişurilor de pădure, măreţia munţilor, solemnitatea monumentelor, poezia locurilor de la ţară, cu formele vegetale pulsând de viaţă ale verii, exuberanţa cromatică autumnală sau atmosfera calmă a unei zile de iarnă. Sunt momente de lirism fin care unesc visul şi contemplaţia, bucuria sinceră şi puritatea.

În culori de o potolită armonie, calde şi atrăgătoare, spaţiul pare a fi dominat de o lumină mereu vie şi de o prospeţime a expresiei.

Aceeaşi înţelegere a materiei, a rolului ei de ordonatoare a compoziţiei o întâlnim în naturile statice şi motivele florale. Vibraţia şi justa dozare a culorilor, densitatea lor creează o atmosferă poetică cu capacitate de emoţionare.

Invitându-ne să privim lucrările expuse, artistul doreşte să ne ofere bucuria contemplării unei naturi încărcate doar de frumuseţe, armonie şi echilibru.

Alături de Ioan Roşca, sublinia criticul de artă **Valentin Ciucă** în catalogul expoziţiei *„recuperăm fabulosul copilăriei, miracolul primelor iubiri, învăţăm ceea ce înseamnă puritatea”.*

NICOLAE RUSU

Artistul **Nicolae Rusu** din Piatra Neamţ, membru al Asociaţiei Artiştilor Plastici, activ în peisajul artei nemţene începând din anul 1982

prin bogatele participări la expozițiile colective şi de grup de la Piatra Neamţ, Bucureşti, Cluj, Bacău, la taberele naţionale de creaţie – Botoşani, cu lucrări în colecţii particulare din ţară şi străinătate, prezintă un grupaj de nouă icoane care atrag de la început privirile vizitatorilor.

Realizate în tehnica tradiţională – tempera pe lemn, icoanele impresionează prin semnificaţia adâncă şi execuţia lor artistică, scoţând în evidenţă calităţile de bun desenator şi colorist ale autorului.

Figurile arhanghelilor care schiţează gesturi retorice sau ale sfinţilor, pe un fond de aur patinat, în decoruri arhitecturale sunt bine individualizate. Liniile sigure de o anumită eleganţă conturează ferm suplețea siluetelor, proporţia volumelor, ţinuta braţelor şi a capului, exactitatea drapajelor, personajele dezvăluind nuanţate stări sufleteşti.

Gama cromatică de ocru, verde, gri şi albastru este modulată cu delicateţe dar şi cu expresivitate, acordurile de culoare fiind bine temperate.

Impunătoare este lucrarea cu portretul monumental al Maicii Domnului reprezentat frontal cu Isus Hristos pe piept binecuvântând cu amândouă mâinile care ilustrează ideea întrupării ca promisiune a mântuirii. De o parte şi de alta figurile a doi arhangheli care se apleacă plini de adoraţie către Isus Hristos şi respect faţă de actul Dumnezeirii.

Nouă icoane, valoroase opere de artă, dar care sunt în acelaşi timp *„ca nişte ferestre prin care privim în veşnicie, sau ca nişte oglinzi prin care privim cerul lui Dumnezeu”.*

Cronica romaşcană, anul VI, nr. 244, 11-17 septembrie, 1995

CENACLUL PRO-ARTE ROMAN

În viaţa cultural-artistică romaşcană, Cenaclul Pro-Arte a devenit deja o prezenţă permanentă prin activităţi expoziţionale personale sau colective.

Expoziţia deschisă la Muzeul de Artă cuprinde realizările ediţiilor a III- şi a IV-a din Taberele de creaţie din anii 1994-1995.

Cu mijloacele proprii diferitelor domenii artistice, pictură, grafică, sculptură, metalo-plastie, cei 12 expozanţi aduc imagini fidele vibraţiilor temperamentale şi expresiilor plastice ale fiecăruia dintre ei.

Este evident în creaţia membrilor Cenaclului, prezenţa unor personalităţi cu viziune proprie, conturarea altora şi căutările unor modalităţi adecvate exprimării ideilor.

Preferinţele creatorilor s-au concentrat spre un gen preponderent, peisajul, în deosebi cel marin. Un spaţiu fascinant surprins în imagini solare cu o luminozitate difuză sau incendiară, cu nelimitate orizonturi, ritmurile şi albastrul intens evocator al apei.

O expoziţie a peisajului abordat poetic sau filozofic, fie prin sistemul expresiv sintetic al formelor, fie prin puterea de sugestivitate a culorii.

Lucrările artistului plastic **Iosif Haidu** într-o ţinută elevată, impregnate de semnele distincte ale personalităţii sale sunt o sinteză în care coexistă construcţia solidă a imaginilor şi transparenţele cromatismului, echilibrat nuanţat, respirând o atmosferă liniştită, odihnitoare.

Studenţii **Vasile Bodros** şi **Mihai Percă** prezintă transfigurări plastice care se impun prin concepţie şi viziune, dovedind o cunoaştere artistică aprofundată.

Mihai Olteanu păstrează nota sobră, de seriozitate în elaborarea logică, sintetică a motivelor reale.

Trei lucrări, adevărate izbucniri spontane de prospeţime şi luminozitate sunt semnate de profesorul **Constantin Adamovici**.

Se remarcă peisajele care aduc accentele paletei artistului **Mihai Simion**, de reală sensibilitate şi siguranţă tehnică.

Stăpân tot mai mult pe înţelegerea echilibrului compoziţional, **Sandu Ifrim** prezintă o suită de peisaje cu vibraţii lirice şi armonii cromatice strălucitoare.

Ca o prezenţă singulară apare preocuparea pentru metalo-plastie şi sculptură ale lui **Corneliu Bărbieru**. Imaginii vieţii omului le găseşte echivalenţe plastice prin soluţii tehnice subordonate fanteziei şi reprezentării simbolice.

Expoziţia propune câţiva creatori tineri – **Claudiu Diac**, **Cătălin Băluţ, Bogdan Andronic** şi **Alfred Apetrei** care promit evoluţii interesante.

În ansamblu, există multe valori artistice, dar ne întâlnim şi cu lucrări care lasă impresia că te afli în faţa unor intenţii nerealizate, datorate lipsei deplinei lor realizări artistice şi care puteau fi evitate printr-o selecţie valorică judicioasă, criteriul calităţii fiind o obligaţie indiscutabilă.

Este de dorit ca la Roman, generaţiile succesive de absolvenţi ai Academiei de Arte, prin multiplele modalităţi oferite de artă, să asigure

continuarea unei intense vieți artistice atât prin creații originale cât şi prin dezvoltarea cunoaşterii valorilor artistice româneşti.

Cronica romaşcană, anul VI, nr. 261, 30 octombrie – 5 noiembrie 1995

ION MORARU

Bucuria culorii şi a luminii

Grafician şi pictor, **Ion Moraru** binecunoscut în Republica Moldova s-a impus şi publicului din țara noastră odată cu deschiderea din anul 1990 a numeroase expoziții personale la Bucureşti, Iaşi, Cluj, Botoşani, Piatra Neamț, Tg. Mureş, Câmpina, ilustrându-i bogata activitate de desenator şi ilustrator de cărți (peste 40 de titluri).

Poposit la Roman cu cea de-a 21-a manifestare expozițională, artistul prezintă iubitorilor de artă 40 de acuarele care conturează puternic personalitatea acestui *„maestru al genului”*.

Investigarea cu totul personală a posibilităților tehnice pe care le oferă acuarela, precum şi un anumit mod de a înțelege şi transpune observațiile şi gândurile izvorâte din măreția spectacolului natural, sunt convingător puse în lumină.

Peisajele expuse, încărcate de frumusețea şi poezia eternă a meleagurilor pe care trăim, cu sunetul şi culorile sufletului românesc, sunt atât imagini propriu-zise, evocatoare a atmosferei caracteristice locurilor, dar, mai ales, o recompunere a datelor realului în alcătuiri cu înțeles metaforic, ca stări de spirit, de sensuri şi sentimente. Sunt lucrări în care artistul ştie să asocieze într-o sinteză coerentă subiectul şi intensitatea

emoţiilor, a trăirilor adânci. Ştiinţa mânuirii efectelor de atmosferă, a fluidităţii şi transparenţelor specifice acuarelei, i-a permis exprimarea nuanţată, vibrantă a vieţii elementelor naturii şi a firii sale poetice, meditative. Spontan şi sincer, artistul imprimă culorii o strălucire aparte, cu tonuri diafane, o lumină mereu vie.

Intitulate *„Nostalgie”, „Serenadă”, „În amurg”, „Culorile sufletului”, „Metamorfoză”, „Autumnală”, „Iarnă în gri”* etc., aceste imagini sunt emoţionante reverii, confesiuni ale spiritului în faţa naturii a unui spirit care-i trăieşte tristeţea şi bucuria, frumuseţea şi mişcarea, acea taină a legăturii dintre cer şi pământ. Sunt adevărate efecte de lumină şi culoare în care pulsează viaţa, realitatea mereu reînnoită şi reîmprospătată delectând plăcut ochiul şi bucurând sufletul.

Din ciclul *„Datini”,* două măşti dezvăluie însuşirile remarcabile ale artistului în a fixa expresii, caractere la care concură siguranţa desenului, vioiciunea şi muzicalitatea cromatică.

Vizitând expoziţia te simţi pentru câteva clipe într-un univers plastic aparte, de un înalt profesionalism, în lumea purităţii şi a visării. O expoziţie sinceră şi caldă ca o mărturisire a unui artist la care dragostea se bazează pe o profundă legătură de suflet şi frăţie.

Ion Moraru, un nume pe care cu siguranţă nu-l vom uita, va rămâne întipărit în inimile tuturor celor ce iubesc cu adevărat arta, adresându-i de pe acum invitaţia de a reveni la Roman cu o nouă expoziţie împreună cu nemaipomenitul său susţinător moral, distinsa doamnă **Tamara Moraru**, doctor în filozofie.

Cronica romaşcană, nr. 255, 23-29 noiembrie, 1995

NELU GRĂDEANU

Frumusețe şi adevăr

Deschisă sub egida Fundaţiei culturale ***Dr. Constantin Teodorescu*** din Bârlad, în luna când fiecare dintre noi trăieşte bucuria Naşterii Domnului Isus Hristos, expoziţia de la Muzeul de Artă a tânărului creator **Nelu Grădeanu** este în atenţia tuturor celor preocupaţi de cunoaşterea şi înţelegerea frumuseţii şi esenţei profunde a icoanelor, a acestor opere care au constituit dintotdeauna o necesitate a fiinţei umane în toate marile momente ale vieţii.

Realizate într-o coeziune stilistică de ansamblu, lucrările prezintă viaţa exemplară a uneia dintre marile figuri ale Bibliei – *Ioan Botezătorul Înainte – Mergătorul lui Mesia*, în treizeci de ipostaze.

Nota generală a lor o dă iconografia de tradiţie bizantină adaptată sensibilităţii artistice şi interpretărilor libere ale autorului.

Înfăţişarea marelui proroc care s-a luptat pentru credinţă şi virtute este surprinsă sever, monumental, propovăduind pocăinţa, înţelepciunea, purificarea sufletelor şi a trupurilor, botezul ca simbol al convertirii şi al schimbării felului de viaţă.

În urmărirea efectului general, autorul a insistat asupra anumitor amănunte adâncind şi precizând expresiile, complexitatea stărilor interioare care variază între hotărâre, tristeţe, îngândurare şi nelinişte. Imagini cu puternică semnificaţie simbolică în exprimarea sensului înălţător al sacrificiului sunt cele în care apare pe o tipsie capul Sfântului Ioan Botezătorul, decapitat ca urmare a mustrărilor publice aduse vieţii imorale, necugetate a regelui Irod şi a soţiei acestuia, Irodiada.

Echilibrul compoziţional, rafinamentul mijloacelor artistice conferă icoanelor individualitate, o atmosferă în deplin acord cu conţinutul lor. Desenul de mare expresivitate conturează cu siguranţă formele. Gama cromatică bogată şi strălucitoare, cu acorduri bine temperate modelează prin nuanţe şi treceri delicate de la un ton la altul.

O expoziţie care impresionează atât prin concepţia artistică şi execuţia tehnică cât şi prin o anume tainică sacralitate care îndeamnă la meditaţie.

„... Nici pur estetică, nici pur spirituală, frumuseţea icoanei e interioară şi izvorăşte din modelul ei...”.

Tânărului creator Nelu Grădeanu, înzestrat cu har şi o pregătire temeinică îi dorim mulţi ani, un drum ascendent cu realizări pe măsura talentului şi a intenţiilor sale.

Cronica romaşcană, nr. 262, 11-17 ianuarie, 1996

MARIA NICULAE

„Visul unei nopţi de-o viaţă”

Zilele acestea, la Muzeul de Artă, vizitatorii primesc în suflet frumuseţea şi căldura creaţiei doamnei **Maria Niculae** din Bucureşti.

Icoane sau peisaje, podoabe şi medalioane istorice, toate constituie o adevărată biografie, un portret necunoscut nouă până acum.

În compania artistei, păşim cu emoţie prin faţa lucrărilor şi aflăm, în afară de ceea ce ele sugerează, şi ceea ce numai dumneaei a ştiut – munca şi zbuciumul - ***„Visul unei nopţi de-o viaţă”***.

Cu tăria şi înţelepciunea unei moldovence născută la ţară (comuna Roşiori, judeţul Roman), Maria Niculae nu s-a lăsat învinsă în faţa necazurilor cu care a fost nevoită să se confrunte de-a lungul anilor.

Perseverentă şi curajoasă, artista şi-a făcut un crez din dragostea pentru artă, pentru ce înseamnă muncă, credinţă şi adevăr. A preferat, indiferent de complexitatea subiectului, ori de tehnică, ca lucrul să fie bine gândit şi executat cu măiestrie.

Deşi drumul activităţii plastice a fost punctat de participări la expoziţii cu produse şi accesorii vestimentare, jucării, cu executarea de decoraţiuni la diferite construcţii, Maria Nicolae a rămas credincioasă formaţiei sale artistice, bogăţiei şi frumuseţii genurilor tradiţionale româneşti – broderia şi pictura pe sticlă. Lucrări executate în spiritul acestor genuri au figurat în expoziţiile personale deschise în Bucureşti, Oradea, Bistriţa şi Piatra Neamţ, iar altele sunt prezente în colecţii particulare din America, Canada, Germania şi Elveţia.

Folosind elementele stilistice şi tehnice specifice artei populare sau cele bizantine, concepţia şi formele de expresie plastică personale, artista a creat opere de mare frumuseţe. Stăpânirea limbajului, a tehnicilor care cer atenţie, răbdare şi siguranţă relevă puterea de înţelegere a structurii şi posibilităţilor de interpretare a diferitelor materiale. Broderia în mărgele, cu o caldă şi luminoasă strălucire constituie una dintre cele mai originale creaţii, ea fiind purtătoarea cea mai convingătoare a sensibilităţii poetice şi capacităţii imaginative a artistei, a bogăţiei gândurilor şi sentimentelor sale care au stat sub semnul înţelegerii vibraţiilor expresive ale portretelor, a trăirilor sufleteşti, precum şi a sensurilor generoase de permanenţă şi devenire românească.

„Marele Nimeni”, consemnează eleva Mihaela Aruxandei, în cartea de impresii, s-a jucat cu mărgelele, le-a învârtit în curcubeie ameţitoare şi ne-a făcut să trăim o clipă de viaţă adevărată. Astfel, Maria Nicolae a făcut mărgele să trăiască, să respire dragoste, să moară pe cruce alături de Hristos, să facă Minuni Neînchipuite de mintea noastră până acum; a făcut mărgelele să gândească, le-a dat viaţă sau, mai bine, a descoperit viaţa din ele”.

Rafinamentul cromatic, dublat de ştiinţa şi echilibrul compoziţiei, minuţiozitatea execuţiei, conferă artei Maria Nicolae atributele personalităţii sale, atribute care condiţionează aspectul atât de atrăgător al lucrărilor, asigurând pe deplin succesul expoziţiei.

Fie ca licărul de speranţă şi credinţa în Dumnezeu, purtate permanent în suflet şi redate cu sfântă simţire în operele sale să-i fie călăuză în viitoarele întruchipări ale unui vis *„Visul unei nopţi de-o viaţă”.*

Cronica romaşcană, anul VII, nr. 272, 21-27 martie, 1996

CLAUDIA CIOFU

Un debut plastic

Este meritul domnilor directori **Alexandru Mihăilă** de la ziarul Flagrant, **Puiu Costea** de la Gazeta de Roman, precum şi al artistului plastic **Constantin Bârjoveanu** pentru descoperirea şi susţinerea tinerelor talente literare şi artistice. Deosebit de receptivi faţă de disponibilităţile creatoare ale tinerei **Claudia Ciofu,** absolventă a Liceului de artă plastică din Iaşi, ei au îndrumat-o la o primă confruntare

expoziţională cu publicul romaşcan, propunând astfel un dialog viu cu un talent în curs de afirmare şi dezvoltare.

La cei 19 ani, ea prezintă la Muzeul de Artă din Roman o operă grafică ce-i conturează de pe acum profilul plastic. O expoziţie de debut, cu universul ei de idei, zbateri şi întrebări, de îndoieli şi certitudini. Reacţiile sufleteşti sunt acelea unei naturi meditative, de înţelegere şi pătrundere în taina problemelor complexe pe care şi le pune asupra vieţii şi destinului uman în scurgerea ireversibilă a timpului, în folosirea mijloacelor de exprimare artistică. De la studii şi exerciţii după model sau după operele maeştrilor pentru a cunoaşte în amănunt anatomia umană, forme, volume, caractere, dinamica corpurilor, de la spontane notaţii în acuarelă care surprind în transparenţa culorii, colţuri dragi din împrejurimile Romanului, la imagini axate pe metaforă şi simbol, este pusă în valoare acurateţea desenului şi al armoniilor cromatice.

Urmărind întotdeauna o formulare expresivă, vom întâlni imagini de un dramatism sugestiv, cu o linie fermă şi viguroasă care transmit revolta împotriva întemniţării spiritului uman ca şi dorinţa eliberării lui. Alteori, ritmica dinamică a desenului, la care culoarea traduce tonalitatea emoţională, Claudia insistă asupra efectului decorativ.

O plăcută impresie de elegantă stilizare a formelor, de concizie ca sens, însoţeşte compoziţiile organizate din elemente disparate dar ingenios asociate, constituind un singur tot, un încântător joc al fanteziei.

Relaţia dintre vis şi realitate este subtil interpretată în lucrările *„Vis”* şi *„Păsări”*. Proiectate în spaţiul infinit de cer şi pământ, motivele simbolice sunt cele ale duratei, ale diversităţii de identităţi mitologice în legendă şi credinţă care vin din depărtare şi aduc cu ele mesaje tainice.

O expoziţie bogată în realizări care argumentează convingător evoluţia unui talent autentic – Claudia Ciofu, un nume pe care dorim sa-l întâlnim des pe simezele expoziţiilor şi căreia îi dorim succese tot mai mari în studierea şi consolidarea cunoştinţelor ei artistice.

Cu emoţie şi dragoste, tânăra creatoare vă aşteaptă să priviţi şi să-i împărtăşiţi impresiile acest debut dătător de speranţe.

Cronica romaşcană, nr. 277, 25 aprilie – 1 mai, 1996

VASILE DOHOTARU

Poezia culorii şi a luminii

Artistul plastic **Vasile Dohotaru** din Chişinău, oaspete drag romaşcanilor poposeşte pentru a doua oară la Roman cu o amplă expoziţie ce poartă amprenta distinctă a personalităţii sale.

Cele peste 70 lucrări atestă consecvenţa gândirii sale artistice în investigarea resurselor expresive ale subiectelor preferate de-a lungul profesiei sale.

Disponibilitatea meditativă gravitează în jurul figurii umane, a raporturilor ei cu natura, a frumuseţii şi armoniei trupului omenesc relevate într-o variată gamă de modalităţi – desen, acuarelă, pastel.

Puritatea şi transparenţa coloristică, lumina strălucitoare care iradiază spaţiul, ca expresii a unor stări de reflexie poetice atrag de la început atenţia privitorilor.

Privelişti încântătoare din diferite colţuri ale ţării, larg desfăşurate pe suprafeţe mari înveşmântate în culorile anotimpurilor, când feeric,

sărbătoresc, când trist, contururile unui sat de la munte, nota de permanenţă pe care o au aşezările şi obiceiurile româneşti argumentează sensibilitatea deosebită a artistului în înţelegerea poeziei lăuntrice a naturii, puterea analizei şi a construcţiei expresiv - sintetice.

Atras de caracterul arhitecturii oraşelor drept *„casa sufletului şi a minţii oamenilor care o înalţă pe măsura gândurilor şi idealurilor lor”*, autorul a compus numeroase peisaje citadine cu aglomerări de forme, ziduri, acoperişuri şi străzi umbrite de copaci într-o gamă cromatică ce ne aminteşte de paleta fauvilor, intensă, de o puritate încântătoare şi plăcută decorativitate, realizând un dialog în timp, de sensuri şi idei multiple, o intimitate a ochiului cu cerul, cu visul.

La fel ca toţi artiştii preocupaţi de a găsi în trupul uman sursa inepuizabilă a exprimării lor artistice, nudul pentru Vasile Dohotaru constituie un ideal de frumuseţe feminină reprezentat prin forme robuste, vitale sau fragile, graţioase înconjurate de lumina colorată a spaţiului intim în care sunt surprinse. Prin accentuarea unei atitudini, a unui gest, prin policromia lor, artistul subliniază climatul sufletesc pe care îl are personajul respectiv: de visare, meditaţie, de încordare.

Chipurile tinerilor femei, expresiv individualizate întrunesc aceleaşi trăsături – vitalitate, naturaleţe şi feminitate, bucuria de a trăi.

O notă aparte face ansamblul de crochiuri intitulat *„Dansul”*, în care desenul se concretizează într-un ritm plin de mişcare, cu o linie sigură, surprinzând graţia şi eleganţa dinamicii balerinilor.

Vizitând această expoziţie, care se înscrie printre manifestările de prestigiu deosebit de utile pentru cunoaşterea rezultatelor unui artist complex şi original, cu o mare forţă de creaţie, remarcat în numeroase

expoziţii colective şi personale, te simţi pentru câteva clipe într-un univers plastic aparte în care bucuria inimii şi seninătatea farmecă pe orice îndrăgostit al culorii şi luminii. Pornind de la aprecierile lui Delacroix că *„primul merit al unui tablou este de a fi o sărbătoare pentru ochi”*, putem afirma că expoziţia Vasile Dohotaru este o sărbătoare pentru ochi şi suflet, încântă şi emoţionează.

Legat sufleteşte de anumiţi oameni sensibili, admiratori şi susţinători ai artei lui, receptivi totodată la căldura şi sinceritatea publicului în general, artistul, peste doi ani, le dă o nouă întâlnire.

Cronica romaşcană, anul VII, nr. 279, 9-15 mai, 1996

ŞTEFAN PRISTAVU

Echilibru şi sinceritate

Ampla expoziţie personală deschisă în sălile Muzeului de Artă oferă publicului vizitator bucuria întâlnirii cu un artist cunoscut şi mult apreciat – **Ştefan Pristavu** din Bacău.

Cele 100 lucrări, de dată recentă conturează clar imaginea acuarelistului şi pictorului cât şi consecvenţa sa stilistică formată de-a lungul unei evoluţii de aproape trei decenii.

Fire meditativă, artistul este preocupat de realizarea armoniilor cromatice, a structurilor compoziţionale coerente, riguroase pe coordonatele unei autentice sincerităţi şi sensibilităţi artistice în care rolul determinant îl are lumea realului şi viaţa ei plină de miracole. În ea descoperim poezia locurilor din natură, îndrăgită cel mai mult de artist, cu

o arhitectură variată, orizonturi largi, aspecte de la țară cu frumusețea dealurilor şi colinelor, cu case inundate de verdeață. Atmosfera însorită şi liniştită care domneşte e transmisă fie de strălucirea zăpezii fie de viguroasele explozii ale vegetalului. Imagini de la Tescani, Poiana Uzului, Parcul Gherăieşti, Măgura sunt exprimarea evocatoare a caracteristicilor acestora, a vieții elementelor naturii, dar mai ales, exprimarea profundelor trăiri emoționale care ni se oferă cu bucurie şi candoare.

Aşa cum apreciază în pliantul expoziției, poetul **Octavian Voicu**, a cărui prezență la vernisaj a fost o încântare pentru auditoriu *„Prietenul meu se uită frumos peste lume şi îi e de ajuns fantasticul ei, miracolul ei, pe cât ne stă în putere să-l desluşim... firea-i blândă caută izvodiri care învăluie, şoptesc, nasc poematic sunetul pur”.*

Atras de caracterul arhitecturii Bacăului de altădată, artistul consemnează străduțe liniştite şi case vechi cu farmecul şi atmosfera tipică acestor locuri. Pictate cu un simț al proporțiilor, riguros geometrizate, ele se remarcă nu numai prin calitățile plastice, dar şi prin valoarea lor de document.

Investigațiile atente în universul lăuntric al copiilor au condus la realizarea unui ciclu cu portrete de copii, surprinzătoare prin varietatea expresiilor, prin delicatețea cu care fixează o fizionomie specifică vârstei inocente, de mare puritate *(„Pe gânduri”, „Misterioasa”, „Bunătate”, „Premiantul”, „Surorile”).*

Pătrundem în universul plastic al autorului şi prin intermediul cadrului intim al atelierului în care gândeşte şi lucrează cu îndoielile sau convingerile sale, loc al dialogului dintre abundența formelor şi volumelor

obiectelor cu freamătul vieții, cu prospețimea buchetelor de flori din ulcelele de lut.

Expoziția este astfel organizată încât pune în valoare concepția sa artistică unitară, seriozitatea cu care abordează variate probleme în transmiterea de sensuri şi reacții lăuntrice. O artă expresivă, luminoasă, în care pulsează profund sentimentul dragostei de viață născut din căldura şi sinceritatea artistului.

„Un pictor adevărat. Un pictor în toată puterea cuvântului. Mă simt fericit că am putut vedea un gri lung, dar stăpânit cu multă, dibăcie. Este un lucru împrelung şi cu sinceritate totală, aceasta este artă adevărată”, afirmă profesorul **Constantin Adamovici** în cartea de impresii a expoziției.

Cronica romaşcană, nr. 283, 6-12 iunie, 1996

AFANASIE OPREA

Echilibru şi armonie

Ampla şi variata expoziție de pictură deschisă la Muzeul de Artă în colaborare cu Societatea Culturală Ginta Latină prezintă publicului iubitor de frumos creația unui al treilea artist plastic din Republica Moldova, membru al UAP (după Vasile Dohotaru şi Ion Moraru), pictorul **Afanasie Oprea**.

Născut în 1934 într-o localitate de peste Nistru, unde a profesat la Universitatea Ion Creangă dar locuind în prezent la Chişinău, cu studii de specialitate la Harkov, Sankt Petersburg, artistul îşi începe activitatea

expoziţională din anul 1966, prin participări la expoziţii raionale, naţionale şi internaţionale, prin organizarea a peste 40 de personale, multe din lucrările sale aflându-se în colecţii particulare sau de stat în ţară şi peste hotare – Polonia, Cehoslovacia, Olanda, Turcia, Japonia, Franţa. În ţara noastră este cunoscut din anul 1991, când a luat parte la două manifestări plastice de grup în capitală, iar în anul 1992 a deschis prima expoziţie personală la Vaslui, după care au urmat altele la Iaşi, Galaţi, Brăila, Piatra Neamţ. Totodată s-a aflat împreună cu artişti români şi străini în taberele de creaţie de la Vaslui, Hunedoara, Aiud.

Prin cele peste 50 lucrări realizate într-o manieră personală, altoită pe cele mai bune tradiţii ale picturii ruse clasice, artistul doreşte să apropie de inimile noastre frumuseţea şi măreţia priveliştilor naturale, a florilor, oamenii cu bucuriile şi frământările lor. Aceste imagini desprinse din universul vizual sunt veridice şi păstrează valoarea semnificaţiilor realului, într-o construcţie viguroasă, echilibrată pe baza unui desen sigur şi forţă coloristică. Fiind o construcţie realistă şi expresivă de transmitere a vieţii concrete, materiale a fiecărui motiv, ea permite comunicarea directă între operele sale şi privitori.

Numeroasele peisaje care ne vorbesc de câmpuri şi păduri cu vegetaţie generoasă, de iernile aşezărilor moldave şi cele ale codrilor, de verile şi toamnele bogate, cu excepţia unora în care artistul se opreşte la o anumită oră a zilei, cu lumina ei alta şi la atmosfera care estompează formele, redau aspectele durabile ale realităţii, permanenţa unei privelişti cu un colorit bogat şi armonios creând efecte decorative care încântă privirea. Lumina calmă, tonică pe care o conţin provine din căldura sufletească, din firea lui sinceră, deschisă.

Florile şi naturile statice dovedesc acelaşi simţ al materialităţii accentuată de conturul clar al formelor., de utilizarea coloritului dens în care artistul traduce impresia de prospeţime şi strălucire detaşate în plină lumină de pe fondul lucrărilor.

În portrete, de la copii la oameni în vârstă, se observă puterea de investigare a trăsăturilor sufleteşti, de a caracteriza un personaj. Între portretele sale, expresiv individualizate, robuste şi sănătoase, menţionăm în mod deosebit: *Feciorul Iura*, *Portretul tatălui şi al mamei, Pescarul, Portret de tânără*, cu o gamă largă de trăiri lăuntrice, de la puritate la curiozitate, bucuria de a trăi, la încordare şi meditaţie, într-un rafinament coloristic şi compoziţional.

O expoziţie care suscită interesul iubitorilor de artă prin picturalitatea ei, prin bogăţia şi originalitatea creaţiei unui artist ajuns la deplină maturitate creatoare.

Cronica romaşcană, nr. 297, 12-18 septembrie, 1996

MEDITAŢIE ŞI TRANSFIGURARE

Ampla expoziţie de pictură, grafică si tapiserie deschisă în sălile Muzeului de Artă cu peste o sută de lucrări poartă semnăturile a 23 artişti, absolvenţi şi profesori de la Liceul *Roman Vodă*.

Alături de maeştri consacraţi care de-a lungul anilor au jucat un rol însemnat în menţinerea şi dezvoltarea vieţii spirituale romaşcane, precum: **Constantin Isachie, Adrian Secoşeanu, Petre Hârtopeanu, Gheorghe Iliescu, Grigore Andriescu, Costache Horia,** sunt

prezenţi creatori cu o viziune proprie, alţii în curs de conturare sau de găsire a modalităţilor adecvate exprimării artistice.

Asociaţi nu pe criterii de grup ci prin aspiraţii de generaţie, preferinţele lor sunt îndreptate spre investigarea şi revelarea unor aspecte diverse din realitate, a unor meditaţii privind existenţa umană.

Întâlnim peisaje de factură impresionistă, construcţii decorative, portrete individuale sau colective, compoziţii sintetice de evocare istorică, flori şi naturi statice, ex-libris, imagini cu figuri simbolice şi elemente metaforice. Cromatica vibrantă şi caldă din lucrările **Elenei Antochi, Constantin Adamovici, Florin Mareş**, rigoarea şi siguranţa liniei în surprinderea purităţii şi candorii copilăriei la **Constantin Bârjoveanu**, Imagini pline de forţă în care forma şi culoarea amplifică lumina şi expresivitatea prezentate de **Victor Stanciu**, farmecul delicat al unor motive florale, bucuria decorului vegetal sau nostalgia iernii în delicate şi proaspete alburi şi griuri la **Viorica Guşul, Viorica Vasilişin**, compoziţii savant compuse în culori vii, provocatoare, pline de tensiune ale artistului **Gheorghe Tonița,** ingeniozitatea organizării suprafeţelor şi înţelegerea specificului executării tapiseriilor la **Viorica Tonița**, puterea de sinteză a viziunii lui **Ştefan Romică**, **Claudiu Diac** şi **Alfred Apetrei**, portrete cu un grafism pregnant cu tentă expresionistă şi un colorit grav la **Monica Carp**, echilibrul compoziţional, acurateţea tuşei de culoare, nuanţată într-o dispunere largă, transparentă la **Mihai Simion**, măiestria şi supleţea desenului din lucrările **Elenei Dobriceanu Cocorăscu** în exprimarea unui conţinut dens de idei şi sentimente, originalitatea interpretării realităţii intens sugestive, a unei metamorfozări în spaţii infinite de cer şi pământ, de o subtilă sensibilitate coloristică şi

incitație poetică la **Violeta Lăcătuşu**, dovedesc disponibilitățile artiştilor, dar şi diversitatea modalităților de interpretare a realului care merg de la formule tradiționale la cele moderne.

Este o expoziție care se impune atenției prin sinceritatea temelor şi modul personal al exprimării artistice răspunzând gusturilor şi preferințelor publicului vizitator.

Cronica romaşcană, anul VII, nr. 301, 17-23 octombrie, 1996

O EXPOZIȚIE CARE MERITĂ VĂZUTĂ

Istorie şi mesaj

Clipa de mare interes atât pentru complexitatea problematică, cât şi pentru modalitățile de rezolvare artistică, expoziția deschisă la Muzeul de Artă în perioada 18 ianuarie – 14 februarie prezintă istoria de ieri rememorată şi văzută în oglinda unor creatori ce țin de esențial şi peren.

De la dovezile arheologice - *Mărturie* (**Gheorghe Diaconu**), de la *Decebal*, hotărât, dârz, privind spre viitor (**Mariana Popa**), până la acel emoționant *Omagiu* (**Vasile Jure**) adus eroismului peren, istoria capătă un interes adânc şi vibrant.

Chipurile domnitorilor care au însemnat de-a lungul timpului cu fapta, cu mintea şi cu inima, drumul poporului nostru spre unitate şi independență – *Ştefan cel Mare* (**Elena Dobriceanu**), *Cuza Vodă* (**Alexandru Răzmeriță**) expresive, cu trăsături fine, elegante, desprinse din ființa lor spirituală sunt redate într-o ipostază de calm şi linişte.

Nicu Enea subliniază armonia naţională, robusteţea, trăinicia ei în *Unirea face puterea.*

În figura marelui cărturar şi revoluţionar *Nicolae Bălcescu*, **Dumitru Bezem** surprinde nu numai personalitatea acestui mare om politic, ci şi istoria însăşi, într-unul din momentele ei semnificative.

Cu finețe şi sensibilitate, într-o mişcare susţinută de interpretările morfologice şi de regimul cromatic, **Nicolae Constantin, Corneliu Ionescu** cuprind vibraţii lăuntrice, descoperă emoţia poetică a faptelor eroice săvârşite în 1877, legendarii dorobanţi cuceritori şi însângeratele redute de la Plevna, Griviţa, Vidin şi Smârdan în *Peneş Curcanul* (**Ene Constantin**), *Eroul de la Rovine, De strajă la canton* şi altele.

Lucrarea *Valter Mărăcineanu* de **Clement Pompiliu** se afiliază aceleiaşi sfere de interes tematic, în care forma, linia, expresia fiind concentrate în redarea curajului, a dăruirii dar, mai ales, a biruinţei.

Ioan Papazoglu, Iulia Hălăucescu, Gheorghe Gheorghiţă ilustrează la rându-le acel tulburător 1907, în care adâncirea expresiei psihologice a ţăranului, înmănunchează energii şi hotărâre, semne ale unei măreţii autentice.

În imaginea **Almei Rusescu**, istoricul evenimentului Unirii de la Alba Iulia se subliniază în simbol, sugerând un întreg univers de emoţii şi de certitudini. Ideea, sensul, imaginea, mesajul sunt concentrări ale dorinţei acestor pictori, graficieni şi sculptori de a concretiza şi îmbogăţi complexa măreţie a momentelor istoriei.

Gazeta de Roman, anul IX, nr. 358, 26 ianuarie - 1 februarie, 1999

ROMANUL, ÎN CREAȚIA ARTIȘTILOR PLASTICI

În atmosfera oraşului Roman, luna martie a adus un aer sărbătoresc, de înaltă simțire spirituală, prilejuit de trecerea a 610 ani de la prima atestare documentară.

Purtându-şi cu demnitate vârsta încărcată de istorie şi amintiri, Romanul a constituit şi constituie o sursă de inspirație pentru mânuitorii condeiului şi penelului, fiind atraşi de locul şi spiritul lui. Mulți dintre ei, cuprinşi adesea de nostalgia farmecului ce îl oferă această veche aşezare, poartă în suflet şi în memorie, o străduță, o curte sau o casă.

O vizită la expoziția organizată de Muzeul de Artă, cu lucrări din fondul existent, este ca un itinerar plastic în timp, constituit din imagini artistice de-a lungul străduțelor liniştite şi caselor vechi, până la fizionomia Romanului modern.

Cele peste 40 lucrări – pictură şi grafică, pe lângă marea diversitate de aspecte, se remarcă prin multiplele modalități de interpretare artistică, prin prezența unor creatori bine cunoscuți de iubitorii de artă.

Neobosit observator al priveliştilor romaşcane, atenția lui **Constantin Bârjoveanu** s-a oprit în primul rând asupra aspectelor evocatoare ale Romanului de altădată în lucrări în care echilibrul şi construcția clară a formelor sunt impregnate cu delicatețea şi prospețimea cromatică.

Grandoarea şi frumusețea monumentelor religioase care au semnificația unor adevărate muzee istorice şi de artă, prin formele lor arhitectonice şi valorile adăpostite sunt expresiv reprezentate în creația artiştilor **Iulia Hălăucescu**, **Iurii Eamaş**, **Florin Mareş**. Verticalitatea

liniei, conturul precis al volumelor, armoniile cromatice luminoase întăresc sentimentul adânc al permanenţei şi al siguranţei.

Maria Moţatu, Grigore Andriescu, Victor Stanciu, Violeta Lăcătuşu oferă imagini generale ale Romanului cu îmbinări de siluete ale caselor, de lumină şi umbră, de alternări cromatice între zonele construite şi cele de vegetaţie.

Interesul documentar istoric, alături de cel artistic, este specific lucrărilor **Julietei Cozărescu** în reprezentarea *Stejarul Unirii*, falnic şi măreţ, simbolul luptelor pentru înfăptuirea unui ideal secular.

O spontaneitate caldă, un simţ sigur pentru linia evocatoare, pentru efectele plăcute de ecleraj întâlnim în numeroasele lucrări ale lui **Gheorghe Iliescu**, de la surprinderea mărturiilor arheologice de pe aceste meleaguri la universul expresiv şi bogat pe care-l reprezintă Romanul actual.

Peisaje urbane, populate cu figuri în plină activitate cotidiană sau portretele în stare de repaus ale lui **Aurel Vlad, Gheorghe Iliescu, Vasile Dohotaru, Ion Burdujoc** redau momente de muncă şi energie, dar şi clipe de reculegere, de vibraţie lirică delicată. Lunca Moldovei, dealurile şi colinele domoale din împrejurilile Romanului au prilejuit artiştilor **Adrian Secoşeanu, Iosif Haidu, Horia Costache**, **Adela Moga** largi desfăşurări spaţiale şi utilizarea unor rafinate acorduri cromatice, descoperindu-le noi frumuseţi şi surse poetice.

Prin aceste lucrări, pictate cu adâncă emoţie şi forţă expresivă, artiştii au realizat un adevărat portret al Romanului, care-şi oferă cu generozitate darurile sale tuturor celor care vor să cunoască şi să se împărtăşească din farmecul său special.

Monitorul, Joi, 4 aprilie, 2002

CĂLĂTORIE ÎN PEISAJ

În viaţa culturală romaşcană, o expoziţie de artă care înmănunchează prestigioase nume ale artelor plastice româneşti, cu lucrări din patrimoniul Muzeului de Artă, este un eveniment deosebit. Puse sub semnul peisajului, cele 35 lucrări, pictură şi grafică se definesc laolaltă, ca expresii a lirismului, a ştiinţei artiştilor de a investiga cu sensibilitate cea mai completă frumuseţe pe care omul o descoperă mereu cu mirare şi încântare – natura nemuritoare.

În diferite maniere de exprimare, de temperament şi viziune, de la sinteze linie-culoare, incursiuni în fantezie, la libertăţi de stilizare şi orchestraţie cromatică, ei evocă fie variaţiile de lumină, scânteierea de-o clipă a culorii sau descoperă arhitectura amplă a priveliştilor în construcţia interioară solidă a întregii alcătuiri de forme.

Aspecte dominate de frăgezimea primăverii, de abundenţa vegetală a verii, de aurul şi ruginiul toamnei, conturul unui sat în zori sau în amurg, luminozitatea incendiară a întinsului mării reprezintă un univers al necontenitei sărbători a înfloririi, a roadelor şi a sevelor. *„Toamna prin vii”, „Transfăgărăşanul”, „Peisaj - port”, „Peisaj cu case”, „Peisaj”, „Înflorire”, „La marginea satului”, „Trivale”, „Peisaj de vară”*, semnate de **Gheorghe Iliescu, Iulia Hălăucescu, Arnold Walter, Lucian Grigorescu, Alexandru Padina, Maria Lazăr, Ştefan Constantinescu, Dan Ialomiţeanu, Emil Aniţei, Iosif Haidu** sunt creatoare de atmosferă, surprinsă la confluenţa dintre reveria poetică şi evocarea unor locuri fermecătoare prin vitalitatea şi misterul lor. În înălţimile munţilor, în întinderea câmpiilor cu ceruri de vis şi aer proaspăt

simţi ca o mângâiere ceva ce vine dincolo de formele văzute, simţi şoaptele pământului, vibraţia şi palpitarea vieţii întregii naturi.

Atraşi de fizionomia oraşelor din diferite colţuri ale ţării, **Nicolae Tonitza, Alexandru Ciucurencu, Dem. Iordache, Hans Herman, Gheorghe Constantin**, **Neagu Anghel** *etc.* au trăit nu numai farmecul special pe care îl are organizarea lor spaţială dar şi specificul cadrului natural. Sunt lucrări în care întâlnim rigoarea geometrică a îmbinării volumelor arhitecturale impregnate totodată de o rafinată sonoritate cromatică. Dezvăluind o deplină înţelegere între timpul trecător şi spaţiul etern, ei proiectează diverse stări şi atitudini, de la jubilaţie la nostalgie, la meditaţie şi linişte.

Călătorind printre aceste întruchipări plastice esenţializate şi clare, puternic sugestive, te afli într-o lume mirifică, încărcată de gânduri şi tensiune emoţională. Este o caldă invitaţie de a vedea frumosul descoperit în natură, de a ne linişti spiritual prin armonie şi echilibru.

Ziarul de Roman, joi, 12 iunie, 2003

VITALITATE ŞI EXPRESIVITATE

Expoziţia anuală, la cea de-a patra ediţie, deschisă la Muzeul de Artă Roman constituie un eveniment deosebit nu numai prin numărul mare de participanţi, de lucrări, prin diversitatea modalităţilor de rezolvare plastică, ci şi prin nivelul calitativ superior care o diferenţiază faţă de ediţia anterioară. Se observă mai mult decât altădată un plus de profesionalism în stăpânirea ideilor şi a mijloacelor de exprimare artistică, de sinteze mai

profunde, mai bine elaborate, cu o impresionantă multitudine de semnificaţii.

Expunerea celor 93 lucrări, pictură, grafică, sculptură, fotografie, după afinităţi stilistice, în spaţiul vizual organizat de muzeograf **Mihaela Ciobanu** a creat un cadru adecvat de comunicare între ele şi, în acelaşi timp, o evidenţiere mai pregnantă a individualităţii fiecărui artist. Printre cei 20 creatori întâlnim nume ale căror lucrări le recunoaştem după limbajul plastic specific, conturarea personalităţii altora, ca şi îndrăzneţe căutări a unor forme de expresie în concordanţă cu gândirea şi structura lor temperamentală. Sunt artişti din diferite generaţii bine cunoscuţi care au participat la fiecare ediţie, dar întâlnim şi prezenţe noi, notabile.

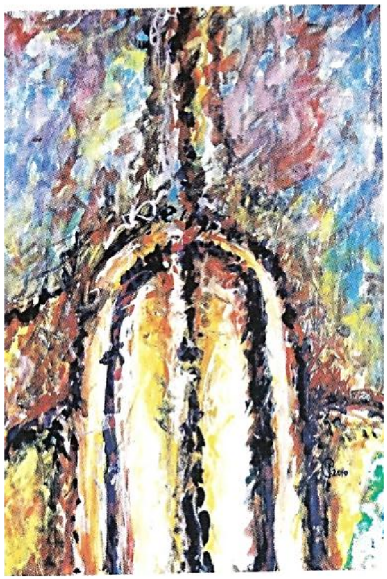

Cornel Paiu - *Trecere*

Prin discursul lor de clasicitate şi modernitate, este uşor de observat trecerea de la realitatea obiectivă la fascinaţia imaginară, de la zona figurativă la cea abstractă. Puse sub semnul peisajului, multe creaţii poartă amprenta nu numai a studiului aprofundat după natură, ci şi a sensibilităţii şi puterii de interpretare a autorilor. Spontane sau mai elaborate, atmosfera lor respiră bucuria generată de bogăţia de sensuri şi frumuseţe a unor locuri anume, de misterul etern al vegetalului.

Într-o cromatică vibrantă şi caldă, **Elena Antochi** şi **Doina Colescu** prezintă peisaje şi flori în tonuri ce le-au devenit de mult

personale; **Valerian Căldare, Mihai Olteanu** realizează imaginile în urma unei serioase meditaţii privind organizarea spaţiului, a acordurilor şi sonorităţilor cromatice. **Florin Mareş** propune de această dată lucrări interesante prin varietate, încercând să fixeze o legătură între o etapă anterioară de gândire plastică şi preocupările sale actuale; **Lucian Romică Ştefan, Mihai Percă, Corneliu Paiu, Alina Brahaş, Heliana Rotariu** şi-au găsit subiectele printre reperele lumii reale dar au trecut în altă zonă, a visului, a fanteziei creând un univers care surprinde prin modernismul viziunii şi al construcţiei plastice şi care solicită privitorului un anume instinct pentru a vedea dincolo de imagine, de a înţelege şi a pătrunde adâncurile creaţiilor lor artistice. Ca întotdeauna, lucrările lui **Iosif Haidu** se disting prin inteligenţa concepţiei şi a execuţiei artistice în alcătuiri abstracte de un extraordinar rafinament cromatic, de vitalitate şi expresivitate; **Violeta Lăcătuşu, Claudiu Diac** oferă prilejul de a descifra metafore plastice dintr-o perspectivă mai amplă cu multiple semnificaţii; **Cristi Prisacaru**, meditativ şi minuţios în acelaşi timp, surprinde prin disponibilităţile sale artistice; la **Viorel Maxim** se observă capacitatea de sinteză plastică, de esenţializare menită să evoce sensurile profunde ale realităţii; **Iulian Negru** în plină evoluţie artistică, prezintă un grupaj de lucrări pus sub semnul obsesiei chipului de copil, executate la calculator; peisaje feerice, gingăşia şi candoarea copilului, cu diferite expresii şi stări sufleteşti, semnate de **Oana Stoian** şi **Rareş Percă** oferă imaginea măiestriei sensibilităţii lor artistice în folosirea posibilităţilor de sugestie poetică şi vibraţie emoţională a fotografiei; **Liviu Eva** are alt mod de exprimare, cel al mozaicului policrom. O frumoasă lucrare neterminată, probabil, a ne da seama de

atenţia şi minuţiozitatea cu care se lucrează şi de efectele plastice a acestor bucăţi mici de piatră fină folosite.

Cu autoritatea sa profesională, sculptorul **Florin Zaharescu** prezintă două lucrări cu teme biblice tratate în viziune modernă, cu o elegantă stilizare a formelor expresive care se integrează perfect în ambianţa creată de pictură şi grafică.

Dar dincolo de bogăţia tematică, de varietatea modalităţilor de creaţie, intensitatea emoţiilor şi a sentimentelor este aceea care se revarsă generos asupra privitorului. Îl face să vibreze, să iubească, să se bucure, să viseze, să trăiască sentimentul frumosului.

Fără a ţine seama de unele scăderi, de unele ezitări care nu sunt definitorii, organizarea unui astfel de eveniment ne oferă nu numai un cadru de cunoaştere şi comentare a realizărilor artistice, ci constituie un mijloc de antrenare, de provocare a tuturor talentelor locale, cu atât mai mult cu cât expoziţia argumentează convingător că aici, la Roman, există energii creatoare de mare forţă care merită toată admiraţia. Vizitând-o, te simţi într-un univers plastic aparte, în care bucuria inimii şi seninătatea farmecă pe orice îndrăgostit al culorii şi luminii.

Revista Cronica Romanului, An VII, nr. 1, ianuarie, 2007, p. 17

ELENA ANTOCHI

Gânduri în culoare

Cu o strălucită carieră didactică, dar şi cu o prestigioasă activitate artistică, doamna Elena Antochi are o identitate bine definită în peisajul spiritual romaşcan.

Situată pe linia tradiției artei românești clasice, de la o etapă la alta, a rămas ea însăşi în tot ceea ce a realizat, cu o viziune realistă, armonioasă şi echilibrată, clară şi expresivă, creațiile sale fiind rodul unor îndelungi observații şi meditații.

Elena Antochi - *Maci*

Elena Antochi - *Iarna*

Expoziția deschisă la Muzeul de Artă - ***Gânduri în culoare***, de excepțională coerență stilistică şi forță vizuală, adevărat spectacol al luminii, sensibilității şi sincerității, cu o mare putere de atracție, pune în valoare personalitatea sa artistică.

Într-un dialog permanent şi sensibil cu natura, căreia îi urmăreşte structurile, transformările şi semnificațiile ei ascunse, artista prezintă emoționante confesiuni a stărilor sale de meditație, în imagini poetizate, creatoare de atmosferă şi evocatoare ale unor locuri fermecătoare, cu explozia vegetală a verii, simfonia cromatică a toamnei sau puritatea şi liniştea iernii. În unele este splendoare, în altele forță şi vitalitate, cu o atmosferă senină, odihnitoare, cu o lumină calmă, izvorâtă din căldura ei sufletească, care predispun la visare şi reflecție.

Impresia unei naturi vii, a unei renaşteri continue se reflectă şi în redarea

structurilor florale care dau măsura sensibilităţii şi profunzimii analizei lumii vegetale.

De la primele flori, gingaşe şi graţioase, până la cele din toamnele târzii, pline de vitalitate şi somptuos colorate, surprinse în câmpuri sau flori de grădină strânse în buchete, a căror materialitate este subliniată de culori calde, incandescente, toate alcătuiesc o lume mirifică, de vibraţie şi trăire estetică.

Elena Antochi - *Inocenţă*

Ochiul său atent şi iscoditor a pătruns şi în adâncul naturii umane. Individualizează chipuri de copii văzuţi cu însuşirile specifice vârstei, femei care degajă tinereţe şi noblеţe, ale căror forme, expresii, mişcări şi gesturi sunt accentuate de fermitatea desenului şi de prospeţimea şi strălucirea culorilor.

Frumuseţea şi expresivitatea din tablouri vin din reprezentarea emoţională a acestui univers magic, plin de sensibilitate şi energie, din imprimarea concretului cu nuanţele sufletului, a stărilor sale de spirit.

Fire deschisă, plină de iubire şi dăruire, doamna Elena Antochi transmite privitorului prin îmbinarea armonioasă a picturalului şi decorativului, prin jocurile de culoare şi vibraţia tuşelor acea cotă înaltă de trăire a frumosului, a bucuriei, seninătăţii şi încrederii.

O expoziţie amplă, convingătoare, a unui portret artistic - **Elena Antochi,** a cărei artă este preţuită în ţară şi străinătate, în numeroase

expoziţii personale, colective, anuale şi saloane de pictură, grafică şi sculptură.

Având o experienţă de peste 30 ani, aşa după cum o ştim, spirit neobosit, dăruit creaţiei, cu siguranţă, artista ne va încânta sufletul şi de acum în colo cu puterea gândurilor frumoase în culoare.

Ziarul de Roman, 4 iunie 2014

II. COMENTARII LA DESCHIDEREA EXPOZIȚIILOR

„Pe simezele expoziției se întâlnesc temele universului său fascinant: de la farmecul şi prospețimea unui buchet de flori la strălucirile unei naturi moarte, de la peisaje cu arhitecturi ample la portrete şi compoziții cu personaje. Este lumea pe care artistul a iubit-o cel mai mult, a descoperit-o cu bucurie şi înțelepciune închinându-i poeme de culoare. Portretistica aşa cum se înfățişează dovedeşte o bună observație psihologică şi construcție picturală. Discursul său plastic reliefează vocația pentru culoare, cu acea ştiință a exploatării valențelor cromatice, a puterii transfiguratoare ale acestora"

Retrospectiva Nicolae Milord, ***Monitorul de Neamț şi Roman****, 2001*

„Deşi aflat la început de drum, ***Iulian Negru*** *se impune ca un artist de mare forță, cu un impresionabil potențial imagistic. Lucrările sale sunt construcții şi arhitecturi abstracte ale gândului, lirice, meditative, misterioase, desfăşurate în suprafețe cromatice luminoase şi echilibrate având puterea sugestiei şi a incantației spirituale".*

Vernisaj la Muzeul de Artă – va expune artistul plastic Iulian Negru – lucrările sale sunt „construcții şi arhitecturi abstracte ale gândului",
Lia Popa*, Monitorul de Neamț şi Roman, 2002.*

„Aparţinând unor artişti tineri în plin proces de afirmare, expoziţiile au oglindit experienţele, căutările şi rezultatele reprezentative pentru nivelul creaţiei la care a ajuns fiecare artist. Un exemplu grăitor în acest sens este şi expoziţia lui ***Iulian Negru****, care prezintă un grupaj de lucrări ingenios compuse şi tratate cu imaginaţie tânără. Este o artă abstractă a inteligenţei artistului. Iulian este un gânditor în profunzime, un constructor atent şi serios şi dispune de o fantezie mobilă. De aici nota de mister, de nelinişte, de întrebări care emană din lucrările sale. Iulian Negru este un nume despre care, cu siguranţă, vom mai auzi, fiindcă este un talent care aspiră la noi configuraţii plastice apte să exprime bogăţia de sentimente ale artistului".*

Vara artiştilor tineri, final cu expoziţia „Lumea din noi",
Lia Popa*, Monitorul de Neamţ şi Roman, 24 august 2002*

„Lucrările sunt concepute într-o viziune plastică unitară având la bază factorul raţional de interpretare. Artistul ordonează formele în savante jocuri geometrice în care sensibilitatea sa se supune unei meditaţii privind semnificaţia imaginii. Utilizarea în unele lucrări, cu preponderenţă a liniilor drepte, creează senzaţia de claritate, precizie şi forţă. ***George Tănsănică*** *s-a prezentat iubitorilor de artă şi ca ilustrator al propriilor scrieri. Ilustraţiile cărţilor sale reflectă posibilităţile de exprimare ale artistului şi în acest gen de artă".*

Vernisaj la Muzeul de Artă,
Lia Popa*, Monitorul de Neamţ şi Roman, 10 septembrie, 2002*

„De la copii văzuți în puritatea şi frăgezimea vârstei, la misterele tinereții exuberante, până la portrete de bărbați, femei şi autoportrete, artiştii au întreprins incursiuni în universul intim al personajului.

Pe lângă trăsăturile fizionomice, ei au căutat să redea spiritul omului, dominanta lui lăuntrică. Tratate fie monumental, într-un echilibru compoziţional, fie cu un grafism elegant susţinut de o armonie cromatică luminoasă, fiecare lucrare în parte atestă gândirea şi formele plastice originale în investigarea resurselor expresive ale fiinţei umane".

Expoziție de portrete la Muzeul de Artă,

***Lia Popa**, Monitorul de Neamț şi Roman, 30 septembrie 2002*

*„Ceea ce defineşte arta **Minodorei Ciochină** este modul personal de înțelegere şi de transpunere a motivelor selectate din realitatea imediată, a naturii, în deplin acord cu gândirea şi sensibilitatea sa. Numeroasele privelişti, echilibrate şi armonioase, învăluite într-o lumină calmă, transparentă dezvăluie mireasma anotimpurilor, incantația discretă în fața unor spații fermecătoare care îndeamnă la călătorie sau spre reverie. Revărsările de lumină şi de culoare din reprezentările florale sunt confesiuni ale spiritului în fața naturii, a unui spirit care îşi trăieşte tristețea şi bucuria, frumusețea şi poezia".*

Vernisaj la Muzeul de Artă Roman,

***Lia Popa**, Monitorul de Neamț şi Roman, 13 ianuarie, 2003.*

„Această expoziție are o semnificație aparte, ce amplifică starea emoţională specială, de început de martie. Lucrările prezentate demonstrează puterea plastică de construcție a acestor copii, capacitatea lor de a-şi transpune bucuriile şi vibrațiile sufleteşti pe pânză. Spontaneitatea şi varietatea coloritului sunt o caracteristică a vârstei, ce adună culorile bucuriei în gingaşe buchete de flori dăruite cu candoare mamelor".

Expoziție plastică la Cercul Militar,

***Cosette Zanocea**, Ziarul de Roman, 8 martie, 2003*

*„Expoziția propune un grupaj de lucrări prin care autorul încearcă să probeze o relație viabilă între o etapă anterioară de gândire artistică şi preocupările sale actuale. Plecând de la rigiditatea compoziţională, cu apel la geometrie şi logică matematică, de data aceasta, **Iulian** prezintă sinteze ale spiritualului cu exigențele raționale. Zona de inspirație îşi trage sevele din cotidian, de la meditații filozofice, nostalgii ale trecutului, domenii spirituale, cu materializări ale unor stări sufleteşti. Expoziția este un elogiu adus ochiului, ca o fereastră a sufletului şi oglindă a imaginii, autorul făcând dovada capacității de esențializare a imaginii, reducând-o la sensul de semnificație".*

„Iris" – fereastră a sufletului şi oglindă a imaginii,

***Cosette Zanocea**, Ziarul de Roman, luni, 31 martie , 2003*

„Este un moment destinat memoriei unui creator de mare talent, unui temperament energic şi fecund. Lucrările, în care îşi dau mâna poetul şi ilustratorul, desenatorul şi acuarelistul, sunt o cuprindere a universului uman fixat în imagini de mare expresivitate şi sinceritate. Acuarelele mărturisesc o percepere lirică a realităţii, sensibilitate în transparenţa culorilor, iar desenele satirice demonstrează că era un fin observator de situaţii şi caractere. ***Constantin Bârjoveanu*** *nu a cruţat nici o formă de manifestare publică: incapacitatea, abuzul, prostia, minciuna, egoismul, corupţia, tărăgănarea, infatuarea, tembelismul sau slăbiciunea".*

Expoziţie comemorativă Constantin Bârjoveanu,
Lia Popa*, Monitorul de Neamţ şi Roman, 5 mai 2003*

„A fost un artist care de-a lungul anilor a ştiut să-şi păstreze personalitatea, echilibrând graţia cu ironia, pitorescul cu visarea, astfel încât universul său stilistic să fie unitar şi pe deplin închegat."

Polivalentul Constantin Bârjoveanu comemorat la Muzeul de Artă,
Cosette Zanocea*, Ziarul de Roman, luni, 5 mai 2003*

*„**Viorel Maxim**, temperament meditativ, veşnic îndrăgostit de acurateţea şi expresivitatea culorii prezintă un grupaj de lucrări ce demonstrează o nouă modalitate de expresie. Sunt imagini abstracte generate de o personală şi nuanţată concepţie despre lume. Ideile sale leagă între ele semnele existenţei, ale universului dincolo de impresia*

optică, de vizual. Stările sufleteşti provocate sunt traduse prin asocierea liberă a culorii şi a formei. Artistul pune un accent deosebit pe tensiunea lăuntrică a lucrărilor, pe dinamismul lor. Este o pictură care încântă şi uimeşte prin expresivitate, inteligenţă plastică şi lumina lăuntrică a sufletului său".

Expoziţie de pictură Viorel Maxim,
***Lia Popa**, Monitorul de Neamţ şi Roman, mai 2003*

„Aşteptată cu mult interes, expoziţia oferă imaginea de ansamblu a creaţiei unuia dintre cei mai apreciaţi artişti plastici din Roman, aflat la vârsta venerabilă de azi. Sunt mărturiile unui artist cu un univers şi o viziune cu totul personale, care şi-a iubit cu ardoare meseria şi pe care a slujit-o cu credinţă şi devoţiune toată viaţa. Sunt mărturii care „vorbesc" despre freamătul profund al simţirii sale artistice în cercetarea şi interpretarea realului. Toate lucrările, peisaje sau portrete etalează calităţile de fin observator ale autorului. Peisajele, în care predomină iarna oferă o mare varietate de aspecte în care personajul principal este acea lumină interioară a lucrărilor, în continuă schimbare, în funcţie atât de anotimp sau de efectele atmosferice, cât, mai ales, de intensitatea emoţională a trăirilor interioare. Nota dominantă a portretelor este sobrietatea sub raportul expresiei psihologice, pentru care pictorul manifestă o preferinţă aparte."

Victor Stanciu – expoziţie retrospectivă,
***Cosette Zanocea**, Ziarul de Roman, 7 iulie, 2003*

„Expoziția este un eveniment, pentru că însăşi viziunea expoziţională, modul de prezentare a lucrărilor, diversitatea execuţiei sunt cu totul aparte. Pictură, grafică, artă decorativă – imprimeuri demonstrează dorința artistei de a oferi privitorilor o imagine cât mai completă despre preocupările sale şi despre potențialului ei creator. Lucrările prezentate sunt întruchipări fidele spiritului artistei, a ceea ce vede, simte, gândeşte, visează, care atrag atenția prin gândirea plastică, certitudinea cu care stabileşte armonia ansamblului, abilitatea cu care trece de la precizia soluțiilor grafice la jocul liber al formelor".

***Cosette Zanocea**, Oana Ţepordei –*
Expoziţie personală, Ziarul de Roman, 18 august, 2003

*„Pictura, desenul, gravurile, arta decorativă prezintă preocupările şi posibilitățile potențialului său creator. Lumea creației **Oanei Ţepordei**, ceea ce vede, simte, gândeşte, visează, este întruchipată în simboluri, semne şi semnificații, aceste impunându-se prin gândirea plastică, prin siguranța cu care stăpâneşte armonia ansamblului şi prin uşurința cu care trece de la o tehnică la alta. Tânăra plasticiană este o artistă cu mari posibilităţi de afirmare de la care avem dreptul să aşteptăm noi lucrări şi cu siguranță, alături de ceilalți tineri creatori, va impulsiona mişcarea artistică romaşcană prin limbajul modern de abordare şi prin calitatea lucrărilor."*

Expoziţia semnată de Oana Ţepordei a atras numeroşi romaşcani,
***Lia Popa**, Monitorul de Neamț şi Roman, 18 august, 2003*

*„Lucrările lui **George Tănsănică** aduc mărturia unui spirit consecvent preocupat în exprimarea reflecţiilor sale, cercetând atât lumea exterioară cât şi pe cea interioară, prin realizarea sintezei între raţiune şi sensibilitate. El ştie să îmbine şi să combine linia care armonizează, echilibrează spaţiul, creând fie reprezentări, fie sugerări ale realului, ale oamenilor şi a mediului ambiant."*

Arta liniară s-a întors la Roman,

***Cosette Zanocea**, Ziarul de Roman, august 2003*

„Portretul în arta plastică" acoperă un spectru larg de tehnici - creion, tuş, cărbune, acuarelă, pictură şi sculptură ilustrând o galerie de portrete cu o infinitate de stări, de disponibilităţi lirice şi de atitudini. Ingenuitatea copilăriei, împlinirile maturităţii, tristeţea sau resemnarea senectuţii îşi găsesc expresia adecvată în viziunea şi mijloacele ale fiecărui artist.

*Artiştii care expun, reprezentanţi ai artei româneşti interbelici şi din zilele noastre, sunt binecunoscuţi pentru talentul, seriozitatea şi înalta lor măiestrie profesională. Oprindu-se asupra figurii umane, ei au urmărit nu numai asemănarea, ci, dincolo de aceasta, au căutat să înţeleagă caracterul, adâncul sufletului, clipa cea tainică a personajului. **Iosif Iser, Ştefan Dimitrescu, Nicolae Tonitza, Eugen Drăguţescu** sau **Maria Moţatu** impun în lucrările lor acuitatea unor analişti de marcă. Aprofundarea psihologică şi reliefarea trăsăturii dominant caracteristice sunt evidente prin vigoarea desenului, logica construcţiei formelor şi modelarea volumelor. Figurile de tinere femei din operele artiştilor*

Constantin Isachie, Petre Iorgulescu Yor, Maria Ciurdea Steurer, Lazăr Ghelman, Vasile Dohotaru, Elvira Micoş, Ligia Macovei *afirmă idee unei tinereţi surâzătoare, puritate şi prospeţime, mândrie a vârstei înfloritoare. Capetele de copii, pline de sensibilitate, cu farmecul şi candoarea vârstei din creaţia artiştilor* ***Georgeta Năpăruş, Nicolae Tonitza, Nicolae Milord*** *emană o aleasă frumuseţe sufletească. Imaginile cu tineri şi tinere surprinse din câteva trăsături ferme de* ***Puia Maschievici, Lidia Mihăiescu, Lucia Dumitrescu, Petru Petrescu*** *închid parcă, în nemişcarea lor timpul, iubirea, viaţa însăşi.*

Sculptura este reprezentată de sculptorul nemţean ***Clement Pompiliu****. Cele două lucrări din lemn, cu elemente simbolice – fete-coloane sunt puternic marcate de densitatea conţinutului expresiv. Fiecare lucrare expusă poartă o frumuseţe care mărturiseşte noblеţea şi demnitatea omului. Parafrazându-l pe Francisc Şirato, am putea spune că „uşi grele ar trebui să cadă în urma noastră când păşim în lăcaşuri ce adăpostesc arta, ca să ne izolăm o clipă de viaţa din afară, în tăcere şi meditare".*

Expoziţie de portretistică la Muzeul de Artă,
Cosette Zanocea*, Ziarul de Roman, 22 octombrie, 2003*

Aerul de familie" se păstrează în preferinţa comună pentru un repertoriu de motive în comuniune cu natura înconjurătoare, în finеţea expresiei picturale de a transmite bucurie şi optimism prin strălucirea şi parfumul florilor ori prin frumuseţea şi splendoarea unui peisaj".

Pictura, pasiune de familie – artiştii Andriescu, tată şi fiu, expun la Muzeul de Artă –
Cosette Zanocea*, Ziarul de Roman, 1 decembrie, 2003*

„Este o expoziție a candorii, a frumuseții şi a bucuriei. În fața acestor minuni ale naturii, strălucitoare şi delicate, simți magia culorii şi a iubirii de viață. Lucrările aduc în fața vizitatorilor un adevărat spectacol vegetal de lumină şi culoare, care îndeamnă la meditație şi visare."

Primăvara la Muzeul de Artă,
***Cosette Zanocea**, Ziarul de Roman, 24 martie, 2004*

*„Expoziția reprezintă o sinceră confesiune a stărilor sale de meditație în fața naturii. Fiecare tablou în parte – flori, peisaje şi aşezări omeneşti cu bogăția şi strălucirea lor coloristică dezvăluie o întreagă lume de sentimente şi emoții. Lucrările lui **Răzvan Bontaş** sunt întruchipări de esență cu un dinamism plin de vitalitate şi expresivitate, în deplin acord cu propria structură sufletească şi cu viziunea sa personală de interpretare."*

Debut expoziţional Răzvan Bontaş,
***Lia Popa**, Monitorul de Neamț şi Roman, aprilie 2004*

*„Creațiile **Vioricăi Vasilişin**, personalitate distinctă în peisajul artei romaşcane, înseamnă delicatețe, sensibilitate, fericire, dragoste, tot ceea ce este sublim în viața omului. Motivul unic al lucrărilor din expoziție este natura. Privită sub diferitele ei ipostaze – margini de pădure, şesuri şi câmpii luminoase, întinderi de ape şi pământ sau siluete de copaci, dominate de voluptatea verii, de fragilitatea primelor seve de*

primăvară, de exuberanța cromatică a toamnei sau de transparența primelor zăpezi, toate acestea aduc bucuria de a descoperi înfățișări mereu noi ale naturii într-o interpretare poetică.

Toate lucrările Vioricăi Vasilişin sunt mărturiile unei lumi liniştite, luminate de soare şi de strălucirea aerului, aflată la intersecția cu o altă lume – cea lăuntrică a artistei".

Lumină şi culoare la Muzeul de Artă,

***Cosette Zanocea**, Ziarul de Roman, 15 mai, 2004*

*„**Viorica Vasilişin** este o artistă pe care ne-am deprins să o comentăm ani de zile ca pe o poetă a atmosferei, a anotimpurilor îmbrăcate într-o lumină calmă şi lirică, Creația sa sugerează, cu deosebită delicatețe şi sensibilitate vibrațiile sufletului la descoperirea aurei de mister şi de frumusețe a lumii înconjurătoare".*

Vernisaj la Muzeul de Artă Roman,

***Lia Popa**, Monitorul de Neamț şi Roman, mai 2004.*

„Reacțiile sufleteşti sunt acelea ale unei naturi meditative, care încearcă să înțeleagă şi să pătrundă în intimitatea structurii vegetalului şi a materiei. Numeroasele ei peisaje, flori şi compoziții sunt mărturiile unei sensibilități plastice care dincolo de aşa-zisa delectare vizuală impresionează prin intensitatea emoțiilor, prin „culorile inimii".

„Culorile inimii" la Muzeul de Artă – expoziția de debut a Alinei Vasile,

***Cosette Zanocea**, Ziarul de Roman, septembrie 2004*

„Armoniile autumnale sunt confesiunile spiritului în faţa frumuseţilor şi bogăţiilor cromatice ale toamnei. „În plină toamnă", „Toamna printre vii", „Şoaptele codrului", „Crizanteme şi salvii"„Urmele toamnei", spaţii ce par a fi dominate de o lumină mereu vie, de un dinamism şi o prospeţime a expresiei care dau un farmec deosebit. Unele din ele închid clipe de tăcută tristeţe, altele, dimpotrivă, vitale şi exuberante transmit o imensă bucurie sufletească. Privindu-le te simţi într-o atmosferă de căldură lirism şi muzicalitate, de meditaţie şi visare".

Emoţii autumnale la Muzeul de Artă,

***Cosette Zanocea**, Ziarul de Roman, octombrie 2004*

„Artiştii imprimă în lucrările lor un accent personal distinct, apt să sugereze profilul lor artistic. Ei surprind prin îndrăzneală, noutate şi spontaneitate, iar dorinţa şi puterea de investigare sunt copleşitoare. Lucrările acestor artişti sunt expresii concentrate, metaforice sau directe ale universului real şi uman, ale unor stări de spirit, sunt fioruri lirice în faţa miracolului vieţii şi iubirii".

16 pictori romaşcani expun la Muzeul de Artă,

***Alex Nistor**, Ziarul de Roman octombrie, 2004*

*„Expoziţia doamnei **Elena Dobriceanu Cocorăscu** este o expoziţie de sinteză, reprezentativă pentru îndelunga sa activitate expoziţională, cuprinzând lucrări realizate în diferite perioade de creaţie.*

În ansamblu, constatăm o unitate şi integritate artistică, cu o mare putere de captare a diverselor rezonanţe pe care le subordonează unor stări afective sau sensuri ideatice bine conturate în supleţea şi rafinamentul liniilor, a limbajului cromatic, proaspăt şi strălucitor.

Prin reprezentări concrete sau metaforice a ceea ce vede, gândeşte, simte, visează, arta sa conferă amplitudinea şi bogăţia unei lumi. Meditaţii asupra istoriei poporului român, a destinului existenţei umane, coşmarurile războiului, dorinţa de a trăi în pace, fascinaţia în faţa frumuseţii naturii, ferestre deschise spre Absolut sunt transmise cu mare forţă expresivă şi tensiune sufletească.

Reflecţii, trăiri semnificativ intitulate „Cântecul lebedei"

O expoziţie care conturează caracteristicile unei creaţii bine închegate dar nu şi încheiate întrucât artista lucrează şi acum cu elanul anilor tineri".

Artista Elena Dobriceanu Cocorăascu a vernisat „Cântecul lebedei",

***Lucia Crainicu**, Ziarul de Roman, 18 octombrie 2004*

*„**Doina Colescu**, un talent sensibil şi delicat, alături de susţinătorul şi îndrumătorul ei moral şi artistic, soţul – cunoscutul profesor Constantin Colescu, revine pe simezele Muzeului de Artă cu o operă unitară ca problematică şi formulare artistică. Este oglinda sufletului ei însetat de lumină şi culoare, un univers solar, proaspăt şi plin de vitalitate. O gamă variată de peisaje, flori şi naturi statice, emoţionante prin simplitatea şi veridicitatea lor, invită la momente de încântare şi poezie.*

Întreaga expoziție poartă amprenta unei individualități creatoare originale în care se observă interesul artistei şi pentru fizionomia umană, dorința de a da expresie sentimentelor şi gândurilor surprinse în expresia feței. Prospețime şi tinerețe, concentrare şi meditație sunt evidențiate prin vigoarea formelor, logica construcției şi modelarea volumelor.

Bogăția universului floral aduce aceeaşi atmosferă proaspătă şi strălucitoare, exprimând o întreagă lume de simțire şi meditație, plină de sevă, somptuos colorată. Florile ieşite de sub penelul unei vitaliste sunt adevărate poeme de roşu, galben, violet şi albastru, care generează permanent frumosul.

Decorul vegetal din lucrările expuse este un teritoriu al echilibrului, seninătății şi bucuriei".

După 15 ani de absență, Doina Colescu a revenit în lumea artistică,

***Cosette Zanocea**, Ziarul de Roman, 2005*

„Lucrările artistului stau sub semnul sensibilității lui. Este un incurabil îndrăgostit de arta goblenului, al picturii cu acul, făcută cu migală, calm şi precizie. Realizate cu cel mai umil instrument, acul, goblenurile au strălucire şi rafinament artistic. Dibăcia realizării acestor adevărate opere de artă oferă privitorului o încântare deosebită, iar bogăția cromatică face să-i alunece privirea de la o lucrare la alta".

Electrician îndrăgostit de arta goblenului,

***Ana-Maria Postelnicu**, Ziarul de Roman, 2005*

*„Expoziția impune atenției creația unei viguroase personalități artistice băcăuane, **Mihai Butnaru** pentru care arta înseamnă iubire, bucurie şi dăruire. Este unul dintre artiştii strâns legați de tradiția picturii româneşti, prin orientarea sa realistă, echilibrată şi armonioasă, prin acuratețea compoziției, deschis, în acelaşi timp tendințelor actului creator.*

De la picturalitatea lucrărilor în ulei la frumusețea explozivă şi spontană a tehnicilor de mare rafinament şi rapiditate – acuarela, pastelul, guaşa, artistul prezintă confesiuni ale stărilor sale de meditație în fața universului natural şi uman".

Sărbătoare autumnală la Muzeul de Artă Roman,

***Lia Popa**, Monitorul de Neamț şi Roman, 12 septembrie, 2005*

*„**Mihai Butnaru** face parte dintre acei artişti pe care îi întâlnim cu bucurie, pentru firea sa sinceră şi marea iubire de artă dăruită oamenilor. Este un pictor original, care ştie să privească, să selecteze şi să reprezinte. Ceea ce a deschis câmp larg puterii sale de creație a fost universul natural şi uman, în abordarea căruia există un anumit firesc. Executate într-un stil echilibrat şi armonios, lucrările ne poartă în sfera sentimentelor pure şi a bucuriilor sufleteşti. Ocolind detaliile, artistul s-a lăsat fermecat de ansamblul pe care îl reprezintă, cu toată libertatea, după propria-i sensibilitate. Viguroasa sa personalitate se manifestă în rezolvarea oricărei probleme de gen artistic şi modalități de expresie, peisaj, flori sau naturi statice. De la picturalul lucrărilor în ulei, la*

frumusețea explozivă şi spontană a tehnicilor de mare finețe şi rapiditate – acuarelă, pastel, ceracolor – efectele se interferează şi se completează.

În creația sa se manifestă interesul pentru figura umană, cu o analiză psihologică profundă şi relevantă, de proiectare a datelor lăuntrice a fiecărui individ, cu variate stări sufleteşti".

Artistul băcăuan Mihai Butnaru s-a întâlnit cu romaşcanii,

***Cosette Zanocea**, Ziarul de Roman, 1 octombrie ,2005.*

*„Numeroasele peisaje semnate „Undeva în Bucovina" sunt desprinse din realitatea cunoscută şi apropiată lui, în special din Bucovina, cu locurile ei mirifice, surprinse în imagini înfiorate de o caldă şi autentică poezie, care impresionează prin atmosfera odihnitoare, liniştea şi misterul vieții. Pictorul **Valerian Căldare** are capacitatea de a individualiza un chip şi de a-i adânci expresivitatea plastică, Confesiunile pictorului ne conving că imaginile oferite pornesc din starea lui emoțională prin folosirea unor armonii cromatice sensibile, pline de lumină şi căldură"*

Valerian Căldare, un pictor bucovinean care expune la Muzeul de Artă,

***Ana-Maria Postelnicu**, Ziarul de Roman, 8-9 iulie, 2006*

„Într-adevăr, astăzi primim în suflet bogăția şi frumusețea creației unei remarcabile personalități a artei româneşti şi maghiare, care ne oferă reprezentări sculpturale moderne ale unor obiecte cunoscute de sute de ani. Este o expoziție mai puțin obişnuită, o expoziție aparte atât

prin materialul folosit, ca tehnică, dar mai ales prin viziunea artistului, atras mai mult de esenţe, de semnificaţiile de dincolo de aparenţa lucrurilor.

Lucrările prezentate sunt rezultatul unor ingenioase şi armonioase asamblări a unor fragmente banale, mai noi sau mai vechi, foarte diverse. În acelaşi timp ele sunt rezultatul unei comunicări intime între artist şi material, căruia i-a înţeles spiritul, a înţeles sensurile schimbărilor prin naşterea unor forme noi, care încorporează în conţinutul lor idei, sentimente, emoţii, gânduri, determinând astfel metalul să vorbească, să capete noi conotaţii. Dincolo de aceste fantezii, vom observa un simţ al formelor, al echilibrului, ştiinţa esenţializării, a abstractizării, a stilizării în vederea creării unei opere, a creării unei lumi cu totul noi. Privindu-le, vom descoperi căutările şi elaborările mentale ale sculptorului, intensitatea concentrării în vederea înţelegerii, a descifrării fiecărei imagini, a fiecărui element plasat în armonia ansamblului. Vom descoperi, totodată, profunzimea discursului plastic al autorului, care atinge sfera adevărurilor general valabile, a esenţei care nu se află în scurta noastră trecere prin viaţă, prin lume, ci se află în suma faptelor, a urmelor lăsate de noi. În preajma lor trecem automat într-un spaţiu şi timp care nu reprezintă nici prezentul, nici trecutul ci semnele umanităţii care trăieşte oricând şi oriunde bucuria, dragostea, speranţa, tristeţea, încrederea, durerea, deznădejdea, moartea, lupta.

Aceste creaţii, spre deosebire de alte forme sculpturale volumetrice, compacte şi rotunde se impun prin suplеţea, prin eleganţa, prin diversitatea şi exuberanţa formelor, care captivează prin fantezie şi prin puterea lor sugestivă.

Aceeaşi siguranţă în ceea ce priveşte exploatarea posibilităţilor altor materiale nu numai a fierului, o întâlnim în lucrările expuse în care atitudinile, expresiile, mişcarea sunt redate prin trăsăturile artei vechi sau ale artei moderne. Fiecare lucrare în parte naşte întrebări, invită la meditaţie, pentru că oricât am intui noi sensuri, semnificaţiile rămân cu ceva nelămuriri, ceva misterios, pentru că mesajul nu este direct, ci el ne impune să căutăm cheia interpretărilor reprezentate. De aceea, am să mă folosesc de îndemnul marelui sculptor Constantin Brâncuşi care la o expoziţie s-a adresat publicului: „Priviţi-le până le veţi înţelege". Dar, să ne folosim de prezenţa distinsului oaspete, sculptorul ***Kovács Géza****, pentru a smulge cât mai multe mărturisiri în ceea ce priveşte secretul demersului său plastic, nu înainte însă de al felicita pentru realizările sale evaluate cu atâtea premii naţionale şi internaţionale, asigurându-l de toată recunoştinţa noastră pentru posibilitatea de a privi sculptura şi din alt unghi şi de a înţelege sensurile de înaltă profunzime pe care dumnealui le-a intuit."*

Mirajul sculpturii lui ***Kovács Géza*** *- Vernisaj la Muzeul de Artă,*
8 iulie 2011, Roman, în Critici, p. 48-49

III. ARTICOLE ŞI STUDII

Muzeul de Artă Roman

Începuturile timide ale actualului Muzeu de Artă datează din anul 1957, când în evidenţele muzeale s-a înregistrat prima lucrare, adăugându-se în timp importante transferuri şi achiziţii, astfel încât astăzi muzeul a ajuns în peisajul cultural al ţării o instituţie de prestigiu.

Prin tematica sa, expoziţia de bază pune în valoare mai ales creaţia artiştilor legaţi sufleteşte de aceste locuri, unde s-au născut, au studiat ori au făcut popas aici.

Pot fi întâlnite nume prestigioase de artişti care se integrează prin operă în perioada interbelică şi din zilele noastre, organic implicaţi unei viguroase tradiţii artistice, care au dat artei amploare, diversitate şi profunzime în înţelegerea specificului naţional al artei româneşti.

Într-o impresionantă galerie de portrete, de la portrete de copii, femei, până la *„Autoportret”*, de dramatică confesiune, **Maria Ciurdea**, fiică a Romanului îşi demonstrează solidele cunoştinţe profesionale prin construcţia riguroasă şi expresivitatea figurilor reprezentate.

Opera lui **Constantin Isachie** se recomandă prin genuri diferite, care se înscriu pe linia realizării caracteristice paletei artistului, atât prin sinceritate şi sensibilitate cât şi prin modul în care el ajunge la o sinteză proprie care păstrează experienţa münchenează - în construcţia clară a formelor şi pe cea pariziană, de factură impresionistă - în cromatismul vibrant şi luminos al imaginilor.

Pictor al Moldovei, **Nicu Enea** se distinge prin acuitatea observaţiei şi construcţia monumentală a formelor cu ajutorul unui desen sigur şi a unui colorit surdinizat.

Artist cu o tehnică impresionistă, **Stavru Tarasov** evocă într-o caldă cromatică locuri pitoreşti de pe Valea Trotuşului, cărora le-a surprins întreaga poezie.

Pe linia orientării realiste a artei româneşti se înscriu lucrările lui **Adrian Şecoşeanu** şi **Petre Hârtopeanu** realizate prin solida organizare compoziţională, asociată cu puternicul sentiment poetic extaziat în faţa frumuseţilor naturii.

Un loc cu totul aparte îl deţine artistul romaşcan **Gheorghe Iliescu**, „cântăreţul liniştei senine dintre codri şi ape, al universului rural, surprins în toate anotimpurile, al calmului nostalgic ţesut din beteala luminii",... „cu o pictură deschisă, cu duioşii cromatice şi catifelări de pastă, de o viziune robustă şi de un perfect echilibru", după cum subliniază criticii de artă.

Marea personalitate a **Iuliei Hălăucescu** este redată în lucrările de pictură şi grafică remarcabile prin sentiment şi execuţie coloristică, în acorduri spontane, adevărate evocări de spaţiu şi lumină. **Rodica Bondi, Gheorghe Apostu, Nicolae Milord, Horia Costache**, **Romeliu Copilaş**, cu explozia lor de lumină şi culoare aduc hotărâre, graţie şi gingăşie.

Vizitatorul va întâlni limbajul caracteristic al **Corinei Lecca**, precizia şi fineţea gravurilor şi desenelor lui **Mihai** şi **Zenaida Mădescu**, desenul sintetic şi suplu al lui **Aurel Vlad**, capacitatea de a compune a lui

Petru Petrescu, uşurinţa uimitoare în mânuirea guoaşei a lui **Jean Cosmovici.**

În spaţiul expoziţional sunt integrate şi un număr de sculpturi din marmoră, bronz, lemn executate de **Gheorghe Gheorghiţă** şi **Clement Pompiliu**, care impresionează prin originalitatea execuţiei, prin conţinutul lor de adâncă semnificaţie.

Structura fondului muzeal cuprinde şi alte opere aparţinând unor nume ilustre ca: **Theodor Pallady, Nicolae Tonitza, Iosif Iser, Camil Ressu, Ştefan Dimitrescu** etc., precum şi un număr apreciabil de lucrări reprezentative pentru arta românească contemporană, care permit organizarea periodică a unor expoziţii temporare, astfel încât toţi vizitatorii muzeului au ocazia să primească în suflet căldura şi lumina unor valori autentice de artă românească.

„Romanu' Liber", mai 1990

Donaţii la Muzeul de Artă – Maria şi Leonida Moţatu

Muzeul a devenit posesorul unor importante şi valoroase lucrări de artă, graţie donaţiilor primite în timp de la anumiţi oameni, care din dragoste şi respect pentru aceste locuri au oferit o parte din operele create sau adunate cu muncă şi pasiune.

Una dintre donaţii – cea a familiei **Maria şi Leonida Moţatu** din Bucureşti – constituită din 42 de lucrări poartă semnăturile artiştilor **Maria Ciurdea Steurer** şi **Iosef Steurer**, părinţii donatoarei şi reprezintă o imagine largă şi nuanţată a activităţii lor artistice.

În contextul artei româneşti, **Maria Ciurdea** (1878, Roman - 1967, Bucureşti) s-a afirmat ca o personalitate artistică distinctă, fiind considerată *„cel mai desăvârşit talent feminin din câte cunoaştem în clipa de faţă” (N. Tonitza, 1925).*

Spirit echilibrat şi raţional, pasionat de adevăr, artista a fost atrasă de investigarea caracterelor omeneşti. În lucrările donate, analiza psihologică intensă descoperă naturi umane complexe în care se frământă gânduri, sentimente, imprimând o dispoziţie meditativă gravă, chiar atunci când personajul e copil - *„Cap de copil”*. Autoportretele şi figura mamei evidenţiază un fond dramatic, susţinut de o gamă cromatică sobră.

Modelele se întemeiază pe o construcţie solidă, pe redarea lor precisă într-un limbaj simplificat, epurat de amănunte nesemnificative, căruia i se adaugă, în surdină, acompaniamentul culorii.

Începând cu anii 1939 şi 1940, lucrările capătă o mai mare picturalitate, artista manifestând interes pentru construcţia expresivă a maselor cromatice – *„Autoportret”, „Natură statică”.*

Cu totul revelator pentru talentul artistei, ca o conturare precisă a laturii sale de desenatoare sunt lucrările de grafică, tot portrete, executate în tehnici variate. Elocvenţa desenului constructiv, valorile obţinute prin asocierea cărbunelui, cretei albe şi pastelului, sunt toate elementele unui limbaj plastic personal, cuceritor prin simplitate şi forţa expresivă a imaginii.

Aşa cum îl recomandă lucrările de pictură donate, **Iosef Steurer** (1885-1971) şi-a ilustrat puterea talentului prin capacitatea sa de interpretare poetică a naturii. Se defineşte ca un liric pentru care culoarea constituie principalul element expresiv. Unele peisaje – *„Iarna”, „Vara la*

munte” sunt poetizate prin estompări cromatice, altele – *„Case la țară”, „Peisaj de toamnă”* au un colorit strălucitor, plin de vitalitate, într-o pensulație densă care structurează coloraţia clară, delimitează planurile, fiind pătrunse de o sensibilă poezie a luminii care creează impresia de seninătate şi accentuează profunzimea spaţială.

Cele 10 piese – sculptură mică – ale lui Iosef Steurer, modelate în lut ars şi reprezentate în spirit popular, se remarcă prin verva stilizării figurilor, sinceritatea soluțiilor de modelaj şi savoarea lor folclorică. Sunt portrete cu nuanțe grave ale înțelepciunii – *„Muncitor”, „Portret de femeie”, „Măşti”*, tipuri curente de oameni caricaturizaţi cu expresii groteşti, obiecte de uz curent (scrumiere, sfeşnice, vase), împodobite cu figuri omeneşti ori cu motive animaliere, care formează din trupul lor structura obiectelor.

Donatoarea **Maria Steurer Moţatu**, profesoară de desen împărtăşind linia de muncă, seriozitatea şi pasiunea părinților, a urmat crezul unui creator plastic crescut într-o atmosferă artistică pe care n-a trădat-o, devenind *„o artistă cu o veritabilă şi discretă prezență în pictura noastră”*.

Din creaţia sa, 18 lucrări le-a donat Muzeului de Artă – desene în cărbune şi acuarelă care aduc mesajul unei arte izvorâte din sinceritate şi vibraţie intensă. Peisajele redate în special pe variante de verde sunt străbătute de prospeţimea specifică vegetaţiei, portretele sunt lapidare dar pline de viaţă, iar compoziţiile arată mult spirit de observaţie şi o înclinaţie spre sinteză. Naturile statice şi florile sunt deosebite din punct de vedere al construcţiei compoziţionale, cât şi a realizării cromatice.

Leonida Moţatu, cunoscut în ţară şi în străinătate ca un bun artist fotograf a donat un frumos album cu fotografii după operele artiştilor Maria Ciurdea Steurer şi Iosef Strurer, aspecte de la vernisajele expoziţiilor Maria şi Leonida Moţatu, precum şi fotocopii – cronici de artă, din publicaţiile vremii.

„Romanul Liber", iunie 1990

Pictura - artele plastice

Tradiţiei culturale a oraşului Roman i se integrează şi creaţia artistică, apărută pe aceste meleaguri din cele mai vechi timpuri. Descoperirile arheologice au scos la iveală numeroase materiale din epoca neolitică care surprind prin frumuseţea ornamentaţiei şi rafinamentul coloristic, prin originalitatea componistică şi stilistică a artei dacilor sau varietatea manifestărilor artistice medievale.

Monumentele religioase – ctitorii domneşti sau bisericeşti, colecţiile de obiecte cu valoare istorică şi artistică ale acestora, manuscrisele şi tipăriturile întregesc aspectul vieţii artistice romaşcane începând cu secolul al XV-lea şi până în secolul al XIX-lea. Să amintim în această ordine de idei un document deja citat de-a lungul acestei monografii, cel din anul 1415, prin care Alexandru cel Bun dăruia două sate zugravilor Nichita şi Dobre, pentru o biserică pe care aceştia urmau să „zugrăvească" (ceea ce în limbajul epocii însemna să o picteze) în Târgul de Jos şi pentru o altă biserică sau pridvor, într-un loc neprecizat. Iată, aşa dar, că de oraşul Roman se leagă numele celor dintâi artişti plastici de care avem

ştiinţă în Moldova, documentul ilustrând totodată, preţuirea de care un asemenea meşteşug se bucura atât din partea domniei, cât şi, desigur, putem considera, a celor ce admirau realizările acestora.

Despre arta unora dintre zugravii care au lucrat la Roman în secolul al XVI-lea stă mărturie şi astăzi Catedrala Episcopală. Putem presupune împreună cu autoarea monografiei **Catedrala Episcopiei Romanului**, **Marina Sabados**, că va fi fost poate veneţian sau cretan, în orice caz el pare format la o altă şcoală şi într-un alt mediu decât cel moldovenesc, vom sublinia însă că, „pictura Romanului ne apare, din punct de vedere stilistic, ca o insulă cu prea puţine punţi de legătură în ansamblul artei moldoveneşti din a doua jumătate a secolului al XVI-lea", admiţând, asemenea autoarei amintite mai sus, că „valoarea deosebită a frescelor din biserica episcopală constituie apanajul calităţilor personale ale pictorului, un mare novator şi maestru al epocii sale".

Desigur şi alţi meşteri - pietrari, zidari - şi arhitecţi îşi vor fi adus contribuţia la realizarea şi desăvârşirea acestui lăcaş (şi la reparaţiile şi renovările ulterioare aduse lăcaşului) precum şi ale altor construcţii religioase ori laice din oraş. Multe dintre ele sunt amintite în capitolele respective.

Între artiştii de seamă ai neamului nostru care va fi lucrat şi la Roman s-a numărat, considerăm, şi **Anastasie Crimca**, renumitul împodobitor de manuscrise, în scurtul răgaz în care a păstorit Episcopia din Roman (1606 – 1607).

Ca şi în alte domenii, de meleagurile romaşcane şi-au legat numele numeroşi creatori de valoare ai artei româneşti. Prin realizările lor, unele inspirate din ceea ce este caracteristic Romanului şi zonelor învecinate,

expoziţiile personale organizate au jucat un rol însemnat în menţinerea şi dezvoltarea spiritualităţii romaşcane.

De asemenea, un număr însemnat de profesori – pictori au muncit cu dragoste şi pasiune în formarea şi îndrumarea a generaţii întregi de elevi, a dezvoltării aptitudinilor lor creatoare. Înfiinţarea **Muzeului de Artă**, a **Şcolii de Muzică** şi **Arte Plastice**, a **Şcolii Populare de Artă** au îmbogăţit viaţa spirituală a Romanului, conferindu-i strălucire şi profunzime.

Pentru romaşcani, o contribuţie însemnată în creşterea zestrei de creaţie au constituit-o donaţiile primite în timp de la diferiţi oameni care, din respect pentru aceste locuri au oferit o parte din operele realizate sau adunate cu muncă şi respect faţă de tot ce este frumos şi valoros.

Datorită distinsului prelat de la Roman, episcopul **Melchisedec Ştefănescu**, oraşul se poate mândri cu o importantă operă intitulată Ştefan cel Mare, creaţie a unui destoinic înaintaş al artei româneşti – **Epaminonda Bucevschi** (1843-1891), executată în anul 1884. Salvat de la distrugere în timpul celui de-al Doilea război mondial de regretatul profesor de istorie Ion Teştiban, tabloul se află expus la Muzeul de Istorie.

Fiică a Romanului, **Maria Ciurdea** (1878 – 1967, Bucureşti) s-a afirmat în contextul artei româneşti ca o personalitate artistică distinctă, fiind considerată *„cel mai desăvârşit talent feminin din câte cunoaştem în clipa de faţă”*, (Nicolae Tonitza – Universul literar, 20 decembrie 1925).

Talent precoce, urmează şcolile primară şi profesională în oraşul natal, după care, la îndemnurile profesorilor se înscrie la Academia de Belle Arte din Bucureşti. Se face remarcată prin munca şi seriozitatea cu

care lucrează, ceea ce îi va aduce mai multe menţiuni şi o medalie de bronz.

Între anii 1903 şi 1905 se specializează la München, unde îl va cunoaşte pe pictorul **Iosef Steurer**, viitorul ei soţ. Reîntoarsă în patrie, Maria Ciurdea Steurer este prezentă cu lucrări la Saloanele Oficiale din Bucureşti şi la Tinerimea Artistică, iar în anul 1914 deschide prima expoziţie personală.

Presa vremii recunoaşte realul talent plastic al artistei. *„Dna Steurer şi-a câştigat cu câteva linii şi puţină culoare stima artistică a unor pictori ca Iser, Ressu, Steriade, Vermont etc.”*, sublinia poetul Tudor Arghezi (Rampa, 15 februarie 1913).

În ciuda acestor aprecieri, datorită vremurilor grele în care a trăit, artista s-a aflat permanent în luptă cu un destin potrivnic, cu lipsa de comenzi. A lăsat o operă relativ restrânsă, dar care ilustrează puterea talentului şi măiestria ei artistică.

Spirit echilibrat şi raţional, artista a fost atrasă în primul rând de investigarea chipului omenesc, a vieţii sale lăuntrice, în care se frământă gânduri, sentimente, căutând să redea elementele caracteristice care-l definesc mai profund.

Ca o continuare a laturii sale de desenatoare sunt şi lucrările de grafică, executate în tehnici variate, cuceritoare prin simplitate şi forţa expresivă a imaginii.

Din creaţia Maria şi Iosef Steurer, în fondul Muzeului de Artă figurează un număr de 40 lucrări (pictură, grafică, sculptură mică) donate de fiica acestora, Maria Moţatu, care oferă o imagine concludentă asupra activităţii lor creatoare.

Printre valorile cultural-artistice legate de Roman se include şi pictorul **Stavru Tarasov** (1883, Letea,Tulcea–1961, Braşov), cu o bogată activitate didactică şi artistică. Părinţii doreau ca fiul lor să devină preot, iar după terminarea claselor primare l-au înscris la Seminarul Teologic Sântul Gheorghe din Roman. Fire de rară sensibilitate, cu înclinaţii spre pictură şi muzică, nu a putut frecventa cursurile decât un an – 1897, după care, mai mult fugit decât retras legal cu încuviinţarea părinţilor, îl găsim la Şcoala Normală din Câmpulung, între anii 1898 – 1903, *„singurul bagaj cu care fugise din seminar (era) o vioară”*. (Florica Postolache, Stavru Tarasov, catalog, 1968, p. 7).

Două lucrări din perioada de început a creaţiei, executate sub influenţa impresionismului (1911 – 1920) se află în patrimoniul Muzeului de Artă Roman.

Personalitate complexă, artist plastic, pedagog, critic şi estet în viaţa spirituală ieşeană, **Jean L. Cosmovici** (1888, Iaşi – 1952, Bucureşti) a păşit pe meleagurile romaşcane în perioada anilor 1908 – 1911, când student fiind, la Şcoala de Belle Arte din Iaşi îşi satisface şi serviciul militar, ca voluntar TR al Regimentului 12 Cavalerie, cu gradul de ofiţer.

„Pictor al luminii şi cerului albastru din peisajul ţării noastre”, care a excelat în tehnica guaşei şi acuarelei a lăsat un număr impresionant de lucrări, în care a surprins frumuseţea şi specificul plaiurilor moldovene.

Legat de aceste locuri prin anii copilăriei este şi pictorul **Constantin Popescu Isachie** (1888, Paşcani – 1967, Bucureşti). După stabilirea părinţilor la Roman, în anul 1895 urmează aici clasele primare şi gimnaziale. Începând din anul 1924, anul în care debutează la Salonul Oficial din Bucureşti şi deschide prima expoziţie personală, pe o perioadă

de o jumătate de veac, se va reflecta în expoziţii activitatea sa creatoare. Inspirându-se din tot ce i-a oferit natura patriei şi a Europei sau viaţa contemporanilor Constantin Isachie, dăruit cu toată fiinţa Adevărului şi Frumosului a realizat o impresionantă operă artistică care s-a făcut remarcată prin sensibilitate, sinceritate şi linişte, prin siguranţa mijloacelor originale de expresie, strâns legate de arta timpului său ţi de tradiţia picturii româneşti.

Lucrările de la Muzeul din Roman sunt piese de rezistenţă ale creaţiei sale din diferite etape de evoluţie.

Personalitate distinctă în peisajul artei româneşti din prima jumătate a secolului al XX-lea, **Nicu Enea** (1897, Valea Arinilor, Bacău – 1960, Bacău) s-a impus prin capacitatea de înţelegere şi interpretare realistă a omului şi a naturii, lăsând o operă bogată, integrată în circuitul valorilor plasticii naţionale.

Deosebit de înzestrat şi muncitor îşi începe activitatea artistică de timpuriu. Încă din timpul studiilor la Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti, Nicu Enea organizează mai multe expoziţii personale dintre care una la Roman, în anul 1926, cu lucrări care evidenţiau încă de atunci modul său personal de expresie artistică. „*Cosaşii*”, „*La târg*”, „*Tg. Bacău – iarna*”, pânze reprezentative pentru creaţia sa se află şi la Muzeul din Roman.

Expoziţiile retrospective organizate la Bacău în anii 1968 şi 1973 au fost itinerate şi la Roman, permiţând o cunoaştere mai amplă a operei de artist care şi-a făcut un crez din dragostea pentru oameni, pentru tot este frumos în viaţă.

La Roman şi-a petrecut copilăria, a urmat şcoala primară şi Liceul „Roman Vodă", **Marcel Locar**, născut în anul 1902. Este unul din arhitecţii bine cunoscuţi pentru realizările sale înscrise în palmaresul arhitecturii moderne din ţara noastră. Proiectele de locuinţe individuale şi colective, clădiri cu diferite destinaţii sunt mărturia originalităţii soluţiilor propuse.

Nu mai puţin însemnată este şi activitatea sa didactică în cadrul Facultăţii de Arhitectură din Bucureşti, de director al Institutului de Proiectări al Ministerului Construcţiilor, la care se adaugă şi calitatea de expert la Comitetul Locuinţelor a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, participările la diferite reuniuni internaţionale. Este autorul unor articole, studii de specialitate.

A fost unul dintre acei arhitecţi înzestraţi cu un deosebit talent profesional dar şi cu o putere de cunoaştere a valorii creaţiilor plastice româneşti. Aşa se explică colecţionarea de-a lungul anilor a unor lucrări de artă deosebite, dorind ca o parte din colecţia sa fie oferită Muzeului de Artă din oraşul său natal, dorinţă împlinită după moarte, în anul 1983, de moştenitorul său legal – Paraschivescu Moses.

Valoarea donaţiei sale este dată de prezenţa lucrărilor (30 – pictură şi grafică) semnate de mari creatori de artă din perioada interbelică şi din zilele noastre, caracteristice pentru viziunea şi preocupările lor: **Theodor Pallady, Camil Ressu, Iosif Iser, Nicolae Dărăscu, Ştefan Dimitrescu, Nicolae Tonitza**, **Lucian Grigorescu, Max Arnold, Alexandru Ciucurencu** etc.

Un prestigios nume înscris pentru totdeauna în memoria romaşcanilor este pictorul şi graficianul **Gheorghe Iliescu**. Prin

îndelungata sa activitate didactică, prin caracterul său hotărât şi prin puterea talentului său artistic, Gheorghe Iliescu, timp de peste 50 de ani a avut o poziție de frunte în viața spirituală a Romanului, contribuind efectiv la ridicarea acesteia. Slujind cu pasiune arta şi activ până în ultima clipă (1989), artistul ne-a încântat cu sinceritatea trăirilor sale, în fața naturii, cu căldura sentimentelor şi înțelepciunea sa.

S-a născut în anul 1906, la Grumezoaia – Huşi. Absolvă Academia de Arte Frumoase din Bucureşti cu calificativul „foarte bine". Din anul 1943 se stabileşte la Roman unde funcționează ca profesor de desen, desfăşurând concomitent o intensă şi valoroasă activitate artistică. Încă de la primele manifestări – 1928 – a ştiut să se afirme prin calități care-i vor defini arta sa de mai târziu *„de o viziune robustă şi de un perfect echilibru" (***Prof. Constantin Ciopraga***)*. Premiile obținute de-a lungul carierei vin să confirme valoarea creației artistice.

În spiritul tradiției picturii româneşti, Gheorghe Iliescu a abordat genuri diferite – compoziții, portrete, naturi statice, flori, dar în natură el a căutat principalul mijloc de comunicare: *„Gheorghe Iliescu e cântărețul liniştii senine dintre codri şi ape, al universului rural surprins în toate anotimpurile, al calmului nostalgic țesut din beteala luminii" (*scriitorul şi criticul de artă, **Aurel Leon*).*

Personalitatea artistică a lui Gheorghe Iliescu este puternic ilustrată şi de lucrările de grafică: *„Iliescu continuă să ne trimită din provincia sa mari foi acoperite de încântătoare peisaje în peniță, admirabil compuse, complete, bine văzute, redate cu îndemânare, pe care rareori o întâlnim la alții. Abundența detaliilor este reclamată de felul său liric de a simți" (*Istoricul şi criticul de artă*, **George Oprescu*).***

Ori, tocmai acest lirism pronunţat, seriozitatea şi sinceritatea cu propriile sale gânduri şi emoţii au constituit nota distinctă a operei sale, asigurându-i durabilitate.

Nu mai puţin importante sunt şi lucrările religioase pe care le-a executat cu credinţă şi pioşenie la diferite monumente ortodoxe din Moldova.

Cunoscută artistă **Corina Lecca** (1908, Bilciureşti – Dâmboviţa a făcut popas pe aceste meleaguri în anul 1929, când debutează cu o expoziţie personală, precum şi în anul 1934, când organizează o alta.

Un artist care a purtat în suflet nostalgia meleagurilor romaşcane este **Adrian Şecoşeanu** (1910, Iaşi – 1984, Bucureşti). Între anii 1921 – 1927 urmează cursurile Liceului din Roman. Revine în anul 1931 când, student fiind la Academia de Arte Frumoase din Iaşi, deschide prima expoziţie personală de pictură, iar în anul 1933 a doua.

Creator a unei opere vaste, cu o activitate fecundă, Adrian Şecoşeanu ocupă un loc de seamă în galeria artiştilor noştri contemporani. În lucrările de la Muzeul din Roman, donate de **doamna Aritina**, soţia artistului, sunt descifrabile viziunea sa realistă, siguranţa mijloacelor de expresie, precum şi adeziunea afectivă faţă de poezia şi frumuseţea acestor locuri.

Talentatul profesor şi plastician **Aurel Vlad** (1915, Independenţa - Galaţi – 1985, Bucureşti) a plecat tot de pe aceste meleaguri. A fost elev al Liceului Roman Vodă. După terminarea studiilor în Bucureşti şi al celor din Italia este numit profesor la acelaşi liceu, după care ocupă catedra de conferenţiar la Institutul de Arte Plastice Nicolae Grigorescu din Bucureşti, formând şi îndrumând generaţii întregi de studenţi. În acelaşi timp, prin opera sa se înscrie în rândul artiştilor reprezentativi ai ţării.

Alte nume de răsunet în arta românească**: Maxy Max Herman**, care a poposit în anul 1915 la o rudă din Roman după ce fusese la Dorohoi pentru a se înscrie voluntar la Şcoala Militară, cu ocazia retragerii trupelor româneşti spre Moldova; **Tache Soroceanu, Octav Angheluţă, Dimitrie Hornung, Bogdan Gheorghiu, State Ion** – foşti elevi la Roman; **Ion Mateescu, Petre Hârtopeanu** – foşti profesori de desen la Liceul *Roman Vodă*; **Rodica Bondi** născută la Horia – Roman, **Duncan Renata** (n. Bozieni), **Rind Lupescu Becca** (n. Roman), **Costin Crăciun Georgeta** (n. Roman), **Lazăr Iacob** (n. Trifeşti), **Blendea Mihalache Maria (**n. Avereşti – Neamţ), **Copilaşi Romeliu Ieronim** (n. Boteşti – Neamţ), **Gheorghe Apostu** (n. Bozieni – Neamţ), **Păduraru Neculai (n. Sagna), Mancaş Virgil** (n. Roman) etc. fac parte din albumul oamenilor legaţi sufleteşte de aceste ţinuturi.

Artiştii romaşcani în frunte cu **Iosif Haidu** şi **Florin Zaharescu**, prin creaţiile lor de reale calităţi contribuie efectiv la îmbogăţirea peisajului spiritual al Romanului de azi.

***Istoria oraşului Roman**, 1392 – 1992, Roman, 1992, p.341 – 346.*

***Alexandrina Isac Steurer – Familia Steurer de la Maria şi Iosef Steurer la Robert** - 4 Generaţii de artişti, Bucureşti, 2010, p. 62.*

Bibliografie:

1. Maria Sabados, op. cit, *ROMAN, 1990*
2. DIRA, vol. 1, *Moldova, veac, XIV – XV*, Bucureşti, 1953
3. Nicolae Tonitza, *Anul plastic, Universul literar*, decembrie, 1925
4. Florica Postolache, *Stavru Tarasov, Catalog*, 1968
5. George Oprescu, *Arta românească contemporană*, Bucureşti, 1958
6. Tudor Arghezi, *Cronica plastică, Rampa*, 15 februarie 1913

CONSTANTIN ISACHIE

Muzeul – spunea **Nicolae Iorga** – *„trebuie să fie o şcoală de gust şi de istorie a gustului... să întindă mâna către oricine, pentru a şi-l atrage şi a-l reţine cât se poate de mult”.*

Constituit din valori artistice semnificative ale unor creatori de seamă ai artei româneşti, Muzeul de Artă Roman este un punct de atracţie pentru toţi cei ce iubesc lumea fermecătoare a formelor şi culorilor, frumosul şi viaţa.

În cadrul expunerii, un spaţiu care trezeşte interesul marelui public este cel care prezintă lucrările executate de **Constantin Isachie** (1888, Paşcani - 1967, Bucureşti), pictor, care a urmat cursurile şcolilor primare şi gimnaziale la Roman.

Peisaje şi portrete, flori şi naturi statice cu trăsături sigure de penel încărcate de o atmosferă lirică comunică direct şi firesc cu fiecare dintre noi. În faţa pânzelor sale trăieşti un sentiment de bucurie, al armoniei şi frumuseţii. Sunt confesiunile sincere, intime ale artistului pentru care pictura a fost viaţa însăşi, scopul şi idealul ei. El a înţeles ce este bun în tradiţie şi la contemporanii săi, la a căror lecţie a adăugat călătoriile din Italia, Franţa, Anglia şi Spania, ajungând la un stil propriu, original prin care s-a făcut remarcat în arta românească din prima jumătate a secolului XX.

Un ***Autoportret*** ni-l prezintă pe artist în plină maturitate, profund interiorizat, într-o construcţie viguroasă. Puternicul joc de umbră şi lumină scoate în evidenţă trăsăturile expresive ale feţei, ai cărei ochi dobândesc maximum de semnificaţie. Este privirea unui om grav,

iscoditor, preocupat de descifrarea şi pătrunderea adâncă a tainelor naturii şi a lumii.

Letiţia este chipul delicat, graţios de o gingaşă frumuseţe a soţiei sale, aşezată pe un fotoliu într-o stare de reverie. În semiîntunericul camerei, focarele puternice de lumină pe care le constituie faţa şi mâinile portretului îmbrăcat în rochie neagră cu reflexe de violet dau un efect pictural deosebit.

Liric, Constantin Isachie redă cu finețe şi subtilitate în nuanţarea culorilor poezia lumii vegetale, cu o atmosferă vibrantă, diafană, sub influenţa primului impuls, a primei impresii. ***Toamnă la Mogoşoaia*** evocă într-o bogată gamă de griuri discrete, de mare rafinament, atmosfera uşor cețoasă, melancolică a lacului, în oglinda căruia se reflectă crengile răsfirate ale copacilor, creând o largă mişcare, în surdină, care se topeşte în umiditatea generală.

Peisaj de vară, cucereşte prin prospeţime şi evocarea atmosferei, în care elementele naturii, inundate de lumina unei zile de vară, iarba, copacii sunt redate într-o armonie şi echilibrul compoziţional, cu o cromatică senină, plină de viaţă, cu o accentuare a formelor, pasta abundentă şi o largă perspectivă.

În ***Crizanteme*** întâlnim adevărate declanşări de lumină şi culoare. În tonuri transparente, fin diferenţiate de violet şi griuri suave, artistul sugerează petalele, delicata lor materialitate şi prospeţime.

Expresia a unui talent autentic, lucrările de la Muzeul de Artă, socotite piese de rezistenţă ale îndelungatei sale activităţi creatoare, încântă şi emoţionează, „îngână acea mirifică muzică a înălţării spirituale.

Cronica romaşcană, 1993

CENACLUL *„MESAGERII TINEREȚII”*

Prin valorile artistice deosebite pe care le deține, prin manifestările de prestigiu organizate într-un spațiu de frumusețe şi sensibilitate, Muzeul de Artă din Roman ocupă un loc important în rândul numeroaselor mijloace de atracție şi distracții puse la dispoziția publicului de societatea modernă.

De un real interes se bucură Cenacul *„Mesagerii tinereții”*, inaugurat în luna septembrie 1993, sub egida *Fundației Academice „Petre Andrei”*. Activitățile de desfăşoară lunar, în ultima joi din lună, cu participarea elevilor de la toate liceele din Roman, inclusiv de la Seminarul Teologic Ortodox. Responsabila Cenaclului este eleva **Dămoc Silvia** *de la Liceul „Roma Vodă”,* Coordonator şi mentor spiritual, profesorul **Mihai Andone**, un foarte bun cunoscător al psihologiei elevilor, de o capacitate şi energie uimitoare.

În medie, participă aproximativ 40 tineri şi tinere. Ponderea activităților o dețin cele cu caracter educativ specifice vârstei de la 15 – 19 ani: şcoală, religie, istorie, medicină, lumea în care trăim, dragoste, moralitate, problema generațiilor etc.

Faptul că nu există „o ordine de zi” prestabilită şi discuțiile se încheagă spontan, sincer, într-o ambianță tinerească, dându-le ocazia să-şi etaleze cunoştințele, concepțiile asupra fenomenelor şi evenimentelor cu care ei vin în legătură, că găsesc răspuns unor frământări de orice natură, de a împărtăşi experiențe utile de viață, aceste activități plac foarte mult participanților, îi sensibilizează. După prima întâlnire, un elev încântat de „eveniment” a spus că îi este teamă „minunea să nu dureze mai mult de

trei zile”... ceea ce nu s-a întâmplat pentru că în ziua de 27 ianuarie 1994 s-a desfăşurat cea de-a 6-a activitate. Ba mai mult, unii au propus ca activitatea Cenaclului să aibă loc săptămânal.

La toate acestea se adaugă bineînţeles, valoarea profesională şi umană a invitaţilor, personalităţi ale municipiului Roman: profesorii **Gheorghe A.M. Ciobanu, Violeta Lăcătuşu, Virginia Timofte,** dr. arheolog **Vasile Ursachi, dr. Epifanie Cozărescu,** actor **Alexandru Hatmanu**, care ştiu să dialogheze degajat, pe picior de egalitate, de la suflet la suflet.

Cele două-trei ore cât durează de regulă o activitate sunt petrecute în mod plăcut şi util creând posibilitatea „evadării” din cotidian, a deconectării prin mijlocirea unor activităţi artistice pentru toţi cei care vor să-şi clădească propria personalitate, care tind spre un ideal moral.

*

* *

Tot la Muzeul de Artă a avut loc o amplă manifestare de omagiere a Actului Unirii de la 1859, organizată de Muzeul de Istorie Roman şi Fundaţia Academică *Petre Andrei*, cu concursul profesorilor **Mihai Andone, Gheorghe A.M. Ciobanu, Minodora** şi **Vasile Ursachi**, precum şi a binecunoscutului actor **Alexandru Hatmanu**.

Comunicările susţinute pe baza documentelor, a mărturiilor istorice şi literar-artistice au constituit o emoţionantă evocare a unor fapte, locuri şi personalităţi adânc înscrise în memoria poporului român.

Şi pentru că Nicolae Tonitza avea mare dreptate când a scris *„Arta este oglinda cea mai pură în care se răsfrânge ireproşabil sufletul unei naţiuni”,* în cinstea marelui eveniment a fost vernisată şi o expoziţie de

pictură, grafică şi sculptură. Lucrările semnate de maeştri consacraţi şi tineri exponenţi ai artelor plastice româneşti, redau pagini nemuritoare a epopeii naţionale, eroi şi figuri reprezentative ale istoriei şi culturii naţionale, în lumina înţelegerii şi respectului pe care le datorăm. Unele sunt imagini cu caracter simbolic-evocator care sugerează sensuri şi semnificaţii generale, altele accentuează caracterul documentar-istoric al reprezentărilor, ambianţa şi atmosfera de epocă.

Expoziţia rămâne deschisă şi în luna februarie a, c.

Cronica romaşcană, anul V, nr. 161, 9-15 februarie, 1994

BUCURIA PRIMĂVERII

De curând a avut loc în sălile Muzeului de Artă, care s-au dovedit neîncăpătoare faţă de numărul mare de participanţi, un spectacol susţinut de Formaţia vocal-instrumentală condusă de dirijorul şi compozitorul **Anatolie Artuşenco.** Un spectacol de ţinută, la care au dialogat muzica, poezia şi pictura în numele bucuriei, încrederii şi speranţei dăruite sufletelor noastre de început al primăverii, de omagiere a celor care reprezintă Viaţa însăşi – femeile. A fost prezentat un repertoriu bogat şi variat, lucrări de adâncă frumuseţe ale unor compozitori cunoscuţi care au răspuns cerinţelor auditoriului. Ştiinţa şi temperamentul interpretării muzicii sentimentale, a iubirii tinereşti, a extazului şi melancoliei au declanşat intense vibraţii lăuntrice ale căror acorduri se aud parcă şi acum.

În numele vieții şi frumuseții, a armoniilor exterioare dătătoare de linişte şi împăcare sufletească au vorbit emoţionant domnul profesor **Gheorghe A.M. Ciobanu** şi pictorul **Constantin Bârjoveanu.**

Doamna **Traudi Sârghie**, profesorul **Victorian Lozinschi**, o elevă de la Şcoala nr. 11 ne-au încântat prin recitarea unor expresive poezii care au surprins culoarea, muzica, tonalitatea vieții, dragostea şi grija maternă.

De mare succes s-a bucurat şi momentul vesel prezentat de **Cornel Varnaiote** dovedind reale calități artistico-interpretative,

Marea afinitate între arta sunetului, literatură şi pictură a fost relevată prin expoziția ***Poezia peisajului românesc,*** ce reuneşte opere semnate de personalități ale artei româneşti contemporane.

Lumini şi culori, un univers al necontenitei sărbători a înfloririi, al gingăşiei vegetale, sunt expresia directă a unei melancolii, a unui dor sau a bucuriei generos oferite de măreția naturii *„în care ne recunoaştem mai înțelepți, mai siguri de noi, mai senini în fața existenței".*

Cronica romaşcană, anul V, nr. 165, 9 martie-15 martie 1994

DONAȚIA MARIA STEURER MOȚATU ŞI LEONIDA MOȚATU LA MUZEUL DE ARTĂ ROMAN

Muzeul de Artă din Roman este posesorul unor importante lucrări de artă grație donațiilor primite în timp de la anumiți oameni care din dragoste pentru aceste locuri au oferit o parte din operele create sau colecționate.

Una dintre acestea provine de la familia **Maria Steurer Moţatu şi Leonida Moţatu** din Bucureşti constituită din 60 lucrări, pictură, grafică, sculptură mică semnate de artiştii **Maria Ciurdea Steurer, Iosef Steurer, părinţii donatoarei** şi de **Maria Steurer Moţatu**.

Născută la Roman, **Maria Ciurdea** (1878-1967) manifestă din copilărie înclinaţii pentru desen, moştenite probabil, de la tatăl său care sculpta în lemn diferite obiecte casnice. După terminarea cursurilor şcolii primare şi celei profesionale, se înscrie la Academia de Belle Arte din Bucureşti, pe care o absolvă în anul 1903, fiind colegă cu Jean Steriade, Camil Ressu, Apcar Baltazar, Ion Theodorescu Sion. Aici a trezit interesul profesorilor care-i recunosc însuşirile deosebite, munca şi seriozitatea cu care lucra, ceea ce îi va aduce mai multe menţiuni şi o medalie de bronz.

Pentru adâncirea formării sale profesionale, între anii 1903 – 1905 urmează la München cursurile de pictură ale Şcolii AS-Be, unde îl cunoaşte şi pe viitorul ei soţ, pictorul Iosef Steurer, cu care în anul 1911 se reîntoarce în ţară şi începe activitatea artistică. În anul 1914 deschide prima expoziţie personală, iar în anul 1916 participă la Salonul femeilor pictoriţe.

Pentru activitatea artistică desfăşurată de-a lungul a mai bine de jumătate de secol, în anul 1956, artista a primit Ordinul Muncii clasa a III-a.

Valoarea artistică a operei sale a fost deseori remarcată şi apreciată în presa vremii: *„D-na Maria Steurer Ciurdea... e bună desenatoare ce ştie să tragă din câteva linii profilurile pline de viaţă şi expresie. Calitatea acestora se resimte puternic şi în picturile sale care par câteodată nişte desenuri colorate" (Viaţa artistică, an 1, nr. 1, 1 martie 1916).*

Marele pictor şi critic de artă Nicolae Tonitza o considera *„cel mai desăvârşit talent feminin din câte cunoaştem în clipa de faţă" (Universul Literar, 20 dec., 1925).*

Expoziţia retrospectivă de pictură şi grafică Maria Ciurdea Steurer organizată în anul 1981 de Muzeul Colecţiilor de Artă Bucureşti, a pus în lumină talentul şi valoarea creaţiei sale artistice, contribuind la înţelegerea unei artiste mai puţin cunoscută de marele public. Dintre cele 19 lucrări donate (9 pictură, 10 grafică), 17 reprezintă genul preferat al artistei, cel portretistic. În galeria de portrete care reprezintă în special membrii familiei şi a rudelor sale, chipurile: *Vasile Ciurdea - 1903, Costică Ciurdea – 1905, Victoria, Marghioala Popovici – 1919, Fetiţa cu porumbelul – 1925, Studenta Mia – 1929, Portret de copil (Costică Ciurdea)* sunt pictate în concepţia şi factura de lucru a şcolii academice. În aceste lucrări se observă respectul artistei pentru desen, pentru efectele de clar-obscur, acurateţea şi expresivitatea imaginii.

Linia sigură, severă conturează ferm trăsăturile fizionomice cât şi profunzimea caracterizării psihologice. De pe fondul închis al lucrărilor se desprind figuri umane în care se frământă gânduri, tristeţi, meditaţii. Rafinamentul coloristic adăugat delicat, fără urme de penel, susţine atmosfera generală sobră a acestora.

În stilul lucrării *Autoportret – 1936*, care prezintă imaginea unui chip cu priviri severe, înăsprit de boală şi lipsuri materiale, se remarcă o interpretare apropiată de expresionism. Analiza psihologică intensă este obţinută prin accentuarea pronunţată a trăsăturilor feţei şi a gurii, în tonalitatea dominantă gravă a lucrării de albastru.

În *Natură moartă cu ploscă, pere, urcior şi pepene* – 1948, artista acordă o atenţie mai mare culorii şi luminii. Formele sunt clare şi conturate, dar linia este rezolvată pictural. Paleta este mai vie, cu armonii complexe, inundate de lumină.

Datate între anii 1901-1934, nouă lucrări de grafică dintre le zece reprezintă ca şi în pictură orizontul tematic predilect – portretul. Executate cu un desen elegant şi energic, în cărbune şi pastel, ele se remarcă prin profunzimea observaţiei şi dispoziţia meditativă imprimată în expresia personajelor.

În unele lucrări volumele şi contururile sunt obţinute printr-un joc al cărbunelui, cu distribuiri bine studiate ale petelor de umbră şi lumină, ca în lucrările *Miticuţă, Elena Ciurdea – mama artistei.*

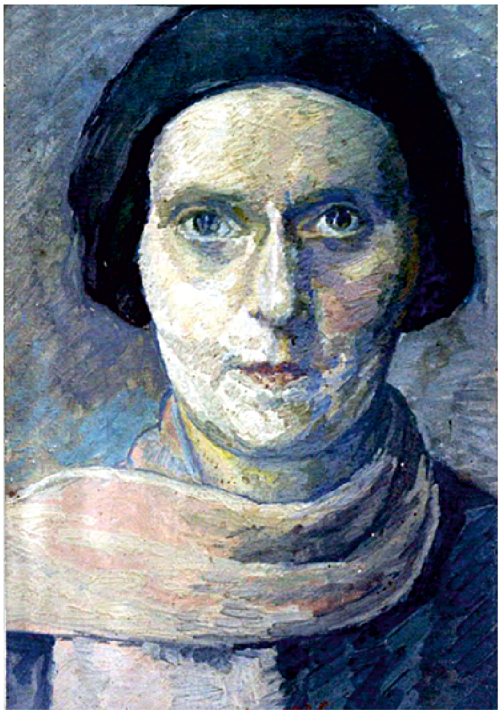

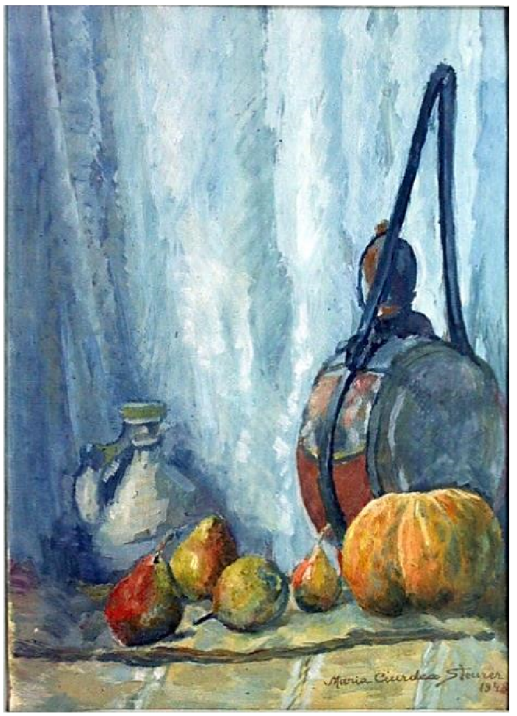

Miticuţă

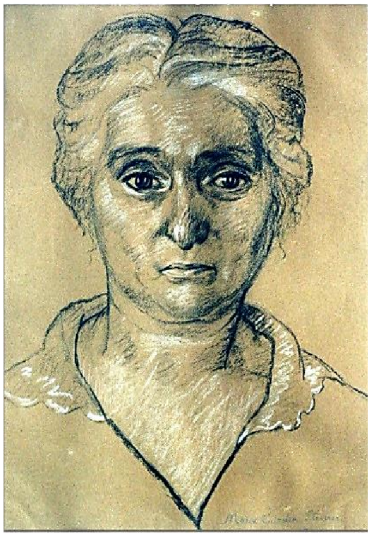

Elena Ciurdea
mama artistei

Pentru accentuarea reliefului formelor sau pentru mărirea efectelor de luminozitate, cărbunele este asociat cu pastelul sau creta albă: *Corturi la Sâmbăta de Sus, Olguţa, Victoria Ciurdea, Elena Ciurdea, Lenuţa. Natalia Ciurdea, Sora mea* ilustrează posibilităţile artistei în mânuirea pastelului, tehnică în acea vreme, o adevărată modă.

Artist de origine austriacă, **Iosef Steurer** (1885-1971), pictor, desenator, sculptor, încetăţenit în ţara noastră chiar de la începutul carierei sale, este reprezentat cu 23 lucrări: 12 pictură, 1 desen şi 10 sculptură mică. Databile în perioada 1935-1961, uleiurile executate pe carton şi desenul în cărbune îl reprezintă ca pe un artist al interpretărilor realiste.

Toamna

O zi rece de iarnă, cu scânteierea griurilor sensibile ale zăpezii, peisaje dominate de abundența vegetală a verii, tonică, de un verde răcoros, tonalitățile solare ale toamnei ori evocarea toamnelor târzii, mohorâte şi umede, atmosfera miraculoasă a unor locuri de munte, dezlănțuirea furtunii, arhitectura unor case modeste de la țară, luminile înserării peste sat, corturi țigăneşti sunt expresii ale stărilor de meditație legate de structurile şi semnificațiile tainice ale naturii, de farmecul şi autenticitatea aşezărilor omeneşti.

Elementele peisajului sunt tratate sintetic într-o construcție clar, ce capătă unitate prin materialitatea substanței picturale, densă, vibrantă.

Paleta vie, în care verdele şi albastrul au întâietate, distribuită în tuşe uneori largi, alteori mărunte, încorporează lumina emoţiilor şi sentimentelor autorului.

Casă ţărănească

Privind sculptura de mici dimensiuni, ea reprezintă obiecte de uz casnic (un vas cu toartă, scrumieră cu bufniţă, scrumieră dublă cu aplicaţii modelate puternic în relief, două sfeşnice împodobite, unul cu o figură omenească, iar celălalt cu himeră care formează din corpul lor structura obiectului; 3 portrete: *Indiană, Cap de bătrână, Miner*, cu diferite nuanţe ale expresiei – gravă, senină ori veselă; două măşti – oameni obişnuiţi, viguros caricaturizaţi.

Din punct de vedere al realizării tehnice, obiectele sunt lucrate prin modelare, din pământ şi lut ars, unele purtând semnătura autorului ori data executării, anii 1950-1960.

În reprezentarea lor sunt evidente calităţile definitorii genului în spirit popular practicat de Iosef Steurer – stilizare, vigoare şi tendinţa spre esenţializare.

„Verva frustă a stilizării figurilor e firească, naivitatea soluţiilor de modelaj e sinceră, savoarea folclorică e autentică” apreciază *Anca Arghir* în *Informaţia*, 1959 (Carnet plastic Maria Ciurdea, Iosef Frederic Steurer).

Crescută într-o atmosferă de sensibilitate şi sinceritate artistică, donatoarea **Maria Steurer Moţatu** (1906-1987) duce mai departe tradiţiile familiei, devenind *„o artistă cu o veritabilă şi discretă prezenţă în pictura noastră”* (*Dan Grigorescu, Realitate şi fantezie*, cronică plastică, *România Liberă*, 1981).

A absolvit Academia de Arte Frumoase, promoția 1933 şi Facultatea de Litere şi Filozofie, practicând pe lângă munca de profesor şi pe cea de artist plastic.

Membră a Cenaclului Artelor Frumoase *„Ion Andreescu”*, din anul 1956, doamna Maria Moțatu expune aproape la toate expozițiile colective organizate în Bucureşti şi în țară.

În anul 1963 prezintă prima expoziție personală, după care urmează alte zece. Are lucrări în străinătate, la Academia Română, muzee şi colecții particulare. Multe dintre ele au fost reproduse în revistele de pedagogie şi în diverse publicații.

Din propria creație, artista a donat Muzeului de Artă Roman 18 lucrări de grafică. Datate între anii 1961-1980, ele reflectă varietatea temelor sale, selectate din lumea înconjurătoare. – portrete, peisaje, compoziții, flori, naturi statice, cărora le-a imprimat expresia proprie viziunii sale.

În *Portret de femeie, Gabi, Tipograf de la Mănăstirea Neamț, Victoria Ciurdea, Soțul meu, Sanda cu viola, Autoportret*, executate în cărbune, cu o linie puternic reliefată, cu efecte plăcute de ecleraj sunt bine precizate trăsăturile fizice caracteristice cât şi o adâncă pătrundere psihologică. Cu sensibilitate şi căldură sunt redate cele două acuarele – pictorița **Maria Ciurdea** şi pictorul **Iosef Steurer**, în care tonurile potolite, delicate contribuie la punerea în valoare a expresivității liniei.

Autoportret

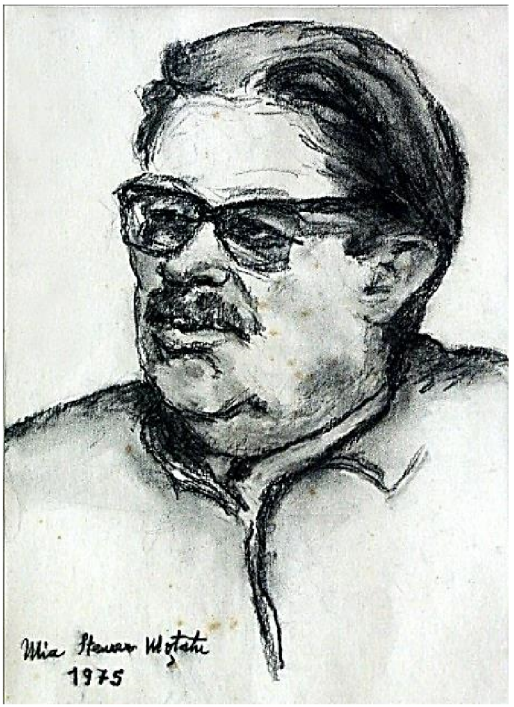

Soţul meu

O construcţie clară, în alb şi negru, cu un simţ pentru linia ce sugerează ţinuta şi gestul personajului întâlnim în compoziţia *Gospodina*.

Acuarelele *Peisaj la Vovidenie – Neamţ, Înaltă tensiune, Peisaj – Roman*, cărbune, Viena, creioane colorate surprind pitorescul şi specificul locurilor străbătute într-o lumină transparentă, calmă.

Particularităţile acuarelei sunt evident folosite de artistă şi în lucrările *Ridichi de lună, Compoziţie cu mere, Căniţă verde cu flori,*

Lalele. Suavitatea culorii, vibrația ei proaspătă, plină de viață se acordează compoziției.

Donația mai cuprinde un album cu fotografii în alb-negru a creației artiştilor Maria Ciurdea Steurer, Iosef Steurer, aspecte de la vernisajele expozițiilor Maria şi Leonida Moțatu, precum şi fotocopii după cronicile de artă apărute în publicațiile vremii: *Facla, Rampa, Viața Artistică, Universul Literar, Clipa*. Executat de artistul fotograf **Leonida Moțatu** (1911-1988), membru al Asociației Artiştilor Fotografi din România, cu peste 6 expoziții personale organizate, albumul contribuie la întregirea imaginii asupra orizontului creator şi gândirii plastice a artiştilor respectivi.

Revista Carpica XXXI, Bacău, 2002, p. 249-256
Alexandrina Isac Steurer – Familia Steurer de la Maria şi Iosef la Robert
4 Generații de artişti, Bucureşti, 2010, p. 63, 79, 188, 214

MUZEUL DE ARTĂ ŞI CERCETAREA

Prin însăşi definiția sa, „muzeul este o instituție cultural-ştiințifică care are drept obiectiv colectarea şi conservarea bunurilor culturale şi valorificarea lor prioritar prin expunere, în scop de instruire, educare şi agrement a celui mai larg public".

Independent de proporțiile şi profilul lor, muzeele sunt concepute azi ca adevărate

laboratoare sau institute de cercetare. Cercetarea fundamentală şi aplicativă caracterizează activitatea unui muzeu deoarece ea generează şi garantează dezvoltarea patrimoniului, exercitarea funcţiilor cultural-educativă, de conservare şi restaurare.

La Roman, ideea înfiinţării unui muzeu de artă a avut de la început la bază munca de cercetare ştiinţifică. Accentul principal a fost pus pe subordonarea obiectivelor cercetării unor necesităţi culturale locale de moment şi de perspectivă. Lipsa unui fond de bunuri mai vechi a impus, pe de o parte, constituirea propriului patrimoniu, iar pe de altă parte, cercetarea creaţiilor artiştilor originari din Roman şi împrejurimi sau care şi-au petrecut o parte din viaţă în această parte a ţării, corespunzător cu specificul expoziţiei permanente ce urma a fi organizată.

De la acumularea în decursul anilor a unor valori artistice (pictură, grafică, sculptură) aparţinând unor reprezentanţi de seamă ai artei româneşti din perioada interbelică şi din zilele noastre: **Maria Ciurdea Steurer, Stavru Tarasov, Constantin Isachie, Nicu Enea, Jean Cosmovici, Adrian Secoşeanu, Petru Hârtopeanu, Aurel Vlad, Rodica Bondi, Corina Lecca, Constantin Bacalu, Gh. Iliescu, Iulia Hălăucescu, Gh. Apostu, Romeliu Copilaş** etc. provenite din donaţii, transferuri şi achiziţii, s-a trecut la evidenţa, conservarea şi valorificarea ştiinţifică a bunurilor culturale.

Un loc aparte în cadrul activităţii de cercetare l-a ocupat studierea amănunţită a patrimoniului şi metodelor muzeologice de punere în valoare care să asigure un conţinut superior activităţii muzeale. Pentru fiecare lucrare în parte, s-a ţinut seama de toate semnificaţiile şi de toate proprietăţile ei ca obiect, de contextul fenomenului artistic din care face parte, iar fişele analitice întocmite sintetizează observaţiile privind trăsăturile unei şcoli/atelier sau caracterele specifice unui artist, genul artistic, aspectele stilistice care pledează pentru plasarea lucrării într-o anumită epocă, materialul şi tehnica de lucru, autenticitatea, analiza morfologică (elementele plastice în reprezentarea imaginii) etc. De asemenea, pentru fiecare autor s-a întocmit fişa de artist, cu datele referitoare la viaţa şi pregătirea lui, etapele principale ale creaţiei, participarea la expoziţii în ţară şi străinătate, enumerarea lucrărilor din colecţia muzeului, completată cu cele aflate în alte muzee sau colecţii particulare, bibliografia articolelor şi monografiilor referitoare la artist.

Rezultatele acestor cercetări materializate în studii, articole, comunicări ştiinţifice apărute în reviste de specialitate sau de cultură,

editarea monografiei Muzeului de Artă, pliante şi cataloage, publicarea a zeci de cronici de artă plastică în presă au adus la cunoştinţa tuturor celor interesaţi, valorile artistice pe care le deţine Muzeul, ca şi munca personalului de aici pentru protejarea şi valorificarea lor.

Menţinerea unui nivel înalt al activităţii expoziţionale (permanentă şi temporare), a altor manifestări culturale s-a datorat atât valorificării ştiinţifice a propriului patrimoniu, cât şi realizării unor programe educative, atractive şi accesibile unui public divers care a intrat direct în dialog cu operele de artă, ajutându-l astfel la înţelegerea încărcăturii lor ideatice şi emoţionale, la dezvoltarea imaginaţiei şi sensibilităţii gândirii artistice.

Continuitatea cercetărilor de lungă durată la Muzeul de Artă este impusă de necesităţile îmbogăţirii colecţiilor existente, a expoziţiei permanente, a studierii unor noi metode de lucru în domeniul conservării fondului de lucrări şi diversificării relaţiei cu publicul, a creaţiei artistice contemporane locale, precum şi introducerii în circuit a rezultatelor obţinute. Sunt activităţi complexe, care se condiţionează reciproc permiţând astfel muzeului să se dezvolte şi să-şi întărească calitatea de instituţie de cultură şi educaţie.

Revista Melidonium, Anul 1, nr. 2,
iulie decembrie 2009, p. 27

MIŞCAREA ARTISTICĂ ROMAŞCANĂ

Chiar dacă la Roman nu există o filială a UAP, cu un spaţiu special de expunere şi nici ateliere de lucru, există totuşi o continuă şi intensă

mişcare artistică care urmează drumul firesc al tendinţelor, orientărilor şi curentelor din arta contemporană.

Creşterea numărului şi calităţii creaţiei artiştilor în ultimele decenii, a fost determinantă pentru configurarea şi dezvoltarea acesteia. Artiştilor ajunşi la maturitate creatoare, bine cunoscuţi prin multitudinea şi nivelul ridicat al activităţilor desfăşurate, ale căror lucrări se recunosc după limbajul plastic specific*:* **Victor Stanciu, Constantin Bârjoveanu, Iosif Haidu, Florin Zaharescu, Monica Carp, Viorica Vasilişin, Elena Antochi, Viorica Guşul, Mihai Simion, Mihai Olteanu, Constantin Adamovici, Gh. Toniţa, Violeta Lăcătuşu, Doina Colescu, Florin Mareş**, li s-au alăturat alte nume, care au dat un impuls nou climatului artistic local ce respiră tinereţe şi prospeţime: tineri absolvenţi ai Academiilor de Artă, care prin perseverenţă şi voinţă au dovedit o rapidă afirmare a propriei lor personalităţi, dornici de a da măsura talentului şi puterii de a crea, dobândind în scurt timp statutul de profesionişti la UAP Bucureşti, Iaşi Bistriţa-Năsăud, Piatra Neamţ: **Raluca Popescu, Oana Ţepordei, Mihai Percă, Romică Ştefan, Claudiu Deac, Bogdan Andronic, Cătălin Băluţ, Răzvan Bontaş, Cristi Prisecaru.** În plină evoluţie creatoare**: Cornel Paiu, Viorel Maxim, Iulian Negru, Răzvan Guşul, Sabin Pal, Viorel Andreescu, Vasile Bodros, Răzvan Percă, Heliana Rotariu** sunt mult apreciaţi pentru împrospătarea sau personalizarea limbajului plastic într-o exprimare modernă, curajoasă şi de acurateţe tehnică.

Multe valori se întrevăd în noua generaţie de artişti/studenţi şi elevi, printre care: **Adina Vasiliu, Alex. Burcă, Mihaela Gherghel** etc.

Fl. Zaharescu - *Triptic*

Iosif Haidu - *Cromomorfază III*

Pictori, graficieni, sculptori prezenţi constant la zeci de manifestări colective, de grup sau expoziţii personale în ţară şi străinătate (Cehia - I. Haidu, V. Bodros - Franţa, M. Percă - Belgia, Franţa, H. Rotariu - Viena, Hamburg, Berlin, Cătălin Băluţ - Belgia etc.), posesori a unor binemeritate premii (Iosif Haidu, Mihai şi Răzvan Percă, Fl. Zaharescu, Romică Ştefan, Carp Monica) cu opere în muzee, lăcaşuri de cult, în locuri publice sau în colecţii particulare, în publicaţii literare, contribuie efectiv la modelarea spaţiului cultural local, la formarea şi dezvoltarea interesului faţă de valorile artistice.

Monica Carp – *Structură*

Opţiunile conceptuale şi stilistice, bogăţia universului lor artistic se înscriu în forme unde se interferează

respectul pentru tradiție cu multitudinea de formule şi viziuni moderne şi postmoderne sau în cele date de folosirea noilor mijloace artistice contemporane.

Dincolo de peisagistica impresionistă în care autorii exprimă acele trăiri interioare de reculegere față de culoarea şi lumina naturii, invitând la visare şi meditație, la înțelegerea unor valori perene ale existenței, ei se implică în surprinderea şi interpretarea aspectelor vieții zilelor noastre, în analize psihologice umane şi filozofice sau trec dincolo, într-un univers special, dominat de credință şi putere divină, în imagini cu accente expresioniste, abstracte şi simbolistică. Prin calitățile expresive ale liniei, prin spontaneitatea petelor de culoare, a esențializării formelor, inventivitatea alcătuirii imaginilor, ei pun în valoare capacitatea de investigare cerebrală şi emoțională în raport cu propria structură sufletească.

Colaborarea permanentă cu Muzeul de Artă a condus la posibilitatea promovării şi susținerii activității lor artistice. Organizarea expozițiilor, discuțiile purtate aici, libertatea de a-şi gândi unele proiecte au dat consistență mesajului cultural propus.

Deosebirile de vârstă, de pregătire, varietatea orientărilor şi mijloacelor de expresie nu au impietat omogenitatea acestui grup de artişti romaşcani, entuziaşti, interesați direct în promovarea densității gândirii plastice, a calității compoziționale şi exprimării tehnice a creațiilor lor artistice.

Mihai Percă - *Totem*

Remus Ştefan - *Aspect din Exp. Arhetip - Mogoşoaia*

De altfel, stadiul artistic existent la Roman se poate vedea în expoziţiile anuale care se disting prin expresia lor calitativă şi prin diversitatea genurilor şi tehnicilor reprezentate, la care artiştii dialoghează direct cu privitorii, receptivi şi cunoscători ai fenomenului actual artistic.

Revista Melidonium, anul 2, nr. 3, ianuarie-iulie, 2011, p. 22-23

GHEORGHE A.M. CIOBANU

Un chip aureolat de iubire, respect şi preţuire

Am fost privilegiată să stau zeci de ani la diferite activităţi culturale, lângă un om care şi-a construit o puternică identitate intelectuală în peisajul cultural al ţării, a cărui prezenţă fascinează prin largul său orizont

spiritual şi impresionanta pregătire enciclopedică, vivacitate, generozitate şi dăruire sufletească, prin lumina chipului blând, strălucirea ochilor, zâmbetul cald şi prietenos - **Gheorghe A.M. Ciobanu**.

Profesor, publicist, eseist şi critic literar-artistic, domnul Gheorghe A.M. Ciobanu dezvăluie profilul unui om total, îndreptat cu înțelepciune şi dragoste, spre cunoaşterea interioară a structurii umane în modelarea sufletelor si formarea caracterelor, spre cunoaşterea şi interpretarea marilor probleme ale umanităţii prin prisma unui teoretician şi filozof de adâncă profunzime, emițând teorii, principii şi formule în bogata sa operă scriitoricească elevată, cu totul originală.

Un orator de excepţie, al cărui discurs, bazat pe capacitatea de asociere a ideilor şi faptelor, umorul şi spontaneitatea spirituală, folosirea echilibrată a metaforelor şi digresiunilor are o mare forţă de atracţie.

Rar întâlneşti un asemenea om ca profesorul **Gheorghe A. M. Ciobanu.** Lângă **Domnia Sa,** te înalți spiritual.

Intrat de mult în inimile oamenilor, chipul profesorului Gheorghe A.M. Ciobanu, aureolat de iubire, respect şi prețuire este un simbol al omului de cultură, al modestiei şi demnităţii morale.

Colegiul Național *Roman Vodă*, anul 2014

Revista Melidonium, anul V, nr. 5, ianuarie-decembrie 2014, p. 8

Profesorul ION N. TEŞTIBAN

La scurt timp după venirea mea în Roman, oraş ce-şi poartă cu mândrie nu numai existenţa de peste şase sute ani, ci şi încărcătura lor istorică şi spirituală, numele atâtor personalităţi marcante ale ştiinţei şi culturii româneşti pornite de aici, am cunoscut un om deosebit, de mare sensibilitate şi noblețe sufletească, - ***profesorul* Ion N. Teştiban**.

Un erudit, înzestrat nu numai cu ştiinţa şi arta transmiterii de cunoştinţe ci şi a cercetării ştiinţifice, mult îndrăgit şi prețuit de colegi, elevi şi prieteni.

A văzut lumina zilei aici, la Roman, pe data de 18 octombrie 1896, unde a copilărit şi a trăit toată viaţa, într-o frumoasă casă de pe strada Bogdan Dragoş, care acum nu mai există, fiind demolată, lăsând loc construirii de blocuri.

A urmat cursurile Gimnaziului „Roman Vodă" pe care le-a absolvit în 1913, iar după terminarea studiilor superioare a funcţionat ca profesor de latină, istorie şi geografie la Liceul „Roman Vodă" în perioadele:

- octombrie 1928 - ianuarie 1929
- noiembrie 1946 - martie 1949
- 1 septembrie 1950 -1 decembrie 1951
- martie 1952 -1 septembrie 1957

Pentru profesorul Ion Teştiban, ieşirea la pensie nu a însemnat însă şi încetarea activităţii. Preocupările sale de cercetare şi valorificare a

istoriei locurilor de care era legat sufleteşte au continuat în cadrul Muzeului de Istorie, proaspăt înfiinţat, la vremea aceia - septembrie 1957, în calitate de muzeograf, începând de la 1 aprilie1958 şi până la sfârşitul vieţii, 1964.

Şantier Gabăra - Moldoveni - de la stg. la drp. Prof: V. Căpitanu, V. Dumitrescu, I. Antonescu, Ion Teştiban

De altfel, încă de la liceu, personalitatea marelui profesor I. Teştiban s-a remarcat prin îmbinarea în mod strălucit a măiestriei de pedagog, a eticii profesionale cu dorinţa cunoaşterii şi interpretărilor izvoarelor istorice, a cercetării monumentelor de arhitectură religioase şi civile, ceea ce a făcut să se bucure de o deplină autoritate şi demnitate, nu numai în oraş ci şi în împrejurimi.

Aşa se explică şi bogata sa activitate desfăşurată alături de distinsul profesor Nicolae Grigore Steţcu care cu pricepere şi eforturi susţinute a înfiinţat Muzeul de Istorie a Liceului *Roman Vodă*; - iniţiativa pe care a avut-o împreună cu profesorii **N. G. Steţcu, Iacob Avram, D. Avram, I. Reţeanu** a înfiinţării la Roman a unui Muzeu de Istorie care să oglindească prin mărturii autentice materiale şi spirituale existenţa şi evoluţia comunităţilor umane din această zonă a Moldovei de-a lungul secolelor, a unor momente importante din trecutul istoric al oraşului pentru apărarea fiinţei şi integrităţii naţionale.

- deplasările pe teren cu elevii pentru depistarea de aşezări din diferite perioade istorice şi colectarea de materiale arheologice, în speranţa organizării unui muzeu **„al fostului ţinut al Ţării de Jos”**, printre care amintim depozitul de bronzuri descoperit în 1957 la Doljeşti - Roman compus din 8 fragmente de seceri şi topoare, publicat de Acad. **Mircea Petrescu-Dâmboviţa** şi prof. **Ion Teştiban.**

- organizarea unor excursii de studiu cu elevii la diferite obiective pentru cunoaşterea istoriei oraşului şi a împrejurimilor, la Cetatea Smederova sau la aşezările de la Hăbăşeşti urmate de lucrări practice. Fiecare elev era obligat să lucreze câte o planşă, o machetă sau o fotografie a unui monument ori document.

- convingerea şi susţinerea ideii **dr. Epifanie Cozărescu** în crearea unui Muzeu de Istorie a Medicinii pe lângă Spitalul Municipal.

În cei şase ani cât a profesat ca muzeograf la Muzeul de Istorie, am trăit împreuna zbuciumul anilor de început ai vieţii muzeistice la Roman, privind formarea şi dezvoltarea patrimoniului, conservarea şi restaurarea

materialelor arheologice, valorificarea expoziţională şi ştiinţifică a cercetărilor întreprinse, dar şi satisfacţia împlinirilor.

Datorită profesorului Ion Teştiban, ne bucurăm astăzi că Muzeul din Roman este posesorul unei valoroase lucrări executată în anul 1884 de pictorul **Epaminonda Bucevschi (1843-1891)** reprezentând **Portretul Domnitorului Ştefan cel Mare** pe care a salvat-o în 1957 împreună cu directorul Vasile Ursachi dintr-un grajd al Primăriei Roman, fiind distrusă în timpul celui de al doilea război mondial.

Aspect şantier - de la stânga la dreapta: Prof: V. Dumitrescu, I. Antonescu, I. Teştiban, V. Ursachi

Comandată de ilustrul Episcop de Roman, **Melchisedec Ştefănescu** (1822-1892), lucrarea a constituit punctul de pornire al începuturilor Muzeului de Artă. În urma restaurării de către specialiştii de la Muzeul Naţional de Artă Bucureşti, ea se află expusă la Muzeul de Istorie Roman, secţia medievală şi trezeşte un real interes în rândul vizitatorilor.

Era o plăcere să-l asculţi făcând ghidajul grupurilor de vizitatori, în special la elevi. Era bucuria profesorului de a lucra din nou cu ei, era bucuria muzeografului în prezentarea vieţii materiale şi spirituale a comunităţilor omeneşti din diferite perioade istorice prin ilustrarea unor bogate şi reprezentative materiale arheologice provenite din cercetările efectuate de Muzeul de Istorie, chiar din prima campanie de săpături arheologice din 1957 de la Gabăra - Moldoveni, la care profesorul Ion Teştiban a participat alături de muzeografii Viorel Căpitanu, Vasile Ursachi, Minodora Ursachi, Constantin Buzdugan şi Iulian Antonescu, şeful de şantier.

Încă din tinereţe a avut o bogată activitate publicistică pe teme de istorie naţională sau locală la diferite reviste şi ziare. Atras de frumuseţea impunătoare a Catedralei Episcopale a Romanului care de fiecare dată când o vedea îi crea puternice impresii şi trăiri sufleteşti, profesorul Ion Teştiban mărturiseşte: *„Este adevărat că*

cea mai puternică clipă de vrajă ți-o dă primăvara: e ceasul ei de descântec... E nevoie să fie la amurg, în închinările tăcerii şi pomii numai înmuguriți pentru a se întrețesea o armonie între frumusețea ei şi cea a naturii”, căreia i-a dedicat mai multe studii dintre care două intitulate ***„Dintr-un pridvor cu fresce”*** şi ***„Catedrala Romanului”***, apărute la Tipografia şi Legătoria Şcoalei de Arte şi Meserii Gr. II Roman.

În prefața studiului ***„Catedrala Romanului”***, autorul specifică, *„Rândurile de față cuprind puțin din ceea ce trebuie spus asupra arhitecturii şi picturii Catedralei episcopale din Roman. Ele au alcătuit o conferință ținută la Societ. Cult. „Miron Costin”, prin care s'a urmărit să se dea câteva cunoştințe unui public încă strein de arta noastră veche.*

Promitem o cercetare amănunțită după toate cerințele de artă şi ştiință în cursul acestui an”, întrucât autorul avea crezul său privind iubirea şi respectul față de înaintaşi. *„Înconjurând cu simțul iubirii trecutul nostru artistic făurit de generațiile apuse, păstrând comoara de gând, simțăminte şi trudă a lor, căutând să reînviem şi să repunem în lumină urmele sale, ne vom regăsi odată ființa noastră întreagă şi distinctă, pe care vom putea cu adevărat construi temeinic edificiul cultural autohton al națiunii noastre şi indirect al umanității”.*

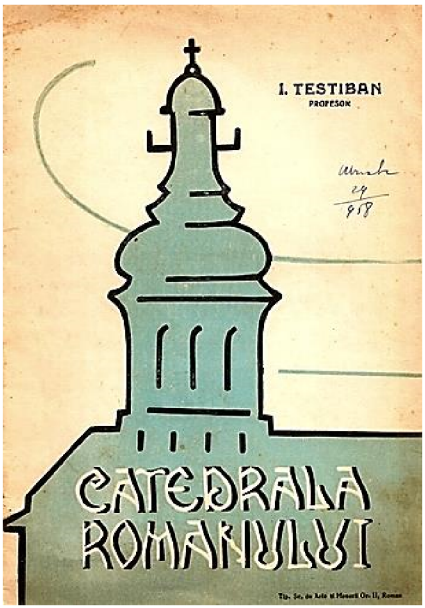

Aceleaşi gânduri şi sentimente le-a avut şi în susținerea numeroaselor şi interesantelor conferințe, expuneri, prezentări de expoziții temporare, lecții practice cu elevii etc.

Mulți dintre foştii săi elevi sau participanți la aceste activități îşi amintesc cu admirație şi respect de acest împătimit al cunoaşterii, Ion Teştiban. Prof. Dr. **George Popa**, medic şi scriitor (cărți de medicină, poezii, eseuri de artă şi literatură, de sinteze asupra spiritualității universale), cu ocazia acordării titlului de **Doctor Honoris Causa** a Universității „George Enescu", Iaşi, 1 oct. 2008, fost elev - seminarist - al Seminarului „Sfântul Gheorghe" din Roman, în cuvântul său referindu-se la câteva momente semnificative din viața sa, sublinia: „*În ce priveşte arta dramatică, în adolescență, impresionat de un amănunt din Hamlet, povestit de un ilustru profesor de istorie Ion Teştiban, şi anume, ideea introducerii unei simulări teatrale în universul unei piese de teatru, - am parcurs opera demiurgului care a intrat în competiție cu natura în crearea de suflete - într-o uriaşă epopee a conflictului dintre bine şi rău, despre care aveam să scriu - mult mai târziu - în lucrarea* ***Trei fețe ale sublimului***."

Dincolo de această latură a temperamentului său, i-am cunoscut şi o alta, cea boemă, romantică. I-a plăcut libertatea, să facă ceea ce îi place, să nu fie încorsetat de unele principii sociale. Din acest motiv, probabil, deşi era un admirator al femeilor frumoase, inteligente, cu spirit gospodăresc nu şi-a dorit întemeierea unei familii. A rămas un celibatar convins, rezistând unor insistențe primite de la cunoscuți sau de la sora sa Sofia, căsătorită cu inginerul Emil Grudnischi, la care a locuit şi pe care l-a îngrijit cu toată afecțiunea unei bune surori, sensibile şi cu educație aleasă.

Avea, în schimb, mulţi prieteni cu care se întâlnea, discutând ore întregi, diferite probleme, până dimineaţa chiar, uneori în liniştea şi frumuseţea nopţilor de vară, în compania unui vin bun şi aromat.

Se simţea bine, de asemenea, în mijlocul naturii. Captivat de frumuseţea, farmecul şi aerul ei proaspăt, înviorător, profesorul Ion Teştiban a purtat mereu în suflet dorul călătoriei.

Deseori, cu elevii, prietenii sau singur îl vedeai cu rucsacul în spate străbătând potecile munţilor, a pădurilor, sau poposind la monumente istorice şi religioase, dornic să vadă lucruri noi şi interesante. Cunoscutul şi mult apreciatul pictor şi grafician, **Gheorghe Iliescu**, cu indubitabilul său talent portretistic, ne-a lăsat imaginea profesorului **Ion Teştiban** în această ipostază, într-o excelentă lucrare intitulată **Excursionistul**, executată cu peniţa în tuş şi acuarelă care surprinde prin siguranţa liniei şi accentuarea contururilor în redarea expresivităţii fizionomice, dinamismul atitudinii, precum şi starea de destindere sufletească.

Fire energică, cu proiecte de studiu în lucru, cu gânduri şi idei ce urmau a fi publicate, fără să fi fost suferind, a fost luat însă, pe neaşteptate, chiar în timpul activităţii, de primele simptome ale unei boli care necesita imediat o intervenţie chirurgicală. Cu dumnealui eram eu şi bunul său prieten, pictorul Grigore Andreescu, directorul Şcolii de Muzică şi Arte Plastice care funcţiona în aceeaşi clădire cu Muzeul de Istorie, la etaj, acum sediul PSD-lui, de pe strada Ştefan cel Mare. Deşi l-am dus imediat la spital pentru internare şi operat de ocluzie intestinală, organismul dumnealui nu a rezistat prea mult timp după operaţie şi a cedat la 2 octombrie 1964.

A plecat dintre noi **Omul,** spirit viu al intelectualităţii romaşcane, un model de erudiţie şi seriozitate profesională, de modestie şi generozitate. **Profesorul** cu calităţi didactice superioare care cucerea atenţia elevilor prin atractivitatea şi consistenţa temelor predate, prin elementele de noutate aduse, prin dragoste şi răbdare în sensibilizarea elevilor privind cunoaşterea istoriei şi civilizaţiei umane. **Istoricul** şi cercetătorul pasionat şi meticulos, interesat direct de studierea istoriei locale, de importanţa învăţării ei în şcoală - *„nu mai este de acceptat absenţa în predarea istoriei, a evenimentelor locale care deschid un interes deosebit pentru elevi”*, menţiona printre altele, profesorul Ion Teştiban.

Omul, care: *„În viaţa lui*
Cinstit împlinită
Cartea i-a fost şi
Armă şi iubită”,

după cum îl caracterizează bunul său prieten, inginerul ***Petru Silberg*** prin versurile inscripţionate pe piatra de mormânt care are la

partea superioară forma, tot de carte, deschisă, ea fiindu-i prietenul său credincios.

Renumitul şi neobositul doctor **Epifanie E. Cozărescu** în impunătoarea sa apariţie editorială din 2007, **Paramedicalia - Proză scurtă paramedicală şi de alte origini cu nuanţă literar istorică**, la capitolul **„Dintre personalităţile Romanului din afara sferei medicale”,** prezintă imaginea adevăratului profesor, om de cultură, de înaltă gândire şi aleasă simţire - Ion Teştiban

Pentru mine şi proaspătul director al Muzeului de Istorie, Vasile Ursachi, tineri fiind, am fost onoraţi de prietenia distinsului profesor, de dragostea şi eleganţa sa, fiindu-ne primul îndrumător în cunoaşterea locurilor şi oamenilor de seamă ai acestui oraş,

Cu regretul că ne-a părăsit prea devreme, personalitatea valorosului profesor şi cercetător va rămâne veşnic vie în memoria şi sufletul nostru şi al tuturor celor care l-au cunoscut, cu sinceră preţuire şi respect. Numele profesorului Ion Teştiban şi realizările sale vor figura etern în ***cartea de aur a istoriei oraşului Roman.***

Revista Melidonium, anul I,
ianuarie-iunie, 2009, p. 24-25.

IV. EVOCĂRI

IULIAN ANTONESCU

...nu vei fi uitat niciodată!

Este deosebit de trist ca în împrejurarea de astăzi să vorbeşti despre un om atât de cunoscut, atât de preţuit şi îndrăgit, smuls prea de timpuriu dintre noi – **Iulian Antonescu**.

Un om care a trăit cu o inepuizabilă energie şi vitalitate, cu autoritate intelectuală şi cu înţelepciunea de viaţă, o viaţă aleasă şi, în pofida încercărilor de tot felul, cu zâmbetul pe buze.

Pentru instituţiile muzeale, prezenţa acestei personalităţi, înconjurată de dragostea iubitorilor de cultură şi artă, a fost întotdeauna un sprijin necontenit, de mare competenţă.

Am avut bucuria de a fi printre colaboratorii dumnealui, chiar de la înfiriparea activităţii muzeale în aceste locuri. Am trăit împreună viaţa de şantier, zbuciumul obţinerii unor spaţii corespunzătoare, a constituirii şi dezvoltării fondurilor muzeale, precum şi a organizării expoziţiilor permanente.

Cum aş putea uita acele zile şi nopţi când în mijlocul micului nostru colectiv, Iulian Antonescu lucra cu o plăcere nebună în numele muzeografiei româneşti care pentru dânsul însemna aproape totul.

După cum se ştie, începuturile Muzeului de Artă Roman au fost modeste.

Iulian Antonescu, Minodora Ursachi şi Eugenia Antonescu la organizarea primei expoziţii permanente a Muzeului de Istorie din Roman

În timp, el a reuşit să-şi contureze un profil aparte în rândul instituţiilor similare din ţară, datorită şi ajutorului oferit nu numai de Iulian Antonescu, ci şi de soţia lui, doamna **Eugenia Antonescu.**

Dar, dincolo de meritele sale de cercetător cu o vastă şi profundă cultură a istoriei româneşti şi universale, de remarcabil organizator al patrimoniului muzeal şi îndrumător al vieţii culturale, Iulian Antonescu a lăsat în urma sa şi imaginea unei fermecătoare personalităţi, de aleasă ţinută oratoric, cu o vervă de maestru în schimbul de replici, cu glumele sale, dar mai ales cu talentul transmiterii de informaţii.

Durerea din inimile noastre la pierderea unui om de mare noblețe sufletească va fi alinată de convingerea că opera realizată în scris sau în fapte va avea permanență în conştiința şi cultura poporului român.

Chiar dacă a dispărut – fiziceşte doar - noi îl simțim mereu aproape, îl prețuim, iar amintirea anilor petrecuți printre noi va rămâne unul din cele mai frumoase momente din activitatea muzeală.

Nu vă vom uita niciodată şi vă vom respecta memoria.

Volumul - Iulian Antonescu şi dreptul la neuitare, 1998, p. 117-118

CONSTANTIN BÂRJOVEANU

Un Om şi un Artist

Fulgerător şi deosebit de dureros s-a încheiat viața unui om minunat, în plină putere de muncă, de mare modestie şi generozitate, un iscusit mânuitor de penel şi condei – **Constantin Bârjoveanu.**

A plecat dintre noi doar fiziceşte. Despre omul şi creatorul de mare inventivitate şi forță expresivă va vorbi opera sa rămasă moştenire, capabilă să înfrunte timpul, ca mărturie prețioasă de trudă, talent şi dăruire.

L-am cunoscut şi l-am prețuit pe Constantin Bârjoveanu pentru dragostea şi

respectul în crezul său artistic, pentru capacitatea de a ne dezvălui prin puterea artei şi a scrisului calea spre adevăr, frumuseţe şi credinţă.

De la ţinuta şi întreaga sa comportare, la afirmarea înclinaţiilor artistice şi literare, a inepuizabilelor cunoştinţe de cultură, el cucerea admiraţia şi dragostea celor din jur.

Până în clipa în care s-a stins din viaţă, paleta lui bogată în idei şi în simţire nu s-a oprit nici un moment. Lucra de dimineaţă până seara, având un ritm de lucru fără întrerupere.

Era un artist cu largi disponibilităţi pentru genuri şi ramuri diferite, cu un accent propriu, atât în concepţie, cât şi în utilizarea mijloacelor tehnice.

A realizat o operă în care simţi forţa vitalităţii lui, neastâmpărul inteligenţei şi desfăşurarea unui temperament dinamic, spontan.

Expoziţia cu caracter retrospectiv organizată postum a oferit o imagine grăitoare a universului şi viziunii artistului, a drumului său creator în lumea pe care a căutat-o, a investigat-o şi a exprimat-o aşa cum i-au fost firea, neliniştile, bucuriile şi speranţele.

S-a dovedit în pictură un meditativ, cu o percepere lirică a realităţii, sensibil la vibraţia transparentă a culorilor, un observator ingenios şi spiritual de situaţii, fapte, caractere şi expresii psihologice în desenele sale satirice, în caricaturi, precum şi în articolele publicate, în stilul său inconfundabil.

Pe Constantin Bârjoveanu l-am putea defini ca pictor al fizionomiei Romanului de odinioară, în care vestigiile şi istoria lui *„vorbesc”* la tot pasul. Casele vechi, monumentele, cu farmecul stilurilor arhitectonice şi patina pe care anii au lăsat-o în urma lor, străduţele liniştite din

numeroasele sale desene surprinse cu spontaneitate şi simţ sigur pentru linia evocatoare, reînvie convingător un timp şi un spaţiu cu atmosfera şi poezia lui autentică.

Credincios prin natura sa, fiind convins de puterea şi voinţa lui Dumnezeu, artistul ne-a lăsat întregi ansambluri de pictură religioasă în bisericile din Roman şi împrejurimi. Impresionante prin semnificaţia adâncă şi execuţia artistică, prin lumina şi frumuseţea sacră, ele împrospătează sensibilitatea noastră, îmbogăţesc simţirea sufletească, introducând în taina contemplării lui Dumnezeu, pe fiecare credincios venit a se închina cu evlavie şi iubire curată.

În ***Autoportret***, tablou donat Muzeului de Artă Roman, un semnificativ document fizic şi psihologic, îl văd pe artistul înzestrat, înţelept şi energic, care-şi duce pe fruntea înaltă şi senină, lumina individualităţii sale. Îl văd venind grăbit, cu mapa de schiţe sub braţ, cum întreba de fiecare dată cu un zâmbet prietenesc *„Ce mai faceţi?”*, arătându-ne şi ce-a mai lucrat în ultima vreme.

Cu mare emoţie în suflet şi cu regretul că nu a mai avut timpul necesar pentru a fructifica mai mult resursele inteligenţei şi ale talentului, de a nu-şi fi terminat proiectele avute, acum îi răspund că îi simţim mult lipsa, că ne este tare dor de calda prezenţă a omului de rară frumuseţe sufletească şi că îl vom purta peste ani în inimile noastre, aşa cum era: uman, generos, original.

Semnele existenţei sale, valori artistice de necontestat, vor înnobila, pentru totdeauna, viaţa şi spiritul acestor locuri. În faţa lor ne vom opri mereu pentru a aduce omului şi artistului Constantin Bârjoveanu, un omagiu plin de preţuire şi recunoştinţă.

Albumul Constantin Bârjoveanu –
Emilia Ţuţuianu, Profira Bârjoveanu, Roman, 2003, p. 26-27.

MIHAIL SIMION

Omul şi artistul

Omul - cu chipul blând, frumos, bun şi modest, artistul - original şi sincer în exprimarea a ceea ce corespundea sufletului său, dragostei de lumină şi armonie - **Mihail Simion**, sunt pregnant gravate în memoria celor ce l-au cunoscut şi prețuit. Este cel care ne-a îmbogățit viața prin prezența lui de om cu har, inteligent şi activ. De aceia este greu de acceptat plecarea, din nefericire prea devreme dintre noi, a acestui spirit deosebit, de mare talent. A lăsat în urmă, însă, ca orice artist autentic o imagine care să-i supraviețuiască, cea cuprinsă în operele picturale, cu meditațiile, gândurile şi vibrațiile sale afective în receptarea universului vizual.

Privind lucrările pictorului simți, de la început, că ele pornesc din interior, din starea lui emoțională în fața motivului de suflet - natura, cu acel echilibru între frumusețea firii sale şi puritatea creației artistice. De aici şi atmosfera atât de personală pe care o degajă priveliştile naturale şi aşezările omeneşti, cuceritoare prin aerul de visare, prin poezia densă pe care o conțin. Nuanțarea expresiei coloristice cu finețe şi rafinament a imprimat multă claritate şi a făcut pregnante ideea, sentimentul pe care a

urmărit să le transmită în surprinderea fiorului primelor semne ale vieții de primăvară, verdele proaspăt, vitalizant al verii, galbenul ruginiu al toamnei, lumina calmă a griurilor iernii sau prospețimea şi gingăşia florilor.

Suflet plin de iubire şi generozitate, artistul a dăruit toată această lume, nouă, să ne mângâie privirea şi sufletul, încrederea sa în viaţă, în resursele ei de frumusețe şi bucurie.

Pentru **Omul - Mihail Simion**, puternica individualitate artistică, respect şi o statornică admirație. Îi vom păstra neştearsă amintirea.

Ziarul de Roman, 23 martie, 2009

DANA VEGA

Un om... Un destin...

Un om al cărții, al cuvântului scris, prezență vie şi pregnantă în peisajul cultural al Romanului. Un om cu suflet nobil, de mare sensibilitate, cu conştiința datoriei, a ocrotirii şi grijii pentru ceilalți - Dana Vega, pentru care timpul nu a mai avut răbdare şi a decis să o despartă de noi, înveşnicind-o prea devreme.

Bibliotecii, acestui templu al culturii şi civilizației, i s-a dedicat cu devoțiune şi pricepere profesională. Aici a studiat, a organizat evenimente culturale de excepție, aici a scris, a depus efort şi dăruire pentru

optimizarea misiunii educative, pentru instituirea unui spaţiu atrăgător al informaţiei, documentării şi cercetării, a îndrumării celor ce doreau să comunice cu cartea. A făcut-o cu rigoare şi cu conştiinţa că drumul spre tainele lumii, a universului cunoaşterii ţine de datoria unui bun specialist în domeniu, prin utilizarea celor mai variate modalităţi de activare specifice, în funcţie de interesele şi aşteptările publicului, de punerea în lumină a comorilor autentice ale inteligenţei şi creativităţii umane, lăsate de înaintaşi şi de cei ai zilelor noastre.

De fiecare dată, te întâmpina cu blândeţea privirii, cu zâmbetul ei frumos şi cu căldura unui suflet mare şi bun. Te captiva de la început cu inepuizabila energie organizatorică, şi tenacitatea sa, prin vocaţia omului de acţiune, cu fapte mari, cu înţelepciunea, onestitatea şi dragostea de viaţă, calităţi ce i-au înnobilat profesia şi funcţia de conducător de instituţie deosebit de apreciat de întreaga comunitate.

A iubit tot ce era frumos în jur. S-a bucurat de copii ei minunaţi şi de nepoţi, de iubirea şi respectul distinsului soţ, prof. Ioan Vega, care nu s-a împăcat cu singurătatea şi s-a grăbit să-i ţină companie, acolo sus, într-un spaţiu sacru, al liniştii eterne.

Preţuită şi iubită pentru tot ceea ce reprezenta, **Omul** Dana Vega, a cunoscut din plin Fericirea şi Succesul.

Umbra de tristeţe stârnită în suflete prin pierderea ei fulgerătoare, ne este alungată de siguranţa că imaginea unui Om deosebit, exemplu de demnitate şi profesionalism, care a înscris o pagină luminoasă în activitatea Bibliotecii Municipale Roman - Dana Vega se va tipări adânc şi definitiv în memoria noastră.

Un Om, un destin, o vocaţie....

Revista Melidonium, anul 2, nr. 3, ianuarie-iulie 2011, p. 3.

IULIAN ANTONESCU

Un mare OM pe care nu-l vom uita

Port mereu în suflet imaginea unui om excepţional, de un larg orizont spiritual şi o pregătire enciclopedică impresionantă, cel care a fost un bun coleg, un desăvârşit prieten, atât de cunoscut, de preţuit şi îndrăgit, dar şi durerea plecării neaşteptate, prea de timpuriu dintre noi – distinsul **Iulian Antonescu** (1932, Piatra Neamţ – 1991, Bucureşti).

Un mare luptător şi învingător în activitatea depusă pentru crearea unei reţele muzeistice în regiunea Bacău: Roman, Bicaz, Oneşti, Tg. Neamţ şi apoi în toată ţara, ca Director al Direcţiei Muzeelor din Consiliul Culturii (1971–1990), un susţinător al conservării şi restaurării monumentelor istorice şi de artă, un desăvârşit muzeograf şi un mare vizionar în concepţie muzeografică.

Iulian Antonescu – portret de Dan Hatmanu

Un om de aleasă noblețe sufletească, care a trăit cu o inepuizabilă energie şi vitalitate, cu o autoritate intelectuală şi simţul

demnității, cu înțelepciunea de viață şi dragostea de oameni, şi, în pofida piedicilor şi încercărilor de tot felul, a fost mereu cu zâmbetul pe buze.

Primii ani de existență a muzeelor la Roman au fost legați de activitatea acestui strălucit om de ştiință, fondator şi director al Muzeului de Istorie şi Artă din Bacău (1957–1971), care a luptat cu toată convingerea şi diplomația pentru obținerea unor spații, organizarea primelor expoziții şi mai ales, efectuarea comună a cercetărilor arheologice.

Am avut bucuria de a fi printre colaboratorii dumnealui, chiar de la înfiriparea activității muzeale în aceste locuri. Am trăit împreună viața de şantier, zbuciumul obținerii unor spații corespunzătoare, a constituirii şi dezvoltării fondurilor muzeale, precum şi a organizării expozițiilor permanente.

Cum aş putea uita acele zile şi nopți când, în mijlocul micului nostru colectiv, Iulian Antonescu lucra cu o plăcere ieşită din comun în numele muzeografiei româneşti, care pentru el însemna aproape totul.

Cu chipul dumnealui senin şi cu o privire blândă, ocrotitoare, de prietenie şi înțelegere, ne încuraja, ne insufla hotărâre şi consecvență, simțindu-ne chiar răsfățați, adresându-se cu diminutivele „Ursuleț" şi „Ursina".

Dacă începuturile Muzeului de Artă din Roman au fost modeste, pornind de la o singură lucrare – *Ştefan cel Mare* de **Epaminonda Bucevschi**, în timp, el a reuşit să-şi contureze un profil aparte în rândul instituțiilor similare din țară şi datorită ajutorului oferit nu numai de directorul Iulian Antonescu, ci şi de distinsa dumnealui soție, doamna **Eugenia Antonescu**, atunci şef la Muzeul de Artă Bacău şi apoi şef secție la Muzeul Național de Artă al României, specialist în artă decorativă

europeană şi românească, prin deschiderea unor expoziţii temporare sau transferarea unor lucrări de artă contemporană.

Dar dincolo de meritele sale de cercetător cu o vastă şi profundă cultură a istoriei româneşti şi universale, de remarcabil organizator al patrimoniului muzeal şi îndrumător al vieţii culturale, Iulian Antonescu a lăsat în urma sa şi imaginea unei fermecătoare personalităţi, de înaltă ţinută oratorică, fascinant prin bogăţia cunoştinţelor şi plasticitatea limbajului, prin verva de maestru în schimbul de replici, a glumelor, prin marea uşurinţă în transmiterea ideilor şi a interpretării lor. A lăsat în urma sa şi imaginea unei frumoase şi profunde iubiri faţă de cea care i-a fost alături toată viaţa, soţie, prieten, specialist – Eugenia, bucurându-de de un mariaj fericit, într-o perfectă armonie. S-au înţeles şi sprijinit reciproc în tot ce au realizat în interesul şi pasiunii pentru cercetarea în arheologie şi artă.

Pentru tot ceea ce a înfăptuit în scris şi în fapte, **Marele Om Iulian Antonescu** a intrat definitiv în conştiinţa şi cultura poporului român, a intrat în eternitate.

Acordarea numelui **Iulian Antonescu** Muzeului Judeţean de Istorie şi Artă Bacău, acum – Complexul Muzeal *Iulian Antonescu*, străzilor „Profesor Iulian Antonescu" din Piatra Neamţ, „Aleea Iulian Antonescu" din Bacău, titlul de Cetăţean de Onoare ale municipiilor Piatra Neamţ şi Bacău, înfiinţarea Fundaţiei cultural-ştiinţifice „Iulian Antonescu, Bacău, continuarea editării primei publicaţii de istorie şi arheologie din regiune, a cărei fondator a fost – revista *Carpica*, publicarea a mai multor volume despre viaţa şi bogata sa activitate etc., sunt mărturii ale preţuirii, dragostei şi recunoştinţei faţă de **Omul Iulian Antonescu şi Opera Sa.**

Chiar dacă a dispărut – doar fiziceşte, la numai 58 de ani, îl simțim mereu aproape, în inimile noastre, permanent model de dăruire şi omenie, iar amintirea anilor petrecuți printre noi, va rămâne mereu vie, ca unul din cele mai frumoase şi plăcute momente din activitatea muzeală.

Revista Melidonium, anul VI, nr. 6. Ianuarie-iulie 2015, p.10-11

V. COMUNICĂRII

Portretul lui Ştefan cel Mare în viziunea pictorului Epaminonda Bucevschi

Despre vremurile trecute ale istoriei Romanului vorbesc numeroasele dovezi materiale, bătrânele ziduri ale cetăţilor muşatine, edificiile religioase care cuprind comori de civilizaţie românească, străzi şi case vechi, întruchipări de forme şi culori peste care răsună dangătul clopotului dăruit de una din acele personalităţi care impresionează prin genialitate, prin fermitatea caracterului lor şi al căror spirit a rămas în realizări, în lucrări şi în inimă – domnitorul Ştefan cel Mare şi Sfânt.

Figura lui legendară, trăsăturile puternicei personalităţi au fost imortalizate de cunoscuţi artişti plastici printre care: **Stoica Dumitrescu, Theodor Aman, Gheorghe Asachi, Gheorghe Labin, Oscar Han, Marius Butunoiu, Mihai Buculei, Dan Hatmanu, Costin Petrescu, Iftimie Bârleanu** etc.

În patrimoniul Muzeului de Istorie se află lucrarea ***Portretul lui Ştefan cel Mare*** executată de **Epaminonda Bucevschi** (1843-1891), pictor şi restaurator de pictură veche bisericească, compoziţii de gen şi istorice, bun cunoscător al problemelor privind restabilirea adevăratei înfăţişări a figurilor noastre istorice, cel care împreună cu prietenii săi – Mihai Eminescu şi Ciprian Porumbescu a avut un rol însemnat, în anul 1871, în pregătirea sărbătoririi a 400 ani de la întemeierea Mănăstirii Putna şi de omagiere a veneratului voievod.

Epaminonda Bucevschi a redat iconografiei noastre istorice adevăratul chip al marelui domnitor moldovean Ştefan cel Mare. Animatorul acestei probleme a fost prelatul cărturar de la Roman, **Melchisedec Ştefănescu** (1822-1892),...„una din gloriile episcopatului român şi o podoabă a ţării sale", cum îl caracterizează biografii săi, care în timpul unei vizite, din anul 1881 la Cernăuţi a cunoscut la Mitropolitul Silvestru Moraru, Tetraevanghelul scris de Nicodim în anul 1473 şi dăruit de Ştefan cel Mare Mănăstirii Humor. Pe una din paginile acestui celebru manuscris se află portretul marelui Ştefan, cea mai fidelă imagine a marelui voievod îngenuncheat în faţa tronului Maicii Domnului cu pruncul.

Coroborând acest portret cu unele materiale adunate de Epaminonda Bucevschi, un epitaf cu chipul lui Ştefan cel Mare, nouă copii după portretele murale de la Voroneţ, Pătrăuţi, Sf. Dumitru – Suceava, Sf. Nicolae – Iaşi şi altele, episcopul Melchisedec a hotărât să prezinte Academiei Române spre dezbateri, un memoriu în care demonstra că portretul este indiscutabil al domnitorului Ştefan cel Mare. La Academie a fost invitat, în decembrie 1881 şi pictorul Epaminonda Bucevschi. Argumentările aduse în cadrul celor 40 şedinţe de discuţii au fost convingătoare pentru majoritatea membrilor.

Episcopul Melchisedec recomandă ca Epaminonda Bucevschi să realizeze un tablou al lui Ştefan cel Mare pentru Academie. Până la urmă, un astfel de tablou a fost realizat, dar nu pentru Academie, ci pentru Episcopul Melchisedec personal.

Salvat în timpul celui de al Doilea Război Mondial de regretatul profesor Ion Teştiban, el a fost preluat în anul 1957 de directorul Muzeului

de Istorie,Vasile Ursachi din grajdurile Primăriei Roman unde se afla depozitat.

Fiind într-o stare de conservare precară, pânza ruptă pe suprafețe destul de mari, iar pelicula de culoare zdrobită sau cojită în mai multe locuri, lucrarea a fost supusă în anul 1974 intervenției specialiştilor de la laboratorul de restaurare a Muzeului Național de Artă Bucureşti.

Executat în ulei pe pânză, cu dimensiunile 180 x 104, tabloul este semnat şi datat dreapta jos, 1884.

Domnitorul este înfățişat în picioare, în decorul arhitectonic din cetatea Suceava. Pe o colonadă este stema Moldovei însoțită de un text. Are chipul tânăr, fără coroana domnească de cap. Poartă părul ondulat căzut pe spate şi umeri, îmbrăcat într-un costum de modă venețian cu motive florale. Este imaginea nu a neînfricatului şi nebiruitului apărător al Moldovei, ci al ctitorului, într-o clipă de răgaz, după luptă, sprijinit totuşi cu mâna stângă pe spadă, iar în dreapta ținând un sul de pergament, simbolul ctitorului.

Chipul luminos, cu trăsături fine, elegante desprinse din ființa spirituală, cu privirea îngândurată a ochilor larg deschişi, ținuta semeață, exprimă noblețe, demnitate şi hotărâre.

Tehnica ponderată a execuției, proprie şcolii academice de pictură dă tabloului o măreție aparte. Precizia şi finețea desenului se împletesc cu rafinamentul gamei cromatice potolite, cu expresivitatea eclerajului, precum şi a tuşei netede, delicate.

În viziunea lui Bucevschi, figura lui Ştefan cel Mare, în aparența ei calmă, exprimă o adâncă trăire umană prin care se sugerează înalta conştiință a răspunderii față de poporul său. Chipul tânăr, înnobilat de

E. Bucevschi –
Domnitorul Ştefan cel Mare

frumuseţea faptelor şi a binelui, este la fel ca tinereţea spiritului, trăiniciei lui. Un om spiritualizat, legat de măreţia omenească atâta timp cât întreaga sa viaţă a fost o permanentă dăruire ţării şi creştinătăţii.

Prin viziunea sa creatoare şi realizare tehnică, Epaminonda Bucevschi a lăsat unul din cele mai autentice reprezentări picturale de apropiere şi înţelegere a marelui voievod Ştefan cel Mare.

La acest moment sărbătoresc, un gând de preţuire Episcopului Melchisedec Ştefănescu pentru sprijinirea realizării atâtor lucrări de artă. Dăltuiri şi penel oferite comunităţii romaşcane care au dăinuit peste ani, printre care şi acest preţios tablou, una din atracţiile expoziţiei Muzeului de Istorie – secţia medievală.

Din istoria oraşului Roman – 611 ani de la prima atestare documentară, 2003, p. 20-22

Imagini plastice despre Roman şi romaşcani

Numeroşi mânuitori de penel şi daltă, atraşi de locul şi spiritul Romanului, oraş vechi şi în acelaşi timp nou, au realizat opere veridice care se remarcă prin diversitatea de aspecte şi modalităţi de interpretare artistică. Cele peste o sută de lucrări, pictură, grafică, sculptură, evocatoare a unui spaţiu de mare tradiţie istorică şi culturală, îmbină pitorescul şi liniştea patriarhală cu frumuseţea Romanului trepidant de azi. Adunate la un loc, ele sunt aievea unui album de artă care cuprinde numele unor bine cunoscuţi artişti plastici din diferite generaţii. Răsfoind pagină cu pagină, realizăm un itinerar plastic în timp, despre Roman şi romaşcani.

Atenţi observatori ai realităţii, Gheorghe Iliescu şi Constantin Bârjoveanu rămân cei mai cuprinzători interpreţi ai Romanului care au surprins cu mare forţă de expresie evoluţia sa urbanistică. Întâlnim notaţii spontane sau imagini complexe, riguros compuse în care echilibrul şi construcţia clară a formelor, prospeţimea şi strălucirea coloristică se împletesc cu sentimentele profunde ale artiştilor.

„Stradă în Roman”, „Peisaj din Roman - iarna”, „Vechi şi nou în Roman”, „Iarnă în Roman”, „Spiţeria Minerva”, „Peisaj cu case” etc. de *Gheorghe Iliescu*; *„Peisaj romaşcan cu case vechi”, „Baia veche”, „Stradă în Roman”, „Sinagoga”, „Fosta clădire Sanepid”, „Clădiri vechi - Sucedava”, „Fosta clădire a Secţiei Financiare”, „Peisaj din Roman – str. Griviţei” etc.* de Constantin Bârjoveanu, cu străduţe liniştite şi case vechi, cu frumuseţea unor stiluri arhitecturale, reconstituie viaţa provincială de odinioară.

Cincizeci de imagini, adevărate „portrete” ale unor clădiri deosebite din Roman executate cu precizia liniei evocatoare de Constantin Bârjoveanu ilustrează cartea *„Locul şi spiritul”* de Gh. A. M. Ciobanu.

Cornel Ailincăi, Grigore Andriescu, Mihai Simion, Mihai Olteanu, în lucrările - *„Peisaj din Roman”, „Liceul Roman Vodă”, „Stradă în lipoveni”, „Clădirea Liceului Roman Vodă”, „Case vechi în Roman”* etc. au redat caracteristicele esenţiale, coloritul specific şi poezia locurilor evocate.

Petre Hârtopeanu şi Gheorghe Iliescu realizează lucrări în care Romanul oferă privelişti largi a volumelor arhitecturale, a alternării cromatice între spaţii construite şi cele vegetale, dominate de o atmosferă senină de vară: *„Vedere de la Gâdinţi spre Roman”, „Peisaj Roman”.*

Măreţia şi frumuseţea monumentelor religioase sunt expresiv reprezentate în creaţia artiştilor Gheorghe Iliescu, Iulia Hălăucescu, Iurii Eamaş, Florin Mareş: *„Episcopia Roman”, „Turnul şi Biserica Precista Mare”, „Poarta Episcopiei”, „Catapeteasma Bisericii Episcopale”* etc.

Verticalitatea liniei, echilibrul şi proporţia volumelor, armoniile cromatice luminoase întăresc sentimentul durabilităţii şi al încrederii.

Animaţia din pieţe, mulţimea şi atmosfera de veselie din bâlci sunt surprinse cu măiestrie prin spontaneitatea şi transparenţa acuarelei de Gheorghe Iliescu.

Cele două acuarele executate de Grigore Andriescu reflectă frumuseţea şi bogăţia vegetală a Parcului municipal, care oferă clipe de reculegere poetică şi intensă vibraţie lirică, surprinse cu solaritatea şi calmul unei zile de vară.

„Stejarul Unirii şi Casa unioniştilor”, lucrare semnată de Julieta Cozărescu prezintă un interes documentar – istoric deosebit, fiind

simbolul luptelor pentru înfăptuirea unui ideal secular şi pe aceste meleaguri.

Universul expresiv şi bogat, cu poezia şi farmecul lui pe care-l reprezintă Romanul modern, a constituit subiectul multor creaţii: *„Peisaj nou la Roman”, „Construcţii noi în Roman”*, de *Gheorghe Iliescu; „Peisaj din Roman - vara”* de *Mia Steurer Moţatu; „Strada Anton Pann”* de *Victor Stanciu*; *„Peisaj industrial”* de Constantin Bârjoveanu etc.

Lunca Moldovei, dealurile şi colinele din împrejurimile Romanului au prilejuit artiştilor: Adrian Secoşeanu, Horia Costache, Iosif Haidu, Constantin Adamovici, Florin Mareş, Viorica Vasilişin, Elena Antochi, Constantin Bârjoveanu etc. investigaţii a unor spaţii întinse, însorite, în care întâlnim fragilităţile primăverii, vegetaţia viguroasă a verii, exuberanţa cromatică a toamnei sau reflexele sensibile de griuri şi violet ale zăpezii. Fiecare tablou în parte, cu bogăţia lui coloristică şi universul luminii, exprimă o întreaga lume de simţire, meditaţie şi visare.

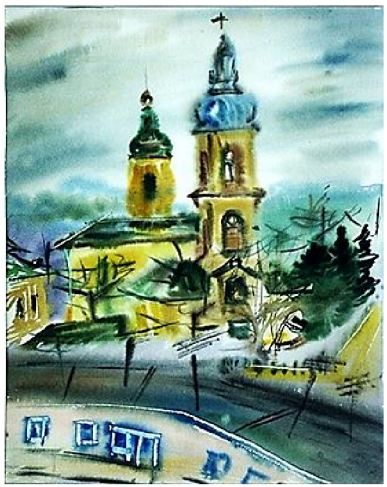

Iurii Eamaş – *Monument istoric: Episcopia Romanului*

C. Bârjoveanu – *Fosta clădire a Secţiei Financiare Roman*

Julieta Cozărescu – *Stejarul Unirii şi Casa unioniştilor*

Aurel Vlad – *Prof. N. Steţcu*

Gh. Iliescu – *Portret de muncitor*

Unii artişti atraşi de imortalizarea fizionomiei oraşului şi-au îndreptat atenţia şi asupra figurii umane, oprindu-se nu numai la asemănare, ci şi la cunoaşterea stării psihologice, a lumii ei tainice. Tipologia portretelor este de o mare diversitate. De la chipurile de copii, cu frumuseţea şi candoarea lor sufletească care privesc cu curiozitate orizontul nesfârşit al lumii, de la tineri şi tinere cu mândria şi misterele vârstei surâzătoare, până la portrete de bărbaţi şi femei, autoportrete cu o stare interioară complexă, toate îşi găsesc expresia adecvată în gândirea şi formele plastice ale fiecărui artist: **Gheorghe Iliescu** - *Portret de copil, Anca, fiica artistului, Viorica, Andrei, Fetele Dămătârcă, Portret de student, Portret de muncitor, Portretul doctorului Grecu, Portret de ţăran din Horia* etc.; **Grigore Andriescu** - *Autoportret;* **Costache Nenea** – portrete de intelectuali, portrete de copii şi bătrâni, capete de expresii etc.; **Mia Steurer Moţatu** - *Portret de copil, Portret de femeie* etc.; **Constantin Isachie** - *Autoportret;* **Rodica Bondi** - *Autoportret;* **Ion**

Secoşeanu - *Bunicul, Autoportret ;* **Gheorghe Apostu** - *Panait Muşoiu* etc.

Portretele unor personalităţi ale istoriei şi ale vieţii cultural – ştiinţifice: *Miron Costin, Ion Ionescu de la Brad, Calistrat Hogaş, Gheorghe Pădure, Alexandru Cojocaru*, executate de sculptorii: **Clement Pompiliu, Petru Pinca, Ion Stanea, Neculai Păduraru, Florin Zaharescu** sau *Doctorul C. I. Istrate* de pictorul **Petrescu Găină**, *Vasile G. Morţun*, de pictorul **Ary Murnu**, *Calistrat Hogaş, Gheorghe Pădure, Grigore Steţcu* de **Aurel Vlad** sunt lucrări de o mare distincţie, fie prin armonie şi echilibru de esenţă clasică, fie prin expresii concise moderne, ca şi prin vigoarea şi puterea de concentrare pe care le dezvăluie, iar impunătoarea statuie a domnitorului *Roman Muşat* din centrul oraşului executată de **Florin Zaharescu** supraveghează parcă viaţa şi destinul romaşcanilor.

Unele teme se concentrează în jurul oamenilor în plină activitate cotidiană: *Muncă în parc, Pe şantierele de construcţie, Munca de noapte la I.M.R., În halele I.Ţ.R, Însilozarea porumbului, Pe şantierele arheologice* poartă semnătura lui **Gheorghe Iliescu**.

Toţi aceşti artişti au dorit să dea un chip cât mai convingător muncii lor în realizarea unor imagini plastice privind urmele materiale şi spirituale lăsate de oraş de-a lungul anilor. Ele se află în patrimoniul Muzeului de Artă, la Colegiul *Roman Vodă*, Episcopia Romanului, Spitalul „*Precista Mare*", în colecţii particulare, altele sunt lucrări de for public.

Un interesant album de artă care aşteaptă să fie completat de artiştii de astăzi cu noi imagini despre Roman şi romaşcani.

Din istoria oraşului Roman, 612 ani de la prima atestare documentară, 2004, p.36-39.

Profesor arhitect Locar Marcel (1902-1983) şi donaţia sa

Locar Marcel, cu numele iniţial **Locar A. Moses** a pornit din aceste locuri încărcate de istorie şi spiritualitate strălucind într-o ramură a ştiinţei şi artei – arhitectura.

La Roman a absolvit şcoala primară şi cursurile liceale, făcând parte din prima promoţie de absolvenţi ai Liceului de băieţi „Roman Vodă", după care urmează studiile superioare de arhitectură din Bucureşti.

Personalitate puternică, cu un univers şi o viziune de certă originalitate, Marcel Locar a figurat printre arhitecţii bine cunoscuţi care au desfăşurat o bogată activitate în organizarea şi dezvoltarea arhitecturii în ţara noastră. Adept al curentului internaţional avangardist „Bauhaus" realizează o arhitectură raţională, cu mijloace de expresie simple, în care orice formă de decorativism şi ornament în exces sunt eliminate, în folosul unor linii geometrice, primând funcţionalitatea.

A fost autorul unor proiecte de locuinţe individuale şi colective din Bucureşti, clădiri cu diferite destinaţii din ţară şi străinătate, coautor la proiectarea Centrului Poligrafic Casa Scânteii (1948). Un timp a fost director al Institutului de Proiectări al Ministerului Construcţiilor, membru al Comitetului de Stat pentru Arhitectură şi Construcţii, la care se adaugă calitatea de expert - delegat la Comitetul Locuinţelor a Comisiei Economice ONU pentru Europa, consultant în avizarea multor proiecte, precum şi participant la diferite reuniuni internaţionale. A scris numeroase articole şi studii publicate în revistele de specialitate.

Nu mai puțin importantă este şi activitatea sa didactică în cadrul Facultății de Arhitectură, între anii 1948-1969.

Pentru meritele sale deosebite, profesorul arhitect Marcel Locar a primit de două ori Ordinul Muncii.

Omul a cărui viață s-a centrat în jurul ideii de frumos artistic, Marcel Locar a avut şi simțul rafinat al colecționarului. Aşa se explică pasiunea cu care a adunat în timp valori durabile ale artei plastice, creându-i momente de încântare şi linişte meditativă.

A dorit ca o parte din colecție să fie donată Muzeului de Artă Roman, oraşul naşterii şi copilăriei sale. Nu a avut timp însă să-şi vadă împlinită această dorință, pentru că o boală scurtă dar chinuitoare a pus capăt vieții.

Dorința sa i-a fost îndeplinită de nepotul şi moştenitorul legal – Paraschivescu Moses. Donația cuprinde un număr de 30 lucrări, care reprezintă mai toate genurile – portrete, peisaje, naturi statice, flori, semnate de 17 artişti, reprezentanți de frunte ai artei din perioada interbelică şi din zilele noastre. Desen, gravură, acuarelă, ulei, de la schițe şi studii, la opere definitive, toate sunt integrate în circuitul de valori al patrimoniului național de artă. Unii dintre artişti, sunt mai bogat reprezentați, alții doar cu una sau două lucrări, dar caracteristice pentru universul lor artistic. Se observă o unitate de viziune care defineşte donația, în spatele căreia se află gustul bine conturat al colecționarului, viziunea artistică fiind în concordanță cu sensibilitatea şi înclinațiile sale. A fost atras de geometria construcțiilor la Theodor Pallady, de vigoarea şi precizia desenelor, de claritatea volumelor, cu nota lor de echilibru şi armonie la Iosif Iser, Camil Ressu, Nicolae Dărăscu, Ştefan Dimitrescu, de suplețea şi eleganța liniei la Ligia Macovei, de atmosfera şi expresivitatea

unei gravuri la Arthur Segal. În aceeaşi măsură însă, a fost atras şi de valenţele expresive ale culorii, de bucuriile solare ale creaţiei lui Alexandru Ciucurencu, de vibraţia şi transparenţa coloristică la Lucian Grigorescu, de somptuozitatea pastei cu acea sclipire minerală în redarea miracolului florilor la Gheorghe Vânătoru.

Cele şapte lucrări de Nicolae Tonitza ilustrează traiectul ascendent al pictorului, stilul lui atât de expresiv, cu subiectele sale preferate – portrete, nud, peisaj.

S-a oprit şi asupra unor aspecte marine şi portuare cu spaţii întinse, infinite ale artiştilor Max Arnold şi Léon Duval Gozlan, la frumuseţea şi poezia parcurilor naturale, vara, cu transparenţa şi spontaneitatea acuarelelor lui Ştefan Constantinescu, la aspecte citadine cu ample perspective de Alexandru Padina, la investigarea unor psihologii variate în portretele executate de Petre Iorgulescu – Yor, Eugen Drăguţescu, Nicolae Tonitza, Ligia Macovei.

Din dragoste şi respect pentru aceste locuri, arhitectul Marcel Locar, cu generozitate şi noblețe a donat aceste expresii ale spiritului creator, spre bucuria tuturor, celor care ştiu să le preţuiască, pentru că aşa cum afirma profesorul doctor Ion Chiricuță, un mare colecţionar de artă *„colecţionarii sunt albine harnice care strâng cu greu nectarul florilor alese şi-l oferă prelucrat iubitorilor de frumos”*.

O parte din nectarul strâns cu pasiune şi dragoste, cu trudă şi sacrificii de arhitectul Marcel Locar se află acum în patrimoniul Muzeului de Artă Roman şi constituie un punct de atracţie pentru cei interesaţi să cunoască şi să înţeleagă fenomenul plastic naţional, purtând în suflet, permanentă preţuire şi recunoştinţă.

N. Tonitza - *Portret de turcoaică*

Alex. Ciucurencu – *Natură statică*

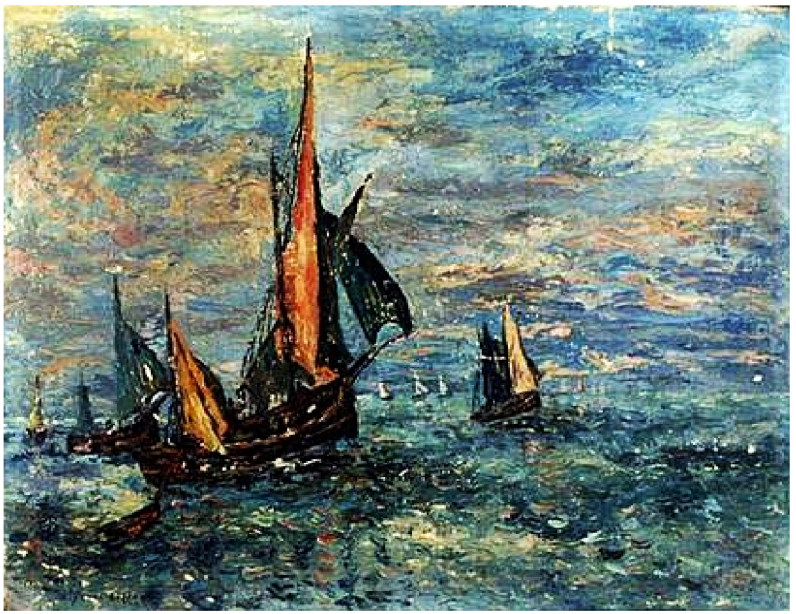

Leon Duval Gozlan - *Marina*

Trei icoane din sec. XVIII în patrimoniul Muzeului de Artă Roman

În patrimoniul Muzeului de Artă Roman se află trei icoane vechi, donate de ofițerul în rezervă **Romică Ionescu** pe care le-a primit de la fratele său - **Napoleon Ionescu** din Cluj.

Din relatările donatorului, ele provin de la biserica de lemn din Albac, satul de naştere a lui Horea, cunoscută şi de Biserica lui Horea. Puțin este cunoscut faptul că înainte de a sluji cauza socială a răscoalei din 1784-1785, care a dus la desființarea şerbiei în Transilvania, neînfricatul Horea, devenit o legendă vie în conştiința românilor a slujit cauza religioasă. Acest lucru l-a făcut la modul cel mai direct, cu mâinile sale, fiind un mare constructor de edificii laice şi ecleziastice în tradiția locului, despre a cărui măiestrie împreună cu echipa sa se dusese vestea.

Un frumos exemplar al arhitecturii româneşti din Transilvania secolului XVIII este şi bisericuța din Albac construită între anii 1745-1746, cunoscută nu doar pentru simbolul istoric pe care îl reprezintă, ci şi pentru deosebita poveste a ei. A funcționat până spre sfârşitul secolului al XIX-lea, când creşterea numărului credincioşilor a făcut ca ea să fie neîncăpătoare. În imediata apropiere, s-a ridicat o nouă biserică, din piatră şi cărămidă.

Sub pretextul că reprezintă un pericol de incendiu, autoritățile dualiste austro-ungare au hotărât şi au impus moților s-o demoleze, urmând ca lemnul rezultat să fie vândut, fie pentru reparații, fie pentru foc. Demontată cu grijă, cu pioşenie, dar şi cu durere în suflet, biserica, monument istoric şi de arhitectură populară a avut norocul de a fi salvată

de un mare patriot – I.I. C. Brăteanu (1864-1927), preşedinte al Partidului Naţional Liberal, de mai multe ori ministru şi prim ministru care a aflat de situaţia ei dramatică de la ilustrul istoric Nicolae Iorga, ajuns tocmai în acea perioadă în călătoria sa pe meleagurile moţilor şi la Albac.

În anul 1907, biserica a fost cumpărată şi adusă pe moşia lui Brăteanu de la *„Florica”* (azi Ştefăneşti – Argeş) şi reconstruită în cursul anului 1908.

Pentru a întări şi mai mult caracterul său de simbol ortodox-naţional, I.I.C. Brăteanu a aşezat în interiorul bisericii, graţie donaţiei făcute de preotul Piso din Brad, *„uşile împărăteşti”* de la biserica unde s-a închinat Cloşca, din Cărpiniş (fapt relatat şi într-o scrisoare din anul 1938 adresată Patriarhului României, Nicolae, scrisoare oferită Muzeului de Artă odată cu cele trei icoane), precum şi potirul din lemn de cireş de la biserica din Mesteacăn unde jurase Crişan. Astfel, triada Horea – Cloşca – Crişan era reunită simbolic prin intermediul acestei bisericuţe, în mijlocul românilor de peste Carpaţi.

După moartea fulgerătoare a lui I.I.C. Brăteanu, în anul 1927, bisericuţa a început să fie dată uitării, iar după Al Doilea Război Mondial, a fost lăsată în părăsire.

Meritul scoaterii ei din această situaţie grea a revenit Preafericitului Iustinian, care a adus-o în anul 1954 în Staţiunea Olăneşti-Vâlcea. A fost restaurată în totalitate iar pictura refăcută de artiştii Dimitriu Nicolaide şi Hortensia Masichievici.

Prin frumuseţea şi eleganţa sa arhitecturală *„Bisericuţa lui Horea”* sau *„Bisericuţa călătoare”* impresionează, stârneşte admiraţie şi astăzi.

Cele trei icoane însingurate au făcut parte, probabil, dintr-un ansamblu distrus al bisericii, în urma împrejurărilor relatate. Ele au fost înrămate ulterior de deținător ca icoane de sine stătătoare. Sunt executate pe lemn, pe un strat subțire de grund în culori de ulei, având dimensiunile de 660x662 şi reprezintă scene din Vechiul Testament, Capitolul Geneza: ***„Scara lui Iacov”, „Daniel în groapa cu lei” şi „Jertfa lui Avraam”***.

Cu o anumită vervă a naraţiunii, subiectele sunt redate în decoruri naturale şi arhitecturale, încadrate de ample şi frumoase chenare – vrejuri cu frunze şi flori, în stil baroc. Unitare sub raport stilistic, ele au fost realizate desigur, de un localnic cu certe cunoştinţe, întrucât, o analiză amănunţită evidenţiază calităţi de expresie în care recunoaştem elemente ale tradiţiei, cât şi soluţii de reprezentare ale artei baroce, austriece sau ungureşti. Construcţia este robustă şi echilibrată. Formele conturate cu fermitate sunt obţinute prin acorduri cromatice lipsite de stridenţe, mergând pe game de castaniu închis-deschis, de verde şi ocru. Personajele cu anumite asimetrii de anatomie, cu ochii puternic marcaţi, reprezentate în diferite atitudini sugerează acţiune, iar impresia de volum este creată prin valoraţia culorii şi al tonurilor suprapuse. Surprind verva cu care sunt tratate figurile leilor, vigoarea expresiei lor.

Modalităţile de expresie barocă – îmbinarea racursiului cu ideea mişcării, adâncimea, concură la realizarea atmosferei fiecărei scene biblice.

Cu largă deschidere spre cer, lumina pătrunde odată cu venirea îngerilor care aduc cuvântul lui Dumnezeu generând încredere şi vitalitate.

În ceea ce priveşte starea lor de conservare, în general, este bună, cu excepţia icoanei *„Jertfa lui Avraam”*, unde stratul pictural este ridicat în unele locuri, iar în altele, cojit, ceea ce impune intervenţii de restaurare.

Cele trei icoane cu adâncă semnificaţie simbolică, în exprimarea sensului înălţător al jertfei, al credinţei, în lumina şi puterea lui Dumnezeu sunt valori spirituale şi artistice păstrate în timp, mărturii pentru veşnicie.

Bibliografie:

- Dr. Dominuţ Pădureanu, *Spiritualitate – Bisericuţa din Albac,* Formula As, nr. 470.
- Teodora Roşca, *Secretul lui Horea*, Lumea Credinţei, anul II, nr. 4 (21).
- Prof. Florica Ichim, *O biserică de lemn „călătoare” prin Ştefăneşti de Argeş*, Satul natal, 2003, nr. 9, p. 5.

Din istoria oraşului Roman – 614 ani de la prima atestare documentară. 2006, p.74-77.

Ex-librisuri în colecţiile Muzeului de Artă Roman
Donaţia Elena Dobriceanu Cocorăscu

În anul 1987 Muzeul de Artă a devenit posesorul a 76 ex-librisuri donate de doamna **Elena Dobriceanu Cocorăscu**, creaţii personale şi piese din colecţia sa obţinute în urma schimburilor făcute între artişti, participanţi la expoziţii internaţionale.

Născută la Roman, în anul 1923, Elena Dobriceanu şi-a petrecut aici frumoşii ani ai copilăriei şi învăţăturii, ca apoi prin căsătorie să se stabilească la Craiova. Fiind legată sufleteşte de atmosfera şi oamenii meleagurilor natale a poposit des în aceste locuri, la prieteni sau cu ocazia deschiderii unor expoziţii de artă, ca apoi, după anul 1989, să se reîntoarcă în oraşul său de baştină. Înzestrată cu harul creatorilor de frumos, pe lângă profesia sa, Elena Dobriceanu a lucrat cu o permanentă dăruire pentru artă, cu sentimentul unei calde confesiuni căutând modalităţile de exprimare propriei personalităţi.

Drumul în artă a început de mult, din anul 1970. Absolventă a Şcolii Populare de Artă din Craiova, membră a Asociaţiei artiştilor plastici din Bucureşti, din 1973, membră a Cenaclului plastic *Constantin Brâncuşi* din anul 1974, artista a înscris de-a lungul timpului participări la nu mai puţin de 72 expoziţii colective, 24 expoziţii internaţionale: Anglia, Belgia, Bulgaria, Franţa, Italia, Iugoslavia, Portugalia etc., peste 30 expoziţii personale – Bucureşti, Caracal, Craiova, Herculane, Cluj, Sinaia, Roman, Slatina etc., ultima la Roman, în anul 2005 - *„Cântecul lebedei”*.

Deținătoare a mai multor premii, lucrările artistei fac parte din colecţii particulare din ţară şi străinătate, în muzee, şcoli, instituţii, demonstrând convingător valoarea creaţiei sale artistice.

Unele lucrări, pline de naturalețe şi autenticitate au fost reproduse în paginile diferitelor ziare şi reviste.

Măsura înzestrării şi puterii de se exprima a dat-o în domeniile picturii şi graficii. Cu temperamentul ei înflăcărat, nestins nici acum, artista s-a manifestat însă şi în ex-libris, din dorința de a oferi oamenilor cât mai mult din trăirile sale.

Ex-librisul reprezintă un însemn de carte, o formulă care identifică proprietarul unei cărți, cu creionarea, în acelaşi timp şi a personalității acestuia, exprimate prin stilul, tehnica şi concepția compoziţională a unui artist.

Ex-librisul, această marcă de proprietate se aplică de către posesor pe coperta interioară cărții, dându-i o adevărată *„stare civilă”*, un *„statut”*, creând o legătură afectivă între carte, mica operă de artă care o înfrumusețează şi cititor şi nu poate fi conceput decât intim legat de carte, dar, devenit azi un obiect în cadrul unor colecţii de artă, poate exista şi prin el însuşi. Înainte de a face ex-librisul propriu-zis, se realizează o matriță din lemn sau metal după grafica artistului. Această matriță se aplică pe o hârtie specială printr-o metodă tipografică aparte pentru a conserva bine tuşurile, ca să nu dispară niciodată, chiar sub influența apei, a umidității, a temperaturii înalte. Apărut odată cu tiparul şi a graficei de multiplicare, el a fost practicat în variate formule şi structuri pe carte: autograf, figurativ, monogram, heraldic, profesional, ştampilă, sigiliu.

Cel mai vechi ex-libris românesc cunoscut, datat 1692 a aparţinut lui Pantaleon Calliarchi, medicul curţii domnitorului Constantin Brâncoveanu, iar cel mai mare colecţionar de ex librisuri este doctorul Emil Bologa, deţinător a 21.000 piese pe care le-a donat Muzeului din Şcheii Braşovului. Toate au o mare valoare pentru că sunt matriţa nr. 1.

Ex-librisurile donate Muzeului de Artă de artista plastică Elena Dobriceanu Cocorăscu sunt dedicate lui Mario de Felippe şi Giulia de Felippe din oraşul Arezzo, Italia, etalate în 13 tablouri a câte 4 până la 8 piese. Sunt lucrări în alb-negru şi în culori, de mici dimensiuni, între 16-10, 5-4 cm, dar cu un conţinut dens de idei şi sentimente, exprimând întreaga măiestrie a autorilor. Motivele tematice reflectă personalitatea posesorului cărţilor şi deducem gusturile şi aspiraţiile, profesia şi preocupările lui Mario de Felippe pe care îl definesc în diferite ipostaze – iubitor de viticultură, de gastronomie, de poveşti, de cultură naţională şi universală, precum şi ale proprietarei – Giulia de Felippe, iubitoare de muzică, dans şi arta circului. În majoritatea lor au scris însemnul Ex-libris Mario de Felippe sau Ex Biblioteca Mario de Felippe şi doar câteva Giulia de Felippe.

Ele sunt interesante prin profunzimea gândirii, prin repertoriul iconografic imaginat, ca şi prin frumuseţea tehnicilor folosite. Gravuri în lemn – xilogravuri, linoleum, desene în peniţă, multiplicate prin procedee tipografice care corespund rigorilor tradiţionale ale genurilor, fiind adevărate opere de artă miniaturală (micro-grafică). Datate între anii 1982 – 1984, ex-librisurile sunt executate de mai mulţi artişti: Pier Canosa, Elena Dobriceanu Cocorăscu, M. Stanciu şi alţii, ale căror nume este indescifrabil sau semnate cu monogram, buni mânuitori al tehnicilor

folosite. La unii graficieni se observă rigurozitatea compoziţională, cu un desen corect şi simţ sigur pentru efectele plăcute de ecleraj, mari suprafeţe de tuş negru contrastând cu spaţiile albe pe hârtie; la alţii, întâlnim expresia dezinvoltă, ritmul vibrant al liniilor, jocul sensurilor cromatice, graţie şi sensibilitate sau soluţii grafice de sinteză, exprimări concise cu multiple semnificaţii.

Cele 8 ex-librisuri, desene în peniţă în tuş negru sau roşu ale artistei Elena Dobriceanu Cocorăscu, semnate cu monogram în partea de jos a lucrărilor se remarcă prin fineţea execuţiei, consemnarea cu meticulozitate a amănuntelor caracteristice, originalitatea concepţiei, siguranţa şi expresivitatea figurilor.

Pentru a putea fi înţelese, ex-librisurile trebuie să fie privite cu atenţie, descifrate toate aspectele şi diversitatea de semnificaţii şi nu printr-o simplă contemplare.

Valoarea lor este dată de conţinutul documentar, de vechime, de personalitatea proprietarului cărţii, precum şi a artistului care le-a creat.

În ultimii ani, peisajul tehnic şi artistic al ex-librisului a devenit complex, folosindu-se acum toate tehnicele vechi şi noi, de la calcografie la grafica pe calculator. Pentru grafician, ex-librisul este o încercare deloc uşoară, întrucât pe o suprafaţă mică trebuie să reprezinte mult şi fără supraîncărcare. De aceea, Livia Bacâru (1921-1999), specialistă în bibliologie consideră *„ex-librisul o mică bijuterie grafică individualizată”*.

Cu aceste *„bijuterii”* din patrimoniul Muzeului de Artă Roman se organizează la anumite intervale de timp, expoziţii temporare pentru a fi cunoscute valoarea şi valenţele lor, de a se familiariza cu acest tip de artă un număr cât mai mare a consumatorilor de artă.

Bibliografie:

- Ex-libris, Catalog, 1978.
- Busuioc Nicolae, Despre ex-librisuri, Semnele înţelepciunii, Iaşi, 1998.
- Alexe Rău, Ex-librisul mondial reunit pe simezele clujene, Magazin Bibliologic, nr. 1, 2003.
- Vasile Malaneţchi, Cărţile Ex-librisului lui Paul Gore, Dacia literară, nr.1, 2003.
- Adriana Pantazi, Expoziţie de ex-libris la Muzeul de Artă, Magazin, 2004.
- Andreea Demirgian, Micile istorii din Şchei; Muzeul Ex-libris, Destinaţii culturale, 2004.
- Ex-libris, Muzeul Astra, Jurnal, 2007.
- Adriana Dinuliu, Ex-libris – o colecţie tomitană, 2004.

Din istoria oraşului Roman –
615 ani de la prima atestare documentară, 2007, p. 69-76

Muzeul de Artă – prezenţă activă de peste 50 de ani în viaţa spirituală romaşcană

Într-un oraş ca Romanul, unde istoria palpită la orice pas, unde numeroasele construcţii civile şi religioase sunt vestite prin bogăţia şi frumuseţea lor arhitectonică, un oraş cu vechi tradiţii culturale, era firesc să se nască ideea înfiinţării unui muzeu care să colecţioneze şi să facă cunoscut mărturiile materiale şi spirituale ale existenţei şi evoluţiei umane din aceste locuri. Ea a venit din partea unor intelectuali de prestigiu, profesori la Liceul *Roman Vodă* - **Ion Teştiban, Grigore Steţcu, Iacob Avram** şi a început să capete contur în anul 1957, odată cu venirea a doi proaspeţi absolvenţi de la Universitatea *Alex. I. Cuza* din Iaşi - Vasile şi Minodora Ursachi.

Concomitent cu punerea bazelor Muzeului de Istorie, s-a născut din entuziasm, pasiune, profesionalism, şi Muzeul de Artă, care răspundea cerinţelor de cercetare a bogatelor tradiţii artistice, a creaţiilor contemporane din aceste locuri. Era o iniţiativă îndrăzneaţă, în condiţiile în care nu existau un spaţiu corespunzător, un fond patrimonial, sursele financiare necesare, o filială a UAP. Erau un singur artist cu statut de profesionist - Gh. Iliescu şi interesul iubitorilor pentru artă. Au urmat ani de zbucium, de nelinişti, de neajunsuri. În urma deselor insistenţe la autorităţile superioare şi locale, al sprijinului primit din partea directorului Muzeului regional Bacău, Iulian Antonescu, a doamnei Eugenia Antonescu, şefa Muzeului de Artă Bacău, până la urmă am reuşit. La început, a funcţionat ca Secţie a Muzeului de Istorie din str. Cuza Vodă nr.19 unde au fost organizate numeroase expoziţii personale, retrospective,

Avocatul Constantin Roiu

colective, ale unor artişti de prestigiu din Iaşi, Bacău, Bucureşti, Piatra Neamţ, Roman.

La baza formării patrimoniului muzeal a stat o singură lucrare - *Portretul Domnitorului Ştefan cel Mare de Epaminonda Bucevschi*[1].

Odată cu trecerea anilor, colecţia s-a îmbogăţit cu unele achiziţii, transferuri primite de la Muzeul de Artă Bacău, Comitetul de Cultură Bacău, CJCES Neamţ, ceea ce au făcut ca spaţiul expoziţional să fie mult prea restrâns.

În anul 1968, Secţia de Artă primeşte un imobil propriu situat pe str. Mihai Eminescu nr. 3 cu o suprafaţă de 285 m^2. Noul sediu este monument de arhitectură, construit la sfârşitul sec. al XIX-lea în stil neoclasic, cunoscut de localnici, Casa avocatului *Constantin Roiu* (1873 - 1944).

Anul 1968 reprezintă şi momentul transformării Secţiei în Muzeul de Artă Roman.

În urma unor ample lucrări de reparaţii interioare şi exterioare, de adaptări funcţionale specifice unui muzeu, la 15 septembrie 1970 are loc

deschiderea lui oficială, după care urmează importante etape în existența acestei instituţii culturale.

Fondul muzeal ia amploare prin noi transferuri, donaţii şi achiziţii ajungând în 2007 la un număr de 788 lucrări (pictură, grafică, sculptură, artă decorativă), din care, 28 cu valoare de tezaur.

Dintre numeroasele donaţii, se remarcă prin valoarea şi amploarea lor – Maria Steurer Moţatu şi Leonida Moţatu[2], arhitect Marcel Locar[3], Aritimia Şecoşeanu, Iulia şi Petronius Hălăucescu[4], Letiţia Isachie, Radu Botez, Romică Ionescu etc.

A fost deschisă cea de a doua expoziţie permanentă, concepută structural pe prezentarea creaţiilor artiştilor legaţi afectiv de istoria, oamenii şi frumuseţile locurilor de la confluenţa Moldovei cu Siretul, integraţi prin operă în perioada interbelică şi din zilele noastre: Ion Mateescu, Maria Ciurdea Steurer, Stavru Tarasov, Constantin Bacalu, Jean L. Cosmovici, Constantin Popescu Isachie, Otto Briese, Nicu Enea, Tache Soroceanu, Octav Angheluţă, Gheorghe Iliescu, Corina Lecca, Adrian Şecoşeanu, Rodica Botez Bondi, Petre Hârtopeanu, Romeliu Copilaş, Apostu Gheorghe, Clement Pompiliu etc

Lucrările de artă contemporană deţinute de muzeu, ce poartă semnătura unor personalităţi de renume ale picturii, graficii şi sculpturii româneşti, din generaţii diferite au figurat în expoziţiile temporare deschise pe diferite teme pentru a oferi publicului posibilitatea cunoaşterii şi înţelegerii câtorva din multitudinea de orientări şi tendinţe, cu însuşiri estetice deosebite, precum: Victor Mihăilescu-Craiu, Eugen Crăciun, Constantin Gavenea, Vasile Grigore, Ştefan Hotnog, Dem. Iordacche, Ligia

Macovei, Pisso Lucia, Gh. Vânătoru, Ion Sălişteanu, Matilda Ulmu, Vincenţiu Grigorescu *etc.*

Totodată, anul 1968, reprezintă un alt început din perspectiva asigurării condiţiilor optime de depozitare, conservare şi restaurare a obiectelor de artă în vederea prevenirii degradării, distrugerii sau sustragerii acestora.

Munca de cercetare şi valorificare a patrimoniului s-a concretizat nu numai în constituirea şi îmbogăţirea patrimoniului muzeal, în organizarea expoziţiei permanente, ci şi în studierea colecţiilor de pictură, grafică şi sculptură, a unor aspecte privind fenomenul artistic naţional şi local fructificate prin publicarea a peste 60 de studii, articole, cronici de artă, comunicări ştiinţifice, pliante şi cataloage etc. De-a lungul anilor, Muzeul a avut şi are o structură dinamică prin organizarea diverselor manifestări cu publicul dintre care amintim: 417 expoziţii temporare, din care 109 cu lucrări din patrimoniul muzeului până în anul 2005; în urma stabilirii unor relaţii de colaborare cu alte muzee din ţară au putut fi găzduite ample expoziţii ale unor reprezentanţi de prestigiu ai artei româneşti şi a unor maeştri ai artei universale din diferite timpuri, expoziţii judeţene ale UAP - Filiala Neamţ sau din mediul plastic romaşcan, de la Ambasadele SUA şi R. P. China din Bucureşti.

Aspecte din Expoziția permanentă

Maria Ciurdea Steurer - *Portret*

Iosef Steurer – *Peisaj de vară*

Expoziţiile de artă contemporană, personale, de grup, colective, expunerile, dezbaterile, simpozioanele, serile muzeale, evocările, lecţiile de istoria artei, proiecţiile de filme, concertele, spectacolele, cenaclurile lansările şi saloanele de carte, audiţiile muzicale au urmărit transmiterea de cunoştinţe cu privire la lucrările de artă, familiarizarea cu limbajul artistic, formarea receptivităţii şi dezvoltarea gândirii artistice, polarizând astfel în jurul muzeului o vie activitate creatoare şi educativ-estetică.

Vernisaj – *Expoziţia Tereza Gogu*

Multe alte activităţi s-au desfăşurat în afara sediului (cămine culturale întreprinderi, Casa de Cultură, biblioteci) pentru a răspunde cerinţelor de informare şi educare ale oamenilor.

Prezența unui numeros public la toate aceste manifestări sunt expresia utilității lor în cultivarea şi dezvoltarea interesului pentru artă.

Activitățile realizate, punerea în valoare a patrimoniului au fost permanent mediatizate prin mass-media scrisă, radioul şi televiziunea.

Lipsa fondurilor necesare unei bune funcționări a muzeului, a fost compensată de înțelegerea şi sprijinul primit din partea unor oameni sensibili şi receptivi care ne-au pus la dispoziție mijloace de transport, materiale, precum şi efectuarea unor lucrări de reparații.

Prin specificul şi valoarea patrimoniului, prin rezultatele cercetărilor ştiințifice, diversitatea manifestărilor educative, pasiunea, profesionalismul şi perseverența doar a celor doi salariați cât erau prevăzuți în schemă - un muzeograf şi un custode - au făcut ca Muzeul în cei 50 ani de existență să devină un important centru de cultură tot mai cunoscut în peisajul zonal şi național, apreciat şi solicitat, un loc de o atractivitate deosebită, oferind posibilitatea de cunoaştere şi înțelegere a esențelor şi valorilor perene ale artei noastre româneşti, de promovare a gustului artistic autentic.

Odată cu împlinirea a 50 ani de existență, am considerat necesar readucerea în memorie prin imagine şi cuvânt, a unor etape esențiale din

istoria Muzeului, sub aspectul constituirii, organizării şi funcţionării de la înfiinţare până în prezent, a eforturilor personalului în cercetarea, conservarea şi valorificarea creaţiilor artistice din această parte a ţării într-o monografie.

Am dorit ca această carte să poarte amprenta Editurii ***Muşatinia,*** o editură care s-a impus prin calităţile grafice deosebite datorită pasiunii, sensibilităţii şi meticulozităţii cu care lucrează doamna director, Emilia Dospinescu Ţuţuianu, precum şi profesionalismului şi exigenţei domnului director, ing. Priftis Ciprian, tipografiei *Priftis Serv,* Bacău. Aceasta cu atât mai mult cu cât monografia cuprinde foarte multe reproduceri, color, iar redarea fidelă a calităţilor operelor de artă este o cerinţă imperioasă.

În urma colaborării excelente cu dumnealor, a apărut o carte în condiţii grafice şi tipografice, excelente, bine gândită, care atrage privirea de la început. O carte care constituie o importantă sursă de informare pentru toţi cei interesaţi de artă, de frumos.

Nicolae Tonitza – *Balcic, Muntele Alb*

Adrian Secoşenu – *Pictorul Costache Horia*

Gh. Iliescu - *Locul unde s-a născut M. Eminescu - Ipoteşti - Botoşani*

Iulia Hălăucescu -
Creangă de trandafir

NOTE

1. Minodora Ursachi, *Portretul domnitorului Ştefan Cel Mare în viziunea pictorului Epaminonda Bucevschi,* comunicare la Simpozionul – *Din istoria oraşului Roman, 611 ani de la prima atestare documentară, Roman,* 2003, p. 21.

2. Minodora Ursachi, *Donaţia Maria Steurer Moţatu şi Leonida Moţatu la Muzeul de Artă Roman*, Carpica, XXXI, 2002, p. 249.

3. Minodora Ursachi, *Profesor Arhitect Locar Marcel (1902-1983) şi donaţia sa*, comunicare la Sesiunea de comunicări – *Din istoria oraşului Roman, 613 ani de la prima atestare documentară, Roman, 2005, p. 14.*

4. Adrian Ciobanu, *Donaţia Iulia şi Petronius Hălăucescu în colecţiile Muzeului de Ară Roman*, comunicare la Sesiunea de comunicări – *Din istoria oraşului Roman, 612 ani de la prima atestare documentară*, Roman, 2004, p. 63.

Din istoria oraşului Roman, 2008, p. 141-147

Un artist nemuritor – Gheorghe Iliescu (1906-1988)

***„Sunt legat prin toată simţirea fiinţei mele de meleagurile romaşcane" -* Gh. Iliescu**

Romanul este cunoscut ca un oraş darnic în zămislirea sau atragerea multor personalităţi ale culturii române. **Gheorghe Iliescu**, artist ce ocupă un loc special în plastica noastră contemporană, este fiu adoptiv al Romanului din 1945, odată cu stabilirea lui aici, unde şi-a dat măsura personalităţii sale, contribuind efectiv la

ridicarea vieții spirituale a oraşului. Anul trecut, 2008, la 13 august s-au împlinit 20 de ani de la plecarea, spre tristețea şi regretul nostru, în altă lume, la întâlnirea cu Dumnezeu.

Am considerat necesar sa fac această evocare pentru a readuce în memoria noastră imaginea unui om de mare sensibilitate sufleteasca, modest, înțelept şi generos, a cărui biografie explică viața sa trăită cu un puternic sentiment religios, exclusiv în plan artistic; a unui profesor cu mari merite la Gimnaziul CFR Lipnic - Soroca (1940-1943), la Corabia, jud. Olt (1943-1944), la Roman, Liceul *Roman Vodă* (1945-1949), la Şcoala de Muzică şi Arte Plastice, Clubul Copiilor şi Elevilor, între 1961-1968, unde a avut bucuria perpetuării artei prin elevii săi, a îndrumării multora în orientarea artistică ulterioară. A unui artist cu o personalitate puternică, echilibrată, preocupat de cercetarea şi descifrarea realității sub semnul a ceea ce este curat şi luminos.

Primii îndrumători ai înclinației native spre artă i-au fost mama, pentru care avea un adevărat cult, şi frumusețea locurilor natale din împrejurimile Huşilor - satul Grumezoaia, ale căror culori şi forme se regăsesc în pictura lui de mai târziu, ca apoi, flacăra adevărului artei, ca şi munca înțelegerii ei profunde, să le cunoască la Academia de Arte Frumoase - Bucureşti (1933-1939) cu maeştrii Camil Ressu şi J. Steriade.

Credincios propriilor sale gânduri şi emoții, Gh. Iliescu a păstrat în creația sa, care traversează peste o jumătate de secol, măsura unei viziuni realiste, armonioase şi echilibrate, o exprimare firească, intens lirică, ceea ce îl situează pe linia de continuitate a artei româneşti clasice. Arta sa nu cunoaşte contradicții, salturi, pentru că artistul a avut convingerea că în artă trebuie să fii sincer cu tine însuți, nefiind atras de modelele impuse de

anumite curente în artă care nu corespundeau felului său de a gândi şi simţi.„*Toate încercările subiective, spunea artistul, izolate şi străine înţelepciunii marii colectivităţi sunt efemere, anulându-se de la sine. Inaccesibile unei înţelegeri fireşti a sufletului nostru, desfăcute de realitate, ele pier*". El a aparţinut acelei categorii de artişti a căror operă a reprezentat de la un capăt la celălalt, aceeaşi expresie artistică, rezistând cu demnitate la tot ceea ce i se impunea. Din acest motiv, a preferat, probabil, şi datorită excesivii sale modestii, să-şi limiteze, în ultimii ani, activitatea expoziţională numai în zona Moldovei.

Deopotrivă pictor şi grafician Gh. Iliescu a mânuit cu siguranţă mijloacele de expresie specifice diverselor tehnici - ulei, acuarelă, desen în tuş, laviu în tuş negru, în care forma, linia şi culoarea se susţin reciproc, în planul construcţiei şi a expresivităţii. Şi-a iubit profesia cu mare pasiune, seriozitate şi credinţă în Dumnezeu, pe care a trăit-o cu toată fiinţa sa.

A iubit nespus de mult familia, oamenii, pe care i-a ajutat şi îndrumat cu tot ce i se părea a fi necesar, bun şi drept.

Fiecare lucrare în parte este o confesiune sinceră, un univers lăuntric plin de substanţă, care ne poartă în călătorie de evocare istorică şi culturală, de la şantiere arheologice, cetăţi muşatine, case memoriale, la lăcaşuri de cult, (***Episcopia Romanului, Schitul Durău, Turnul şi Biserica Precista Mare din Roman, Biserica „Dimitrie Cantemir" din Grumezoaia, Biserica din Ipoteşti, Biserica Precista din Bacău etc., Casa David Creangă, Casa Memorială Vasile Alecsandri de la Mircești etc., Cetatea Suceava, Cetatea Neamţului***), pe cărările amintirilor sufletului său, (***Prin satul Grumezoaia, Dinspre Grumezoaia, Iarnă în satul meu***), în

cunoaşterea cu adâncimi psihologice a naturii umane, de la copii cu aleasa lor frumuseţe sufletească, plină de candoare, la oameni viguroşi şi hotărâţi, sau în spaţiul de care se simte permanent atras - natura, căreia i-a descoperit, dincolo de frumuseţe şi perfecţiune, tainele şi poezia ei.

Vica cu fundiţă

Casa şi Mausoleul V. Alecsandri de la Mirceşti

Numeroasele sale peisaje, ***Seara în sat, Asfinţit, Din satul natal, Car cu boi, Armonii de toamnă, Iarna pe deal, Iarnă în Roman, Printre vii, Drum prin pădure, Luminiş, Peisaj de ţară, Printre copaci, Peisaj de vară,*** cu explozia vegetală şi mireasma primăverii, freamătul pădurilor în simfonia cromatică a toamnei, vegetaţia viguroasă din miezul verii, albul strălucitor al zăpezilor, bogăţia

Cioban din Horia

Petunii, Trandafiri etc., sunt izvorâte din starea lui emoţională, de simţire şi de meditaţie.

Este o natură fermecătoare, cu o atmosferă între nostalgie şi optimism în care pulsează atâta viaţă şi frumusețe, încât artistul vedea peste tot mâna ocrotitoare a lui Dumnezeu, acea energie divina care planează asupra existenţei. În faţa lor visezi, te duci cu gândul acolo, trăieşti acolo.

Întoarcere de la muncă

Istoricul şi criticul de artă acad. George Oprescu nota într-o cronică de artă: „Gh. Iliescu ne dă încântătoare peisagii în peniţă admirabil compuse, complete, bine văzute, redate cu îndemânare pe care rareori o întâlneşti. Abundenţa detaliilor este reclamată de felul său liric de a simţi”

Lumina lor calmă, de liniştire a sufletului, provine din căldura şi bunătatea lui sufletească. Nimic dramatic, nimic grav. Zbuciumul interior, îndoielile, decepţiile nu se regăsesc în universul său. De aici şi numele dat de scriitorul şi criticul de artă **Aurel Leon** la prezentarea expoziţii de la Sala Victoria din Iaşi în 1985, de ***„poetul orelor calme”.*** („Prin expoziţii”,Flacăra Iaşului, anul XLI, nr.12029).

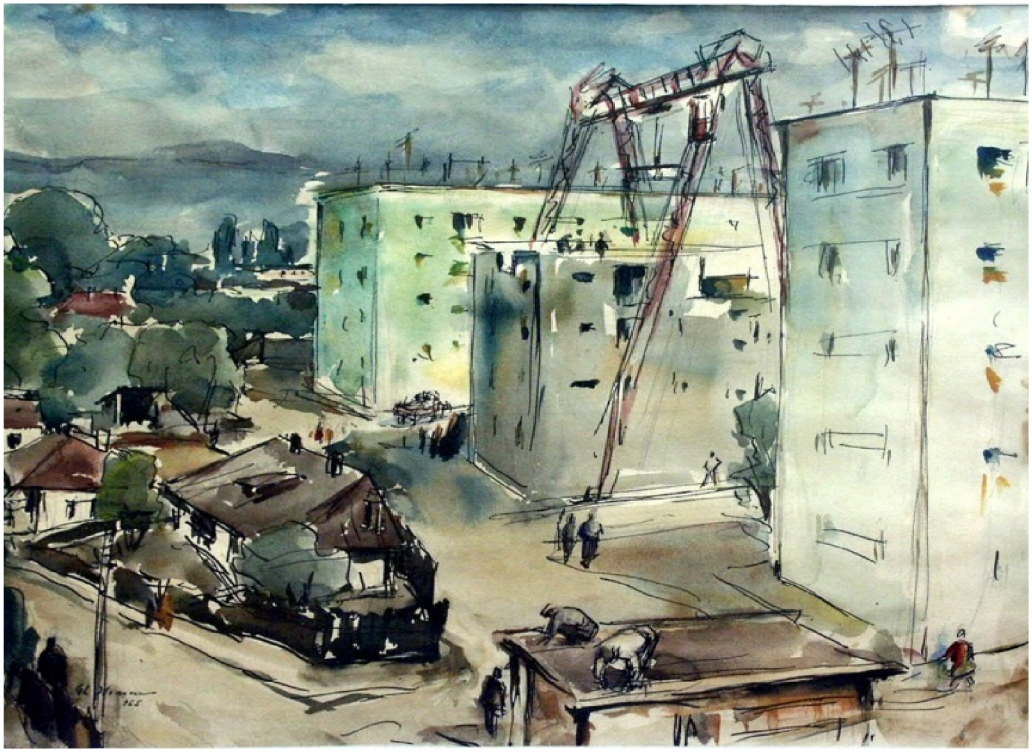

Vechi şi nou în Roman

În egală măsură, Gh. Iliescu surprinde panoramic, colțuri de periferii romaşcane, şantiere în lucru şi noile construcţii, scene de muncă din diferite locuri, mulțimea din piețe, pe străzi, din bâlci, în care fondul uman al subiectelor şi dimensiunea veridicului potențează expresivitatea imaginilor: ***Din halele I.Ț.R., Munca de noapte la I.M.R., Însilozarea porumbului, Muncă în parcul oraşului, Pe şantierele de construcţie,*** etc.

„Municipiul Roman este în continuă mişcare, în continuă creştere. Vreau să fiu şi eu printre cei care consemnează această devenire", afirma artistul.

Om religios, cu convingeri creştine şi o înțelegere deplină a mesajului artei bisericeşti, Gh. Iliescu a dat glas, cu smerenie şi o sensibilitate aparte ceea ce nu poate fi văzut - lumea dumnezeirii şi sfințeniei, apropiind-o sufletelor noastre, prin împodobirea cu fresce a zidurilor unor biserici, *(**Schimbarea la față,*** din cimitirul *Eternitatea* din Roman, lucrări finalizate de pictorul **Constantin Negrescu,** bisericile din ***Ciumuleşti-Vadul Moldovei, Arghira-Fălticeni, Pipirig, Butnăreşti, Hociungi-Neamț, Arsura, Zăpodeni-Vaslui*** etc.) sau lucrări de restaurare la multe alte biserici, precum şi prin pictarea de icoane, tratate în armonii cromatice calde şi luminoase, emanând speranță, împăcare şi încredere în puterea divină.

„Cred chiar, că a fost unul dintre cei mai profunzi artişti ai dialogului cu Divinitatea. Latura realistă a creației - de fapt transfigurare subtilă şi originală, subliniază ideea că neîndepărtându-se prea tare de motiv, l-a putut privi în adâncime. La capătul privirilor îndrăgostite de peisaj aflăm întotdeauna un fel de Eden terestru, natura

fiind aidoma Creatorului ei", afirmă distinsul critic de artă Valentin Ciucă în prefaţa catalogului la Expoziţia retrospectivă Gheorghe Iliescu, 1994.

Membru a U.A.P. încă de la înfiinţarea acesteia, artistul Gh. Iliescu a simţit mereu nevoia de a comunica cu iubitorii de artă, de a transmite propriile sentimente şi trăiri. De aici şi bogata participare la Saloanele Oficiale, Expoziţii Anuale de Stat ale Artiştilor Plastici, Expoziţii colective interregionale, regionale, interjudeţene, judeţene, Bienale de artă plastică *Lascăr Vorel* (peste 40), organizarea a 15 expoziţii personale.

Peisaj – laviu

Peisaj de iarnă

Garoafe

Toamna prin vii

I-am stat alături la multe organizări de expoziţii personale. I-am cunoscut generozitatea şi nobleţea, seriozitatea şi exigenţa în prezentarea propriei creaţii. Fiecare lucrare era analizată cu mare atenţie întrucât i se părea că unele dintre ele, în sălile Muzeului, aveau alt aspect faţă de cel din interiorul atelierului mic de acasă. De aceea mai intervenea cu câte un accent cromatic, acolo unde simţea că este necesar pentru a le da strălucirea şi luminozitatea dorită.

Viaţa i-a fost bogată în împliniri şi satisfacţii. Cât a trăit s-a bucurat pe deplin de o deosebită popularitate, de respect şi statornică preţuire. Mari personalităţi care i-au cunoscut şi cercetat opera, au adus aprecieri elogioase în cataloagele expoziţiilor sau în cronicile de artă apărute in diferite publicaţii referitoare la omul, artistul şi creaţiile sale. Semnăturile cronicarilor: **George Oprescu, M. Paciurea, Constantin Ciopraga, Marina Preutu, Aurel Leon**, **Valentin Ciucă, Gh. A. M. Ciobanu,** premiile acordate în 1941 de Ministerul Învăţământului şi Culturii, în 1942 din partea Fundaţiei Simu pentru lucrările expuse la Saloanele Oficiale, sunt semne de înaltă admiraţie cu care artistul a fost înconjurat în fructuoasa sa activitatea artistică, ce i-a asigurat un loc bine precizat în arta românească a sec. XX.

Multe lucrări achiziţionate sau donate înnobilează pereţii muzeelor, colecţionarilor, instituţiilor, aşezămintelor culturale, interioarele multor iubitori de artă, sau ilustrează pagini întregi din presa românească **(*Viaţa ilustrată, Tinerimea Artistică, Universul, Curentul, Tribuna, Contemporanul, Ateneul, Cronica*** etc.)

Eveniment artistic de mare ţinută, **Expoziţia retrospectiva organizată de Muzeul de Artă Roman,** cu lucrări aflate în

Prima zi de şcoală

Spre Prefabricate Roman

patrimoniul muzeului, al colecţionarilor, familiei artistului (fiica, Anca Gheorghiţă, prof. de franceză şi ginerele, ing. Traian Gheorghiţă) şi instituţiilor, în perioada iunie-iulie,1994, care a dat imaginea convingătoare a personalităţii sale artistice, puternică şi originală, s-a constituit sub semnul unui omagiu adus acestui mare artist - Gheorghe Iliescu.

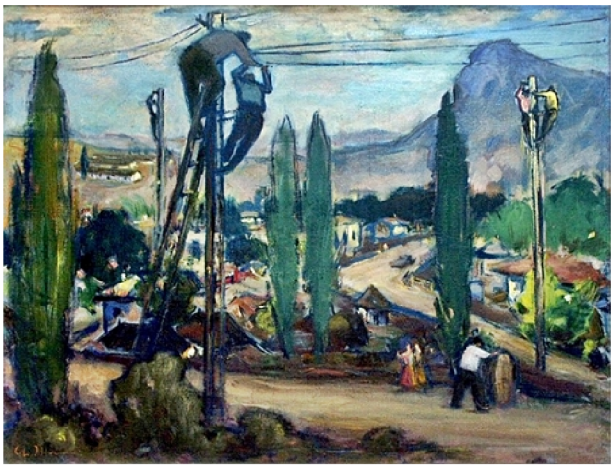

Electrificarea satelor

Viaţa s-a întrerupt, dar marele artist, a cărui operă, poartă amprenta originalităţii şi a spiritul său viu, rămâne nemuritor.

Artiştii pe care Romanul îi are astăzi, unii dintre ei foşti elevi ai profesorului, duc mai departe acest tezaur de frumos lăsat de omul şi

artistul Gheorghe Iliescu, prin împletirea firească a sensurilor de înnoire cu rezonanţele cele mai preţioase ale înaintaşilor.

Ţăran cu suman

Din halele I.Ţ.R.

Din istoria oraşului Roman – 617 ani de la prima atestare documentară, 2009, 180-185.

Trei piese de mobilier în patrimoniul Muzeului de Artă Roman

De-a lungul anilor, mobilierul s-a dezvoltat ca o ramură a artei decorative, cu un rol important în crearea ambientului, fiind strict legat de necesităţile utilitare şi estetice ale vieţii omului, mai ales că acesta îşi petrece cel mai mult timp în încăperi.

Scaun sculptat în forme zoomorfe - grifon

Evoluţia lui a fost influenţată direct de principalele stiluri ale artelor plastice, de dinamica stării economice şi sociale într-o anumită perioadă, de schimbarea modului de viaţă cotidian.

În patrimoniul Muzeului de Artă Roman, pe lângă colecţiile de pictură şi grafică, figurează şi trei piese de mobilier, una din 30 IX, 1959 şi două din 18 XI, 1959. Ele au fost depistate de directorul Muzeului de Istorie - Dr. Vasile Ursachi, la Întreprinderea de Exploatare şi Gospodărire Locativă Roman (azi GOSCOM) şi la Consiliul Popular Roman. Ţinându-se seama de valoarea lor istorică şi estetică şi găsind înţelegere la conducerea unităţilor amintite, ele au devenit bunuri culturale muzeale. Este

vorba de trei scaune a căror proveniență, precum şi împrejurările în care ele au ajuns în locurile respective nu se cunosc.

1. Scaun sculptat în forme zoomorfe - grifon

Grifonul este o creatură care aparţine universului zoologic fantastic, fiind realizată prin juxtapunerea unor părți ale corpului provenind de la mai multe animale şi păsări, în diferite variante, toate având o origine comună - universul plin de fantezie al Orientului (Iran, Anatolia).

El a fost considerat un animal cu efecte benefice asupra omului - simbol al vieţii veşnice (care îmbină energia celestă cu puterea terestră), al vigilenței, sau ca un element al binelui împotriva răului. Pătrunderea lor în Europa s-a realizat, fie prin intermediul civilizației egiptene şi apoi a artei antice greco-romane, fie aduse de popoarele migratoare.

Pe teritoriul țării noastre, cele mai vechi imagini ale acestui animal datează din secolul al IV î.e.n. Le întâlnim pe piesele tezaurelor traco-getice de la Agighiol sau Băiceni, în ceramica grecească locală, pe unele reliefuri romane (friza de la Callatis). La fel, le găsim şi pe Columna Traiană împodobind

armele dacice. Celebrele coifuri dacice, numeroase fibule, piese de harnaşament, atestă o bogată tradiţie geto-dacică legată de grifon.

În arta veche românească, grifonul este relativ frecvent întâlnit, în majoritatea cazurilor întruchipând, durata, permanenţa: la Catedrala romano-catolică de la Alba-Iulia, pe faţa exterioară a unei colonete din sec. al XIII-lea, pe talpa unui potir de la Şeica Mare, sec. XIV, la Vieroşi, grifonul decorează parapetul unei fântâni, iar la Biserica Colţea, pisania este susţinută tot de grifoni.

Scaunul de la muzeu este executat în stil baroc, din lemn de esenţă tare - stejar, lustruit. Spătarul înalt de 0,60 m este format din doi grifoni cu capul de leu si corpul cu aripi şi picioare a unor păsări de pradă a căror cozi lungi se răsucesc ca nişte vrejuri terminate cu două frunze de viţă de vie. Partea superioară a spătarului, se caracterizează prin două forme curbe ample, concave şi un buchet de frunze răsfirate. La mijlocul spătarului, ca o emblemă sau un medalion, se află sculptat un leu înaripat care ţine cu membrele din faţă un scut. Emblema este încadrată de o rama ovală. Şezutul de formă dreptunghiulară, cu laturile de 0,36 x 0,31 m şi marginile ondulate prezintă pe cant decoraţii constituite din crestături (puncte şi linii). Partea superioară a şezutului este decorată cu un motiv circular sculptat. Scaunul are două picioare sub formă de panouri (tip sgabello), fiecare format din doi grifoni viguroşi, cu priviri scrutătoare, acei grifoni - paznici, cu boturile larg deschise, gata să muşte, pe cel ce se apropie cu intenţii ostile, curbaţi în formă de S cu cozile încolăcite. Pe mijloc, un scarabeu care înlănţuie cu membrele pe cei doi grifoni, iar antenele curbate spre interior. Panourile se termină cu două suporturi sculptate.

Piese asemănătoare se întâlnesc la Muzeul din Vama Bran şi la Palatul Ruginoasa.

În ceea ce priveşte starea lui de conservare, este bună, cu excepția a trei uşoare rupturi la latura din față, partea stângă care au fost reparate.

2. Scaun sec. XIX. Lucrat în lemn de stejar lustruit, cu îmbinări rezistente. Picioarele în formă de X. Şezutul de formă dreptunghiulară are laturile de 0,42 x 0,39 m. Spătarul înalt de 0,44 m, cu două elemente de legătură şi montanți care sunt în prelungirea picioarelor din spate. Este bogat ornamentat, cu precizie şi finețe, prin tehnica încrustării cu sidef, de forme geometrice care formează diferite motive vegetale (flori şi frunze). Ele se desfăşoară simetric pe suprafața pe care sunt aplicate sau în cadrul unor figuri geometrice (romb, la şezut, cerc, la picioare şi spătar).

Scaun din lemn de stejar, sec. XIX

Pe spătar s-a aplicat o foiță din lemn de culoare neagră în formă de arc.

Deasupra, în partea superioară a spătarului, în zona capului, un cerc decorat cu un motiv stelat mărginit de două cercuri concentrice în care se află acelaşi motiv cu sidef. Rama este realizată din linii incizate şi decorată cu sidef alb şi ocru.

Pictura reprezintă o figură feminină stând în picioare îmbrăcată în costum de epocă, simplu, modest. Pe cap, părul bogat de culoare deschisă e lăsat să se vadă de sub basmaua de aceeaşi culoare cu rochia. Cămaşa albă e vizibilă la decolteu şi manşete. Rochia lungă, comodă, cu un mic corset care marchează talia şi o frumoasă formă largă spre margini, cade liber. La gât un guler stelat maro. Fața, gâtul şi mâna dreaptă sunt puternic luminate. În mâna dreaptă ține un scut cabrat, iar la cingătoare, în partea stânga se vede mânerul unui pumnal. La brațul stâng, deasupra pumnalului, o apărătoare de braț. Bara care leagă intrarea arcuită în care se află personajul amintit cu cercul de sprijinire a capului, are aceleaşi motive decorative de steluțe şi romburi din sidef. În spate, o draperie, uşor deschisă care arată că de acolo a venit personajul.

3. Scaun sec. XIX. Este identic cu scaunul nr. 2, singura deosebire fiind pictura de pe tăblia de lemn care reprezintă un personaj masculin. Pe cap poartă o beretă cu bor întors. Chipul, cu mustață şi barbă tunsă scurt e puternic luminat Pe corp un costum cu mâneci strâmte şi ciorapi - (pantaloni). Pe deasupra, o tunică cu mâneci scurte cu o lungime mai sus de genunchi În picioare, pantofi comozi cu botul uşor ascuțit.

În jurul gâtului un guler lat alb. În mâna stângă o sabie care se sprijină cu vârful pe lângă un coif metalic aşezat jos la picioare. Sabia este

susținută din zona gărzii cu mâna stângă ridicată din cot la nivelul creştetului, în timp ce mâna dreaptă îndoită din cot susține probabil un document. Tot în dreapta, sub braț, un pumnal.

Cele două personaje sunt probabil, doi actori, cu costumația şi accesoriile necesare interpretării faptelor şi evocării atmosferei specifice unei perioade istorice. După cum nu este exclus ca ele să aparțină perioadei medievale din zona Europei Occidentale legate de turnurile organizate de familiile cavalerilor medievali, în cadrul cărora participanții îşi arătau îndemânarea şi îndrăzneala în mânuirea armelor.

Tălpile scaunelor sunt decorate cu aceleaşi motive în sidef. Acest tip de scaun cu picioarele încrucişate este caracteristic Țărilor de Jos şi Spaniei secolelor XV-XVI. Cele trei piese de mobilier, valoroase opere de artă, care au făcut probabil parte, dintr-o garnitură de mobilă, de salon sau bibliotecă au supraviețuit trecerii anilor. Cu siguranță, ele au aparținut unor familii care îşi permiteau să cumpere şi să se bucure de asemenea bunuri materiale şi spirituale, rafinate şi de preț, pentru realizarea unui ambient plăcut şi odihnitor în locuințele lor. Lucrate într-un atelier european şi aduse probabil, din Italia, Olanda sau Franța, scaunele se constituie astfel în mărturii ale circulației mobilierului

de lux în oraşele din Moldova şi implicit Romanul pentru anumite straturi sociale.

Integrate în atmosfera expoziţiei permanente a Muzeului de Artă, ele atrag atenţia prin elementele compozite şi aspectul estetic deosebit ale unui mobilier de epocă.

Bibliografie:

Victor Simion - Imagine şi legendă, Ed. Meridiane, 1983, pp. 72-74.

Din istoria oraşului Roman – 618 ani de la prima atestare documentară, 2010, p.182-185

Costache Nenea – Pictura viaţa mea

„Pictura, viaţa mea”, mărturiseşte un om plecat din acest spaţiu, atât de bogat în istorie şi credinţă al Romanului, care ca mulţi alţii s-a făcut remarcat prin talent şi meritele lui - *Costache Nenea*. A văzut lumina zilei la 24 mai 1930. Educaţia primită de acasă şi de la şcoala primară, a fost fericit completată de ambianţa Liceului *Roman Vodă*, nume inclus în pliantul ***Artişti plastici, foşti elevi ai Liceului***, întocmit de **doamna prof. Natalia Rusu**, cu ocazia sărbătoririi a 100 ani de la înfiinţarea acestei prestigioase instituţii de învăţământ.

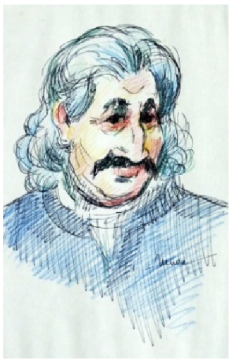
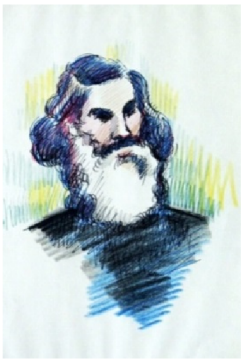

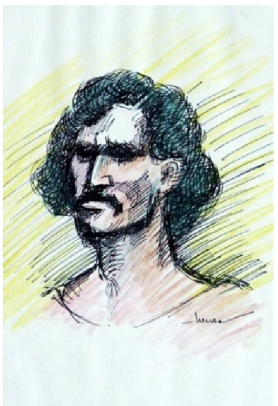

Înclinațiile sale artistice s-au evidențiat încă din copilărie, la vârsta de 4 ani, ca apoi, la nouă ani, să obțină cele dintâi premii, de la revistele *Muguraşul* şi *Universul copiilor*. Prima sa lucrare premiată fiind *Vânzătorul de ziare*.

Pasiunea pentru profesia sa, de electromecanic la CFR - Bucureşti, s-a completat armonios cu cea a picturii. Gândul de a se perfecționa ca pictor l-a însoțit mereu. Studiază astfel, în perioada anilor 1960-1967 la Şcoala Populară de Artă şi la Institutul de Artă Plastică *Nicolae Grigorescu*

din Bucureşti, unde beneficiază de îndrumarea unor mari profesori şi artişti plastici: Camelian Demetrescu, Octav Angheluţă, Vlad Florescu, Lucreţia Florescu, la care se adaugă studierea celor mai importante lucrări din renumitele muzee ca: Prado, Louvre, Ermitaj etc.

L-am cunoscut după 1970 la Muzeul de Artă, în urma vizetelor des făcute la rude şi prieteni, printre care şi pictorul Victor Stanciu. Am admirat de la început, chipul său senin şi blând, modestia şi vitalitatea creatoare, un om care ştie să dăruiască şi să creeze bună dispoziţie.

Purta mereu asupra sa blocul de desen, trusa cu creioane şi acuarele, gata oricând să schiţeze un peisaj sau un portret. Un om care-şi slujeşte cu credinţă nobila sa înclinaţie artistică, şi care ne spune mereu cu bucurie cum arată natura şi frumuseţea umană.

Vocaţia pentru artă se maturizează, de la un an la altul, în mod ascendent, în pictură, desen şi acuarelă, realul fiind punctul central al dezvoltării plastice. A redat tot ceea ce i s-a părut în jur interesant, în genul peisajului, portretului, compoziţiei şi naturii statice cu flori.

Înzestrat cu evidente daruri de grafician, artistul a găsit în desen şi acuarelă mijloacele directe, potrivite unei transpuneri imediate, a unei creionări fugitive a subiectelor sale, acordând o mare atenţie portretului. Desenează cu pasiune şi rapiditate pe oricine şi în orice colectivitate umană s-ar afla. A realizat o întreagă galerie de figuri - crochiuri, portrete, caricaturi care se impun prin sinceritatea observaţiei directe şi precizia caracterizării. Multe dintre ele le oferă cu generozitate prietenilor, cunoştinţelor sau participanţilor la diferite activităţi culturale.

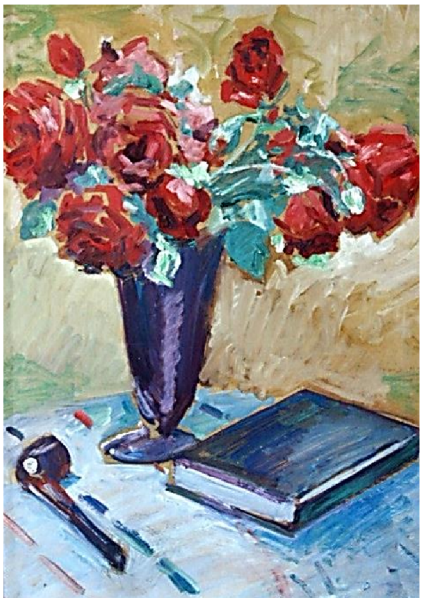

Din opera lui Costache Nenea, Muzeul de Artă din Roman deține un număr de 13 lucrări în urma donației făcute de artist în anul 1989 şi 1998, o pictură şi 12 desene.

Flori în vază cu natură statică executată în ulei pe carton, de mare puritate şi prospețime a vegetalului, au o vibrație specifică, o explozie de lumină, născute din căldura şi sensibilitatea ființei sale, din echilibrul compozițional şi vitalitatea cromatică de roşu-violet şi de verde crud.

Alăturarea obiectelor de pe masă - pipa şi cartea, dincolo de reprezentarea materialității, a raporturilor formale şi coloristice, ele sugerează o atmosferă confortabilă şi meditativă în intimitatea interiorului.

Din cele 12 desene, 3 reprezintă peisaje, în care autorul consemnează clar într-un spațiu citadin, o margine de sat de la munte sau un aspect însorit de la mare, caligrafia directă a caselor, a străzilor învăluite într-o atmosferă de linişte, de tăcere.

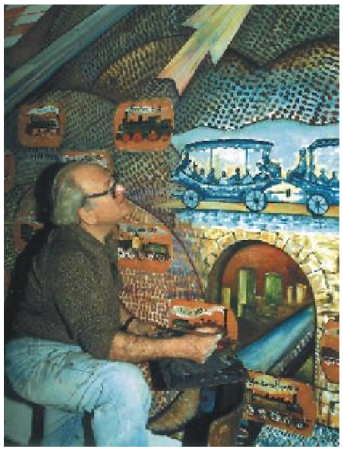

Folosind notaţia în culoare (creioane colorate), artistul exprimă impresia locurilor, surprinse într-un moment al timpului, dominate de ordine şi claritate.

Cu ochiul atent şi pătrunzător al artistului, cele 9 portrete, fie că este vorba de prieteni sau persoane celebre, fie de oameni oarecare sau de chipul inocent al copilului, restituie fidel identitatea şi câte ceva din lumea tainică a fiecărui personaj, prins într-o privire, într-un zâmbet, în concentrarea trompetistului, în mâinile împreunate în poală ale femeii, în pioşenia măicuţei care se roagă în biserică etc.

Executate în peniţă şi creion negru sau colorate, unele sunt simple schiţe, altele lucrări de sine stătătoare pline de vervă, cu o notaţie sintetică a fizionomiilor, a atitudinilor şi mişcărilor.

A acordat o atenţie deosebită mâinilor, ca element cheie în caracterizarea personalităţii umane. Visătoare şi senine, în repaus, vesele,

meditative, surprinzătoare în imortalizarea trecerii timpului, ele se decupează clar în haşurările creionului.

Lucrările sunt semnate *Nenea* , jos, în dreapta.

A executat cu mare plăcere şi interes fresca aflată pe holul de la etajul III al Palatului CFR, în care elementele principale sunt trenurile de călători, de agrement sau de marfă care străbat ţara-n lung şi-n lat, prin localităţi, spaţii peisagistice pitoreşti, prin tuneluri şi viaducte.

Echilibrat ordonate, formele au construcţii ferme cu o coloristică potolită, caldă şi luminoasă. O lucrare interesantă ce poate fi admirată de oricine păşeşte în incinta acestui sediu.

Uşurinţa cu care îşi construieşte lucrările, este nu numai rezultatul posibilităţilor plastice de care dispune, ci şi spontaneitatea faţă de motivele care-l impresionează, sinceritatea comunicării şi acurateţea transpunerii.

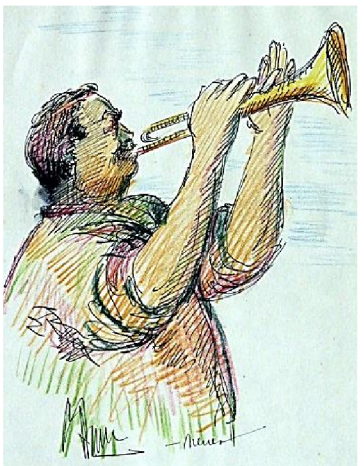

Ca membru al Asociaţiei Artiştilor Plastici Feroviari (AAPF), a participat la numeroase expoziţii colective şi bienale organizate în Bucureşti. De asemenea, în cadrul cooperării internaţionale a căilor ferate, a participat cu lucrări la expoziţiile de la Lyon şi Moscova.

Premiile acordate pentru unele din creațiile sale, publicarea altora în numeroase ziare şi reviste, colaborarea sa la peste 8 filme româneşti, ca şi dorința multor oameni de a fi portretizați, sunt câteva din recompensele care-i pun în valoare talentul.

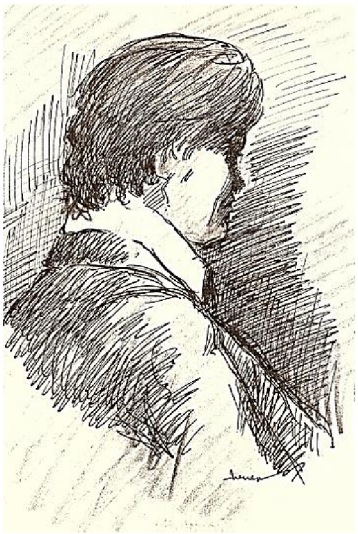

Despre omul şi artistul Costache Nenea găsim referiri recente în Jurnalul feroviar, nr. 12, 1999, *„Pictura este viața mea" de Oana Bran*; Jurnalul feroviar, *„O expoziție de pictură" de Silvia Mirea*, nr. 12, 2001, şi *Minodora Ursachi, „Muzeul de Artă Roman - 50 de ani"*, Ed. Muşatinia, Roman, 2007, p. 44.

Aflat la o vârstă venerabilă, Nenea Costache creează şi acum participând la diferite manifestări colective organizate în Bucureşti

Prin această prezentare am încercat sa fac cunoscut numele unui artist de care publicul a aflat mai puţin, prin valorificarea lucrărilor din patrimoniul Muzeului de Artă, precum şi de la deţinătorii M. Ursachi şi A. Rotaru, care reliefează sugestiv profilul unui creator serios, cu un univers şi o viziune coerente, pentru care arta înseamnă bucurie şi dragoste de oameni, aducătoare de mari satisfacţii sufleteşti.

Din istoria oraşului Roman – 619 ani de la prima atestare documentară,
2011, p. 124-128

Un reprezentant de seamă al modernismului în arhitectură – Locar Marcel (1902-1983)

Locar Marcel, cu numele inițial Locar A. Moses, a pornit din aceste locuri spre a străluci prin talent, profesionalism şi pasiune, într-o ramură de sinteză între artă, ştiință şi tehnică - arhitectura. Arhitectul şi profesorul Marcel Locar se înscrie în rândurile celor mai renumiți arhitecți moderniști din România, care a răspândit şi dezvoltat ideile mişcării moderne în arhitectură, în condițiile în care potențialul economic şi politic al țării a crescut vertiginos după formarea Statului Național Unitar, în 1918. Societatea dornică de progres, deschisă spre emancipare, spre noua civilizație a sec. XX, a creat un mediu favorabil tinerei generații de arhitecți de a se racorda puternic la mişcările culturale de avangardă europene, contribuind prin aportul ei la realizarea unei arhitecturi comparabile cu creațiile de referință universale. Modernismul românesc a încercat să sintetizeze, sub semnul pragmatic al aplicabilității imediate, diverse tendințe ale Mişcării Moderne (Bauhaus, Art-Deco, Constructivism, Expresionism etc.) într-o arhitectură elegantă, fără caracter experimental prin folosirea de materiale de bună calitate care a asigurat construcțiilor o bună rezistență în timp.

Lucrările lui Marcel Iancu, Horia Creangă, Petre Antonescu, Duiliu Marcu, Octav Doicescu, George Matei Cantacuzino, Arghir Culina, Marcel Locar, impresionante de la început prin maturitatea gândirii, prin forța lor de creație bine stăpânită, sunt mărturia unei epoci de emulație artistică şi constructivă, unei valoroase colecții de vile şi imobile moderniste, private

şi edificii publice, concentrate în ansambluri coerente, relativ unitare, pe care o are Bucureştiul.

Marcel Locar a văzut pentru prima dată lumina zilei, la Roman, în anul 1902. Şi tot aici a absolvit şcoala primară şi cursurile liceale, făcând parte din prima promoție de absolvenți ai Liceului de băieți *Roman Vodă* (1922), după care urmează studiile superioare de arhitectură din Bucureşti (1927). După o perioadă de practică în proiectare şi studii prin călătorii în străinătate, din anul 1931 îşi începe activitatea independent. Între anii 1941-1942 lucrează la Serviciul Arhitectură a Primăriei Municipiului Bucureşti şi la C.F.R.

Între anii 1948-1969 a fost profesor la Institutul de Arhitectură *Ion Mincu*, unde desfăşoară pe lângă munca de formare a noi generații de arhitecți şi o bogată activitate ştiințifică. Pentru o perioadă, în 1951 este numit director al Institutului de Proiectări al Ministerului Construcțiilor, iar din 1952 şi până în 1969 a fost membru al Comitetului de Stat pentru Arhitectură şi Construcții, la care se adaugă calitatea de expert, delegat în Comitetul pentru Locuințe a Comisiei Economice ONU pentru Europa. Ca delegat peste hotare din partea diferitelor instituții, Marcel Locar a vizitat în repetate rânduri 19 țări din Europa, Asia şi America de Nord avizând proiecte şi fiind consultat ca expert în problema locuințelor şi, în acelaşi timp, a fost un participant activ la diferite reuniuni internaționale.

A scris numeroase articole şi studii publicate în revistele de specialitate. Este autorul importantelor lucrări: ***Istoria clasicismului în arhitectura Țării Româneşti*** şi ***Evoluția construcției de locuințe în România.***

Marcel Locar, personalitate puternică, cu un univers şi o viziune de certă originalitate, realizează o arhitectură raţională, cu mijloace de expresie simple, în care orice formă de decorativism şi ornament în exces sunt eliminate, în favoarea liniilor geometrice şi a funcţionalităţii, punându-şi amprenta pe numeroase clădiri, cu diferite destinaţii, din ţară şi străinătate, locuinţe individuale şi colective din Bucureşti, dintre care amintim:

- **Blocul de locuinţe colective „Cantacuzino”**, situat la intersecţia străzii C. A. Rosetti cu strada Jean Louis Calderon construit în 1933, în stil art-deco. Poziţia acestui imobil amplasat la intersecţia a două artere de circulaţie, favorizează construcţia volumetrică. Este interesant elementul cilindric de colţ, care maschează scara blocului, legând între ele cele două volume, generând o arhitectură dinamică.

- **Blocul Tehnoimport (Blocul Turn)**, amplasat la intersecţia străzii Doamnei cu strada Academiei. Deşi pe bloc există o placă ce-l menţionează doar pe Harry Stern ca arhitect, blocul cu 10 etaje a fost proiectat şi de Rudolf Frenkel şi Marcel Locar, în 1935, în stilul arhitectural - modernism. Din punct de vedere volumetric se observă turnul cilindric, accentul vertical al construcţiei de colţ, ce generează o arhitectură dinamică. Clădirea, pe care încă mai supravieţuieşte firma „Tehnoimport”, găzduieşte cea mai mare colonie de artişti plastici din Bucureşti - 60 de ateliere, a câte 20-30 mp, desfăşurate pe 5 niveluri. Deasupra, de la etajul 6 în sus, sunt sedii de firmă şi apartamente. Din păcate, construcţia are bulină roşie cu risc seismic de gradul unu.

- **Blocul Leonida**, cunoscut azi drept sediu al OTV, arhitecţi Marcel Locar şi Ion I. Berindei, de lângă blocul „Casata”, care se găsea la

intersecția străzii Take Ionescu (fosta Nikos Beloianis înainte de 1989) cu bulevardul Magheru.

- **Blocul Palladio** (1936-1937) din Piața Romană, construit în unghiul format de bulevardul Take Ionescu (Bulevardul Magheru), nr. 43 şi strada Mendeleev. Înainte de 1989, la parterul blocului Palladio s-a deschis berăria „Turist". Imobilul a fost afectat de seismul din 1977, pierzând din înălțime şi necesitând o consolidare puternică. Aspectul clădirii s-a schimbat radical prin apariția de balcoane inestetice pe partea dinspre Piața Romană, iar vârful blocului pare „neterminat", deoarece cel vechi nu a mai fost refăcut.

- **Blocul „Generale"**, 1939, str. Galați, bloc afectat de seismul din 1977.

- **Sediul Ambasadei RFG** din Bucureşti, 1946.

- **Sediul Ambasadei României de la Varşovia**, 1948

- A făcut parte din colectivul de arhitecți pentru **Casa Scânteii** (**Casa Presei Libere**), (1949-1955), Horia, Maicu, Niculae Bădescu, Marcel Locar, Mircea Alifanti etc.

- **Locuințe colective cu apartamente - tip „Blockhaus"**, str. Maria Rosetti.

Sunt câteva creații ale unui arhitect valoros, reprezentant al modernismului în arhitectura românească care stârnesc interesul atât al specialiştilor cât şi pe cel al privitorului neavizat, fiind mărturia unei epoci de emulație artistică şi constructivă.

Pentru meritele sale deosebite în muncă, pentru contribuția sa la răspândirea şi dezvoltarea ideilor mişcării moderne în arhitectură, a fost

decorat cu Ordinul Muncii, clasa a II-a, iar la împlinirea vârstei de 60 ani cu Ordinul Muncii, clasa I-a.

Omul a cărui viaţă s-a centrat în jurul ideii de frumos artistic, punându-şi amprenta pe imaginea spaţiului construit, pe stilul şi modul de gândire al unor generaţii întregi de arhitecţi, Marcel Locar, a avut şi simţul rafinat al colecţionarului. Aşa se explică pasiunea cu care a adunat în timp, valori durabile ale artei plastice româneşti.

Dragostea de locurile natale de care îl lega cele mai frumoase amintiri ale copilăriei, l-a determinat să facă un gest de mare generozitate sufletească, dăruind oraşului Roman, respectiv Muzeului de Artă o parte din colecţia sa, pe care o privea mereu cu admiraţie, oferindu-i momente de mare încântare şi linişte meditativă. Nu a avut timp să-şi vadă împlinită această dorinţă, pentru că o boală scurtă dar chinuitoare a pus capăt vieţii. Dorinţa i-a fost îndeplinită de nepotul şi moştenitorul legal - Paraschivescu Moses.

Donaţia cuprinde un număr de 30 lucrări semnate de 17 artişti, reprezentanţi de frunte ai artei interbelice şi din zilele noastre (Iosif Iser, A. Segal, Ştefan Dimitrescu, W. Arnold, Th. Pallady, Camil Ressu, Nicolae Dărăscu, Alexandru Ciucurencu, Petre Iorgulescu Yor, Nicolae Tonitza, Gheorghe Vânătoru, Lucian Grigorescu, Alexandru Padina, Ştefan Constantinescu, Ligia Macovei etc) şi constituie un punct de atracţie pentru toţi cei interesaţi să cunoască şi să înţeleagă fenomenul plastic naţional românesc. Această moştenire artistică de valoare patrimonială, ne obligă la preţuire şi recunoştinţă, la păstrarea memoriei celui care a fost un strălucit profesor şi arhitect - **Marcel Locar**.

Blocul de locuințe colective „Cantacuzino”

Ușa de la intrare - un detaliu Art Deco

Blocul „Tehnoimport”
(Blocul Turn)

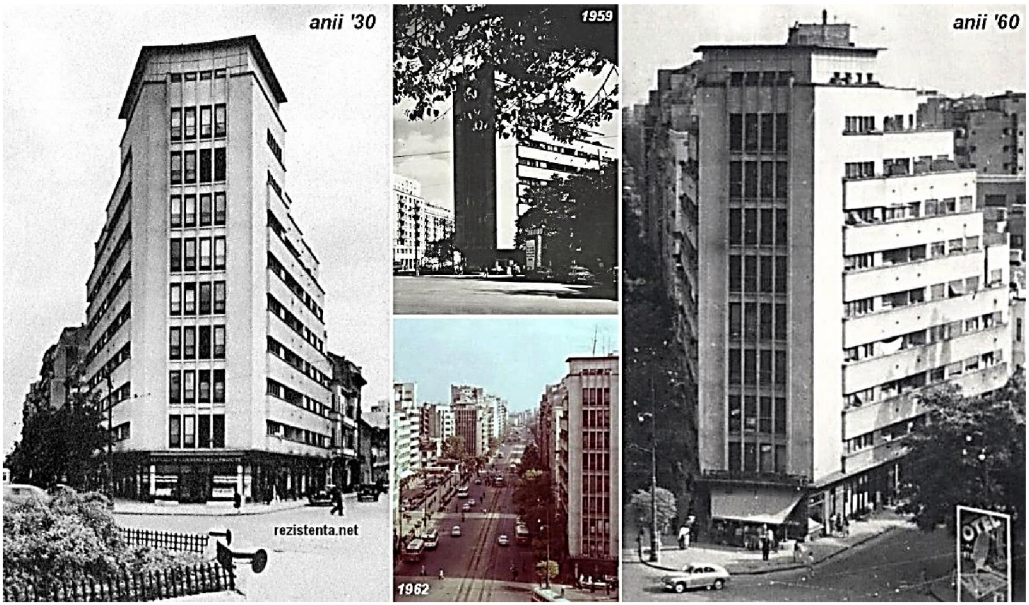

Blocul „Palladio" - anii
1930 - 1959 - 1960

Blocul „Palladio" - anii 1966 – 1970,
după 1977

Casa Presei Libere
(Casa Scânteii)

Din istoria oraşului Roman, 620 ani de la prima atestare documentară, 2012, p.107-112.
Revista Melidonium, anul IV, nr. 4, ianuarie-decembrie 2013, 22-23.

Şapte lucrări de N. N. Tonitza (1886-1940) în patrimoniul Muzeului de Artă Roman

N.N. Tonitza - *Autoportret*

Personalitate complexă, pictor, desenator, zugrav de biserici, critic de artă, jurnalist, profesor, Nicolae Tonitza ocupă un loc important în viaţa cultural-artistică din prima jumătate a secolului al XX-lea. Înscrisă în liniile generale a mai multor curente artistice care şi-au pus amprenta asupra istoriei artei universale şi româneşti: impresionism, post impresionism, expresionism, opera sa, era privită ca „un fenomen cu totul neobişnuit". Un „temperament artistic excepţional", implicat în evenimentele culturale şi politice ale timpului, ca un sentiment de revoltă faţă de nedreptăţile sociale. A creat caricaturi, desene satirice şi comentarii pe care le-a publicat în mai multe ziare şi reviste din ţară, lucrări ce dezvăluie exasperarea şi durerea provocate de greutăţile vieţii, oameni nevinovaţi şi fără apărare, cu suferinţele şi aspiraţiile lor.

Dincolo de dramatismul subiectelor raportate la existenţa umană, bogatul său univers tematic îl prezintă mai ales ca portretist de un profund umanism şi ca un fin observator al psihologiei copilului, un creator care dezvăluie sensibilitate şi intensitate emoţională în redarea prospeţimii şi vitalităţii florilor, frumuseţii şi luminii universului autohton al Mangaliei şi

Balcicului, senzualității atât de rafinate a nudurilor, atmosferei intime a scenelor de interior, a naturile statice, cu tonurile lor vibrante şi calde, în opere de mare energie şi forță coloristică, cu o expresivitate extraordinară.

Ca pictor bisericesc, numele lui Tonitza este legat nu numai de bisericile din Scorțeni, Văleni, Silişte, Poeni, ci şi de Durău. Valoarea deosebită a monumentului rezultă şi din originalitatea şi calitățile deosebite ale picturii pe care a executat-o cu elevii săi între anii 1935-1937. Folosind tehnica encausticii şi încălcând cu bună ştiință vechile canoane iconografice, Nicolae Tonitza a concentrat întreaga desfăşurare picturală în câteva scene mari, în care a introdus, cu un deosebit curaj, personaje şi elemente laice preluate din peisajul, din portul şi din tipologia umană locală.

Balcicul, cu frumusețea sa de basm oriental a reprezentat pentru N. Tonitza, ca şi pentru alți pictori, (Alexandru Satmari, care a avut meritul de a fi descoperit acest loc, Gheorghe Petraşcu, Ştefan Dimitrescu, Iosif Iser, Niccolae Dărăscu, Jean, Al. Steriadi, Francisc Şirato, Cecilia Cuțescu-Storck, Lucian Grigorescu etc.), un spațiu generator de inspirație şi de constante reverii. Contactul cu atmosfera Bacicului a fost extrem de benefic pe plan profesional, dar şi sufletesc, artistul reuşind să creeze un univers de mare forță expresivă, distinct în arta românească. A ajuns acolo pentru prima dată în 1933, întorcându-se mereu până in 1936, locul părându-i ca o revelație. Aici, ca şi la Mangalia şi în alte localități dobrogene, a luat contact cu populațiile de turci şi tătari, oameni de care se simțea apropiat, cu care discuta îndelung şi ai căror copii îi erau foarte dragi, fiind fascinat de chipurile lor exotice şi pitoreştile lor costume, în culori rafinate. Interesat de studierea trăsăturilor specifice ale acestei

populaţii, de înţelegerea lor prin observarea activităţilor şi relaţiilor dintre membrii comunităţii, **Nicolae Tonitza** a realizat numeroase desene şi schiţe, asupra cărora a revenit în pictura în ulei. Acolo a luat naştere o nouă tipologie, în portretele de copii cu ochi migdalaţi şi de tinere fete pe care le intitula după numele lor.

Din complexitatea şi diversitatea creaţiei prestigiosului artist, Muzeul de Artă Roman este deţinătorul a şapte lucrări, care provin din donaţia arh. Marcel Locar (1902, Roman-1983, Bucureşti) compusă din 30 lucrări, pictură şi grafică, făcută acestei instituţii în anul 1983, prin nepotul său - Paraschivescu Moses.

Cele şapte lucrări, desene, schiţe, studii, executate în acuarelă, tuş, cărbune, pastel, ulei sunt, unele dintre ele, studii premergătoare transpunerii picturale, altele îşi păstrează autonomia compoziţională şi picturală, reprezentând temele majore abordate de Tonitza, precum portret, inocenţa şi melancolia chipurilor de copii, nudul, lumina şi exotismul Dobrogei.

Definit şi identificat prin sintagma „Pictorul copiilor", Nicolae Tonitza a căutat ca nimeni altul acele note specifice ale copilăriei, cu puritatea, naivitatea şi curiozitatea cunoaşterii aspectelor vieţii, astfel încât tema copilului şi a copilăriei în general a atins valoarea unui simbol. „ *În nenumăratele şi atent îndelungatele mele incursiuni pe care le-am făcut ca pictor în minunata lume a copiilor, mi-a fost dat să întâlnesc copii în zdrenţe şi flămânzi, copii suferinzi trupeşte, dar al căror suflet proaspăt şi limpede răsfrângea, ca un transparent şi pur izvor de munte, înalta frumuseţe a cerului*". Din sentimentul de afectivitate paternă, cu spiritul său de fin observator s-au născut numeroase opere în care şi-a pictat cu

emoţie şi sinceritate proprii copii, Catrina, Petru şi Irina, văzuţi în puritatea firească a vârstei, scoţând în evidenţă atitudinile, mişcările şi expresivitatea chipurilor în diferite stări sufleteşti, de bucurie, amărăciune, de visare sau permanenta curiozitate de a cunoaşte, cu ochii rotunzi şi catifelaţi.

Edificator este *Cap de fetiţă* cu basma pe cap, suav, de o inocenţă tulburătoare în care trăsăturile de mare delicatețe, rotunjimile copilăreşti sunt surprinse în tonalităţi calde şi proaspete ale pastelului. Semnat stânga sus - Tonitza. Dimensiuni - 330 x 230.

Cap de fetiţă

Portret de fată stând pe scaun

Studiu Balcic

Din linii de mare puritate şi delicateţe în redarea rotunjimilor feţei, până la forţa unor puternice contururi a formelor, în plină lumină este executat *Portret de fată stând pe scaun* cu mâinile sprijinite pe speteaza scaunului, cu ochii migdalaţi şi gura întredeschisă. Un portret veridic, expresiv în redarea mişcării, a atitudinii. Executată în tuş negru, lucrarea este semnată, dreapta sus, cu tuş - Tonitza, având dimensiunile 215 x 300.

Din perioada şederii la Balcic sunt lucrările *Studiu Balcic* executat în acuarelă. Într-o cromatică caldă, auriu, albastru şi ocru, tânăra tătăroaică, îmbrăcată în costumul specific este redată stând pe scaun în care nu atât expresia feţei este accentuată, ci atitudinea ei degajată, relaxantă. Frumuseţea imaginii este amplificată şi de bogăţia decorului vegetal în nuanţe de verde luminos şi strălucitor. Este semnat dreapta sus cu tuş - N.N. Tonitza, cu însemnarea - Studiu Balcic. Dimensiuni - 250-180.

Schiţa pentru *Portret de tătăroaică* împărţită în pătrăţele dovedeşte seriozitatea cu care pictorul îşi pregătea lucrările şi atenţia pe care o acorda desenului. Desenul plin de nerv, cu sublinieri de umbră şi lumină, accentuează caracterul viu, şi de un puternic realism, cu atât de caracteristice trăsături asiatice. Executat în tuş negru, semnat dreapta jos, cu tuş - Tonitza, iar stânga jos numerotată cu cifra 50. Dimensiuni - 225 x 330.

Portret de tătăroaică

Din aceeaşi perioadă face parte şi lucrarea *Hagi Iusup Memet*, care înfăţişează un localnic de pe meleagurile dobrogene, cu o structură masivă, paznic de cimitir, cu barbă albă aşezat pe scaun, picior peste picior, cu haina-i ponosită, redat în profil, într-un ritm alert cu peniţa în tuş negru şi acuarelă la turban şi cămaşă. Sugestia de ambient este redusă la câteva trăsături ritmice sau pete puternice de negru, trasate cu beţişorul. Este reprezentat în alte două desene în tuş negru şi acuarelă (*Hagi Iusup Memet* şi *Paznicul cimitirului*), aflate în patrimoniul Muzeului Bruckenthal din Sibiu. Este semnat stânga sus iar la dreapta sus, se află însemnarea *Paznicul cimitirului Hagi Iusup Memet, Balcic, 1936*. Are dimensiunile de 410 x 300.

Paznicul cimitirului Hagi-Iusup Memet

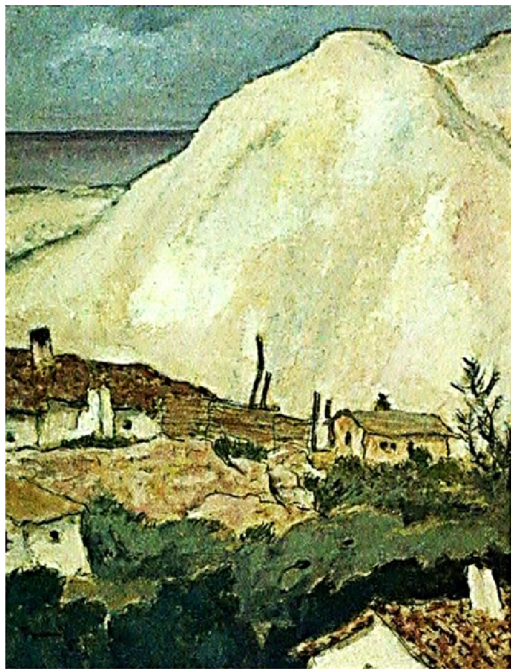

Peisaj din Balcic

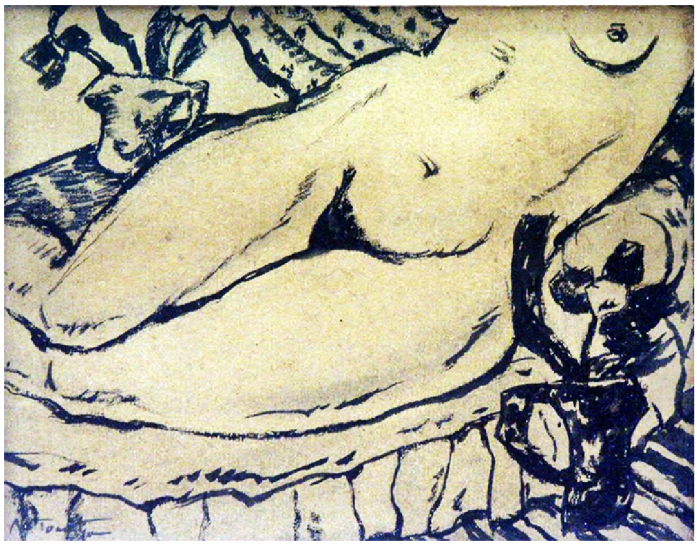

Nud de femeie

În peisagistica tonitziană, Muzeul posedă o lucrare *Peisaj la Balcic* în care frumuseţea intimă a regiunii balcanice este exprimată, cu impunătoarele sale dealuri calcaroase, cu un grup de case albe, lungi şi scunde, şi nemărginirea mării la orizont, unde gama caldă, rafinată şi strălucitoare e menită să surprindă lumina şi liniştea unei zile de vară. Semnat stânga jos, cu tuş negru - N. Tonitza. Dimensiuni - 280 x 390.

Capacitatea lui Nicolae Tonitza, deprins încă din anii de studii cu analiza construcţiei corpului uman, cu proporţiile, dinamica volumelor şi formelor, cu plasticitatea atitudinii lui este reflectată în realizarea unor nuduri în care ...*„conştiinciozitatea profesională nu este mai intens pusă la încercare, ca în studiul nudului*".. Văzut de artist ca o „subtilă înfrăţire între culoare şi lumină", nudul reprezintă pentru N. Tonitza o problemă de graţie şi de culoare, explicând că „graţia va fi melodia ritmurilor liniare - iar culoarea învăluirea simfonică în care va şerpui acea melodie".

În lucrarea *Nud de femeie*, culcat pe canapea, putem admira siguranţa cu care a imprimat corpului o anumită candoare artistică. Câteva linii, ferme sau mlădioase, de diferite grosimi şi intensităţi pentru a da contur şi volum corpului, surprins în ambientul intim al camerei, în care vasele cu flori şi draperia din fundal vin să reîntregească imaginea, punând şi mai mult în evidenţă formele armonioase ale corpului, comunică naturaleţe şi senzualitate. Este executat în tuş negru, semnat stânga jos cu creionul, având dimensiunile de 180 x 245.

Donaţia făcută de profesorul şi arhitectul *Marcel Locar,* care nu a uitat niciodată de unde a plecat, întregeşte valoric patrimoniul Muzeului de Artă cu lucrări semnate de unul dintre cei mai mari artişti plastici din ţara noastră - *N.N. Tonitza.*

Bibliografie:

- Brezeanu, Barbu, N.N. Tonitza, Editura Meridiane, Bucureşti, 1986.
- Şorban, Raul, Tonitza, Editura Meridiane, Bucureşti, 1973.

Din istoria oraşului Roman – 621 ani de la prima atestare documentară, 2013, p.107-111.

Istoricul clădirii Muzeului de Artă Roman

În anul 1968 Secţia de Artă, care funcţiona în localul Muzeului de Istorie din strada Cuza Vodă, nr. 33, devenită în acelaşi an Muzeu, primeşte din partea autorităţilor locale un imobil situat pe strada Mihai Eminescu nr. 3, într-un generos spaţiu natural, în apropierea unor clădiri impunătoare prin dimensiuni, stil şi prin istoria lor - Primăria Roman, Colegiul *Roman Vodă* şi Liceul *Sturza Cantacuzino* (Corpul B al Colegiului *Roman Vodă*).

Este o clădire monument istoric (cod LMI NT–II–m–B–10663) construită în a doua jumătate a sec. al XIX-lea, cu armonia, echilibrul, proporţiile specifice stilului neoclasic. Uşile şi ferestrele sunt prevăzute cu ancadramente de formă triunghiulară. Corpul central al faţadei este încoronat de un fronton dreptunghiular. Intrarea centrală, prevăzută cu o scară largă, se face printr-un balcon deschis din fier forjat şi acoperişul de sticlă armată, înlocuit pe parcurs cu tablă din cauza deteriorării. În părţile laterale, există alte două intrări, una cu terasă şi un gard mic din fier forjat iar cealaltă are scări în partea de est a clădirii care este prevăzută cu un balcon închis din sticlă. Interiorul nu prezintă elemente deosebite din punct de vedere decorativ. Clădirea are un beci construit sub terasă pe două nivele.

Din cercetările efectuate până în prezent, nu am reuşit să adun prea multe date despre istoria clădirii Muzeului de Artă. Pe baza informaţiilor provenite de la anumite persoane şi din diverse publicaţii, am încercat să reconstitui istoria acestui imobil, cu atât mai mult cu cât este vorba de un monument istoric care adăposteşte o importantă instituţie de cultură.

Destinaţia iniţială a clădirii a fost de reşedinţă particulară. Compusă din 6 camere şi dependinţe, cu o atmosferă caldă şi primitoare, a aparţinut proprietarului *Pandele Grigorescu*, doctor în medicină de la Universitatea Montpellier, medic al judeţului şi oraşului Roman şi primar (1884-1886)[1].

O fotografie mai veche prezintă clădirea înconjurată de un gard din lemn, cu un rond mare de flori în faţa scărilor de la intrare a căror balustrade erau împodobită cu ghivece de flori.

[1] Informaţie verbală de la prof. Nicolae Grigore Steţcu, publicată în monografia - ***Muzeul de Artă Roman - 50 de ani***, Minodora Ursachi, Editura Muşatinia, Roman, 2007, p. 6; Nicolae Grigore Steţcu - ***Contribuţii la viaţa lui Ibrăileanu***, Editura Crigarux, Piatra Neamţ, 2013, p. 123.

Acoperişul este prevăzut cu două lucarne care au dispărut pe parcurs.

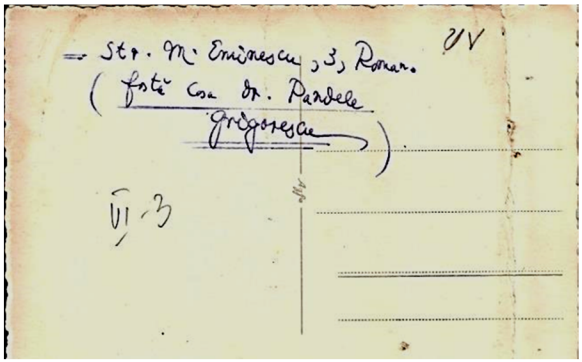

Pe verso fotografiei este însemnarea făcută de prof. Nicolae Steţcu *„Str. M. Eminescu, 3, Roman (fostă casa dr. Pandele Grigorescu).*

Era un om apreciat pentru calităţile sale profesionale şi umane, aşa după cum reiese şi din oferta de donaţie a distinsului profesor şi om de cultură **George Radu Melidon**, a 216 volume româneşti şi străine cu scopul înfiinţării unei biblioteci publice în Roman, oraşul său natal, în care menţionează *„Rugându-vă să primiţi, Domnule Primar, asigurarea celor mai depline consideraţiuni, nu mă pot opri de a ne exprima şi fericirea ce simt de a putea face această oferire în timpul când comuna se găseşte reprezentată prin o persoană de meritele Domniei şi cu deosebită competenţei în aprecierea cea mai raţională a lucrărilor de felul acesta”.*

În şedinţa din 11 aprilie 1885 a Consiliului Comunal, primarul dr. Pandele Grigorescu propune a se admite înfiinţarea unei biblioteci publice în comuna Roman.

„Subscrisul primar primind foarte bucuros aseminea ofrandă, am pus'o în cunoscinţa Consiliului Comunal în şedinţa de la 11 ale curentei şi cu toţii au admis'o luând decisiune: să se înfiinţeze o bibliotecă publică la comuna Roman autorisindu-me a lua demersele cuvenite întru aceasta. Tot odată m'a însărcinat a exprima în numele consiliului, vii mulţumiri

pline de recunoştinţă onor, Dlui Melidon, care în toate ocasiunile a fost în fruntea faptelor frumoase. Doresc ca ofranda făcută de Dl. Melidon să serve de exemplu, găsind mulţi imitatori, ca astfeliu să putem ajunge la realizarea unei frumoase colecţiuni, înavuţind biblioteca noastră publică din urbea Roman. Primar Dr. Grigorescu"[2].

Scriitorul Garabet Ibrăileanu, fost „student" în clasa a III-a la Gimnaziul *Roman Vodă* în anul şcolar 1885-1886 descriind oraşul Roman într-un material publicat în „Lumea nouă", 4 mai 1895 pomeneşte şi de - *„Grigorescu, un fost primar care a administrat aşa de nostim finanţele comunei încât a înfrumuseţat oraşul cu trotuare de „artificial", şi cu nişte splendide case pentru sine..."*[3] „Rotundul" botezat de târgoveţi şi „bulevard", aflat lângă biserica Precista Mare era pavat de asemenea, cu bazalt artificial sau cu „artificial" (cum îi spuneau romaşcanii), era numit de cei, hotărâţi sa fie de spirit „plăcinta lui Grigorescu"[4].

Avocat Constantin Roiu
Fotografie pentru Parlamentul României

În anul 1892, doctorul Pandele Grigorescu a figurat pe lista definitivă cu persoanele din judeţul Roman eligibile la Senat[5].

---

[2] Idem, p. 13
[3] Nicolae Gr. Steţcu, Contribuţii la viaţa lui Ibrăileanu, Anexa nr. 4, La Roman - note din treacăt, Editura Crigarux, 2013, p. 120.
[4] Idem, p. 120.
[5] Monitorul Oficial al României, nr. 271, 1892.

Din anul 1922, clădirea a devenit proprietatea avocatului **Constantin Roiu** (1873-1944), deputat în Parlamentul Român. A fost căsătorit cu **Victoria** (Duduia Ioachim), cumnată cu mama inginerului Neculai Ciobanu din Roman.

Pe lângă această clădire în care funcţionează Muzeul de Artă, avocatul Roiu a construit o casa ceva mai mică, situată pe strada Sturza Cantacuzino (azi str. Tineretului), care a fost demolată, făcându-se loc construirii de blocuri. Era şi proprietarul unei moşii de aproape 50 hectare. La Dămieneşti, de exemplu, care era la sfârşitul sec. XIX un târguşor din judeţul Roman, „toate pământurile formau moşiile boierilor Morţun, Roiu şi Agarici”[6]. Sub acest aspect, nu se număra printre marii moşieri ai Romanului, dar era în schimb, „unul dintre cei mai renumiţi şi respectaţi avocaţi pledanţi din baroul Roman, care apăra cele mai dificile cauze ale oamenilor bogaţi pentru care nu conta cât costă avocatul”[7]. Măiestria oratorică se baza pe cultura sa vastă, pe meticulozitatea analizei şi argumentaţia logică a faptelor.

Om înstărit, cu mari posibilităţi materiale şi financiare, avocatul Roiu a fost preocupat în asigurarea unei temeinice pregătiri profesionale pentru cei trei fii ai săi. Astfel, Virgil , elev al Gimnaziului *Roman Vodă*, seria 1913, a ajuns procuror la Curtea de Casaţie din Galaţi; Constantin sau Costăchel, absolvent al Liceului *Roman Vodă*, seria 1920, a fost trimis la Viena să urmeze Arhitectura, dar pasiunea sa pentru muzică (fiind un foarte bun pianist) a fost mai puternică şi s-a înscris la Conservator.

---

[6] Viorica Agarici - schiţă biografică - Frgheorghe‧ s Blog

[7] Ana-Maria Postelnicu, Avocat şi deputat, Constantin Roiu ne-a lăsat moştenire Muzeul de Artă, *Ziarul de Roman*, 8 septembrie, 2012.

Duduia Roiu, născută Ioachim,
soția av. Constantin N. Roiu

Duduia cu umbrelă la Slănic 1910

Duduia Roiu

Întors în țară după terminarea cursurilor, a fost nevoit, ca urmare a nemulțumirii tatălui, să se înscrie la Şcoala de Înalte Studii de Arhitectură şi Urbanism, ajungând în final arhitect; Viorel, doctor în Drept s-a văzut, odată cu evenimentele din 1944 *„în situația de a purta pe umeri o rană cu „bolovani politici*". A fost nevoit să se reprofileze. S-a înscris la Matematică şi s-a făcut profesor"[8].

Virgil și Costăchel Roiu

Impunător, cu o figură serioasa, avocatul C. Roiu era considerat, însă de cunoscuți şi de membrii familiei ca un om pus pe glume, atât la întâlnirile cu prietenii cât şi în relațiile cu copii.

„Până la război eram nelipsiți, eu şi fratele meu de la sărbătoarea de Constantin şi Elena pe care o petreceam alături de familia Roiu.

Moş Costică pregătea pentru copii, înainte să venim, o surpriză. Chema fata din casă şi-i spunea „Du copiii la pomul care face plăcinte calde". Pomul cu plăcinte calde nu era o ficțiune, ci o realitate.

Fata ne-a dus în curtea casei, în fața unui copac real, care avea aşezate pe crengi plăcinte „poale în brâu". Nu aveam mai mult de opt ani. Mulți ani am rămas convins că există un pom care face plăcinte, nu oriunde, ci în grădina lui Moş Costică"[9].

[8]Idem.
[9]Ibidem.

Constantin N. Roiu cu Virgil C. Roiu, fiul cel mare, magistrat

C. N. Roiu cu Virgil C. Roiu

Viorel C. Roiu cu mătuşa şi prof. Ion Teştiban

Costache C. Roiu fiul mijlociu

C. N. Roiu cu un grup de prieteni

Grupul ofițerilor Regimentului 24 Aviație, Roman

Avocatul Constantin Roiu s-a stins din viață în localitatea Dumbrăveni, județul Sibiu unde se refugiase în timpul celui de al Doilea Război Mondial.

Constantin N. Vasiliu Bolnavu

Mai târziu casele din apropierea liceului *Roman Vodă*, fosta proprietate a avocatului Constantin Roiu au fost cumpărate de unul dintre marii proprietari funciari, filantropi de seamă român, Constantin N. Vasiliu Bolnavu (1867-1944) şi donate „Universității populare din județul Roman şi din regiunea Moldova, pe care le-a transformat în internat de 200 locuri pentru elevi şi eleve fii de săteni lipsiți de mijloace din Moldova, fiind considerată ca filială a Fundației Universitare *Constantin N. Vasiliu Bolnavu* din Bucureşti[10], o instituție culturală de referință în România interbelică, înființată în anul 1923.

Actele sale filantropice sunt legate, mai ales, de locurile unde-şi avea proprietățile. Donează terenuri pentru şcoli, construieşte biserici şi case de naşteri în județele Prahova, Dâmbovița, Roman (La Dulceşti a deținut teren arabil, păduri, han, moară, conac şi un parc), Galați.

[10] Prof. dr. Constantin Dobrescu, Prof. Carmen Băjenaru, Figuri de filantropi și donatori din Ploiești și județul Prahova (I), Ziarul Oamenilor Buni, nr. 33, 1 noiembrie, 2013.

În anii următori, în edificiu au funcționat Chestura, Şcoala de Meserii Fete, locuințe, Notariatul de Stat şi Paza Contractuală. Prin Decizia Consiliului Popular Județean Neamț, nr. 100/1978, clădirea intră în proprietatea Muzeului de Artă.

Clădirea a fost supusă unor ample lucrări de reparații interioare şi exterioare (zugrăveli, tencuieli, vopsiri tâmplărie, înlocuire acoperiş, streşine etc., de adaptări funcționale impuse de depozitarea, conservarea, expunerea patrimoniului, asigurarea circuitului muzeal, precum şi de organizarea şi desfăşurarea activităților specifice (1969-1970, 1979, 1988, 1994). S-au schimbat modul de iluminare electric, de la cel incandescent la cel fluorescent, cel de încălzire, de la sobele cu lemne la încălzire centrală, s-au efectuat modificări la instalația de apă, reparați efectuate doar cu donații de la diverşi conducători de întreprindere care ofereau materiale sau mâna de lucru pentru realizarea acestor lucrări.

Printre aceştia menționăm faptul că un antreprenor din Bacău ne-a oferit calorifere gratuit, pe care trebuia să le ridicăm cu propriile noastre mijloace. Pentru aceasta am apelat la Fabrica de Zahăr, la domnul Nedelcu, şeful Secției Administrație care ne-a oferit un autocamion.

Domnul director V. Ursachi împreună cu şoferul au căutat într-un morman imens de calorifere - folosite, din care au ales caloriferele necesare pentru instituția noastră, dar şi pentru Biblioteca municipală şi Casa de Cultură. Unele din ele erau atât de grele încât abia reuşeau să le mişte. Inițial, încălzirea centrală a fost racordată la centrala Primăriei.

Au fost luate măsuri pentru asigurarea securităţii Muzeului prin supravegherea generală de către personalul instituţiei şi a instalării unui sistem de alarmă, înlocuit în 2007 cu altul modern. La ferestre s-au montat gratii, iar uşile au fost prevăzute cu încuietori sigure şi grilaje din metal.

De asemenea, au fost luate măsuri de protejare a Muzeului contra incendiilor prin procurarea materialelor necesare, a aparaturii specifice şi verificarea periodică a stării ei de funcţionare, afişarea planului de evacuare, prelucrarea Normelor în vigoare şi respectarea lor.

Ing. Neculai Ciobanu

Din anul 2007 s-a trecut la un amplu program de reparaţii şi unele modernizări ale clădirii - zugrăveli interioare şi exterioare, înlocuirea uşilor din lemn cu altele metalice, instalare centrală proprie de încălzire, schimbarea simezelor etc.

Mulţumim domnului inginer Neculai Ciobanu, (3 VII 1931-3 I 2014), om de înaltă ţinută intelectuală care a purtat permanent în suflet amintirile atâtor momente plăcute

petrecute în casa avocatului Roiu, prieten fiind de mic copil cu fiii acestuia, pentru furnizarea celor mai multe informaţii şi fotografii.

De asemenea, mulțumim doamnei Sârghi Traudi pentru punerea la dispoziție a unei fotografii a ing. Neculai Ciobanu.

Completarea acestui material cu noi date referitoare la istoria unei clădiri monument istoric, precum şi la personalitatea, viața şi activitatea unor oameni de seamă care au jucat un rol important în viața comunității romaşcane, se impune de la sine.

Studia Romanensia, XII, 2014, p.117-124

Trei lucrări de Constantin Popescu Isachie (1888-1967), fotografii şi informaţii deţinute de familia prof. Mihai şi Mariana Bordeianu

Un pictor valoros, bine cunoscut şi apreciat din perioada interbelică, despre a cărui personalitate artistică au scris importanţi critici de artă precum: H. Blazian, Ionel Jianu, Petru Comarnescu, Nicolae Argintescu Amza, Eugen Crăciun, Petre Oprea, a fost Constantin Popescu Isachie. Chiar dacă după 1975, când s-a organizat o amplă expoziție retrospectivă la Bucureşti, despre artist nu s-a mai auzit prea mult, lucrările sale au fost şi sunt apreciate de cunoscătorii şi iubitorii de artă, acestea aflându-se în colecții particulare, în patrimoniul Muzeelor de Artă, precum şi în alte instituții.

Constantin Popescu a locuit şi la Roman, odată cu venirea părinţilor (tatăl lucra la C.F.R.), în anul 1895, unde a urmat clasele primare şi gimnaziale.

Casă a familiei Popescu din Roman (Strada Bogdan Dragoş nr. 30) în care a locuit Nicu Popescu, fratele pictorului.
Informaţie: Mariana Bordeianu.
Foto: Vasile Ursachi

După ce a studiat Dreptul la Iaşi (1910-1915) şi a profesat timp de 10 ani avocatura, Constantin Popescu s-a hotărât să se dedice pasiunii sale, pictura, alăturându-şi şi numele Isachie. În acest scop, urmează cursurile Academiei de Arte Frumoase din Bucureşti, la clasa prof. G. D. Mirea, continuate apoi la Florenţa, Paris şi Londra. În viaţa artistică românească a debutat în anul 1924 prin expoziţia personala de la Ateneu, dar expoziţia de la Sala Dalles din 1934 îi aduce consacrarea în lumea artistică.

Şi-a prezentat lucrările de pictură şi grafică în expoziţii personale, de grup şi colective, precum şi în cadrul Societăţii

„Tinerimea Artistică”, a Salonului Oficial, Bucureşti, Salonului Artiştilor Francezi, la Cenaclul Idealist, participările sale succesive aducându-i mai multe premii.

De la începutul carierei artistice, devine apreciat în cercurile cele mai înalte ale capitalei, primind importante comenzi de portrete: Regina Maria (1936), foşti guvernatori ai Băncii Naţionale, înalţi prelaţi, personalităţi din lumea artelor, nume sonore ale armatei române, femei frumoase, elegante, din Bucureştiul interbelic.

Creator valoros, Constantin Isachie a ştiut să ne dezvăluie calea spre armonie şi linişte, să ne transmite cu mare dragoste şi uşurinţă gândurile şi stările sale, legate de semnificaţiile tainice ale naturii, de înţelegerea în profunzime a frumuseţii, farmecului şi poeziei locurilor străbătute, a psihologiei naturii umane, a universului încântător al florilor, exprimate într-o formulă artistică în care coexistă respectul faţă de valorile româneşti

Gheorghe şi Maria Popescu (n. Pavalachi) cu fiul lor, colonelul Gheorghe. Părinţii şi fratele pictorului. Provenienţă: Prof. Mariana Bordeianu

Înscrisul de pe verso

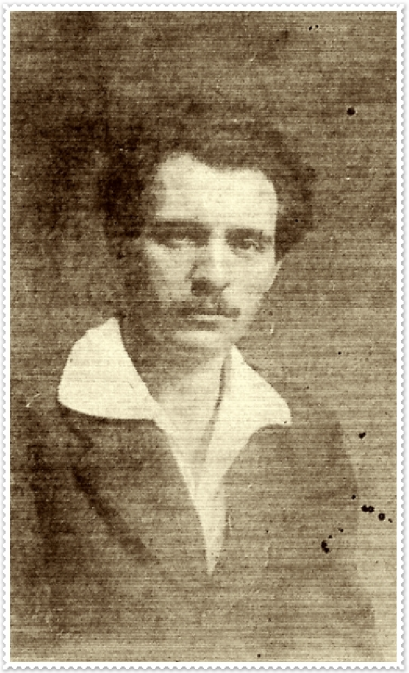

Pictorul în timpul studiilor la Academia Regală de Belle-Arte din Florența (Provenienţă: Prof. Mariana Bordeianu)

şi receptivitatea faţă de tendinţele înnoitoare în arta europeană. De la lucrări de factură apropiată de academism, la cele de tip impresionist sau postimpresionism, pictorul a creat o operă impresionantă, încărcată de sensibilitate, de lirism şi poezie.

Prin amabilitatea doamnei profesoare Mariana Bordeianu, am intrat în posesia unor informaţii inedite, oferindu-ne şi două fotografii sepia, de mare valoare documentară. Una, prezintă imaginile părinţilor - Maria şi Gheorghe Popescu şi a fiului lor, colonelul Gheorghe.

A doua, înfăţişează pe tânărul Constantin Isachie în perioada studenţiei, la Academia Regală de Belle Arte din Florenţa, cu dedicaţia de pe verso - *Cu toată dragostea/ Ticu/ 20 iunie-1920/Florenţa.*

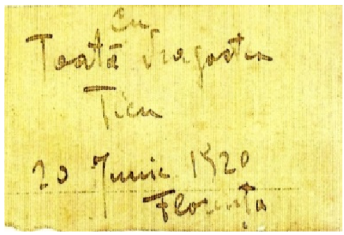

Familia prof. Mihai şi Mariana Bordeianu deţine 3 lucrări - peisaj, flori şi portret, genuri cultivate cu consecvenţă de C. Isachie de-a lungul carierei sale artistice, pe care le are ca donaţie de la o mătuşă după mamă (Agripina Săvescu), domnişoara Olga Pavalache din Roman, pe care le primise, la rândul ei, de la pictorul Constantin Isachie, văr cu Olga, după tată - Constantin Pavalache. Între numeroasele aranjamente florale - garoafe, trandafiri, gladiole, liliac prin care artistul aduce un elogiu vieţii şi frumuseţii, transmiţând vibraţiile adânci ale sufletului său, se înscrie şi lucrarea Petunii.

Petunii - Ulei pe carton; 50,5 x33,5; semnat stânga jos cu gri închis: C. Isachie

De pe fondul gri deschis se decupează corolele gingaşelor flori de vară aşezate într-un vas înalt şi zvelt de ceramică, frumos decorat, în partea dreaptă a tabloului. Prin finețea execuţiei, prin tuşele libere, spontane, raporturile echilibrate de culori, autorul redă transparenţa petalelor, prospeţimea şi delicateţea acestora, întreaga lor vitalitate. Nuanţele suave de roz, materia pură a albului, intensitatea cromatică a roşului care conferă strălucire, ca şi nuanţele verzi ale frunzelor pline de lumină, fac din această lucrare o autentică bucurie vizuală.

Peisaj Govora - Ulei pe carton; 50x70; semnat stânga jos cu alb: C. Isachie

Una dintre confesiunile sale lirice în faţa naturii este Peisaj de la Govora, un loc pitoresc, realizat în manieră postimpresionistă, surprins în anotimpul când vegetaţia se află în plenitudinea forţelor sale, care ne invită sa pătrundem în natură cu toată fiinţa. Să ne bucurăm de răcoarea şi aerul curat al pădurilor, sa ne oglindim în apa limpede a unui râu sau să mergem liniştiţi pe poteca, care duce înspre dealurile împădurite profilate în fundal. Un peisaj plin de poezie, tonifiant, care freamătă de viaţă, invadat de lumină, cu o atmosferă proaspătă şi vibrantă, care îţi dă senzaţia liniştitoare a intrării într-o zonă calmă, prietenoasă.

Rafinatele acorduri cromatice de verde, albastru şi galben, alături de echilibrul şi armonia compoziţională, pensulaţia liberă, paleta caldă şi transparentă în surprinderea efectelor de lumină şi culoare, redarea

perspectivei atmosferice cu un aer dens şi o lumină difuză, culori în armonii de albastru şi verde-gălbui, reflectă măiestria execuţiei artistice, în transmiterea cu generozitate, a întregii încărcături emoţionale, ochiului şi sufletului.

Din marea sa galerie de portrete, face parte şi Eugenia. Este chipul delicat al unei tinere care degajă un sentiment de gingăşie şi nevinovăţie, surprins într-o postură de visare, de linişte sufletească, cu ochii închişi şi capul înclinat spre dreapta. Stilistic, portretul dezvăluie ecouri ale artei renascentiste. Se observă siguranţa plasticităţii fizionomiei cu o tuşă fină şi sensibilă în transpunerea detaliilor acesteia, a analizei psihologice, într-un cald rafinament cromatic. Accentul de lumină mai puternic care cade pe faţă, umbra transparentă, îndreptată spre ochiul şi obrazul stâng, contribuie la evidenţierea expresiei, la întărirea stării sufleteşti. Fundalul ocru gălbui, luminat şi armonizat cu cromatica întregului tablou, creează o atmosferă de intimitate.

Eugenia (Jenel) - Ulei pe pânză; 47, 50 x 37; nesemnat

Ţinând seama de perioada când ele au fost dăruite de pictor verişoarei sale - Olga Pavalache, lucrările ar fi fost realizate, cu aproximaţie, între anii 1926-1928.

În general, starea lor de conservare este bună, cu excepţia doar a portretului care prezintă unele cracluri de trecerea anilor pe suprafaţa lucrării şi în câteva locuri, pelicula de culoare este distrusă.

Sincere mulţumiri familiei Bordeianu, pentru buna voinţa de a ne pune la dispoziţie informaţiile deţinute referitoare la familia pictorului Constantin Isachie, precum şi la creaţia lui artistică.

Doamna Mariana Bordeianu a funcţionat ca muzeograf la Muzeul de Ştiinţele Naturii, unde a desfăşurat activităţi de cercetare, de colectare a pieselor pentru îmbogăţirea colecţiilor şi reorganizarea expoziţiei de bază a Muzeului, de evidenţă, conservare şi securitatea acestora, precum şi organizarea unor manifestări educative specifice instituţiei.

Totodată, s-a preocupat cu mare interes şi meticulozitate de cercetarea vieţii şi activităţii unor oameni de seama a istoriei şi artei româneşti, legaţi sufleteşte de meleagurile romaşcane, printre care distinsul învăţător Ilie Săvescu, pasionat de arheologie, de studierea trecutului istoric al împrejurimilor oraşului Tg. Ocna - Bacău, lăsând moştenire numeroase materiale arheologice descoperite sau achiziţionate, Muzeului din Tg. Ocna.

Rezultatele muncii sale cuprinse într-o carte ce urma sa o publice, a văzut lumina tiparului, după moartea sa, sub îngrijirea profesorilor Mariana şi fiul - Mihăiţă Bordeianu; familia Gheorghe şi Maria Popescu, întocmind un arbore genealogic al acesteia, având şi informaţii despre unele rude din Bucureşti ale lui Constantin Isachie cum ar fi: dr.

pneumolog Alexandru Roland Basacopol, ing. Tudor Valter şi scenograf Ioana Cantuniari. De asemenea, a fost prof. la Casa Pionerilor (Clubul Copiilor) şi la Şc. Nr. 7, de unde s-a pensionat.

Domnii Mihai şi Mihăiță Bordeianu sunt cunoscuți ca oameni sensibili, talentați si buni profesori în transmiterea cunoştinţelor, în formarea şi dezvoltarea aptitudinilor muzicale, la Clubul Copiilor Roman.

Toate aceste informații au fost incluse în catalogul amplei expoziții retrospective - ***Constantin Isachie pictor al mondenității bucureştene***, deschisă la Palatul Şuțu - Muzeul Municipiului Bucureşti, iulie - septembrie 2014, organizată de Marian Constantin - Muzeul Municipiului Bucureşti şi Mihaela Varga - Federația Română a Asociațiilor, Centrelor şi Cluburilor pentru UNESCO. De asemenea, în catalog, figurează şi lucrările deținute de Muzeul de Artă din Roman, precum şi un articol intitulat ***Amintiri despre Doamna Letiţia Isachie,*** scris de Minodora Ursachi.

Studia romanensia, XIII, 2015, p. 103-107

GHEORGHE ILIESCU

„Poetul orelor calme” - 1906-1988

Personalitate distinctă în peisajul artistic românesc, Gheorghe Iliescu a fost legat prin toate fibrele ființei sale de oamenii şi frumusețea meleagurilor romaşcane, odată cu stabilirea lui aici,

Pictorul si graficianul Gh. Iliescu

în anul 1945, unde şi-a dat măsura personalităţii intelectuale şi artistice. Un om de mare sensibilitate sufletească, modest, înţelept şi generos, crescut în conştiinţa creştină, cu respect şi iubire faţă de Dumnezeu.

Un artist şi profesor model, care a trăit prin creaţia sa şi a perpetuării artei prin talentaţii lui elevi şi care a avut un rol deosebit în menţinerea şi dezvoltarea vieţii artistice romaşcane, în condiţiile când aici, zeci de ani a fost singurul artist plastic cu statut de profesionist.

Energiile creatoare ale înclinaţiei sale artistice izvorăsc din copilărie şi din priveliştile locurilor natale din împrejurimile Huşilor, satul Grumezoaia, primul îndrumător fiindu-i mama, pentru care avea un deosebit cult, ca apoi, studierea şi înţelegerea profundă a artei să le cunoască la Academia de Arte Frumoase din Bucureşti, cu maeştrii Camil Ressu şi J. Steriade.

În decursul laborioasei sale creații, care traversează peste o jumătate de secol, Gh. Iliescu, nefiind atras de formele unor anumite curente şi tendințe impuse în artă, a păstrat măsura unei viziuni realiste, armonioase şi echilibrate,cu un desen precis şi cu rafinate acorduri cromatice, o exprimare firească, intens lirică, conform cu structura sa intimă, cu propria simțire şi gândire, ceea ce îl situează pe linia de continuitate a arte româneşti clasice.

„Toate încercările subiective, spunea artistul, izolate şi străine înțelepciunii marii colectivități sunt efemere, anulându-se de sine. Inaccesibile unei înțelegeri fireşti a sufletului nostru, desfăcute de realitate, ele pier”.

Întoarcere de la muncă

Fiecare lucrare, în ulei, acuarelă şi laviu este o confesiune sinceră, un univers lăuntric plin de substanţă care ne poartă în călătorie de evocare istorică şi culturală, pe cărările amintirilor sufletului său, a cunoaşterii în profunzime a naturii umane sau în spaţiul de care se simte permanent atras - natura. Cu mare sinceritate şi cu plăcerea lucrului în plein-air, artistul a dat expresie farmecului şi poeziei ei. Îi plăcea să se bucure de răcoarea şi lumina aurie a dimineţii, de albastrul şi nemărginirea cerului, să simtă aerul curat şi liniştea-n suflet în mijlocul pădurii, adierea lină a vântului, prospeţimea vegetaţiei, strălucirea florilor de câmp, respiraţia vieţii şi a misterelor ei.

Toamna prin vii

Uimit de atâta frumusețe şi diversitate, Gheorghe Iliescu a devenit cântărețul meleagurilor moldovene, căutând printr-o temeinică observație şi analiză interioară, să le pătrundă esența, poezia lor cu acea atmosferă generatoare de armonie şi linişte deplină. Privelişti fermecătoare, de largă respirație, cu explozia vegetală şi mireasma primăverii, vegetația viguroasă din miezul verii, freamătul pădurilor cu simfonia cromatică a toamnei, puritatea şi liniştea iernii cu albul strălucitor al zăpezilor, bogăția universului floral proaspăt şi strălucitor, sunt izvorâte din starea lui emoțională, de simțire şi de meditație, care emoționează şi cuceresc prin prospețimea şi atmosfera evocată. Lumina lor calmă de liniştire a sufletului provine din căldura şi bunătatea lui sufletească. Nimic dramatic, nimic grav. Zbuciumul interior, îndoielile, decepțiile nu se regăsesc în universul său. Este o natură fermecătoare, în care pulsează atâta viață şi frumusețe, încât artistul vede peste tot mâna ocrotitoare a lui Dumnezeu, acea energie divină care planează asupra existenței. De aici şi numele dat de scriitorul şi criticul de artă Aurel Leon **„poetul orelor calme”,** în urma unei ample expoziții deschise la Galeriile „Victoria ” din Iaşi, în anul 1985.

„Gheorghe Iliescu e cântărețul liniştii senine dintre codri şi ape, al universului rural surprins în toate anotimpurile, al calmului nostalgic țesut de beteala luminii. Iernile lui sunt molcome, cu zăpadă ca o hermină, verile somnoroase sub pete de umbră, iar toamnele o adevărată revărsare de generozitate a paletei”.

Ca pictor de biserici care cunoştea adevărata esență a credinței în Dumnezeu, fascinația oferită de puterea divină, ne ajută să ne punem în

comuniune cu lumea lui Dumnezeu, să ne apropiem de cele sfinte şi să ne aducă într-o sare de contemplare, de înălţare divină.

Membru a U.A.P. încă de la înfiinţare acesteia, artistul Gh. Iliescu a simţit mereu nevoia de a comunica cu iubitorii de artă, de a transmite propriile sentimente şi trăiri. De aici şi bogata activitate expoziţională la Expoziţii Anuale de Stat, la Saloanele Oficiale, Expoziţii colective regionale, interregionale, judeţene, interjudeţene, Bienale de artă plastică (peste 40), organizarea a 15 expoziţii personale.

I-am stat alături la multe organizări de expoziţii personale. I-am cunoscut generozitatea şi noblețea, seriozitatea şi exigenţa în prezentarea propriei creaţii, profundele cunoştinţe despre estetica şi filozofia artei, despre legătura dintre artă şi ştiinţă, dintre artă şi religie etc.

Viaţa i-a fost bogată în împliniri şi satisfacţii. Cât a trăit s-a bucurat pe deplin de o deosebită popularitate, de preţuirea întregii activităţi artistice. Mari personalităţi ale vieţii culturale precum, George Oprescu, M. Paciurea, Ion Frunzetti, Constantin Ciopraga, Marina Preutu, Aurel Leon, Valentin Ciucă, Gh. A.M. Ciobanu care i-ai cunoscut şi cercetat opera au adus aprecieri elogioase în cataloagele expoziţiilor sau în cronicile de artă apărute în diferite publicaţii referitoare la omul, şi artistul, *„solid desenator şi sensibil colorist”, „de o viziune robustă şi de un perfect echilibru”,* care realizează *„încântătoare peisagii în peniță, admirabil compuse, complete, bine văzute, redate cu îndemânare pe care rareori o întâlnim la alţii. Abundenţa detaliilor este reclamată de felul său liric de a simţi”*. Premiile obţinute, ilustrarea unor reviste (Tinerimea Artistică, Universul, Curentul, Tribuna, Contemporanul, Ateneul, Cronica etc.), achiziţionarea multor lucrări sau donarea altora care înnobilează

interioarele unor muzee, colecționarilor, instituțiilor, aşezămintelor culturale, a multor iubitori de artă, sunt semne de înaltă admiraţie cu care artistul a fost înconjurat, fructuoasa sa activitate artistică, asigurându-i un loc bine precizat în arta românească a sec. XX.

A plecat dintre noi pe drumul întâlnirii cu Dumnezeu, de 27 ani, la 13 august 1988, lăsând amintirea veşnică a unui **mare Om** şi **deosebit Profesor,** a unui **mare Artist** care a ştiut să dăruiască oamenilor prin realizările sale momente de bucurie, să ne încânte cu sinceritatea trăirilor, cu căldura sentimentelor şi înțelepciunea sa.

Revista Melidonium, anul VII, nr. 7, august-decembrie 2015, p.33-34

EMILIA ȚUȚUIANU

Un om „dăruit”

Cu ani în urmă am cunoscut un om care se evidenția nu numai prin frumusețea chipului, zâmbetul cald şi plăcut, ci şi prin sensibilitatea şi finețea structurii umane, prin personalitatea sa distinctă, înzestrată cu o inteligență sclipitoare.

Era - **Emilia Țuțuianu**.

Un neobosit om al cărții, dăruit profesiei, dar şi un mare dăruitor de lumină sufletelor noastre. Prin competență şi experiență, ştie să valorifice cartea, rolul ei în informare, cercetare, în formarea şi dezvoltarea

personalităţii, să promoveze valoarea colecţiilor, facilitând o mai bună cunoaştere a lor la un nivel superior de receptare din partea utilizatorilor, să creeze o atmosferă plăcută şi necesară atragerii spre lectură la prestigioasa instituţie de cultură – Biblioteca municipală din Roman - contribuind hotărâtor la perpetuarea memoriei întemeietorului ei.

Ţinuta şi calitatea sa intelectuală, spiritul său întreprinzător i-au permis să-şi extindă preocupările culturale, ceea ce au dus nu numai la creşterea importanţei Bibliotecii ca factor activ de informaţie şi educaţie, ci şi la îmbogăţirea cărţii de identitate a Romanului, dând noi dimensiuni culturii şi creaţiei romaşcane.

În anul 2002 înfiinţează ***Editura Muşatinia,*** cu care desfăşoară o activitate complexă, responsabilă, asigurând tot lanţul de operaţiuni necesare realizării lucrărilor de editare carte, începând de la grafică, tehnoredactare şi scanare, tipărire şi până la finalizarea acestora.

Pasiunea, atenţia, profesionalismul punându-şi amprenta pe apariţiile operelor de mare valoare pentru cultura naţională şi implicit pentru cultura romaşcană. Editor care se respectă, doamna Emilia face din fiecare carte o adevărată bijuterie artistică.

A îngrijit şi prefaţat numeroase cărţi din toate domeniile, de la istorie, la filozofie şi literatură, de la muzică, la albume, de la dicţionare de artişti, la monografii şi antologii, volume reprezentative pentru cultura romaşcană şi românească, fiecare apariţie editorială fiind mediatizată şi pe internet; dintre cele peste o sută douăzeci de volume apărute la Editura *Muşatinia* amintesc:

- O antologie a literaturii nemţene, Poezii dintr-un ierbar, Pegasul dă cu copita, Monografia Bibliotecii din Roman, Cronica

pisălogului, Muzeul de Artă Roman 50 de ani, Mioriţa mit triadic, Graniţele Moldovei, Melchisedec lumina ortodoxiei româneşti, Portrete printre rame, Identităţi artistice la Roman, Rugul creaţiei Nicolae Otto Kruch, Veronica Balaj coordonate critice, Irimescu demiurgul de tăceri etc.

În cadrul editurii a iniţiat colecţiile:

- *Harisma* – transcrierea operei lui Melchisedec Ştefănescu – *Cronica Romanului şi a Episcopiei de Roman*; *Încheierea cronologiei picturii moldoveneşti, sec. XV-XVI cu datarea ansamblurilor de la Părhăuţi şi Arbure*;
- *Harpha – Mileniul trei pe portativ: Ontifonismul, Olinifonismul, Omnifonismul.*

Din respect faţă de istoria, cultura şi spiritualitatea acestor locuri, inimoasa Emilia Ţuţuianu a avut iniţiativa lăudabilă şi curajoasă a înfiinţării în anul 2009 a ***Societăţii Culturale „George Radu Melidon"*** şi a fondării primei reviste culturale - ***Melidonium*** - iniţiativă sprijinită de distinsa doamnă director Dana Vega care s-a implicat direct în realizarea programelor şi proiectelor de promovare a tradiţiilor şi culturii locale şi naţionale, considerând a fi normal ca Societatea culturală să funcţioneze în sediul Bibliotecii.

Revista s-a impus de la primul număr datorită conţinutului de valori transmis cititorilor, punând în lumină tezaurul romaşcan de spiritualitate, de urbanism, de creaţie literar-artistică lăsat de atâtea nume de rezonanţă naţională şi internaţională, mari personalităţi ale culturii române şi faptele lor, promovarea şi sprijinirea spiritului local. Semnăturile prestigioase bine cunoscute, cele ale tinerilor creatori şi înalta ţinută grafică au

asigurat un grad ridicat de interes şi atractivitate, au dat garanţia prestigiului ei.

Implicarea totală în viaţa culturală romaşcană a editorului ei, atragerea atenţiei lumii din ţară şi din afară spre cunoaşterea mai bine a valorilor romaşcane, prin legătura cu revistele şi scriitorii de pe multe continente, constituie unele din elementele care asigură renumele şi rezistenţa în timp a acestei prestigioase publicaţii de cultură, artă, tradiţie, credinţă, istorie şi educaţie – *Melidonium* şi pe internet site-ul Melidonium.ro, distinsa doamnă Ţuţuianu bucurându-se de o largă recunoaştere şi apreciere, concretizate şi în acordarea, anul acesta (2016), în luna ianuarie, a *Premiului pentru Revista Melidonium* la *Gala Culturii nemţene Superlativele culturale ale anului 2015*.

„O întâmplare fericită (dar există, oare, întâmplare?) m-a adus în preajma şi apoi, în paginile revistei „Melidonium", minunată revistă, asupra căreia a vegheat, veghează şi sper, din toată inima, că va veghea, vreme îndelungată, distinsa, talentata şi generoasa Doamnă Emilia Ţuţuianu.

„Melidonium", prin ştiinţa, sensibilitatea şi vocaţia culturală a Directoarei sale, a probat, necontenit, că are nu doar simţul valorii, ci şi cultul acesteia, promovând texte temeinice, de o mare varietate şi profunzime, orientate spre teme majore, texte moderne, ca viziune şi expresie. Am urmărit, cu atenţie şi încântare, revista, am colaborat, fără ezitări, la mai multe ediţii, am recomandat-o, călduros, colegilor şi prietenilor mei. La fel voi face şi de acum înainte. Vivat, crescat, floreat!" mărturiseşte renumitul critic literar, timişoreanul **Eugen Dorcescu**.

Obținerea în anul 2014 a *Diplomei de Excelență* pentru activitatea online, acordată de Fundația pentru cultură şi învățământ „Ioan Slavici" şi Universitatea „Ioan Slavici" din Timişoara, reprezintă răsplata şi prețuirea muncii de promovare culturală şi în acest mediu, prin revista Melidonium.

Evoluția neîntreruptă a revistei şi a editurii se datorează entuziasmului unui om curajos care a crezut în necesitatea apariției lor şi care şi-a asumat toate provocările. Prin inteligență, voință şi omenie, doamna Emilia reuşeşte să facă față tuturor împrejurărilor vieții, interpretărilor greşite, vanităților sau neîncrederii din partea unor mărunți denigratori, orgolioşi, stăpâniți de invidie, care apreciază rezultatele unei persoane prin prisma simpatiilor sau antipatiilor, bazându-se întotdeauna pe suportul său interior, dătător de putere şi încredere, alături fiindu-i soțul, formând un cuplu armonios, care se completează perfect unul cu altul, alături de talentați colaboratori şi prieteni devotați, de bună credință care ştiu a prețui şi respecta tot ce este valoare.

Înzestrată cu un sensibil talent poetic, cu o putere mare de exprimare a profunzimii gândurilor, simțămintelor şi trăirilor sale, distinsa doamnă Emilia a dăruit culturii române două volume de poezii - *Flori de măr* şi *În amurg* care se bucură de aprecieri elogioase din partea unor personalități de renume ale literaturii române: Tudor Ghideanu, Ion Rotaru, Eugen Dorcescu, Ştefan Dumitrescu, Daniel Corbu, Gh. A. M. Ciobanu etc. fiind inclusă în *O istorie a literaturii române de la origini până în prezent*, 2009, autor criticul Ion Rotaru.

În cronica literară a poeziei *În amurg*, scriitorul Ştefan Dumitrescu menţionează *„O carte plină de frumuseţi, de meditaţie, de muzică divină, de melancolie şi de amurg... cinste cui te-a scris”.*

„Printr-o intuire artistică absolut normală, pe potriva temperamentului său şi talentului firesc, e o... neo eminesciană sau, mai bine am zice, pioniera unui fel de nou stil clasic „terto” şi totodată... romantic, aproape unic în câmpul liric de azi” – critic Ion Rotaru.

Este şi autoarea albumului de artă – *Pictorul Constantin Bârjoveanu,* 2003. Un album impecabil documentat şi bogat ilustrat, privind universul biografic şi artistic al unei personalităţi care s-a impus în peisajul artistic romaşcan prin originalitatea viziunii şi varietatea mijloacelor de expresie; a *Monografiei comunei Cordun* – 2013 (colectiv de autori), realizată dintr-o pornire interioară, legată afectiv de oamenii şi locurile respective, precum şi din dorinţa de a da, în urma unei baze serioase de documentare ştiinţifică, un document, adevărat act de identitate, deosebit de util şi valoros privind aspectele istorice, demografice, politice, culturale, economice şi spirituale de-a lungul anilor şi până în prezent, acum, când comuna cunoaşte o evoluţie dinamică şi modernă; este coautor al volumelor – *Zboruri întrerupte,* Emil Bucureşteanu, 2008, şi *Ben Todică, ambasador onorific al românismului în lume,* 2013.

Cu un larg orizont intelectual şi forţă creatoare, doamna Emilia este prezentă cu comunicări ştiinţifice şi studii în diferite reviste: *Filozoful Tudor Ghideanu,* revista Asachi; *Poeta Viviana Michiu*; *O sută de ani de rostire filosofică românească,* Melidonium; *Gheorghe Stoica – poesis, penel şi culoare,* revista Studia Romanensia; *PS Ioachim Băcăuanul, cel*

mai important imnograf al sfinților români; Dimensiuni ale muzeografului creator. Penel, culoare şi lumină pentru eternitate, revista - *Din istoria oraşului Roman*; *O lume eterogenă... sub microscop, O legendă vie a culturii romaşcane Gh. A.M. Ciobanu* - revista *Conta*, la aniversarea a nouăzeci de ani a eseistului romaşcan etc.; articole în presa locală şi din țară, colaboratoare la prestigioase reviste literare, precum: *Moldova Literară, Antiteze, Singur, Cuvântul literar, Asachi, Dor de Dor, Vatra Veche, Conta, Pagini româneşti din Noua Zeelandă, Tribuna noastră* (Canada), *Gândacul de Colorado, Observatorul* - Toronto.

Prezență activă şi pregnantă în peisajul cultural al Romanului, D-sa surprinde şi ca realizatoare a unor ample şi consistente interviuri, inteligent gândite, în care se poate observa profunda sa pregătire filozofică şi psihologică, cu personalități de prestigiu: scriitoarea Veronica Balaj, prof. univ. dr. Tiberiu Tudor, poetul Dimitrie Grama, scriitoarea Vavila Popovici, scriitorul Virgil Răzeşu, scriitorul Ştefan Dumitrescu, eseistul Gheorghe A.M. Ciobanu, prof. univ. dr. Tudor Ghideanu etc.

Integrată în dialogul literar actual, Emilia Țuțuianu este membră a *Ligii Scriitorilor din România* filiala Iaşi, începând cu anul 2016, iar din anul 2014 este membră colaboratoare a *Asociației scriitorilor de limbă română din Quebec*, ASLRQ, Canada şi membră a Uniunii Scriitorilor Europeni din Moldova.

Distincțiile primite: *Premiul Culturii romaşcane*, 2006, *Medalia de bronz*, acordată de Episcopia Romanului, 2008, *Medalia de argint* din partea Arhiepiscopiei Romanului şi Bacăului, 2009; Locul II, reportaj literar şi locul I, secția proză, la Concursul „Dor de Dor", Ipoteşti, 2011, 2012; *Diplome de excelență* pentru implicarea şi sprijinirea actului cultural

în mediul rural primite la Călăraşi şi comuna Cordun, *Diplomă de excelenţă* pentru merite în creaţia literar-artistică şi publicistică acordată de Liga scriitorilor din România Filiala Iaşi - Moldova, 2016, înnobilează capacitatea profesională şi valoarea muncii desfăşurată cu dăruire şi eficienţă, numelui său fiindu-i rezervat un spaţiu larg, în dicţionare şi antologii, dintre care amintim*:* **Tudor Ghideanu – *Ut pictura poesis*, Laurian Ante - *O antologie a literaturii nemţene,*** 2006**; Ion Rotaru – *O istorie a literaturii române de la origini până în prezent*,** 2009**; *Conferinţa de Antropologie Urbană,*** 2010**; Marin Toma, *Antologia „Dor de Dor”,*** 2011**; Constantin Toni Dârţu, *Personalităţi române şi faptele lor,*** 2011**; Gheorghe A.M. Ciobanu, *Portrete printre rame,*** 2011**; Virgil Răzeşu, *Scriitori din Neamţ,*** 2012**; Marius Neculai, Mihaela Tihon, *Personalităţi romaşcane,*** 2012**; Tomşa Constantin, *Un dicţionar al literaturii din judeţul Neamţ de la copişti la suprarealişti (sec. al XV-lea - 2012),*** 2014**, Tomşa Constantin, *Personalităţi ale culturii din judeţul Neamţ*,** 2014**.**

Tot ceea ce a realizat sunt fapte mari, de calitate, durabile, care vor rămâne pentru totdeauna în istoria acestor locuri şi în conştiinţa oamenilor. Fiecare dintre ele poartă amprenta sufletului dumneaei mare, generos şi cald, truda şi frământările lucrului bine făcut, cu seriozitatea, iscusinţa, perseverenţa şi meticulozitatea, dăruirea şi excepţionala putere de muncă a unui om dinamic şi responsabil.

„Efortul Emiliei Ţuţuianu Dospinescu este ziditor, pentru zilele ce le trăim, pentru vremurile care vor veni. De remarcat este perseverenţa în

faptă bună, prin truda necondiționată, dintr-un prea plin sufletesc dăruit cu generozitate", apreciază poeta *Mariana Gurza.*

Personalitatea doamnei Emilia Țuțuianu Dospinescu, puternică şi complexă, însufleţirea caldă pe care o pune în proiectele şi faptele sale, tactul de rezolvare a diferitelor situaţii, dăruirea totală culturii şi iubirea de carte sunt pilduitoare pentru noi toţi, faţă de care nu avem decât gânduri de admiraţie şi cuvinte de laudă.

Studia Romanensia, XIV – 2016, p. 258 - 261

RODICA BONDI BOTEZ

Destinul unei artiste

Născută la 19 septembrie 1910 în comuna Horia – Roman, Rodica Botez a fost o artistă apreciată, intrată definitiv în peisajul artei româneşti a sec. XX, dar ca mulţi alţi, odată cu trecerea anilor s-a vorbit prea puţin, fiind dată uitării. Cursurile primare şi liceale le-a făcut la Roman. Licenţiată în litere la Bucureşti, a continuat şi studii de artă cu I. Theodorescu-Sion şi Lucia Dem. Bălăcescu.

Autoportret (nesemnat, nedatat)

În anul 1930, debutează la Salonul de Primăvară, Bucureşti,

după care expune la Saloanele de grafică şi la Expoziţiile anuale. Între anii 1959-1969 deschide expoziţii personale în Bucureşti.

Unele lucrări se află în colecţii particulare şi la diferite muzee de artă din ţară.

Legată afectiv de Roman, am întreprins cercetări pentru depistarea de lucrări realizate de artistă, necesare patrimoniului Muzeului de Artă Roman. De un real ajutor mi-au fost profesorul **Grigore Steţcu** şi doamna profesoară **Smaranda Chehata**, sora marelui scriitor Cezar Petrescu. Trecând prin Roman a vizitat Muzeul de Artă şi entuziasmată de înfiinţarea acestei instituţii a ţinut să consemneze în cartea de impresii a Muzeului următoarele:

„Cu încântare, descoperim acest cadru dedicat artei plastice ce-şi trage seva din chiar tărâmul judeţului, ceea ce nu peste tot se bucură de asemenea grijă”, 1 septembrie, 1971.

Prin amabilitatea doamnei Smaranda am intrat în legătură cu familia Radu Botez din Bucureşti, posesoare a unor creaţii ale artistei Rodica Botez Bondi, care ne-a donat în anul 1979 două lucrări: ***Autoportret Rodica Bondi*** şi ***Portret – plastică mică*** iar alte două lucrări - ***Peisaj marin*** şi ***Vas cu flori***, au fost achiziţionate de Muzeul de Artă în anul 1979.

O artistă a cărei existenţă a cunoscut una dintre cele mai mari drame, datorită unei boli la ochi, fiind nevoită să-şi întreruptă activitatea timp de 15 ani. Ani înfricoşători, marcaţi de tristeţe, de întuneric.

Cu voinţă, răbdare, credinţă şi speranţă, cu demnitate şi înţelepciune, artista a înţeles că obstacolul poate fi depăşit. Şi a fost într-adevăr o

învingătoare. Arta sa a renăscut din suferinţă şi amărăciune, dar şi dintr-o tinerească înfruntare a destinului.

Autoportret, realizat în anii tinereţii este un adevărat document uman tulburător, profund şi relevant. Prin rafinamentul acordurilor de culoare şi sensibilitatea tuşei, atât în realizarea carnaţiei cât şi în vestimentaţie, artista a descifrat prin cunoaştere de sine, profunzimile sufleteşti întipărite pe chipul frumos şi delicat, obţinute prin accentuarea pronunţată a trăsăturilor feţei, expresivitatea ochilor şi a gurii, dominat de o linişte interioară, încât drama de mai târziu pare de neconceput.

Lucrarea a cunoscut un proces de restaurare, pentru acoperire golurilor a patru cuie bătute, probabil, atunci când a fost etalată pe perete, executat cu foarte mare atenţie, minuţiozitate şi generozitate de către profesorul de desen **Irimia Munteanu**.

După revenirea vederii, artista a reînceput din anul 1954 să expună la Saloanele de grafică şi expoziţiile anuale, trăindu-şi cu aceeaşi intensitate, dragoste şi pasiune, destinul său artistic.

Evoluând la graniţa dintre figurativ şi modernism, Rodica a construit de-a lungul anilor o artă pur picturală, materializată într-o viziune particulară asupra universului vizibil, transfigurând totul conform trăirilor sale interioare. Lucrările realizate o recomandă ca o mare coloristă care a ştiut să echilibreze ceea ce se naşte din percepţia senzorială cu rigoarea construcţiei mentale, situate sub semnul bucuriei percepţiei vizuale, dar în acelaşi timp, de surprindere în profunzime e esenţelor, a vieţii ei interioare. Lumina transformă totul în armonii cromatice limpezi, curate, care îţi dau senzaţia liniştitoare a pătrunderii în zone calme.

Îi plăcea să privească frumuseţea şi vitalitatea naturii, veşnic în transformare şi să simtă aerul proaspăt şi curat a unui colţ de natură, firescul studiat a unei atitudini, a unui portret, prospeţimea şi gingăşia unor flori.

Furtunile, dramele interioare ale artistei, nu se regăsesc în universul ei artistic. Fire optimistă şi solară, artista nu acceptă în creaţia sa tristeţea, zbuciumul, durerea.

În peisaje, totul respiră o poezie calmă, luminoasă, senină.

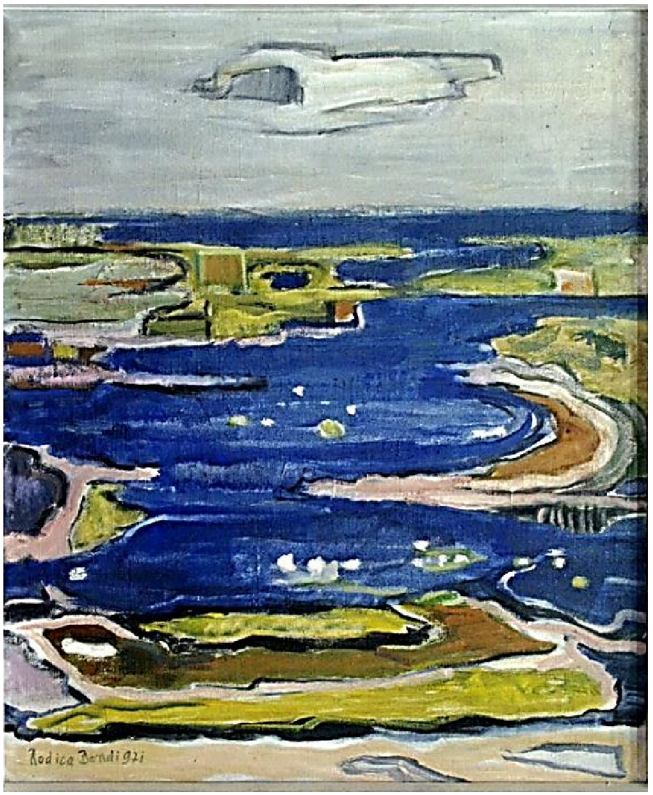

Peisaj marin, semnat stg. jos, **Rodica Bondi** şi datat 1971

În ***Peisaj marin,*** de exemplu, artista a exploatat picturalitatea suprafeţei apei, acţiunea luminii asupra ei. Marea e prezentată într-un albastru puternic, cu accente de verde deschis şi maroniu al valurilor care oferă mişcare şi dinamism, pictură ce emoţionează şi cucereşte prin prospeţime şi atmosfera evocată predispunând la meditaţie şi relaxare.

Corabie la Sulina –
semnat stânga jos şi datat 1961

Corabie la Sulina, o imagine intens solară, cu jocul efectelor luminii pe diversele elemente ale compoziţiei, cu transparenţa culorilor vii ale vasului din prim-plan ancorat în port, ale copacului şi clădirii din fundal, realizează energie şi căldură afectivă transmise generos ochiului şi sufletului.

Toamna, nu e anotimpul unei naturii moarte, al ploilor, al vânturilor, ci unul miraculos, când peisajul devine o simfonie fastuoasă de galben, verde şi brun.

În grădina botanică - toamna – semnat stânga jos – **Rodica Bondi, 1971**

În ***Grădina botanică***, cu planuri largi, cu linia cerului joasă, sugerând suprafeţe întinse, cu un plan dominat de arbori, îmbrăcaţi cu frumuseţea şi strălucirea cromatică a toamnei, într-o zi senină şi caldă, loc ideal de încântare şi de relaxare.

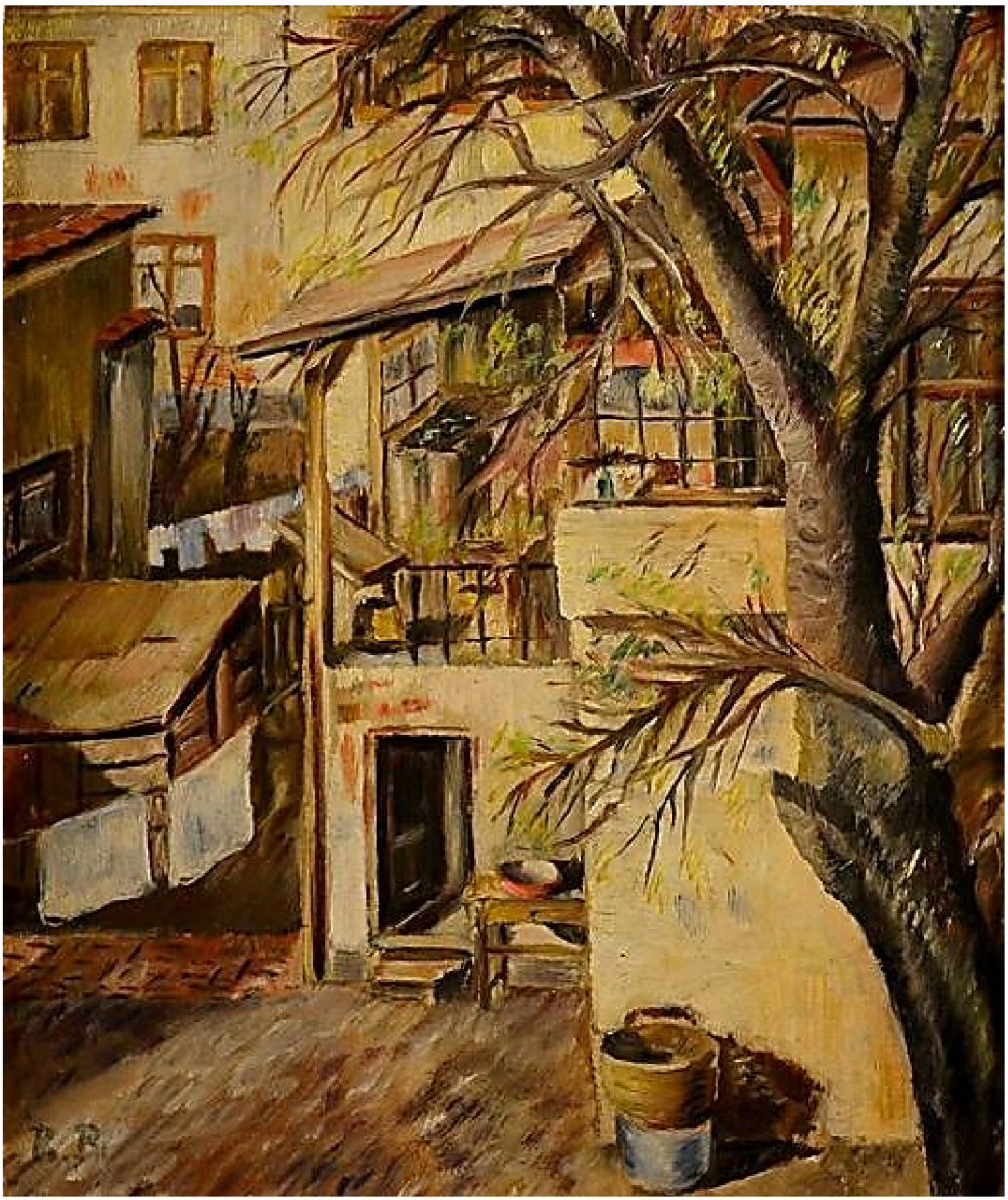

Curte interioară, semnat stg. jos cu inițiale R. B., pe verso semnat și datat 1960

Artista este totodată o sensibilă creatoare a priveliştilor citadine, unde surprinde cu precizia liniei evocatoare arhitectura unor case, cu caracteristicile esenţiale, coloritul specific şi poezia locurilor, cu echilibrul şi proporţia volumelor ferme. În această lucrare, figura umană nu este reprezentată dar prezenţa ei se simte prin obiectele gospodăreşti, rufele întinse la uscat, uşa larg deschisă a casei.

Se simte la fel de fericită atunci când redă varietăţile florale, forma şi diversitatea lor cromatică, pline de prospeţime şi vitalitate, care se constituie parcă într-un imn închinat vieţii, frumuseţii şi încrederii, armonii dătătoare de forţă şi trăiri emoţionale.

Este suficient să privim ***Vază cu flori*** pentru a vedea câtă vigoare şi vitalitate cromatică transmite –o plantă ornamentală, cu lujeri

Vază cu flori, semnat dreapta jos şi datat 1968

Begonie, semnat stânga jos şi datat 1968

mari în care structura formelor, angulare, generează un ritm interior al imaginii şi o dinamică generală a expresiei.

Pulsaţiile naturii vii sunt surprinse şi în ***Begonie*** unde lumina încorporată în materia picturală intensă a gingaşelor flori, în transparenţa şi prospeţimea petalelor, le conferă strălucire.

Tendinţa de simplificare, de esenţializare, a mijloacelor de expresie plastice se observă în **Plastică Mică** din ceramică care reprezintă un personaj feminin a cărui forme sunt redate cu siguranţă şi puternic stilizate.

Fără reliefarea trăsăturilor fizionomice, a expresiei feţei, accentul cade pe redarea formei umane şi a vestimentaţiei – pe ie şi pe marama de pe cap care cade pe spate şi de-a lungul corpului ca un voal de mireasă - componente ale portului popular, simbol al culturii şi creativităţii româneşti.

Deosebit de înzestrată, iubitoare de armonie şi echilibru, artista a ocolit detaliile, lăsându-se atrasă de ansamblu imaginii pe care îl

reprezintă prin propria-i sensibilitate, prin bucuria şi vibraţia spiritului, dăruit nouă, să ne mângâie privirea şi sufletul, să ne dea încredere în resursele lui de frumuseţe şi adevăr.

A lucrat aproape până la sfârşitul vieţii, în anul 1972. La dorinţa sa, trupul i-a fost incinerat.

Rodica Botez Bondi a rămas cunoscută ca o artistă sigură pe opţiunile şi destinul său, a cărei biografie marcată de momente dramatice, nu au împiedecat-o să-şi continue drumul cu uimitoare tenacitate, cu modestie şi înţelepciune în realizarea unei opere care poartă amprenta propriei sale personalităţi şi care se impune prin expresie, sinceritate şi frumuseţe.

Studia Romanensia XIV – 2016, p. 230 – 233.

VI. AMINTIRI

MARIA şi LEONIDA MOŢATU

Întotdeauna mă gândesc cu plăcere la ziua când am cunoscut doi oameni minunaţi, cu o deosebită sensibilitate artistică şi finețe sufletească – **Maria** şi **Leonida Moţatu** din Bucureşti. Poposeau des la Roman, atraşi fiind de locul unde s-a născut, a trăit frumoşii ani ai copilăriei şi ai învăţăturii de început, de unde la aprecierea şi îndrumarea profesorilor şi-a luat „*zborul*" spre alte locuri, pentru dezvoltarea harului creativităţii artistice – **Maria Ciurdea**. Ca artistă s-a impus prin profesionalism şi totală dăruire pentru artă. Eternizat în istoria artelor plastice, numele Maria Ciurdea Steurer străluceşte în Galeria oamenilor de seamă, a marilor creatori pe care Romanul i-a dat omenirii.

Doi oameni cărora le suntem recunoscători pentru gestul dumnealor nobil de înzestrare a Muzeului din Roman cu importante lucrări de artă, reprezentative pentru spiritul creator al artiştilor **Maria Ciurdea Steurer, Iosef Steurer, Mia Steurer Moţatu** şi **Leonida Moţatu**.

Donate în anii 1981, 1982, cele şaizeci lucrări, pictură, grafică, sculptură mică, fotografii şi diferite materiale referitoare la activitatea expoziţională, la opiniile şi judecăţile de valoare ale specialiştilor şi istoricilor de artă, subliniază pregnant personalitatea lor artistică.

O donaţie care a îmbogăţit nu numai cantitativ şi valoric patrimoniul muzeal, ci a contribuit efectiv la creşterea prestigiului acestei instituţii de cultură, trezind un viu interes în rândul publicului vizitator.

Expusă în cea mai mare parte într-o sală a Muzeului, donația are un *„aer de familie”*, relevat în opțiunea comună pentru universul de motive, în claritatea expresiei artistice, în nota de umanism şi sinceritate, de sobrietate şi meditaţie.

Păstrate aici cu mare grijă şi respect, operele lor nemuritoare înfrumusețează viața şi spiritul acestor locuri.

Nu cu mult timp în urmă am avut bucuria de a cunoaşte pe distinsa doamnă profesoară, **Alexandrina Isac–Steurer** care m-a cucerit de la început cu modestia, tenacitatea, adânca sa simțire artistică.

Prețuire şi respect pentru strădaniile domniei sale de a oferi posibilitatea unei viziuni de ansamblu asupra activității artistice a familiei Steurer prin apariția interesantei şi necesare lucrări monografice *„Familia Steurer, 4 generații de artişti”*, alcătuită cu migală, şi răbdare, cu dragoste şi credință.

Alexandrina Isac Steurer – Familia Steurer de la Maria şi Iosef la Robert, 4 generaţii de artişti, Bucureşti, 2010, p. 188

LETIȚIA ISACHIE

Muzeul de Artă din Roman s-a născut din dorința de cercetare a doi tineri - Vasile şi Minodora Ursachi, pasionați, entuziaşti şi curajoşi, în condițiile în care patrimoniul era constituit doar dintr-o singură lucrare. Am avut în schimb înțelegere şi sprijin din partea unor

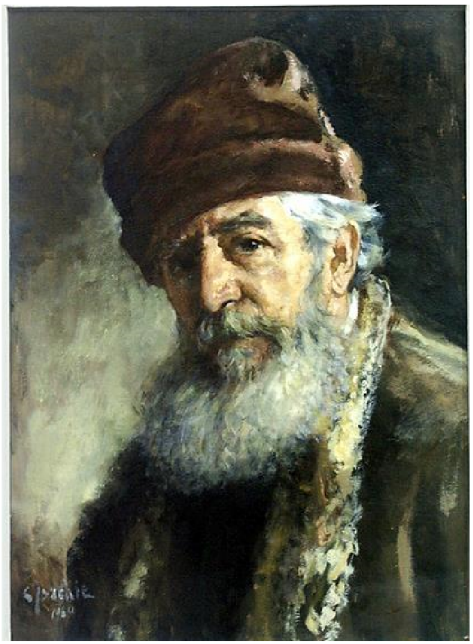

Constantin Isachie - *Autoportret*

Letiţia de **Constantin Isachie**

oameni deosebiţi, de mare valoare intelectuală de la

Ministerul Culturii - Direcţia Muzee şi de la Muzeul Regional Bacău - Eugenia şi Iulian Antonescu.

În demersurile noastre de cercetare a artiştilor legaţi afectiv de locurile romaşcane, am avut plăcerea de a o cunoaşte pe Doamna **Letiţia Isachie** care dorea să aducă o parte din Expoziţia Retrospectivă Constantin Isachie, organizată la Bucureşti, 1976, la Roman, oraşul în care a copilărit şi a urmat şcoala primară şi gimnaziul.

Îmi aduc aminte ca am ajuns în capitală într-o zi senină şi frumoasă, dar *„fierbinte”*, de vară. M-a întâmpinat prietenos, cu zâmbetul pe buze, servindu-mi imediat o răcoritoare salată de căpşuni cu vin roşu.

După ce am selectat lucrările pentru expoziţie, mi-a atras atenţia din mulţimea celor de pe pereţi un portret foarte expresiv, serios şi impunător, cu o privire pătrunzătoare.

Mă adresez doamnei că îmi place acel bătrân. Au urmat câteva clipe de tăcere, timp în care m-am gândit că am spus un cuvânt nepotrivit, după care, doamna declară *„acel bătrân este soţul meu şi am dorit atât de mult ca el sa facă parte din Expoziţia retrospectivă, dar am fost refuzată, fiind ales un alt autoportret”*. Cu o expresie de mulţumire şi cu o licărire în ochi, se îndreaptă înspre mine, mă îmbrăţişează şi mă sărută. La rându-mi, eram liniştită şi bucuroasă în acelaşi timp.

Împreună cu alte două lucrări, *Autoportretul* a fost achiziţionat de Muzeul de Artă din Roman.

Prezentă la vernisaj, doamna Letiţia, fire romantică şi sensibilă, cu o figură frumoasă, blândă şi delicată a fost adânc impresionată de publicul numeros şi receptiv, precum şi de talentul prezentatorilor expoziţiei.

Profund emoţionată, doamna a vorbit cu dragoste şi veneraţie despre omul iubitor şi respectuos, despre stările sufleteşti ale pictorului pe care îl însoţea deseori în călătoriile sale peste hotare, retrăind unele momente plăcute din locurile încântătoare care au constituit temele multor lucrări din creaţia sa artistică. *„Pentru mine a fost o mare mulţumire sufletească să pot călători şi să mă bucur de ceea ce am văzut şi am aflat. Ieşeam cu soţul meu în spaţiile care-l inspirau, în natură sau în diferite oraşe.*

Uneori voiam sa nu-i distrag atenţia din meditaţiile lui, şi atunci plecam să mă plimb".

Cu o senzaţie plină de admiraţie povestea cât a impresionat-o monumentele istorice şi religioase ale Romei, originalitatea construirii oraşului Veneţia cu atmosfera lui romantică, peisajele de vis ale Coastei de Azur, evidenţiate de fermecătoarea ei lumină mediteraneană, muzeele şi galeriile vizitate în Londra, impozantele palate Versailles şi Louvre etc.

La Roman nu a stat o zi, ci mai multe. Sociabilă, cu firea sa deschisă şi-a făcut repede cunoştinţe, în preajma cărora se simţea bine şi cu care se antrena în discuţii despre artă, oameni şi călătorii. Înainte de închiderea expoziţiei, care urma sa fie itinerată la Muzeul de Artă din Piatra Neamţ, doamna Isachie a revenit la Roman, tot pentru câteva zile, simţindu-se bine în ambianţa odihnitoare a muzeului.

O doamnă cu care am ţinut legătura ani la rând. Trăia fericită alături de opera încărcată de frumuseţe şi poezie a unui om minunat, a unui strălucit creator, soţul - **Constantin Isachie**. Era ca o relaţie sufletească, simţind cum se revarsă în continuare asupra sa iubirea, preţuirea şi ocrotirea de care s-a bucurat alături de el.

Sunt câteva amintiri a unor momente dragi despre un creator şi o acerbă susţinătoare morală, îndrăgostită de frumos şi adevăr care mi s-au întipărit în memorie şi în suflet.

Constantin Isachie (1888-1967) pictor al mondenităţii bucureştene, Bucureşti, 2014, p. 35

Revista Melidonium, anul V, nr. 5, ianuarie-decembrie 2014, p. 53

Monografia – Muzeul de Artă Roman - 50 de ani, Editura Muşatinia, Roman, 2007.

Citate din aprecieri:

„Această perseverență în activitatea unui îndrăgostit de meserie a fost demonstrată încă o dată de Minodora Ursachi prin alcătuirea unei lucrări deosebit de utile şi valoroase, ca informație şi superb ilustrată – ***Muzeul de Artă Roman. 50 de ani,*** *lucrare cu care a debutat editorial Minodora Ursachi (2007).*

Această carte-album este o lucrare importantă, deoarece pune în valoare patrimoniul deținut de această instituție intrată de curând în a doua jumătate de secol a existenței sale, un patrimoniu dintr-un domeniu, din care nu lipsesc lucrări ale unor artişti plastici români de primă mărime”.

Profesor, scriitor ***Constantin Tomşa****,*
Un Dicționar al literaturii din județul Neamț, 2014, p. 487

„Fiind un lăcaş de Artă, Muzeul a ţinut să-şi însoţească sărbătorirea şi cu o „Monografie - Album", la fel de artistic concepută şi realizată. Un text complex şi muzeologic, semnat de Directoarea de pe parcursul acestor cinci decenii – muzeografa Minodora Ursachi – şi o prezentare livrescă de excepţie, realizată de tânăra Editură romaşcană, „Muşatinia".

Volumul se vrea a fi, astfel, nu numai o considerare „în timp", oprindu-se la atâtea nume excepţionale care, prin lucrările lor, au trecut, sau au rămas în Roman, ci şi o privire reală, în spaţiu, a măiestriei lor figurativo-cromatice"

Prof. ***Gh. A. M. Ciobanu****, Muzeul Muşatin de Artă, la Jumătatea lui de Veac, Din istoria oraşului Roman, 616 ani de la prima atestare documentară, Roman, 2008, p. 151*

„Valoarea indubitabilă a lucrării se relevă pe trei coordonate:

- Dimensiunea istorico-biografică a organizării şi structurării instituţiei în cei 50 de ani de existenţă neîntreruptă;

- Dimensiunea praxiologică a tuturor activităţilor desfăşurate de colectivul muzeului şi a personalităţilor de eseişti şi critici de artă care au onorat şi elevat în planul naţional al conştiinţei colective şi al culturii româneşti;

- Via prezenţă a Operelor de mare valoare, în contemporaneitate, opere care au rămas ca zestre pentru noi cei de astăzi şi pentru viitorime.

Pe toate cele trei paliere de prezentare şi judecare estetică, lucrarea doamnei ***Minodora Ursachi*** *probează vitalitate şi energie, act cultural de reală responsabilitate istorică, artistică şi educativ-civică, alimentând,*

continuu, un elan de prețuire şi respect, care îi confirmă creația exemplară de muzeograf deosebit de înzestrat, dăruit de Providență cu un stil remarcabil."

Editor ***Emilia Țuțuianu Dospinescu****, Un muzeu este o lume a vieții şi a creației. Penel, culoare şi lumină pentru eternitate, Din istoria oraşului Roman, 616 ani de la prima atestare documentară, Roman, 2008, p. 148*

„Structura simplă permite, deopotrivă, fluența şi plăcerea lecturii, mereu asamblate şi hrănite mereu cu exemplificări documentare şi artistice variat alese şi de ținută înaltă, vie: reproducerile de artă țintesc măreția albumelor de marcă.

Sobrietate şi excurs sentimental bine strunit, Structura cărții e astfel o confesiune: ani, oameni, opere, curg şi încheagă o realitate pornită dintr-un gând de inimă, de unde şi edificarea aparte a cărții: se observă libera mişcare a conținutului, mişcare lipsită de orice urmă de chingă a vreunui Cuprins."

Prof. ***Constantin Adamovici****, Minodora Ursachi, Muzeul de Artă Roman, 50 de ani, revista Clepsydra, anul I, nr. 4-6, aprilie-iunie 2008, p.10*

„...Cartea ***„Muzeul de Artă Roman, 50 de ani"****, a apărut tot în 2007 (Muzeul de Istorie Roman, 50 de ani, autor Vasile Ursachi), este scrisă de doamna Minodora Ursachi, directoarea acestei de prestigiu instituții de cultură. Scriitura diferă aici: vraja rece a documentului e dominată subtil de coeficientul de subiectivitate mult mai bogat şi care*

devine, gradual, adevărat liant pentru întreaga structură a cărții – structură artistică. Documentul răsfiră astfel exactitatea datelor celor mai importante în curgerea mult mai liberă, iar ciclarea inspirată a amintirilor prinde alonjă filmică, cu rămânere statuară ca să fixeze mai în adânc în inimă şi suflet. Modalitatea aceasta-i cea mai potrivită pentru a sublinia identitatea unei cărți de artă...

Prof. ***Constantin Adamovici****, Oameni de seamă – Vasile şi Minodora Ursachi, părinții muzeelor romaşcane, Ziarul de Roman, 9 dec. 2015.*

„Aşa cum există „ore astrale" pentru omenire, tot aşa există – uneori, în unele comunități – nişte „oameni astrali", nişte oameni care marchează definitiv istoria unor locuri şi timpuri, care îşi pun amprenta de neşters în istorie. Şi nu mă refer aici la mari conducători, la genii ori la pontifi, ci la nişte oameni obişnuiți, fără vreo aură ostentativă, fără excentricități, nişte oameni la fel ca noi... familia Vasile şi Minodora Ursachi. Sunt căsătoriți de peste 60 de ani şi îi uneşte, pe lângă o lungă şi frumoasă dragoste, aceeaşi dorință: de a împărtăşi cu semenii lor tot ce au, ceea ce le place, ceea ce ştiu. Ei sunt cei care, în urmă cu peste 60 de ani, adică la începutul căsniciei lor, au înființat două muzee în Roman: el a înființat Muzeul de Istorie, iar ea Muzeul de Artă.

De la zero, de la absolut nimic. De la o căsuță cu două odăi: într-una locuiau, iar în cealaltă urma să funcționeze Muzeul de Istorie. Despre un Muzeu de Artă încă nu era vorba... Acum Muzeul de Istorie deține peste 200.000 de exponate, iar Muzeul de Artă are o colecție proprie de peste 800 de lucrări de artă, dintre care 30 sunt cu valoare de tezaur. Este,

fără doar şi poate, meritul inestimabil al celor doi soți, Vasile şi Minodora Ursachi.

Dan Ailincăi *- Minodora şi Vasile Ursachi, Temerarii care au clădit istoria Romanului cu artă, Mesagerul, Anul I nr. 7, 7-13 aprilie 2016.*

„...Promotoarea edificiului a inspirat constant încredere şi seriozitate, elemente care i-au consolidat cariera, dar acțiunea a constituit adevăratul element care i-a adus succesul.

Vis-á-vis de prezența sa fizică, dublată de atmosfera electrizantă ce o generează, în preajma-i te simți confortabil ca interlocutor.

...A fost înzestrată cu acel intraductibil „lipici" care a motivat colaboratorii.

Mesajul ei a fost întotdeauna simplu şi concis şi s-a bucurat în permanență de un feed-back pozitiv.

Centrată permanent pe învățare şi îmbunătățirea modalităților de prezentare orală a eseurilor plastice, a spart în proximitatea-i aerul cu elocința discursului.

Netemătoare şi cunoscătoare a proprie-i valori şi-a edificat în discurs gândul plastic.

...Dar cea mai importantă calitate a sa a fost şi este viziunea.

A avut şi are o capacitate debordantă de a aprinde pasiunea.

Cea mai puternică dorință a fost să-şi lărgească orizontul, iar fruntea sa înaltă a adăpostit în fiecare anotimp al existenței sale, constelații de idei.

Optimistă şi generoasă, întâlnirea cu ea este oricând benefică insuflându-ţi puterea şi speranţa de mai bine.

Te poate însoţi în explorări nebănuite.

Caldă, întotdeauna proaspătă, înflăcărată, entuziastă, vorbăreaţă, sinceră, sociabilă, energică, curajoasă, iubitoare de libertate şi de adevăr, te poartă pe căi nebănuite ale dialogului.

Solară şi înzestrată cu o voinţă hrănitoare, a trăit vreme de 50 ani printre culori, pânze, simeze şi sculpturi.

Neclintită în principiile sale fundamentale, adevărul şi dreptatea, şi-a trăit viaţa alături de semenii săi dăruindu-le frumosul.

Cu un dinamism mental de invidiat, este capabilă să te determine să-ţi lărgeşti sfera de cuprindere mentală astfel încât în ea să încapă întreg universul.

În momente de reală înălţare umană ştie să se bucure strivind cu eleganţă gemene lacrimi între gene.

Şi când a crezut Ea că a venit vremea şi era coaptă pentru literă a scris cu acribie şi pasiune ***Muzeul de Artă Roman – 50 de ani*** *şi* ***Identităţi artistice la Roman***.

MINODORA*, Doamna râsului romaşcan este o prezenţă încântătoare prin discurs, dinamism, atitudine aristocratică şi idee carteziană.*

poet ***Mircea Bostan****, revista Romanensis, 2015. p. 194 -195*

Identităţi artistice la Roman, Editura Muşatinia, 2013

„Autoarea sintetizează în chip strălucit calităţile de istoric al artei, estetician şi eseist, cât şi fericitele însuşiri de iniţiator, organizator şi deschizător de perspective ale judecării evaluativ-critice a tuturor lucrărilor plastice, personale şi ale şcolilor şi curentelor naţionale şi universale, astfel încât, fiecare operă de mai mică sau de mai amplă reprezentare îşi găseşte „locul natural" într-un Univers de creaţie, felurit şi diversificat la maximum...

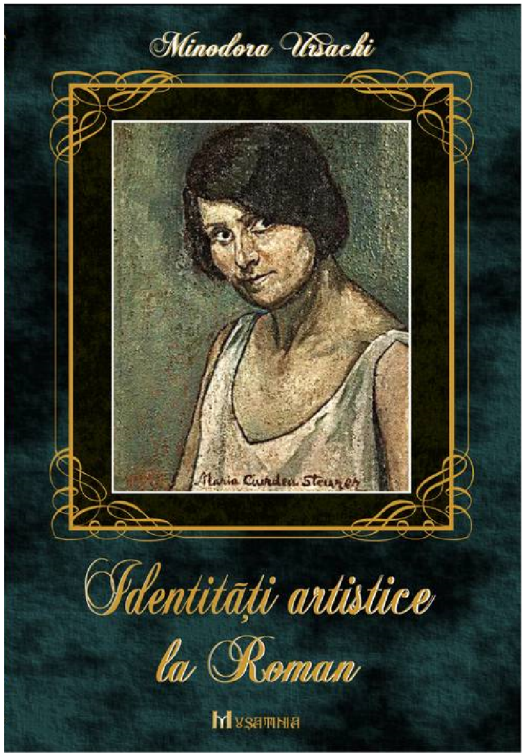

Zborul unui artist, în permanentă confruntare cu el însuşi şi clipa de popas a acestui zbor ne este dăruit de o distinsă Doamnă a culturii romaşcane Minodora Ursachi – care scoate la lumină filoanele de aur ascunse în timp şi uitare din istoria artiştilor plastici care au poposit în cetatea urbei muşatine".

editor **Emilia Ţuţuianu Dospinescu,** Prefaţă, p. 1, 2

„Sunt incluşi un număr de 142 magicieni ai retinei, fiecăruia din aceştia autorul oferindu-i câte un Obelisc, alcătuit din trei nivele, micro, dar complete: biografie, urmată de un dens comentariu estetic şi ca final, un grupaj ilustrativ, alcătuit din două-trei reproduceri.

Dacă la părţile extreme, autoarea îşi dovedeşte, încă odată, cartezianismul ei ordonator, în partea mediană, însă, se află „la ea acasă".

O receptivitate complexă, împreună cu un criticism stilistic, o conturare delimitativă a stilului, alături de sublinierea faţetelor valorice. Toate aceste decantări, sunt însoţite de trimiteri la lucrările ce ilustrează atributul enunţat.

Pe tot parcursul unui comentariu, autoarea ***Minodora Ursachi*** *îşi dovedeşte feminismul ei intrinsec, pe care-l extrapolează, pe nesimţite, asupra lucrărilor comentate şi chiar şi a autorilor acestora. Considerări de altitudine, expuse într-o aură de optimism şi cu o deschidere, „ca între noi".*

profesor, eseist **Gh. A. M. Ciobanu,** ***Preambul***, p. 3, 4

„Dicţionarul-album al Minodorei Ursachi... a fost realizat pe baza unei experienţe de o viaţă a autoarei – fondator, muzeograf şi director al Muzeului de Artă Roman (1970-2000) - experienţă dublată de o muncă asiduă de documentare în domeniul atât de vast al artelor plastice, de acribie aparte, de o pricepere de profesionist şi nu în ultimul rând, de talentul, de harul cu care a fost înzestrată în folosirea meşteşugită a cuvântului".

profesor, scriitor **Constantin Tomşa,** Revista ***Melidonium***, 05/12/2014

„Regăsim personalităţi aşezate temeinic în loja istoriei, artişti ai momentului dar şi aspiranţi în gloria eternă. A procedat bine dna Ursachi cuprinzându-i în cartea sa? Eu zic că da!

Îndelungata activitate muzeografică şi de manager a unei instituţii culturale ca Muzeul de Artă din Roman i-a demonstrat autoarei că timpul, este acela care cerne valorile şi aşează ierarhiile.

Nu în ultimul rând remarc prezentarea şi calitatea cărţii, de adevărat album de artă şi dicţionar de autori, îmbinând prezentarea practică şi concisă, în condiţii grafice de excepţie, cu armonia artistică a prezentării creatorilor şi calitatea reproducerii operelor artiştilor din dicţionar, rod al implicării şi contribuţiei editurii Muşatinia, prin dna editor Emilia Ţuţuianu, la această deosebită şi atrăgătoare formă de prezentare a volumului".

artist plastic **Nelu Grădeanu, *Impresii de lectură***, *Bogdania, anul II, nr.5, iunie 2014, p. 70, 71*

Revista Melidonium, Anul V, nr. 5, ianuarie-decembrie 2014, p. 27-28

„Nu cu multă vreme în urmă Minodora Ursachi şi Editura Muşatinia din Roman ne-au bucurat nevoia de frumos şi cunoaştere, oferindu-ne o realizare de excepţie „Identităţi artistice la Roman", lucrare care depăşeşte limitele unei antologii sau ale unui dicţionar de autori....

Am spune că „greutatea" adevărată a cărţii aparţine, fără îndoială, structurii întregului, bine conceput, echilibrat în compartimentele lui, satisfăcătoare şi pentru ochi şi pentru minte, prezentând pentru fiecare

dintre cei 142 de artişti plastici consemnaţi, coordonatele esenţiale şi definitorii: datele biografice, comentariile critice asupra autorului şi operei sale şi câteva reproduceri".

scriitor dr. **Virgil Răzeşu,** *Melidonium*, 14 aprilie 2014

Postfață

Argument, contemplare, artă, frumos... şi un nume: Minodora Ursachi

Minodora Ursachi, muzeograf, publicist, s-a născut la 22 decembrie 1934, în localitatea Negrea, comuna Lascăr Catargi, Galați. Urmează cursurile primare în satul natal (1942-1946), Liceul de Fete Mihail Kogălniceanu în Galați (1946-1953) şi Facultatea de Istorie a Universității Alexandru Ioan Cuza, Iaşi (1953-1957). După terminarea facultății este repartizată ca profesor-muzeograf la Muzeul de Istorie din Roman, unde a activat între anii 1957-1968.

Fire sensibilă, autodidactă, inovatoare, fondează ***Muzeul de Artă*** din Roman în anul 1970, unde îşi va dărui 30 de ani de viață profesiei de muzeograf (1970-2000).

În anul 2002, la Sărbătoarea culturii romaşcane, primeşte *Premiul pentru Cultură* şi *Diploma de Recunoştință* pentru susținerea cercetării arheologice şi contribuția adusă la dezvoltarea şi valorificarea patrimoniului muzeal, cu prilejul aniversării a 50 de ani de la fondarea Muzeului de Istorie Roman (2007).

Cărți publicate: volumul ***Muzeul de Artă Roman 50 de ani***, Editura Muşatinia, 2007, pune în valoare patrimoniul deținut de această instituție. Dicționarul de artă, ***Identități artistice la Roman***, Editura Muşatinia, 2013, prezintă personalități ale lumii artelor care au onorat cu prezența lor Muzeul de Artă din Roman; volum apreciat la superlativ: „*un*

excelent dicționar - album de artă" de către criticul literar Constantin Tomşa.

A organizat peste 300 de expoziții temporare la sediul Muzeului de Artă şi peste 200 de expoziții itinerante precum şi numeroase activități culturale. A scris cronici, articole, studii, comunicări în diferite publicații: *Pictura, artele Plastice* (Istoria oraşului Roman, 1392-1992), *Donația Maria Steurer Moțatu şi Leonida Moțatu* (Carpica XXXI, 2002), *Profesorul Ion N. Teştiban* (Melidonium I, 2009) având colaborări la diverse reviste de cultură şi artă.

Prezentă în volumele *Portrete printre rame*, autor Gh. A.M. Ciobanu, 2012, *Personalități române şi faptele lor 1950-2010*, autor Constantin Toni Dârțu, *Un dicționar al literaturii din județul Neamț*, Constantin Tomşa 2014, *Personalități ale culturii din județul Neamț*, 2014.

Minodora Ursachi, o prezență de marcă a vieții culturale romaşcane şi-a lăsat amprenta asupra ***Muzeului de Artă*** din Roman, constituind un etalon de profesionalism şi un model de urmat în viața muzeală. În timpul cât a condus activitatea Muzeului de Artă, nume importante ale plasticii româneşti au avut manifestări expoziționale în localul de cultură romaşcan.

Un caracter luminos, energic şi entuziast, doamna Minodora Ursachi a ştiut să respecte valorile culturale autentice şi să contribuie la promovarea lor.

Realizând că artele plastice, prin armonie, formă şi echilibrul proporțiilor, apropie oamenii în subtilitatea simțirii, Minodora Ursachi a fost neobosită în promovarea a tot ce ține de acest domeniu ce încântă ochiul şi sufletul şi contribuie la desăvârşirea interioară a omului.

Modul de prezentare, împreună cu intuiția şi sensibilitatea artistică, cu dăruirea interioară, ce definesc un artist plastic, îi conferă o reală şi obiectivă receptare şi interpretare a frumosului din Artele plastice.

Pentru Minodora Ursachi estetica devine un mod de cunoaştere, o țintă contemplativă, prin care argumentează că **Frumosul** în **Artă** este reprezentarea sensibilă a **Ideii**.

Minodora Ursachi a conştientizat, prin prisma meseriei de muzeograf, că noi oamenii suntem dornici de frumosul artistic, ca ecou al umanismului ce ne diferențiază de lumea necuvântătoarelor, contemplarea produselor artelor plastice fiind momente încununate de sublim, de muzicalitate, de reculegere şi motivație. Arta - ca aură a omului, aşa ne-a dăruit-o Minodora Ursachi prin tot ce a oferit comunității.

A slujit arta şi tot ce ține de ea cu un soi de religiozitate înduioşătoare, pătimaşă chiar, ducând o luptă invizibilă pentru asanarea urâtului din viața noastră.

Arta îl face pe om mai stăpân pe instinctele sale – spunea scriitorul Ion Agârbiceanu. Trăind într-o lume a frumosului artistic şi înconjurându-se de oameni de caracter, Minodora Ursachi a promovat cu toată ființa ei, de-a lungul unei cariere impresionante, focul misterios al creației - ca ardere istovitoare şi neîntreruptă ce răspândeşte Lumina.

În paginile volumului ***Fenomenul artistic romaşcan*** vom găsi cronici, comentarii, articole, studii, evocări, amintiri şi comunicări scrise în decursul celor aproape 50 de ani de activitate neobosită în domeniul Artei, a simțirii frumosului ca „perfecțiune fenomenală", a cunoaşterii intuitive, asemănătoare cu cea rațională, ca ştiință a cunoaşterii senzoriale din universul artelor plastice.

Lecturând acest volum înțelegem mai uşor mesajul autoarei care îşi ia drept obiect de studiu dăruirea şi contemplarea transpuse în actul de creație al artiştilor plastici prezenți în decursul anilor în galeriile ***Muzeului de Artă*** din Roman precum şi activitățile personalităților din lumea culturală romaşcană care s-au dăruit comunității prin acțiunile lor pline de generozitate şi profunzime.

editor, Emilia Țuțuianu

CUPRINS

Pag.

5 __ **Argument**

9 __ **Cap. I –PREZENTĂRI EXPOZIŢII (PLIANTE) ŞI CRONICI DE ARTĂ**

9 __ Lucica Filimon Nicău
9 __ Victor Stanciu
11 __ Violeta Lăcătuşu
12 __ Nicolae Spoială
13 __ Elena Dobriceanu Cocorăscu
15 __ Expoziţie de costume populare din R. P. Chineză
16 __ Victor Stanciu
17 __ Gabriel Baban
19 __ Viorel Maxim
20 __ Florin Mareş
21 __ Pro Arte
23 __ Expoziţia de gravură din Venezuela
24 __ Expoziţie jubiliară
27 __ Maria Tereza Gogu
28 __ Viorica Botezatu
30 __ O expoziţie de pastel
31 __ Călătorie prin peisaj
33 __ Donaţia Marcel Locar

35 __ Farmecul Artei
37 __ Carp Monica
39 __ Vasile Dohotaru
40 __Gheorghe Iliescu
43 __ Iulia Hălăucescu
46 __ Catinca Popescu
48 __ Ioan Roşca
49 __ Nicolae Rusu
51 __ Cenaclul *Pro-Arte* Roman
53 __ Ion Moraru
55 __ Nelu Grădeanu
56 __ Maria Niculae
58__ Claudia Ciofu
60 __ Vasile Dohotaru
62 __ Ştefan Pristavu
64 __ Afanasie Oprea
66 __ Meditaţie şi transfigurare
68 __ O expoziţie care merită văzută
70 __ Romanul, în creaţia artiştilor plastici
72 __ Călătorie în peisaj
73 __ Vitalitate şi expresivitate
76 __ Elena Antochi

80 __ **Cap. II – COMENTARII LA DESCHIDEREA EXPOZIŢIILOR**

98 __ **Cap. III - ARTICOLE ŞI STUDII**
98 __ Muzeul de Artă Roman
100__ Donaţii la Muzeul de Artă
103 __ Pictura - artele plastice
113 __ Constantin Isachie
115 __ Cenaclul „Mesagerii tinereţii”
117 __ Bucuria primăverii
118 __ Donaţia Maria Steurer Moţatu şi Leonida Moţatu
128 __ Muzeul de Artă şi cercetarea
131 __ Mişcarea artistică romaşcană
135 __ Gheorghe A. M. Ciobanu
137 __ Profesorul Ion N. Teştiban

147 __ **CAP. IV –EVOCĂRI**
147 __ Iulian Antonescu
149 __ Constantin Bârjoveanu
152 __ Mihail Simion
153 __ Dana Vega
155 __ Iulian Antonescu

CAP. V – COMUNICĂRI

159 __ Portretul lui Ştefan cel Mare
în viziunea pictorului Epaminonda Bucevschi
163 __ Imagini plastice despre Roman şi romaşcani
168 __ Profesor arhitect Locar Marcel (1902-1983)
şi donaţia sa
172 __ Trei icoane din sec. XVIII în patrimoniul
Muzeului de Artă Roman
176 __ Ex-librisuri în colecţiile Muzeului de Artă Roman
Donaţia Elena Dobriceanu Cocorăscu
181 __ Muzeul de Artă – prezenţă activă de peste 50 de ani
în viaţa spirituală romaşcană
190 __ Un artist nemuritor – Gheorghe Iliescu (1906-1988)
202 __ Trei piese de mobilier în patrimoniul
Muzeului de Artă Roman
208 __ Costache Nenea – Pictura viaţa mea
218 __ Un reprezentant de seamă al modernismului
în arhitectură – Locar Marcel (1902-1983)
225 __ Şapte lucrări de N. N Tonitza (1886-1940)
în patrimoniul Muzeului de Artă Roman
233 __ Istoricul clădirii Muzeului de Artă Roman
245 __ Trei lucrări de Constantin Popescu Isachie (1888-1967)

253 __ Gheorghe Iliescu
259 __ Emilia Ţuţuianu
267 __ Rodica Bondi Botez

276 __ **Cap. VI –AMINTIRI**
276 __ Maria şi Leonida Moţatu
277 __ Letiţia Isachie

281 __ **Cap. VII – CĂRŢI. APRECIERI**
281 __ Monografia – Muzeul de Artă Roman - 50 de ani, Editura Muşatinia, Roman, 2007
287 __ Identităţi artistice la Roman, Editura Muşatinia, 2013
291 __ Emilia Ţuţuianu – Postfaţă
295 __ Cuprins
300 __ Index de nume

INDEX DE NUME

A

Adamovici, Constantin –23, 52, 64, 67, 283
Adăscăliţei, Dan – 35, 37
Ailincăi, Dan – 285
Aionesei, Vasile – 6, 25
Aman, Theodor – 159
Andone, Mihai – 115, 116
Andriescu, Grigore – 6, 66
Andriescu, Viorel – 6, 132
Andronic, Bogdan - 52
Andronic, Romeo – 6
Anghel, Neagu -
Angheluţă. Octavian – 6, 112, 210
Aniţei, Emil –72
Antochi, Elena – 6, 67, 74, 76
Antonescu, Eugenia – 148, 156
Antonescu, Iulian – 141, 147, 155
Apetrei, Alfred – 52
Apostu, Gheorghe - 6, 99
Arnold, W. - 34
Artuşenco , Anatolie – 117
Asachi, Gheorghe – 159
Avram, Dumitru – 6, 139
Avram, Gheorghe – 23, 25
Avram, Iacob – 139, 181

B

Baban, Gabrel – 17
Bacalu, Constantin - 6
Băluţ, Cătălin – 6, 52
Bârjoveanu, Constantin – 6, 22, 25, 58, 67, 70, 118, 132, 149, 163

Bezem, Dumitru – 69
Blendea Mihalache, Maria – 112
Bodros, Vasile –23, 32, 52
Bolnavu, Constantin N. Vasiliu – 242
Bondi Botez, Rodica -6, 99, 112, 267
Bontaş, Răzvan – 89
Bordeianu, Constantin – 35
Bordeianu, Mariana – 245, 248
Bordeianu, Mihai – 245
Bostan, Mircea – 286
Botezatu, Viorica – 28
Brahaş, Alina - 75
Briese, Otto – 6
Bucevschi, Epaminonda – 105, 140, 156, 159
Burdujoc, Ion – 71
Butnaru, Mihai – 94
Buzatov, Petru – 6

C

Carp, Monica – 6, 23, 26, 37, 132
Căldare, Valerian – 75, 95
Chehata, Smaranda – 268
Chelaru-Uţă, Elena – 31
Chiţimuş, Constantin – 6
Ciobanu, A.M. Gheorghe – 8, 35, 38, 116, 118, 135, 282, 288
Ciobanu, Mihaela - 74
Ciobanu, Neculai – 237, 244
Ciofu, Claudia – 58
Ciopraga, Constantin – 110
Ciucă, Valentin – 8, 35, 49,
Ciucurencu, Alex. – 35, 73, 109
Cocorăscu Dobriceanu, Elena – 13, 67, 91, 176
Colescu, Doina – 74, 132
Constantin, Gheorghe - 73
Constantin, Nicolae – 69
Constantinescu, Şt. – 34, 72

Copilaş Ieronim, Romeliu – 6, 26, 99, 112
Cornel, Ailincăi – 6
Cosmovici, Jean Leon – 6, 100, 107
Costache, Horia – 71, 99
Costea, Puiu – 26, 58
Costin Crăciun, Georgeta – 112
Cozărescu, Epifanie – 116, 139, 146
Cozărescu, Julieta – 26, 71
Crainicu, Lucia - 92
Crăciun Costin, Georgeta – 6
Crăciun, Eugen – 6, 26
Crimca, Anastasie – 104

D

Dămoc, Silvia - 115
Dărăscu, Nicolae – 34, 109
Diac, Claudiu – 33, 52, 67, 75
Diaconu, Gheorghe – 68
Dimitrescu, Ştefan – 34, 87, 100, 109
Dobriceanu, Elena – 68
Dohotaru, Vasile – 39, 60, 71, 88
Dorcescu, Eugen – 262
Drăguţescu, Eugen – 34, 87
Duncan, Renata – 112

E

Eamaş, Iurii - 70
Enea, Nicu – 6, 69, 99, 108, 130
Enea, Ovidiu – 23

G

Géza, Kovács – 97
Ghelman, Lazăr –88
Gheorghiţă, Gheorghe – 100
Gheorghiu, Bogdan – 112

Gherghel, Mihaela – 7
Gogu, Tereza Maria – 27
Grădeanu, Nelu – 55, 289
Grigorescu, Lucian – 34, 72
Grigorescu, Pandele –
Grigorică, Grigore – 35
Guşul, Adrian Răzvan – 132
Guşul, Viorica – 26, 67

H

Haidu, Iosif – 7, 22, 26, 33, 51,71, 72, 75, 132
Han, Oscar – 159
Hatmanu, Alexandru - 116
Hatmanu, Dan – 6, 159
Hălăucescu, Iulia – 6, 43, 69, 70, 72, 99
Hârtopeanu, Petre – 6, 66, 99, 112
Herman Max, Maxy - 111
Herman, Hans – 73
Horia, Costache – 66
Hornung, Dimitrie – 112

I

Iacob, Emilia – 6
Ialomiţeanu, Dan – 72
Ibrăileanu, Garabet - 236
Ifrim, Sandu - 52
Iliescu, Gheorghe – 6, 40, 66, 71, 72, 99, 109, 163, 190, 253
Ioachim, Victoria – 237
Ionel, Doru – 38
Ionescu, Corneliu – 69
Ionescu, Romică – 172
Iordache, Dem. – 73
Iordăchescu, Ion – 26
Iorgulescu Yor, P. – 34, 88
Isachie Popescu, Constantin - 6, 66, 88, 98, 107, 113, 245, 280

Isachie, Letiţia - 277
Iser, Iosif – 34, 87, 100, 109

J

Jure, Vasile – 68

K

Kloşka, Ovidiu – 6

L

Labin, Gheorghe – 159
Lazăr, Irina – 7
Lazăr, Maria – 72
Lăcătuşu, Violeta – 7, 11, 23, 68, 71, 75, 116, 132
Lecca, Corina – 6, 99, 111, 130
Leon, Aurel – 110, 195
Leonte, Ştefan – 7
Locar, Marcel – 33, 108, 168, 218
Lozinschi, Victorian – 118
Luchian, Şt. - 30
Lupescu- Rind, Beca - 6

M

Macovei, Ligia – 34, 88
Mancaş, Virgil – 7
Mareş, Florin – 7, 20, 23, 25, 67, 70, 75, 132
Mateescu, Ion – 6, 112
Maxim, Viorel – 7, 19, 23, 75, 132
Mazilu, Emanoil – 31
Mădescu, Mihai - 99
Mădescu, Zenaida - 99
Melchisedec, Ştefănescu – 105, 141, 160
Melidon, GeorgeRadu – 235
Mermeze, Sever – 31

Micoş, Elvira - 88
Mihăilă, Alexandru – 58,
Milord, Nicolae – 88, 99
Moga, Adela – 7, 71
Moraru, Ion – 53,
Moraru, Tamara – 54
Moţatu, Leonida – 100, 103, 118, 276
Munteanu, Irimia - 269
Munteanu, Irimia – 7

N

Năpăruş, Georgeta - 88
Neagu, Anghel - 73
Neamţu, Costin – 31
Neculae, Maria – 56
Negrescu, Constantin - 196
Negru, Iulian – 7, 132
Nenea, Costache – 25, 208
Nicău-Filimon, Lucica - 9
Niculae, Maria – 6
Nistor, Alex - 91

O

Olteanu, Mihai – 7, 22, 25, 32, 52, 75
Oprea, Afanasie – 64
Oprescu, George – 110
Ovidiu, Cărpuşor – 7

P

Paiu, Cornel - 75, 132
Pal, Sabin Francisc – 7, 132
Pallady, Th. – 34, 100, 109
Panatta Codreanu, Alexandru – 7
Pantelimon, Rozalia – 26
Papazoglu, Ioan – 69

Patina, Alexandru – 34, 72
Paul, Adina – 22,
Păduraru, Neculai – 6, 112
Percă, Mihai – 7, 32, 52, 75, 132
Petraşcu, Gh. - 30
Petrescu, Petru – 88, 100
Pietriş, Bogdan – 31
Pompiliu, Clement – 6, 69, 88, 100,
Popa, George – 143
Popa, Lia – 80, 81, 82, 84, 86, 89, 90, 94
Popa, Mariana – 68
Popescu, Catinca – 46
Popescu, Constantin – 246
Popescu, Gheorghe – 247
Popescu, Maria – 247
Popescu-Olaru, Raluca-Elena – 7, 132
Postelnicu, Ana Maria – 93, 95
Prisacaru, Cristi Ionel – 7, 75, 132
Pristavu, Ştefan – 6, 62

R

Răchieru, Eugen – 7
Răzjeşu, Virgil - 290
Răzmeriţă, Alexandru – 68,
Ressu, Camil – 34, 100, 109
Reţeanu, I. – 139
Roiu, Constantin – 182, 236
Roiu, Virgil – 237
Roiu,Costache – 237
Roşca, Ioan – 35, 36, 48
Rotariu, Heliana Adalgiza – 7, 75, 132
Rotaru, Ion - 264
Rusescu, Almei – 69
Rusu, Nicolae - 208

S

Sabados, Marina – 104
Sandu, Darie - 6
Sava, Valentin – 6
Savin, Dumitru – 7
Sârghie, Traudi – 118, 245
Şecoşeanu, Adrian – 6, 66, 99, 111
Segal, Arthur – 34
Simion, Mihail – 7, 22, 32, 152
Soroceanu, Tache Cristian – 6, 112
Spoială, Nicolae –12
Stanciu, Victor – 7, 9, 16, 25, 67, 132
Stanea, Ion – 6, 112
State, Ion – 6
Statopol, Dorina – 23, 25
Steţcu, Grigore – 268
Steţcu, N.G. – 139
Steurer Ciurdea, Maria – 126 , 130, 276
Steurer Moţatu, Maria – 6, 71, 87, 88, 98, 100, 101, 102, 105, 118, 119
Steurer, Iosef – 101, 106, 122, 126
Stoian, Oana – 75
Stoica, Gheorghe - 6, 26
Strochi, Lucian – 8

Ş

Şchiopu, Nicolae - 25
Ştefan, Remus-Lucian – 7, 67, 75, 132

T

Tarasov, Stavru – 6, 99, 106, 130
Tănsănică, George - 87
Teodorescu, Constantin – 55
Teştiban, Ioan – 137, 144, 181
Timofte, Minodora – 23
Timofte, Virginia – 116
Tiperciuc, Silvia – 6

Tomşa, Constantin – 281, 288
Tonitza, Nicolae – 73, 87, 100, 109, 225
Toniţa, Gheorghe – 7, 67
Toniţa, Viorica – 67

Ţ

Ţepordei, Oana – 7, 86, 132
Ţuţuianu, Emilia – 151, 259, 283, 287, 294

U

Ursachi, Minodora - 8, 116, 141, 282, 291
Ursachi, Vasile – 116, 141

V

Varnaiote, Cornel – 118
Vasile, Alina Alexandra – 7
Vasilescu, Corneliu - 31
Vasilişin, Viorica – 7, 22, 25, 67, 89
Vasiliu, Adina – 7, 132
Vătavu, Naiana – 7
Vânătoru, Gh. – 35
Vega,Dana – 153, 261
Vlad, Aurel – 6, 71, 99, 111

W

Walter, Arnold – 72

Z

Zaharescu, Florin – 7, 26, 76, 112, 132
Zanocea, Cosette – 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90

Minodora Ursachi, muzeograf, publicist, s-a născut la 22 decembrie 1934, localitatea Negrea, comuna Lascăr Catargiu, Galaţi.

Studii: cursurile primare în satul natal (1942-1946), Liceul de Fete *Mihail Kogălniceanu* din Galaţi (1946-1953) şi Facultatea de Istorie a Universităţii *Alexandru Ioan Cuza*, Iaşi (1953-1957).

Profesia: profesor-muzeograf la Muzeul de Istorie Roman (1957-1968)
- fondează în anul 1970 ***Muzeul de Artă*** din Roman unde va desfăşura o bogată şi intensă activitate, timp de 30 de ani (1970-2000).

Distincţii:
- Premiul ***Sărbătoarea Culturii Romaşcane***, anul 2002;
- *Premiul pentru Cultură* şi *Diploma de Recunoştinţă* pentru susţinerea cercetării arheologice şi contribuţia adusă la dezvoltarea şi valorificarea patrimoniului muzeal, cu prilejul aniversării a 50 de ani de la fondarea Muzeului de Istorie Roman (2007).

Cărţi publicate:
- *Muzeul de Artă din Roman 50 de ani* (Editura Muşatinia, 2007);
- Dicţionarul de artă, *Identităţi artistice la Roman*, Editura Muatinia, 2013, considerat *„un excelent dicţionar - album de artă”* de către criticul literar Constantin Tomşa.

A organizat peste 300 de *Expoziţii temporare* la sediul Muzeului de Artă, peste 200 de *Expoziţii itinerante* precum şi numeroase activităţi culturale. A scris peste 300 de cronici, articole, studii, comunicări, în diferite publicaţii.

,,A scris nenumărate articole, studii de artă, a conferențiat la Roman, București, Iași, a vernisat zeci, sute de expoziții, este autoarea unui sincretism de substanță al artelor (pictură, poezie, muzică). A lansat numeroși pictori romașcani și din întreg cuprinsul românesc. A prezentat romașcanilor arta europeană, asiatică, americană. A îmbogățit substanțial colecțiile Muzeului de Artă, Roman. Vernisajele, seratele de muzică, poezie, rămân de neuitat."

Prof. Constantin Adamovici - Ziarul de Roman, 9 decembrie 2015

M. Ursachi

ISBN 978-6068203-49-2